ISSN 0-1301-0220-2
9 770130 102202
AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ Şubat 1998 Sayı: 45 Fiyatı: 250.000 TL. *(kdv dahil)*

ÖKÜZ

bir gün belki hayatta ayi yeyi yeyi ya

• Tezer Özlü • Murathan Mungan • Cezmi Ersöz • Behçet Necatigil • Mehmet Çağçağ • Perihan Mağden • Şebnem İşigüzel • Can Barslan • Turhan Selçuk • Erman Toroğlu • Agâh Özgüç • Feyza Hepçilingirler • Küçük İskender • Nihat Genç • Ferhan Şensoy • İhsan Oktay Anar •

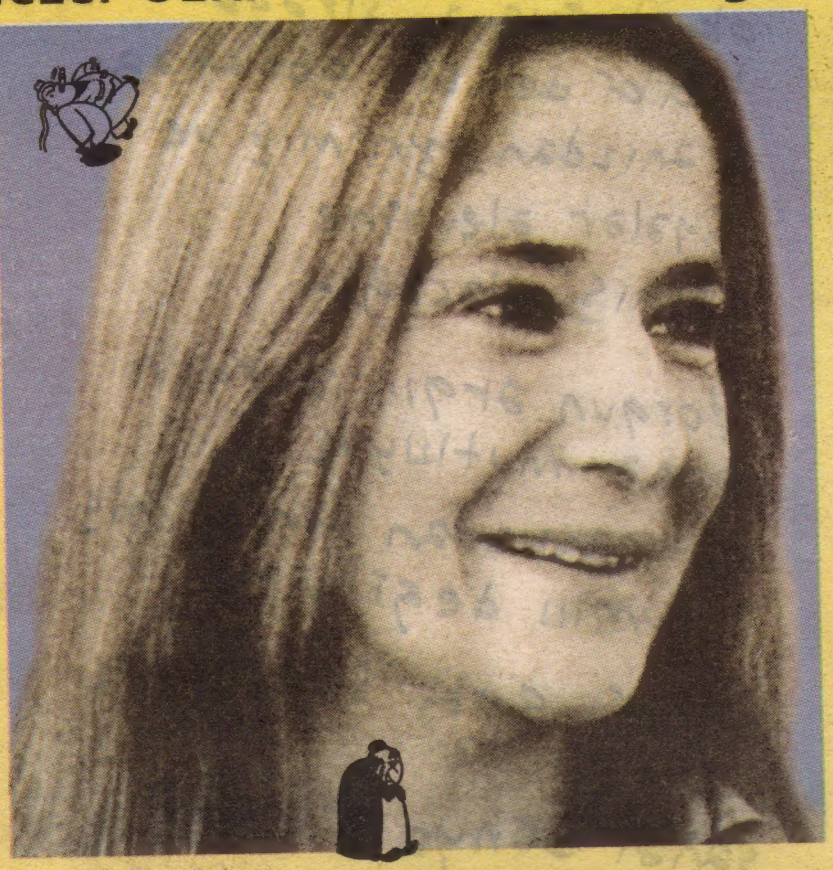

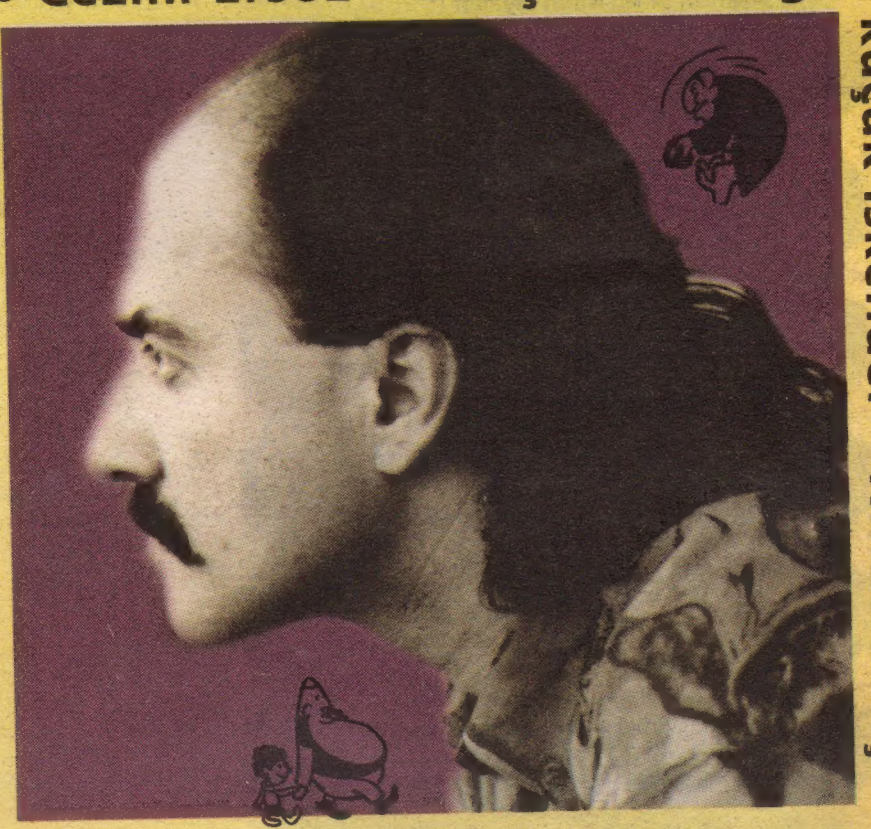

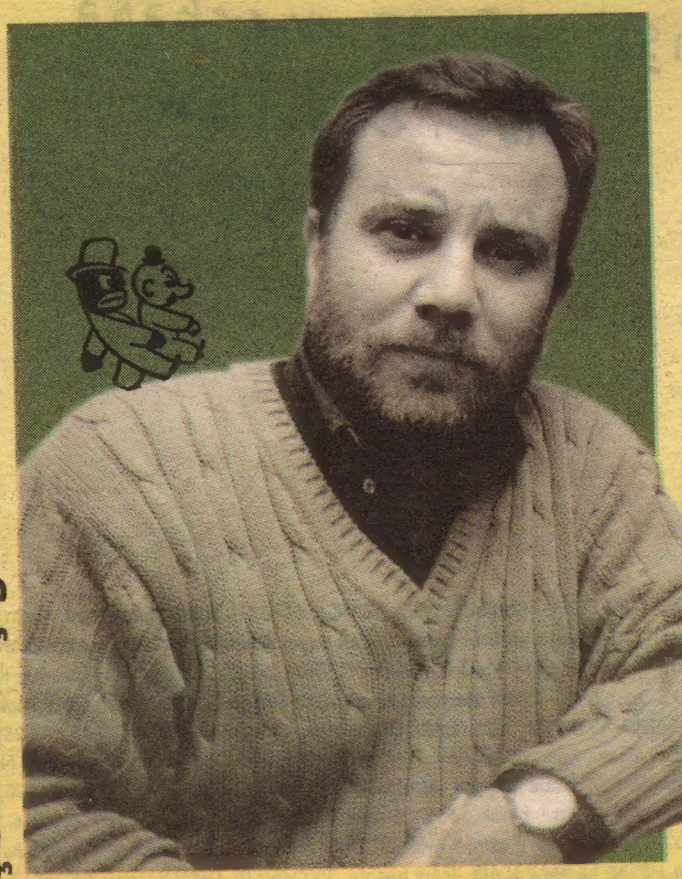

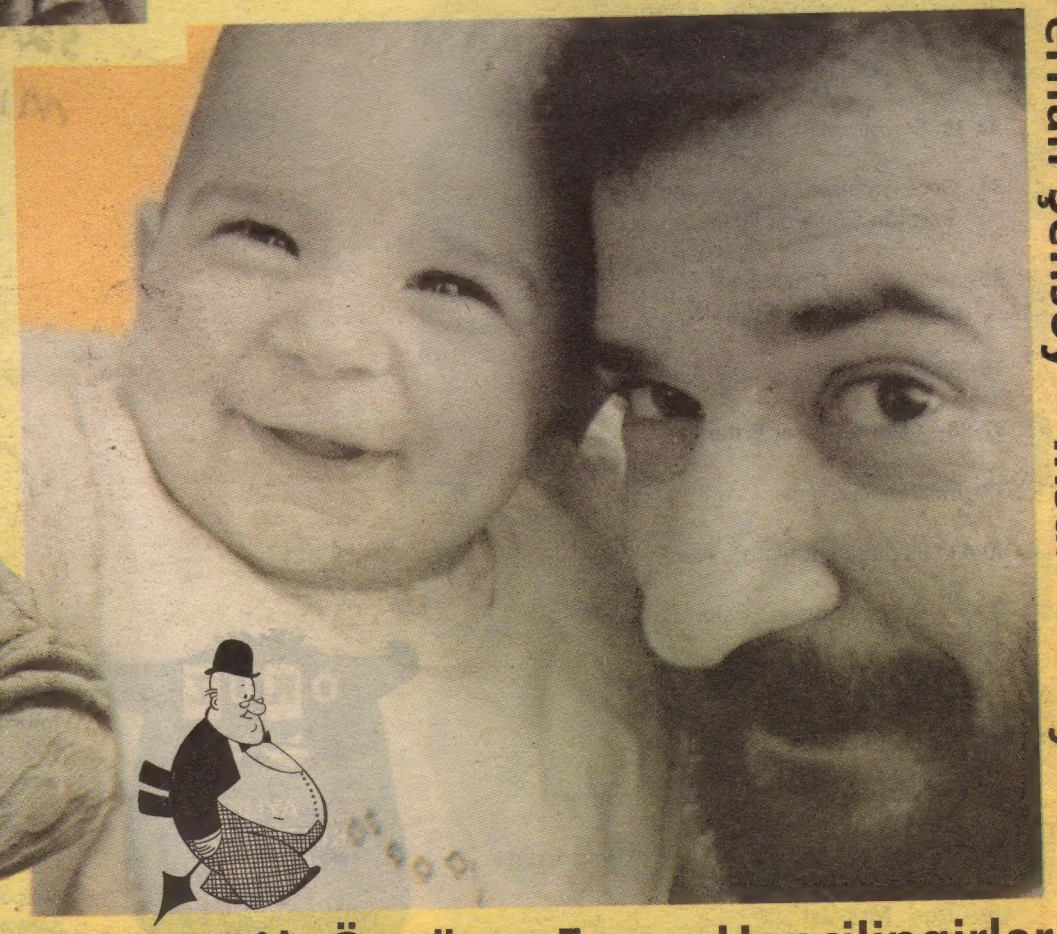

Akşamsefası

İÇİNDEKİLER

3- Cassini Venüs'e Yaklaşırken **Şebnem İşigüzel**

4- Çizgi **Musa Kart** - Şiir **Şavkar Altınel**
Medyakodu **Oha Kıvanç**

5- Hanefiler Zor Durumda **Nihat Genç**

6- Başar Başarır Tarikatı... **Perihan Mağden**
Kucaklama Taşı **Halil İbrahim Özcan**

7- Cinler - 1 **İhsan Oktay Anar** -
Öğretmenime **Erkan Aktaş** -
Yazılmamış Şeyler **Mehmet Yaşın**

8-9-10- Söyleşi, Çizgi... **Can Barslan**

11- RTÜK'ten Şanlıurfa'da Yayın... **Kemal Varol**

12- Haber'ler, Mısra **Küçük İSKENDER**
Sinemam Şiirleri **Nihat Ziyalan**

13- İsim, Şehir, Hayvan, Bitki...**Gani Müjde**

14-15- Anma **Cemal Nadir** -
Öykünmeceler **Feyza Hepçilingirler**

16- Tanrım!... **Cüneyt Özdemir**
Uyuyan Kadın... **Charles Bukowski**

17- Çizgi... **Ender Özkahraman**

18-19-20- Atölye Yazıları... **Murathan Mungan**
Lady Lazarus... **Sylvia Plath**

21- Öküz Altı Araştırmaları...**Ferhan Şensoy**

22-23-24- Ben Yazarken... **Cezmi Ersöz**

25- Şiir Burçları... **Behçet Necatigil**

26-27- Anma... **Tezer Özlü**

28- Hiç Masum Olmadık... **Kanat Güner**
Güvercin Guruldaması... **Sunay Akın**

29- Çizgi... **K.Serhat**

30- Geçmiş Zaman Olur Ki... **Eflatun Nuri**

31- Çizgi... **Gülay Batur**

32-33- Soruşturma... **Nasıl Çiziyorlar?..**

34- Gece, Şafak ve Gölgeler...**Mehmet Kartal**
Sizin İçin Günlerdir Pul.... **Enver Ercan**

35- Seke Seke... **Can Yücel**
Çizgi... **Ohannes Şaşkal**

36- Biraz Mizah, Biraz İroni... **Lütfü Oflaz**

37-38- Çizgi... **Tuncer Erdem**

39- Müzayedelik İlanlar... **Agâh Özgüç**

40-41 Okuduğum Kitaplar... **Metin Celâl**

42- Anlatı, Kütüphane... **Aslan Özdemir**

43- Errrman Hoca... **Oray Eğin**

44-45- Buzağı... **Okur Ürünleri**

46- Hakiki Kesikbaş... **Ekrem Galip Yalıner**

47- Dedem Özdemir Asaf... **Senem Karagözoğlu**

48- Çizgi... **Met-Üst**

ayilenizin edütörü

merhaba
sevgili öküzseverler..

siz bu satırları
okuduğunuz sırada
belki de biz çooktaan
aranızdan ayrılmış ve
rüyalar alemine
dalmış olacağız

yorgun argın zorgun
ama mutluyuz
uyumamızdan kimse hiç
sorumlu değildir

sizi çok seviyoruz

sanal dünya flueda
mışıl dünya merhaba

hadi eyvallah

MET ÜST

ÖKÜZ
AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ
-45-

Sayı: 45- ŞUBAT 1998 - **Sahibi:** ŞİMERA YAYINCILIK LTD.ŞTİ. **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ **Yazı İşleri (Sorumlu) Müdürü:** Zafer AKNAR **Yayın Koordinatör:** Ayhan ERDOĞAN **Bilgisayar Tasarım:** Cebrail OKÇU - Mustafa Devrim ÖZDİNÇ **Dizgi:** Cebrail OKÇU **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ÇARK **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN, Ali YAVUZ, Suzan ÇARK **Ofis Elemanı:** Cemal VANLI **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54 **Fax:** 251 52 67 **Baskı:** Basmat **Dağıtım:** Bir-Yay **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu-İstanbul **Öküz Dergisi Abonelik Koşulları:** Yurt İçi 1 Yıllık... 2.300.000... 6 Aylık... 1.150.000. / Amerika... 1 Yıllık... 55$... 6 Aylık... 25$... Uzakdoğu... 1 Yıllık... 70$.. - 6 Aylık.. 35$ / Avrupa... 1 Yıllık.. 50 DM (Posta) 6 Aylık.. 25 DM / Avrupa... 1 Yıllık.. 60 DM..(Uçak) 6 Aylık.. 30 DM.. **BANKA HESAP NUMARALARI:** Mark hesabı: 3002462-0 - Dolar hesabı: 3002461-2 - TL hesabı: 1100384-7 **(Hesap Numaralarının Hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine Aittir)**

Akşamsefası

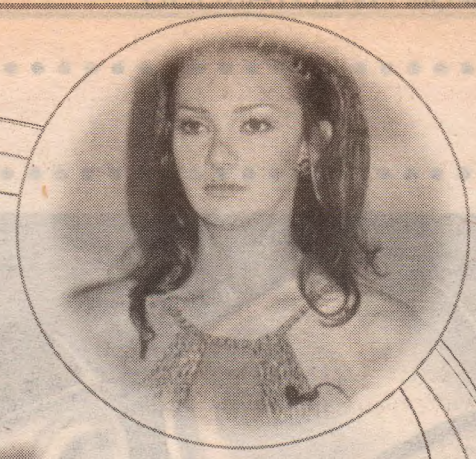

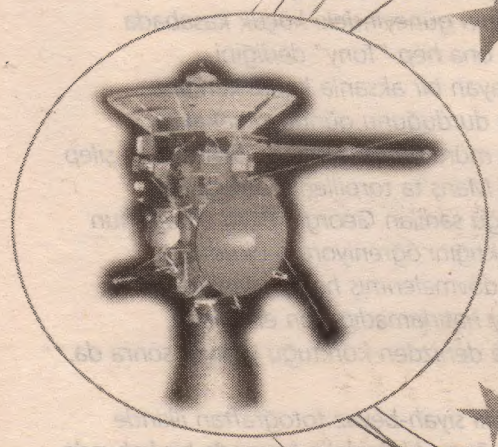

Cassini Venüs'e Yaklaşırken

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

Cassini Venüs'e yaklaşırken Hülya Avşar yavruladı, Seda Sayan nasırlarını aldırdı, Hande Ataizi cümle aleme kimin ne mal olduğunu açıkladı. Bütün bunlar Cassini demirden kanatlarını açmış, yerçekiminin olmadığı bir coğrafyada Venüs'e doğru ilerlemekteyken oldu. Adını 18. Yüzyılda Satürn üzerine çok önemli araştırmalar yapan iki İtalyan asıllı Fraransız astronomdan, Domenica Cassini ile Jaques Cassini'den alıyor. Televizyonun, Reha Muhtar'ın, olmadığı bir çağda Satürn'ü, Venüs'ü, uzayı düşleyen bu iki astronom, eminim günün birinde insan elinin o çok uzak gezegenlere değeceğini de düşünmüştür.

Yanlış anlamayın tüm bunları "Eller aya biz yaya" demek için yazmıyorum. Cassini'yi Venüs'e yaklaştıran mantık da gözlerini Demi Moore'un kıçından ayırmıyor, Madonna'nın kızı Lola'nın tek bir kare fotoğrafı için Cassini'nin maliyeti kadar bir parayı gözden çıkarıyor. Yani orada da işler bizdeki gibi işliyor. Onların da bir Kenan Erçetingöz'ü, Aykut Işıklar ağabeyi var. Ancak onlar evlerini odalara ayırmışlar, bir odada Madonna'nın neden don giymediğini tartışıyor diğer odada Cassini'nin Venüs'e yaklaşmasından dolayı heyecanlanıyor, bir başka odada ülkelerinin Irak'ı ateş topuna çevirmesinin karşısında seslerini yükseltiyorlar. Bizim medyamızda herkesin ayrı odası yok. Hepimiz bir odada yatıp kalkıyoruz.

Şu an medya "magazin çağını" yaşıyor. Pek yakında bu çağda kapanacak. Ben çok iyimserim, Cassini 2004'de aramıza döndüğünde Türk medyasının şu durumu ders kitaplarına, Zehra Çilingiroğlu da 6 yaşına girmiş olacak. Eskilerinin kaderlerini boşverin çünkü o zaman yeni yıldızlarımız olacak.

Ben yine de ortaya çıkışı Cassini'nin fırlatılmasıyla aynı tarihlere rastlayan Hande Ataizi üzerinde durmak istiyorum. İnanın Seda Sayan'dan, Hülya Avşar'a kadar her starcığımızın başka magazin alemlerindeki muadilini buluyorum. Ayrıca bütün meşhurlarımızın turuncu İkarus'ları tıka basa dolduran halkımızın ince ince dilimlerini temsil ettiğine inanıyorum. Ancak Hande Ataizi'nin aynadaki izdüşümünü göremiyorum.

Şu bir gerçek ki Hande Ataizi'ni La Fontaine'in kargasına çok benzetiyorum. Sahneye çıkmak için ders aldığını söyleyen Hande Ataizi magazin dallarına konmuş bir karga, medya dalın altında bekleyen besili tilki. Hande Ataizi'nin ağzından düşürdüğü her peynir parçası ise sekiz sütuna manşet.

Bir insan çok para kazanmak isteyebilir. Bunun için her yol mübah diyebilir. Fikri bu olan bir insan kalkıp bize "Ben zekiyim, ben farklıyım, ben sanatçıyım, altın portakallarım, mum kokulu kadınım" demesin. Hele hele "Ben zeki bir kızım" hiç demesin. Çünkü zeki insanlar, zeki olduklarını bilmezler. Cassini Venüs'ün, medya şöhretlerin peşinde. Ama medya Cassini'nin koordinatlarını milim milim ayarlayan Nasa kadar hesapçı. Şöhretlerle karşılıkla koordinatlarını belirliyor. Karşısında iyi filmler yapmış, iyi şarkılar söylemiş "ha deyince" röportaj vermeyip ağzındaki peyniri düşürmemiş bir isim varsa bütün forever magazinciler yörüngenin uzak noktasında duruyor. Kenan Erçetingöz'ün karşısında, menejeriyle bu röportaja çalıştığı çok belli olan Hande Ataizi ile medya arasında işte bu mesafe yok. Dolayısıyla Hande Ataizi "Medya beni dövdü" diye ağlamasın.

Cassini demir kanatlarını açmış, sahte yıldızların olmadığı yeni dünyalar arıyor. Hande Ataizi epey kötü olan sesini eğitip Günay'da sahne aldığında Cassini Venüs'e dokunacak. Biz de güzellik tanrıçasına adını verip bir imaj yüklediğimiz bu gezegeni yakından tanıyacağız. Hande Ataizi'nin, Erol Atar imzalı fotoğraflarının altına ilişitirilmiş açıklamalarıyla, Cassini'nin uzaydaki maceralarını anlatan haberler çok ayrı saflara düşecek.

Cumartesi annelerinin haberleri belki sayfalardan düşecek. Ağzımız açık Hande'ye bakarken yeni çocuklar kaybolacak. Belki Cassini çocuklarımızı uzayda bulacak. Ama başımıza Hande Ataizi'ni kakan medya bunu da tek sütuna indirip gözümüzden kaçıracak. Reha Muhtar'ın "Nerede bu devlet" anonsu jenerikte kalacak, kameralar Sibel Can'ın kıçına yapışacak. Bir Kenan Erçetingöz de çıkıp sormayacak, "Cumartesi annelerinin çocukları bulunacak mı?" Medya Zehra bebeğin fotoğraflarını çekmek için daha büyük bir çaba harcayacak.

Ama bir önerim var: Hande Ataizi'nin ölçülerini ders kitaplarına koyalım ve test sorusu çıkaralım: Göğüs ucundaki halenin çapı nedir? Ne var yani Cassini de bize Satürn'ün çevresindeki ışıklı halenin çapını bildirecek. Ancak Hande Ataizi her ikisine de itiraz edebilir. Menejeri kulağına fısıldar; çevirir kazı, yanmaktan kurtarır.

Kucağında oturduğumuz pop kültür çerçevesinde bütün Hande'leri, Televoleleri ele alalım, bütün bunlara Mustafa Sandal ağzıyla "Okey". Ama medya bize fazla nişasta yedirmesin yoksa büyüyünce aptal ve şişko bir çocuk oluruz. Bu halimizle kayıp çocuklarımızı bulamaz, "Bakirelik kontrolüne gönderilen bir kaç genç kız intihar etse ne olur" bakandan istifasını istiyemeyiz. Üstelik bu halimizle Cassini'ye sığamaz yeni dünyalara gidemeyiz. Cassini'ye sığıp Hande mevzunu tek sütüna indirip bütün magazin camiasını tek bir kanalda ve tek bir gazetede toplamak da mesele değil. Bu zamana kadar medyanın nişastayla besleyip tosuncuk ettiği bizler artık kıçımızı kaldırıp parmağımızın ucuyla dokunsak yıkılacak olan bu starlar sistemini yerle bir etmeye muktedir değiliz.

Ama bir önerim var: Hande Ataizi'nin ölçülerini ders kitaplarına koyalım ve test sorusu çıkaralım: Göğüs ucundaki halenin çapı nedir? Ne var yani Cassini'de bize Satürn'ün çevresindeki ışıklı halenin çapını bildirecek.

Akşam Sefası

...MUSA KART

Uğultu

ŞAVKAR ALTINEL

"Yaşlı meczup Maltalı çıktı," diyor
iç sayfalardan birindeki başlık.
İngiltere'nin güneyindeki küçük kasabada
herkesin ona hep "Tony" dediğini
anlaşılmayan bir aksanla kendi kendine
konuşup durduğunu günboyu sokaklarda
ve sonra mürettebatı arasında bulunduğu şilep
1941'de Manş'ta torpillenip battığında
boğulduğu sanılan Georgio Borg olduğunun
ortaya çıktığını öğreniyorum okudukça.
Bileğine dövmelenmiş haçtan tanındığı,
hiçbir şey hatırlamadığı son elli yıldan,
ama hâlâ denizden korktuğu yazıyor sonra da.

Yandaki iki siyah-beyaz fotoğraftan ilkinde
savaştan önce Akdeniz'in kıyısında bir kahvede
oturan ceketli kravatlı genç adam
ikinci fotoğrafta o sabah Valetta'dan gelen
tanımadığı kızkardeşinin elinden tutmuş,
saçı sakalına karışık, yürüyor şaşkınlıkla
Devon'da kıvrılıp bükülen bir patikada.

Şehrin üç kat üstündeki kahveye
ölgün öğle ışığı doluyor camlardan.
Katlayıp masaya bırakıyorum gazetemi;
bileğime baktığımda ne bir haç, ne başka bir iz,
ama uğulduyor uzakta bir yerlerde
her şeyimizi alıp götüren deniz

Oha Kıvanç geziyor, duyuyor, yazıyor

YILBAŞILARI BİZİM AİLE İÇİN HEP SIKICI GEÇMİŞTİR. ŞÖYLE TOPLANIP DA BEN, BAHA VE TAHA ABİLERİM OTURUP BİR TOMBALA OYNAMIŞLIĞIMIZ YOKTUR. BU YILBAŞI DA DEĞİŞEN BİR ŞEY YOK: BEN COTE D'AZUR'DAKİ YAZLIĞIMIZA GİTTİM, TAHA İLE BAHA ANKARA'DA KALDILAR. ANCAK TAHA, RAMAZAN DOLAYISIYLA BU YILBAŞI ERKEN YATTI... VE ALKOL ALMADI.

☛ Gerçi her yıl giderim ama bu yılbaşı Fransa'ya gidince içim bi tuhaf oldu. Baktım, bizim plazalardan kimse gelmemiş, evlerinin damları akıyor haberleri yok. Nedense yurtdışına çıkamadılar. Bir kez daha Paris sokaklarında yürürken buraya zamanında kadın Başbakan'la birlikte geldiğimiz günleri hatırladım. Hiç unutmam, ben ve bir kaç önemli gazeteci, içlerinde Plaza, Center ve Tower'ın yöneticileri var, oturduk bir masaya. Ama ne masa ki sormayın, bir kuş sütü eksik. Gerçi o da varmış, Fransızcası çok iyi olan bıyıksız söyledi ama ben o yönden zayıf olduğumdan anlamamışım. Neyse, hepimiz masada yemek yiyeceğiz bir baktım, bizim İkitelli üçlüsü bir saldırdılar yemeğe, sanki yıllarca aç kalmışlar, ye babam ye. Ülkem adına rezil olmuştum, neyse ki ben "rejimdeydim" deyip sadece somon balığının tadına bakmıştım da olay uluslararası bir skandala dönüşmeden önlendi...

▼ Gazetecilerin Fransa'ya neden gelemediğini daha sonra öğrendim. Zira kimse olmayınca ben de yılın ilk günü atladım uçağa Miami'ye gittim. Ne göreyim, gümrükte bizim televizyoncular birbirlerine girmiş. Tartışma konusu da pasaportuna kimin önce damga bastıracağı. Bu kavga uzun bir süre devam etti. Ben o arada Amerikan pasaportumu gösterdim, gümrüğe bile tabi olmadığımdan gerisini anlamadım. Gittim, bizim antikacı neler yapıyor diye bakmaya, pek morali bozulmuş. Eskiden Miami'deki Türk kolonisinin tek temsilcisiydi, şimdi pabucu dama atılmış. "Sorma Oha'cığım" dedi, "şu dansöz buraya geldi geleli herkes beni unuttu. Dahası onunla görüşmek için sürekli para döktüklerinden, İsrail'den getirdiğim İncil'e bakmıyorlar bile..." Onu bi güzel teselli edip, şu dansözün peşine düştüm. Ama maalesef ulaşamadım. O sırada parası d'eli bir televizyon kanalı tarafından ödenen bir gemi gezisi ile Bahama'ya gidiyormuş.

❒ Bahama'ya gidemediğimden kendimi aileden kalan condorde'umuz ile Ankara'da buldum. Havaalanında beni "Güçlü" bir kaynak bekliyordu. "Oha Abi" dedi sesi titreyerek, "bu senin cıva, maaşının dışında başka gelir kaynakları da var" dedi. "Nasıl yani, televizyoncular onu çeksin diye para mı istiyormuş" demeden, "92'de bildiği bir konuyu yazmamak için 250 milyon almış" dedi. "Aman" deyip geçtim, "keşke bu parayı verecek zenginler biraz çoğalsa belki yazı yazmaktan vazgeçer. Belki birileri hiç yazmasın diye para verir..." Güçlü kaynağım bir de kalkülasyon yapmış. Bizimkinin 100 milyarlık maaşı 4 bin asgari ücretlinin maaşına eşitmiş. Ama ünlü Türk düşünürünün de her gün milyonlarca kişiye akıl ürettiğini unutmuş!

➽ İstanbul'a dönünce bizim Bursalı tekstilci medya patronuna gittim. 'Ne' olduğu anlaşılamayın teve kanalına herkesi doldurmuş. Bir işi üç dört kişi yapıyordu. Sebebini sordum ve dumuru uğradım. Meğerse içi çağlayan dostum hem binanın yanındaki oteli almış, gözünü İkitelli'nin müzmin medyasına dikmiş bir de çocuk kanalı kuruyormuş. Sevgili dostum yine "olay" yaratacak, hazır olun.

★ Geçen İkitelli'ye gittim. Baktım, yüksek faizli bina iyice büyümüş. Ama bir türlü camları takılmamış, iç dekorasyonu da hazır değil. Gazeteler de bu yüzden gecikiyormuş. Kendilerine söyledim, "Ben öyle camsız binada yazmam" diye, fikirlerimi dikkate alıp gazeteyi çıkarmadan önce binayı tamamlayacaklarmış. Beni de en tepesine oturtacaklarmış.

➾ Bu arada ilk resmi transferlerini de yapmışlar. Bizim "dağları deviren" ve bu yüzden işsiz kalan kızımız kapağı oraya atmış. Haydi hayırlısı demekten başka iş düşmez bize!

✣ Bir önemli not: Center'da işleri 'umur'sayan kardeşim James Bond'un yeni macerasındaki medya patronunu pek takdir ettiğim Rupert Murdoch'a benzetip bi hayli ayıp etmiş. Benzetilmesi gereken kendi aydın patronuydu!

✔ Bir anı: Ünlü Ankara büyüğü ve Galatasaray amigosu, annemin komşusu Melek Hanım'ın torunu yıllar önce uğurlu bir arkadaşım ile İngiltere'ye kursa gitmişti. Oradaki kursu isi maalesef tamamlayamamış. Hocaları kimi akli yetersizlikleri olduğunu açıkça dile getirmişler. Kursu tamamlayamadan da Ankara'ya yollamışlar. Yıllar önce yine bu yavuz kardeşim bir trafik kazası çirmişti. Yazılarının saçmalığından rahatsız olanlar kazada kafasını çarptı diyorlardı. Ama ben bilirim, kerata işi gıcıklığına iniiti bindirmiş. Bu yüzden habire sarışın güzel kadınlardan, Melek Teze'mden bahsediyor, yoksa kafası hala sağlam.

❄ Bu ay içinde beni aramayın, yokum. İngiltere'ye, ünlü popçu hakkında duyduğum bir şeyi araştırmaya gidiyorum. O zamana kadar iyi geceler, her nerede yaşanıyor ve kovulduğun kanala bir kez daha transfer olmaya çalışıyor, "ufku"nu da gazeteye kakalamaya çalışıyorsan! (Meşaj gerekli yerlere gitmiştir.) Veya ben açayım: Mahallenin muhtarı uzun zaman önce yıldızların altında temkmeyi yemişti. Şu günlerde isi şov yaparak yakaladığı başarısından dolayı geri dönmesi söz konusuymuş.

Hanefiler Zor Durumda

NİHAT GENÇ

İslam'da ne var, ne yok, o uygun mu, gibi bir sürü sorun soyut bir bulmaca gibi İslam zeka oyunlarına dönüşmüş, asırlardır İslam alimleri İslam'ı sorunları beyin eğlencesi şeklinde tartışıyor, ilahî alanda tahakküm kuruyorlar.

Genç okuyucuları da düşünerek açıklayarak ve özetleyerek girelim mevzuya. Hazreti Muhammed Sakiyfe denen yerde öldü, cenazesi kaldırılmadan, arkadaşları, bir toplantı yapıp kimin halife olacağına karar verdi. En yaşlı üye ve peygamberimizin en sadık dostu Ebubekir seçildi.

Yani halifenin kim olacağına cumhur (çoğul) karar vermişti. Bu çoğul, peygamberin söz ve fiillerine uyan (sünnetine uyan) yakın cemaatiydi. Bu insanlara: Sünnet ve cemaat ehli denildi, bugünkü kullanılışıyla: Ehli Sünnet ve Cemaat.

Bir takım insanlar bu "seçime" itiraz etti, çünkü peygamberin "benden sonra veli Ali'dir" dediğini, bu yüzden seçimin olmadan Ali'nin halife olmasını istediler. Bu seçime ve halifeye uymadıkları için, hariçte kalmışlardı, adları: Hariciler oldu.

Haricilerle Ehli Sünnet arasında bir dizi bitmeyen savaşlar bugüne kadar geldi, en büyüğü, Emeviler'in Hz. Ali'nin torunu Hüseyin'i Kerbela'da öldürmesidir. Bir başka büyük olay, Camel vakasıdır, Hazreti Ali'yle peygamberin karısı karşı karşıya gelmiştir.

Henüz İslam yüzyılını doldurmadan, Ehli Sünnet düşüncesi, Türk olması muhtemel İmam Azam Ebu Hanife tarafından toparlandı, bir usul haline sokuldu. Bu mezhepten olanlara da Hanefiler denildi.

Diğer taraftan Hazreti Ali'nin soyundan gelenler, Hazreti Ali'nin soyunu korumak ve onun düşüncelerini yaşatmak için, bu "soyun" yani peşpeşe gelen 11 imam etrafında toparlandı... Bugünkü Şia düşüncesini de 11 imam oluşturur, bu düşüncenin de inşasını, imam ve itakat konusunda İslam tarihinin en büyük ismi gösterilen: Caferül Sadık'tır.

***

Celhasıl, çağlar geçtikçe, İslam'ın itikat, ibadet soruları çoğalmış, birilerinin bu sorulara cevap vermesi gerekmiş. İşte bu büyük mezhep alimleri, İslam'ın hukuk felsefesi sayılan fıkıhı, tefsiri geliştirmişler ve kendilerinden sonra gelenlerin de takip edecekleri yöntemleri belirlemişlerdir.

Bu yöntemler "mezhep" halini almıştır, küçük bir örnek verecek olursak, Şia düşüncesi Peygamberin arkadaşlarının söylediklerine, "hadislere" pek kulak asmazlar, en çok güvendikleri "Ali'nin sözlerine uyarlar. Ehli Sünnet ise, "hadis ilmini" geliştirip, peygamberin arkadaşlarının (sahabenin) aktardıklarını fazlasıyla ciddiye alırlar.

Mesela, ençok hadis aktaran Ebu Hüreyre'dir. Bu Ebu Hüreyre Hanefilerce "kutsal" sayılırken, İran'da her yıl beddualarla anılır.

***

Hanefi mezhebi çoğunlukla Türkler arasında yaygınlaştı ve Osmanlı şeyhülislamları bu mezhebi dünyanın en güçlü mezhebi haline getirdiler, bunların başında, Kanuni'nin şeyhülislam'ı: Ebu Suud Efendi'dir, ki bugünkü Diyanet İşleri, onun bir devamıdır...

***

Tarih içindeki binbir türlü ayrıntıyı, kavgayı anlatmakla bitmez, biz, ülkemizdeki tartışmanın eksenine dönelim. Dinde reform denilecek, ki reformdan da öte, bir Türk dini, hatta modern bir din çalışmalarına benziyor, asırlardır bastırılmış düşüncelerdir.

Biz yıllardır ilginç ve tartışmalı görüşleriyle Süleyman Ateş'i tanıyorsak da son yıllarda bu düşüncenin popüler takdimini Yaşar Nuri Öztürk yapıyor. Aslında Yaşar Nuri'nin de dediği gibi, hocası Hüseyin Atay'dır. Hüseyin Atay İslam aleminde tanınmış bir ilahiyat profesörüdür.

Hüseyin Atay, Karadenizli tipik bir Oflu hocadır. Görüşlerini "dini kolaylaştıralım", "Kur'an'ın özüne dönelim" başlığı altında toparlayabiliriz. En büyük reformu ise Mezhepleri ve tarikatları reddedme...

Tarikatları şöyle reddediyor: Kur'an'da tarikatlarla ilgili bir ayet yok. "Allah'ı zikredin" diye bir ayet var. Bu zikredin lafından bir takım zikr usülleri çıkartıp, tekkelerde İslam'ın orjininde olmayan şeyhlik, dinde babalık, yani Allah'la kul arasına aracı bir müessese tarikatları inşa etmek yok.

Mezhepleri de şöyle reddediyor: Kur'an tek tek insanlara inmiştir, bunun zoraki bir metodu olamaz, okuyan herkes kolaylıkla doğrudan öğrenebilir.

Tartışmalara geçersek, mesela namaz kaç vakittir, Hanefiler günde beş vakit diyor, ama Kur'an'da beş vakit gibi kesin delil yok. O halde Hanefiler sahabenin sözlerine bakıyor. Reformcular, burada hadislere karşı çıkıyor. Çünkü hadisler tarih içinde bozulmuş, uydurulmuş, gerçekliklerini kaybetmiş, yani "mevzu hadis" olmuşlar.

***

Başta diyaneti, mezhepleri, tarikatları, metodları, düşünceleri hatta evliyaları, İslam alimlerini devreden çıkartan bu büyük tartışma, asırlardan beri ilk defa bu topraklarda gerçekleştiren en büyük dini tartışma, bu çağda din reformu olmaz, üçyüz-dörtyüz yıl önce tartışılması gereken konulardı, çünkü, dini reforma zorlayan bugün "modern dünyadır". Modern dünya dini dize getirmek için bir kolay yolu mutlaka bulacaktı, bulmuştur da. Bu deli reform cesareti Karadenizli bir hocanın boyunu aşar. Modern dünyayı ve laikliği ve dini hiç anlamamış kemalistlerin dini Türkleştirelim, modernleştirelim, kolaylaştıralım gayretleri ise yeni bir "mezhep"in bir Türk mezhebinin oluşumuna yol açar, o kadar.

Hüseyin Atay, siyasi iktidarla 12 Eylül günlerinden beri görüş alışverişi içinde, birilerinden emir aldığını saklamıyor.

Ve tüm bu tartışmaların haklı bir popülerliği var, çünkü: 1) Yaşar Nuri'yi Fettullah hoca da seviyor, çünkü nurcular da tarikatlara karşı, ancak Fettullah hoca, fazla ileri gitme, orda kal gibisinden kontrollü bir mesafeyle bakıyor. 2) İranlı şiiler de memnun. Çünkü Yaşar Nuri hadislere karşı. Bu şianın arayıpta bulamadığı bir devrim, mezhepler arası gerginliği kendi mezhebinden taviz vermeden düzeltip, şia'nın sınırlarını eskiden olduğu gibi Anadolu'ya sokabilir. 3) İsrail seviyor! Çünkü bölgede Araplar'la Türkler'in düşman olmasını istiyor. Türk'ler en iyisi mi kendilerine göre bir din icad edip biraz daha bozulup, dağılsınlar, istiyor. 4) Kadınlar seviyor. Çünkü evlerinde gerçek bir dini eğitim alıyorlar. Türkiye hiçbir sahada hanede eğitimi başaramamıştı, kadınlar erkekler gibi sosyal olmadıkları için açık sohbetlere katılamamışlardı, şimdi Anadolu kadını için bu tv tartışmaları büyük fırsat. 5) Psikiyatristler seviyor. Çünkü depresyona, intihara, strese iyi geliyor, iman herşeyi çözüveriyor. 6) Sokaktaki insan seviyor. Çünkü Yaşar Nuri, namazı abdesti herşeyi kolaylaştırıyor, bir içmeyle imandan olacaklarını söylemiyor. 7) Normal müslümanlar seviyor. Çünkü bu din kardeşlerimizin çoğu diyanetten nefret ediyor, çünkü camilerde uzun yıllardır diyanetin halı çırpmayalım, ağaçları sevelim bildirilerini okuyorlar ve ancak bazı uzak semtlerde hocaların siyasi münakaşalarına şahit oluyorlar. 8) Ordu seviyor. Dini Araplaın, tarikatların, partilerin egemenliğinden çıkartmak istiyor. 9) Sosyete seviyor. Çünkü süslerini püslerini bozmadan ibadet edebileceklerini, hatta ibadet etmeden de müslüman olabileceklerini öğrendiler. 10) Aydın Doğan, Koç Holding, devlet seviyor. Çünkü müslümanlar, işçi, ücret sendika, emek, açlık, sağlık sigortası, emeklilik, hak, yoksulluk konuşmasınlar da ne bok yerlerse yesin, ayrıca, Anadolu'da büyüyen müslüman sermayeyi de öcü göstermeye yarıyor...

Ve bugünlerde Refah'ı kapatıyorlar, kadınlara cenaze namazı kıldırıyorlar, dine dair ne varsa tartışıyorlar, ama 1400 yıldır ekonomik düzene dair tek bir cümle etmediler, bu haksız düzen, ezen-ezilen ilişkisi 1400 yıldır tartışılmadı, müslümanlar hala beytülmalın, yani hazinenin nasıl, kimle, ne şekilde bölüşüleceğine dair laf etmiyorlar. İslam'da ne var, ne yok, o uygun mu, gibi bir sürü sorun soyut bir bulmaca gibi İslam zeka oyunlarına dönüşmüş, asırlardır İslam alimleri İslam'ı sorunları beyin eğlencesi şeklinde tartışıyor, ilahî alanda tahakküm kuruyorlar. Modern toplumun tüm kurumlarını öpüp başları üstüne koyan, modern toplumun tüm konforunu sorgusuzca kullanan bu öküz kafalılar, cenaze namazı kılsalar ne, bin rekat namaz kılsalar ne? Bir lirayı iki eşit parçaya bölüşmeye yanaşmıyorlar.

Ve müslüman aydınlar, ibadete, itikata dair sorunları, ekonomik, temel yaşam sorunlarından çok önde tutmuşlar, TV'lerde, Emine Şenlikli, Dilipaklı, Alirıza Demircanlı bir sürü yarı aydınla gönül eğlendirmiş, enin, cenin, rahim, peygamberimizin nasıl öpüştüğü gibi hiç olmayacak kelimelerle, olmayacak terbiyesizliklerle, hiçbir zerafet, saygı göstermeden paldır paldarast sümüklü tartışmalara sokmuşlardır dini. Kutsal değerlerin inciğini, cinciğini çıkardılar, paçavralaştırdılar, alenileştirdiler, köpüklü ağızlarıyla gasilhane suratlarıyla tuttukları her konuyu cesed soğukluğunda dondurdular ve tek bir kelime "yoksulluk" üzerine laf etmediler. Siyasi kazanç için rezil üsluplarına herkes göz yumdu. Şimdi arkasına İstanbul holdinglerini alan Tv'ler, manken sunucular, kameramanlar gibi zır dangalak insanlarla İslam'ı tartışıyorlar. Tartışmaların üslubunu ayağa düşüren İslamcı aydınlardır. Ve şimdi, Hanefiler, tarihlerinin en zor günlerine gelip dayandılar...

Atatürk devrimleri tekkeyi, sarığı almıştı, şimdi, ellerinden mezhep imamları, İmam Gazali, Arapça, evliyalar, tarikatlar alınıyor.

Bunu da diyanet işlerini müslüman sosyetesinin arpalığına dönüştürenler düşünsün. Lojmanlarda oturanlar, hayatlarında bir kez açlık çekmemiş mersedesli mümin müslümanlar düşünsün. 1400 yıllık tarih içinde yoksulluk denilince, ancak Yunus Emre ilahilerini okuyup sonra susan, İslam'ın yükselen siyasetinin aydınları düşünsün...

Akşamsefası

Kucaklama Taşı

HALİL İBRAHİM ÖZCAN

Tak for else*

Ağzımda tuhaf bir kuruma oluşmuş ve başsız toprağı düşüvermiştim. Emdiğim süt daha dudaklarımdayken hafiften parlamaya başlamıştı. Velihatlarla ölmek.. Oyundu hepsi, oyun...
'O an hiç ışık olmayacaktı.' Kendimi ziyaretine hazırlarken böyle söyleniyordum. Küpe çiçeklerinin önünde duran havuz, akıp canlılığına kavuşmuştu. Miniminnacık bahçede yaz kış bodur meşeler vardı. Derken yaprak figürleri oluşmaya başlamıştı. Bir kış kavunu ve rakı çekmişti canım. Titreyerek yolcusuna el sallayanın öfkesi içindeydim. Bastırılamaz bir bulantının zoruyla gözlerimi yumdum.
Düdük sesleri, basık gri gökyüzü altında firarı tartışırken yaşlı olan her şey hızla akıp gitmişti. Siyah bir merakın altında kalmış her şey akılları birbirine karıştırıyordu. Rehinelik fikrini ortaya çıkarken, efsanevi elbiselerin düğmelerine sırlar topraklarına kadar salınıyordu. Kapris yapma lüksü olmayacaktı. Eğer görüşmeme izin verirlerse onunla konuşurken beyaz bir boşlukta olacaktım. aklım durmadan sarkacı aranıyordu.
Ziyaretlerinden birinde babam, gözlerinde sakladığı sevgiyle. ".mına koyduğumun çocuğu, senin yüzünden haritayı ezberledim" derken ayakta zor duruyordu. Ona gülememiştim bile "Vacur vucur konuşuyorlar, dillerini dahi anlamıyorum ama bana çok yardımcı oluyorlar." Birden telörgünün arkasından iki rüzgar çıkmıştı. Hiç olur muydu? Yaz türlüsü. Galiba birbirimizi değil kabullenemediğimiz ödevlerin borçlarını ödüyorduk. İyi ki, ranzasında yalnızdı. "Biraz daha demlensin, demin rengi çıksın."
Eski köprüler üstünde esneyerek yürürken gözlerim yırtıcılıklarını deşiyorlardı. Boş oyun ve kutlamalar, unutuş ve sefaletin ihtişam noktası olmalıydı. Sancaktar, yığınlar üstünde aynı zamanda ihtiyaç duyulandı. Orada dokunuşun olmadığı saraya benzer avluda yaşıtlarıyla birlikte susmuştular. Onun ürkek savunma hareketleriyle güldüğünü biliyordum. Ilık, kırmızı kremalarla kaplı zayıf çizgilerin oluşturduğu vücudun haykırışları, hiçbir şey ifade etmeyen bayraklar kadar sessizdiler. Bu nesnelerin varlıkları tavşan gibi bir görüntü veriyordu. Küçük bir çocukken de karanlıklardan korkmadığını anlatırdı. Işığın toz ettiği melekleri severdi. Güveni bir gölge gibi hep kendisini takip ederken, Bursa'da voltada söylemişti bunu. İnsanı yalnızlaştığı yerde öldürmüyorlar mıydı?
Horoz ibikleriyle dergi kapaklarında parlak yeşilimsi bir fuları vardı. Yeni günahların davetiyesini çıkarmakta gecikmemeliydim. Tek rehberim kuşların kanadındaki hizmet sabrıydı. O görkemli panayır başlamıştı otobüsün hareketinden sonra. Kıvrımlarından yıpranmış bir gazetedeki kadın beni tahrik ediyordu. Gafil avlandığı bir yamaçta ezerlerdi insanı. O gaflet anı akan kanın çelik mavisi izlerinin dindarlına geçebilirdi. Bunu ben uydurmuyorum, kime sorsanız söyler. Derin sularda buzların ahları hiç çözülmezmiş. Üzüntüye mahal yoktu.
Zarlar havada uçuşuyorlardı. Ama yaşanılan her yerde bir, iki, üç, dört... hayatlar vardı. Televizyondaki görüntüsünde ürkek savunma hareketleri içinde uzaklaşıyordu. O bunu bile göremeyecekti. Çünkü yaşıyordu. Kanlı ganimetlerini sakalındaki aklarla bile savunmuyordu. Eğer izin verseler eksik boyanmış kaşından bir tane kıl çekebilirdim hatıra kalsın diye. Rüyamda çatlamış gül kurusu renginde tepside güzel bir kız çay getiriyordu.
En güzel gemiler yüklenip o nedensiz gidişlerinden arta kalan kokularını da suların üstünde bırakıp gitmemişler miydi? Onu çoğaltmak vardı bir ucundan. Tarttığı sözlerin yüzü suyu hürmetine onu çoğaltmak gerekiyordu. Gözlerimi değiş tokuş edemezdim onunla. Yokluğunun yorgunluğunu da çekemezdim. Gülüşlerine eklenecek gücüm vardı ama ben onu çok özlemiştim. Neyi acaba? Soru kendineydi. Onunla (üstünde ay dolanan bir geceyi saymazsak) bir ucundan olsa bile hiç melez bir aydınlığı bölüşmemiştik. Benim de bana göre yeterince kafeslerim vardı. "Akrep'i" seyrettikten sonra Kadıköy İskelesinin oradaki kuşçudan beyaz bir bülbülü özgürlüğüne kavuşturmak için alan arkadaşımın avucunun içinde hayatını değiş tokuş eden sesine gülmüştüm. O farkına bile varmamıştı. Bülbül yalnızca kafesin içinde diğer bülbüllerle ötüşüp uçarken gökyüzü yağmasında yere çakılıp susmuştu. Arkadaşım bülbülü özgürlüğüne kavuşturduğunu sanarak mutlu yürüyordu. Onun ardından bakarken lunapark ağaçlarını kucaklıyordum. Dudak terazisinde sütün parıltısı kaybolmak üzereyken sırtını dönen bir bıçak gelmiş, yüzümün tam orta yerine saplanmamıştı.

*Tak for else: Danca'da "Herşey için teşekkür ederim" demek. Mezar taşlarının üstünde yazıyor.

Başar Başarır Tarikatı Başarıya Doymuyor Du

PERİHAN MAĞDEN

Oğuz Atay'ın başaramayan, başarmak üzere teşebbüste bulunmayı dahi başaramayan kahramanlarını "örnek" alan çocuklar hâlâ yetişiyor mu acaba? Mümkün mü? Böyle çocuklar varsa, ne kadar yalnız, kuşatılmış, çaresizlerdir. Bu kadar "başarıya" yazılı değildi Türkiye. Ben büyürken bu naçar topraklarda millet kafayı başarıyla bozmamıştı.

O kadar taktı ki herkes başarıya, sinekten başarı sıkılıyor artık. "A, palto başarısı size olmadı; o zaman alın size bir kurabiye başarısı" diye daha ufağı, daha önemsizi olabilir. Ama o model, ya da bu marka-herkes ucuzundan bir başarıyı düşürüveriyor tavasına. İç burkucu bir yan var, bu başarı deliliğinde.

Bir) Bize başarı yakışmıyor.

İki) Zaten kazanamayacağız Başarı'yı; koyverelim gitsin. Şıklığımız, ışıltılı gözlerimiz, Kadir İnanır'lığımız yetmez mi biz Türkler'e yani. Halterdeki başarımız kursağımızda kaldı. Bundan ve çok alametler belirmişken her şeyden dersimizi çıkarsak. Köşelerimize çekilsek, olabilemeyen başarılarımız yerine, o kadar iyi becerdiğimiz "keyif" mevzuuna takılsak.

Grup Vitamin'den Gökhan Semiz öldü geçenlerde. Gencecik bir çocuk gidiverdi; uçtu gitti işte. Cenazeden altı saat sonra babasını Canlı Yayın'a çıkarma başarısını gösterdi Kanal D. Baba, en memur, en mazbut, en hakiki ince Türk babası örneklerinden. Herşeyde iç burkucu bir yan. Bu baba niye oraya koşturulur? "Ben oğlumun başarısını hiç anlayamamıştım. Cenazesine çok insan geldiği için anladım" diyor. Çok az konuşurmuş Gökhan evde.

Böyle bir sürü evde çok az konuşan çocuklar; onları başarısız zanneden hakikaten başarısız ama ince, ama dürüst ve gariban babaları... Baba, çok müteşekkir Barış Manço geldi diye. Çocuk, gazoz reklamlarına bile çıkmıştı. Hepimiz tanıyoruz, Başarı neyse ondan da almıştı çarşıdan işte. Ama cenazesiyle kanıtlamak varmış kaderinde "başardıklığını." Baba kızılacak, suçlanacak biri değil. Öyle boynu bükük bir adam. O da, cenazenin üstüne Canlı Yayın başarısını reddedememiş işte. Ne hain bir zehirmiş; ne bulaşıcı bir virüsmüş bu "Başarı" hikâyesi. Nasıl en garibanından, en gaddarına sarmış toptan bünyelerimizi. Artık, başarısızlıktan daha acıklı, hazin yaşıyoruz "başarıyı". Nerden ele geçireceğimizi kestirmenin imkânı olmayan "başarı" kırıntıcıklarını.

Herkes başı gözü dağıtmış, Amerikan bezinden biçilmiş bir manyak kavramın peşinden koşuyor. "Eşkiya"ydı "Masumiyet"ti "Ağır Roman"dı; filmlere yaraşır, arkeolojik ve mitleştirilecek bir durum oldu "başarısızlık." Üstelik başarı kumkuması yönetmen/yazarlarınca paketlenirken ne idüğü belirsiz bir şıklığa büründürülüyor. Böyle nostaljik bir "değer" olarak sunulurken yapaylaştırılıyor ve asla anlaşılamıyor. Millet başarı yumurtlamaktan, kaybetmek neydi, nasıldı; kaybedenler kimdi hepten unuttu gitti.

Kaybedenler var tabii hâlâ. Köşelerine sinmiş güçlükle soluk alıp vererek saklanıyorlar. Hem zaten başka türlüsü ellerinden gelmediğinden, hem bir enselenirlerse başarı çığına kapılıp gitmemek için. O karanlık yerlerde saklanmaları şart. Bir Canlı Yayın'a enselendikleri anda, "başarırlar." Tiritleri çıkarılır. Başarısızlıkları başarıya endekslenir. "Nasıl başaramadınız ne olur anlatın bize" denir. "Nedir başarısızlığınızın sırrı; hep kaybetmek için neler yapmanız gerekti? Çok çalıştınız mı?"

Akşamsefası

Cinler-1

İHSAN OKTAY ANAR

Şimdiki neslin dedelerinin anlattığına göre vaktiyle Bağdat'ta, ihtiyar annesiyle eski evlerinde yaşayan bir âşık vardı. Kırkına merdiven dayamasına rağmen müzmin bir bekâr olan bu karasevdalı, bütün gününü, abayı yaktığı gözağrılarına şiirler ve kasideler yazmakla geçirir, döktüğü gözyaşları, boğazında düğümlenen hıçkırıkları, buğulu gözleri zavallı anasının içine işlerdi. Iyice bezen kadıncağız sonunda oğlunu üfürükçülere götürmeye karar verdi. Çünkü bir cinin büyü yoluyla, fitnecinin biri tarafından oğluna tebelleş edildiğine inanıyordu. O yaşına rağmen sırtına kazma kürek alıp evin avlusuna çıktı ve bir armut ağacının dibini kazdı: Çeyiz olarak getirdiği 120 altını tam yarım asır önce, kara günler için buraya gömmüştü. Altınları alıp, gözü yaşlı, başı dumanlı oğluyla birlikte üfürükçülerin kapısını çalmaya başladı. Kurşunlar dökülüp muskalar yazıldı, mübarek dualar okunup mukaddes macunlar hazırlandı. Hatta, neşter vurup bedendeki mâlihülyayı akıtacağını ileri süren bir cerraha 7 altın, Hindistan kafuru ve eter koklatıp aşkla çarpan yürekleri teskin edeceğine bahse giren bir berbere 5 altın, kirpikleri ok, kaşları yay, can yakıcı bir ceylanı bakar bakmaz bir acuze gibi gösterecek üç odaklı gözlük camları yapan bir dürbüncüye ise 9 altın kaptırıldı. Ancak hiçbir üfürükçü, efsuncu, kocakarı ve gözbağcı, zavallının gönül derdine derman bulamadı. Adam yine eskisi gibi gördüğü her hatuna abayı yakıp yıldırım aşkıyla vurulmaya, gazeller ve beyitler yazıp karasevdadan gözyaşları dökmeye devam ediyordu. Çünkü onu çarpan mahluk, bilinen cinlerden değildi. Bununla birlikte, halkın sokaklarda barikatlar kurarak isyan ettiği, devasa çelik kulesiyle ünlü bir batı başkentinin tıp okulundan atıldıktan sonra Bağdat'a gelip yerleşen bir hekim bu cini teşhis etti. Üstünkörü tıp Latincesi bildiği için hurafelere itikat etmeyen adam sözkonusu cinin, evliyaların ve üfürükçülerin sık sık görüp kovduğu türden değil, bir kupid, yani bir aşk cini olduğuna kalıbını basıyordu.

Müspet ilimlerle uğraştığı için hurafelere pabuç bırakmayan hekimin anlattığına göre aşk cinleri olan kupidler, tıpkı Felemenk ya da İtalyan ressamlarının tasvir ettiği gibi çıplak, bebek yüzlü, tombul yanaklı ve toplucaydı. Ancak kanatları kuşlarınkine değil, böceklerin, daha çok tatarcığınkine benzerdi. Ok ve yay taşırlar, pusuya yatıp bir zavallı delikanlının güzeller güzeli bir genç kızla gözgöze gelmesini bekler ve tam nazar anında yayı gerip oku fırlatarak oğlanı kalbinden vurur, biçareyi âşık ve meftun ederlerdi. İşlerini böylece bitirdikten sonra vızıldayarak olay yerinden uzaklaşır, nişancılıklarıyla övünerek keyiflerinden bir de türkü tuttururlardı.

Hekim böyle diyordu ama, zavallı âşığın ihtiyar anası dindar bir kadındı ve ananevî, bildik cinlere inanırdı. Ayrıca Bağdat'taki bütün camilerin imamları aşk cinleri olan kupidlerden habersizdi. Fakat ihtiyar kadın, bu güvensizliğinin bedelini ağır ödedi: Gönül derdinden musdarip oğlu, günler ve geceler süren bir gözyaşı ve hıçkırık nöbetinden sonra aşktan ölüverdi. Kadıncağız oğlunun yasını tutarken hekim kapıyı çaldı ve artık ne diller döktüyse onu, merhumun naâşının teşrihi için razı etti. Bir neşterle göğsü yardıktan sonra âşık adamın kalbinden cımbızla, tam 179 aşk oku çıkardı. Ölüm nedeni **hyperamoritis**'e bağlı kalp yetmezliğiydi. Hekim bununla da yetinmedi. Kupidler ve onların yol açtığı aşk hastalığı, yani **amoritis** konusunda bir kitap bile yazdı. Ayrıca aşk cinlerinin oklarını etkisiz kılacak bir yakı geliştirdi. Bunu yüksek fiatlardan satıp hem para hem de şöhret kazandı. Öyle ki, şairlerin hayat hikâyelerini yazan ünlü bir edebiyat âlimi, Bağdat'ta şiir sanatının o tarihlerde gerilemeye başlamasını bu yakılara bağlamıştı.

Gel gör ki, cinler âlemi hakkında en engin bilgisi olan kişi Kahireli Talah'tı. Kavalalı soyundan gelen ve yakın zamanda İngiliz ilinde fen tahsil eden Talah, değil kupidlere, sağda solda, eşikte köşede gördüğümüz, viranelerde kahkahasını kıkırtısını işittiğimiz, bildik, sıradan cinlere bile inanmazdı. Onun bu mahluklara inanmaya başlaması, yani cinler konusunda hidayete ermesi hakkında şunlar rivayet edilir: Talah, gösterişli ve kırmızı mühürlü bir fen diploması alıp buharlı gemiyle İskenderiye'ye, oradan da Kahire'ye, ailesinin yanına gelerek babasının elini öptükten bir ay sonra, gecelerden bir gece, kocakarının birinin anlattığı cin peri masallarına adamakıllı içerlemişti. Çünkü müspet ilimlere göre ifrit mifrit yoktu ve bunların silmesi yalan dolan şeylerdi. Ne var ki ev halkı yatmaya çekildiğinde, Talah masalları düşünmeye başladı. Keyfi huzuru kaçtığı için uzun süre uyuyamadı. Sonunda sızıp kaldı ama, vakit geceyarısını çoktan geçtiğinde, sıkıştığı için uyanıverdi. Aksi gibi helâ evin dışında, tâ bahçedeydi. Talah eline bir mum alıp merdivenleri inerek bahçeye çıktı. O karanlıkta helâya doğru yürüdü. Gıcırdayan kapıyı açıp içeri girdi ve gecelik entarisini toparlayıp elinde mum olduğu halde çömeldi. Tam o anda, gözü taharet maşrapasına takıldı. Maşrapa kımıldar gibiydi. Mumu yaklaştırıp inceleyeyimderken, maşrapanın içinden ansızın bir cin, kafasını çıkardı. Kocakarının masalında anlattığı gibi sivri kulaklıydı; üstelik sırıtıyordu. Talah'ın gözleri, korkudan yuvalarından uğradı ve ıkınmasına bile gerek kalmadan, Hint yağı içmiş gibi, kuburu neredeyse ağzına kadar doldurdu. Bu yetmiyormuş gibi, cin, maşrapadan muma uzanıp alevi üfleyince, zavallı karanlıkta kaldı. Bütün bunlar kaşla göz arasında olup bitmişti. Sabah gelenler onu helâda çömelmiş vaziyette, beti benzi atmış, dişleri takırdarken buldular. Yatağına götürüp bir bardak su içirdiler. Tam üç gün boyunca yatağında yatarken durmaksızın, çeneleri titreyip birbirine vuruyordu. Öyle ki, sonunda dişleri teker teker çatlayıp tuz buz oldu ve o genç yaşında takma diş kullanmaya başlayacaktı. Nihayet kendini toplar gibi olduğunda kalkıp, o gece cin peri masalları anlatan kocakarının elini öperek af diledi. Ayrıca, İngiliz ilindeyken düşüp kalktığı, amele sınıfını isyana kışkırtan iştirakî arkadaşlarından kaptığı Allahsızlık illetinden de kurtuldu. İşte Talah, hidayete böyle erdi. Hal böyle olunca, tövbe istiğfar ederek fen diplomasını da yırtıp attı.

(Devam edecek)

Akşamsefası

Öğretmen'e

ERKAN AKTAŞ

"Hiç bir şey öğretilmez,
her şey öğrenilir,,,"

Bana sessiz çığlık atmasını öğret,
Gülerken ağlamasını,

Geceleri durup dururken uyumanın çaresizliğini,
Sabah uyuyup uyurken uyanmanın gizini.

Öğretmenim bana
İşime değil , İç'ime yarayacak şeyler öğret.

Örneğin bir şiirle sevişmeyi,
Temmuz güneşinde üşümeyi öğret.

Kasr-ı şirin anlaşması değil,
İki ruhun kaynaşmasını öğret.

Göllerimizdeki tatlı su kaynaklarını değil,
Gözlerimizdeki tuzlu suyun değerini anlat.

Servet-i fünun'u bırak;
İlk aşkın Füsun'u anlat.

Neden çoğu insanın
İki bacak arasını
İki omuz arasına tercih ettiğini izah et.

Dinleri, peygamberleri kısa yoldan,
Kendime gidin yolu ise uzun uzun tarif et.

Ya da öğretmenim, boş ver
ben vazgeçtim
bassınlar teneffüs ziline
tüm bunları yazarken
kendi araladığım kapıdan geçtim bile...

Yazılmamış Şeyler

MEHMET YAŞIN

Önyüzünde, %99 Angel yazıyor
karımın Yerüşalim dönüşü getirdiği tişörtün
Arkasında, bir uyarı şeytana karşı
görülmesi güç karga burgacık bir yazı.
Ama tanrı bilir ya, hayatımı şiire dönüştüren
ne varsa, hep o görünmez %1 içinde.
İşte yazılmaması gereken şeyler yazılıyor, yine
şeytanım dürttü. Anlamaya çalışın lütfen
iyi bir insan değilim ben ve zorlamayın iyiliğe
yoksa, bakın, daha kötü olaca'ım.
Yalanlarla yazıyorum ve karanlık aşkoyunları
oynuyorum, kalp kırıyor gönül çeliyor
ve maske takıp intikam saatini bekliyorum.
Hazmetmediğim ne varsa burnu dibimde.
İşte açıkça yazdım: Fenâyım.

Benden günah gitti.

Londra, Eylül 1997

Terelelli Pictures Sunar

Cannnn Barslannnn

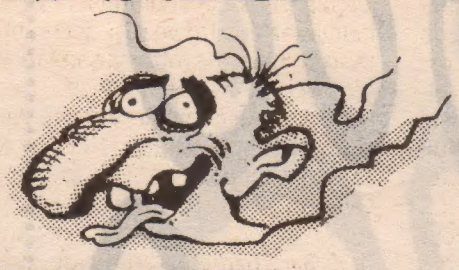

12 Eylül 1980 günü saat 9.30 sıralarında orduyla nasıl karşı karşıya geldiğimin temsili resmidir

Güzel Sanatlar mimarlık öğrencisiydim.. Çok da seviyordum mimarlığı.. Ama o ara başka bir virüse yakalandım.. Karikatür.. Çok acemice, iğrenç esprili karikatürler çizmeye ve hiç utanmadan bunları dergilere götürmeye başladım... Kuzguna yavrusu gerçekten güzel görünüyordu.. Bir kez Çarşaf'a gittim. Onun dışında hep Gırgır'a.. Kimi zaman umutsuzluğa kapılıp "düterim karikatürünü de, mizahını da" deyip kartonları buruşturup, çini mürekkeplerini tuvalete döktüğüm oldu.. Bülent Arabacıoğlu'nun En Kahraman Rıdvan'larına saatlerce bakıp "asla böyle çizemezsin lan" dediğim günler de oldu.. (evet hala öyle çizemiyorum) Sonra karikatürlerim arada bir Gırgır dergisinde yayınlanmaya başladı.. Bunun ne demek olduğunu sadece bilenler bilir... Bilenler bilmeyenlere asla anlatamaz.. Bilmeyenler de anlamaz zaten.. O onaltı sayfalık sarı derginin inanılmaz bir büyüsü vardı.. Kadıköy'den Sirkeci'ye geçerken her cuma günü bütün bir vapur sapsarı kesilirdi.. Yanyana karşıya geçen iki arkadaşın bile beklemeye dayanamayıp iki ayrı Gırgır Dergisi aldığı o zamanlar o sarı sayfalarda bir karikatürünüzün çıkması asla ve kat'a açıklanamaz bir duyguydu... Ulan ben neyim be!.. Ben.. Ben var ya ben!.. Beeen!. O sarıya kesmiş vapurlarda ben böyle gezerdim işte.

Ama dahası varmış.. Bigün bi pazartesi (acemi günü) Oğuz Abi bana dedi ki.. Oğlum sen, Cuma günleri de gel.. Buralarda dolaş.. Havayı kokla.. Takıl.. (o zamanlar takıl deniyor muydu bilmiyorum) Espri bul.. Falan dedi.. Dergiden uçarak çıktım.. Cuma günleri de gel.. Bu şu demekti... Sen artık Gırgır Dergisi'ne girdin... Yani sen artık, Behiç Pek'lerle, Hasan Kaçan'larla, Mehmet Polat ve İsmet Çelik'lerle aynı gün gel, aynı odalarda otur... Bilmiyorum, eşdeğer bir örnek var mıdır.. Şu anda bana birisi dese ki gel, "Mira Sorvino'yla aynı odada otur"... O heyecanı duyar mıyım tartışılır.. Cuma günü.. Ve o cuma günü geldi.. Ben Gırgır Dergisi'ne ilk kez bir cuma günü gidecektim.. Ama gidemedim.. Çünkü o cuma günü 12 Eylül 1980'di... Sokağa çıkmak yasaktı..

12 Eylül birçok insana birçok şekilde zarar verdi... Ama bana verdiği bu zararı sanıyorum ki sadece bana vermişti.. Anlatmadan geçmeyeyim.. 12 Eylül günü'yle ilgili anılarım bu kadar değil.. Bir tane daha var.. Daha sinir bozucu bir anısı olan varsa söylesin.. Evde yalnızdım ve panik içindeydim.. Çevrede askerler kol geziyor, önlerine gelen yere girip arama yapıyorlardı.. Bir pencereden diğerine gidip neler olduğunu görmeye çalışırken birden bizim apartmanın merdivenlerinde bazı sesler duydum... Sessizce kapıya yaklaştım.. Ve göz deliğinden baktım.. Sahanlıkta iki tane asker vardı ve ne yapacaklarını bilemeden duruyorlardı.. Ben taş kesilmiştim.. Ses çıkartırım kaygısıyla çekilemedim, öylece dürbünden bakar durumda kalakaldım.. Sonra askerlerden birisi üst kata yöneldi.. Diğeri ise bizim kapıya yaklaştı.. Yaklaştı.. Yaklaştı.. Ve.. Kapının diğer tarafından, dürbüne gözünü yapıştırdı.. Ne görmeyi umuyordu bilmiyorum.. Belki de hayatında ilk kez kapı dürbünü görüyordu.. Ama asıl benim durumum vahimdi burada.. İşte çizdim.. Arada taş çatlasa beş santimlik bir kapı.. Dürbünün bir tarafında benim gözüm, diğer tarafında askerin gözü... Karnım guruldasa gitmiştim.. Yüzlerce öykü çizdim, yüzlerce dizi senaryosu yazdım ama kendi başıma gelen şu durum komiği gibi birşey yazamadım.. Neyse sonunda sıkılıp uzaklaştı ve ben de nefessiz kalıp boğulmaktan kurtuldum..

Limon Dergisi pek de farkında olmadan başlayan ama hayatımın ilk ciddi sorumluluğunu hissettiğim bir dönem yaşattı bana.. Gün olmuş, devran dönmüş ve inanılmaz duygularla girip, bir elemanı olduğum Gırgır Dergisi'nden seneler sonra ayrılmayı düşünmüştüm.. Tabii ki benim gibi başkaları da vardı... Ve o zamanlar iddia edildiği gibi amaç para kazanmak değil, kendimizi daha özgür ifade edebilme isteğiydi... Çok şeyler yaratabileceğimizi hissediyor ama o onaltı sarı sayfada pek yer bulamıyorduk... Sonra ayrıldık ve Limon.. O Titanik kadar büyük ve sarsılmaz Gırgır Dergisine karşı ilk cılız hareketti bu... Ve gitgide büyüdü gelişti... Kendi okuruyla birlikte yetişti.. El yordamıyla, sadece içtenlik ve kavgayla ülkenin alternatif mizah gücü oldu... Dalgalanmalar... Ayrılmalar... Bölünmeler... Şeyler.. Ve günün birinde o zaman Limon Dergisi'nin bağlı olduğu Güneş Gazetesi Genel Yönetmeni Uluç Gürkan (şimdiki DSP milletvekili) imzasıyla elimize verilen bir kağıt... Kovulmuştuk.. Bir süre "hıh hıh" diye sırıtarak dolaştıktan sonra bunun hayatımın ilk büyük acısı ve ilk büyük yenilgisi olduğunu anlamış ve ilk kez o kadar hüngür hüngür ağlamıştım... Çünkü bizi çocuğumuzdan kovmuşlardı.. Onlar patrondu... Herneyse.. İşte ondan sonra üç aptal çavuşlar dönemi başladı... Nankör Dergisi.. Deli Dergisi.. Falan feşman..

Gani Müjde ve Met-Üst'le birlikte Modern Folk Üçlüsü ve Mezdeke'den sonraki en ünlü üçlüyü oluşturmuştuk... 3 aptal çavuşlar... Artık bir miktar da olsa kabuklarını çatlatsalar bile çok saygın bir anlamı var 3 aptal çavuşun... Birlikte bir sürü dergi çıkarmış ve aynı sayıda dergiyi de batırmıştık.. Yani biz çıkartıyor onlar batıyor ama yılmıyorduk.. Biz aptal mıydık?.. Sonra çıkardığımız bir derginin battığı birgün yolda yürürken dedik ki.. Üç aptal çavuş yürüyor... Çok güldük ve kendi kendimize bu adı taktık.. Gururla ama.. Gerçekten hoşumuza gitmişti ve böyle aptalca bir inadı üzerimizde taşımayı sevinerek kabullenmiştik.. Bir ara 3 aptal çavuş olayı büyüyecek gibi bile oldu... Televizyon programlarından çağırdılar.. Kimimiz gidelim dedi, kimimiz boşver... Aptalsak kendimize aptalız... Medyatik olmanın alemi yok dedi... Ve parlayamadı 3 aptal çavuş.. Ama ben inanıyorum ki çavuşların yolları ayrılsa da Türk mizahında 3 aptal çavuş diye bir başlık var artık...Çünkü bu üçlü, aptal olmalarının ötesinde üç ayrı ekolü temsil ediyor olmalarıyla da bir anlam kazandılar... Gani, çok ilgi gören ve tüketilen popüler ve politik mizahın gerçekten iyi bir temsilcisi bana göre... Metin şiirsel, duygulu ve mizahın psikolojik tarafını dolduran iyi bir yazar olmanın ötesinde en büyük naif karikatürist... Ve bunların yanına bir de absürd biri yakışır derseniz; işte üç aptal çavuşun başlık olmayı haketmelerinin nedeni...

Üç aptal çavuş artık yok... Aslında var ama daha yalnız takılıyorlar... Arada bir imza günlerinde bir araya geliyorlar ve şunu anlıyorlar... Artık onlar iki aptal çavuş... İki saatte üçyüz kitap imzalayan ve her imza gününün ardında yorgunluktan fizik tedaviye ihtiyaç duyan Gani artık akıllanmıştır... Diğer ikisi ise çay üstüne çay içip bir yerleri şişerken "abi noolucak, biz de akıllanırız ama buna gerek duymuyoruz" demektedirler...

Haketmişimdir, haketmemişimdir.. Doğrudur, yanlıştır tartışılır ama birtakım şeyleri "ilk" yapan olarak anıldığımı duyuyorum.. Hadi adlarını koyalım, iki şeyi.. İkisiyle de çok gururlanıyorum.. Biri bir televizyon dizisi.. TRT'de gösterilen Gülşen Abi.. Doğrularıyla yanlışlarıyla, Türkiye'de gerçek anlamda yapılan ilk Durum komedisi, Sit-Com (Türkçe'leştirelim; Dur-Kom) dizisi olduğu söyleniyor... Diğeri ise absürd mizahı sindirerek ve benimseyerek yapan ilk kişi olmak gibi birşey yakıştırılıyor.. Belki de değildir.. Bunu ben iddia etmiyorum ama doğrusu hoşlanıyorum.. En azından aksi ispat edilene kadar doğrudur diye kendimi avutuyorum.. Elbette geri adım da atabilirim.. Lemanyak Dergisi'nde Sanlı adında bir çizgi öykü kahramanı çizmeye başlamıştım.. Başlıkta dedim ki, "Ülkemizin ilk Özel Dedektifi, Sanlı".. Sonra Can Kozanoğlu, başka bir müthiş karakteri işlediği yazısında, İlk Türk dedektiflerinin yıllar önce takma adla yazan bazı edebiyatçılar tarafından yazıldığını yazdı.. Tabii ki ısrar etmedim, ve hemen başlığı değiştirerek "Ülkemizin Sanlı adındaki ilk Özel Dedektifi" dedim... Ama sakın yanlış anlaşılmasın, "birşeyi ille de ilk yapan olmalıyım" diye bir saplantım yok..

Absürd, öyle çok şekilde anlatıldı ki, körün fili tarif etmesi gibi herkes birşey söyledi... Hatta, özellikle televizyon sektöründe kimi espri kabızlığı çeken insanlar, sadece "komik" olduğu için bile bazı esprilere absürd dediler... Anlam yüklenemeyen her saçma şey absürd espri olarak algılandı... Kimi, yüzünü buruşturdu, kimi kafasını kaşıdı, kimisi de olayı çözdü.. Absürd mizah şudur ve şöyle yapılır diye bir tarif vermek gibi bir haddim ve niyetim asla yok... Ümit Usta'nın Elbasan Tava yemeği tarif etmesi gibi bir tanımlama "olayına" girmeyeceğim.. Sadece diyeceğim ki, onu anlatmaya çalışıp da gizemini bozmayalım... Nasılsa bilen biliyor, anlayan anlıyor, keyiflenen keyifleniyor... O da bize yeter...

Ama absürd mizahı deniyorum, sıklıkla onu kullanıyorum diye sadece bu yaftayı taşımak da istemiyorum elbet-

Akşamsefası

te... Absürdünü falan bir yana bırakalım, benim için mizah çok önemli ve hatta bir yaşam... Durumlardan oluşan mizah... Kelimelerden, seslerden ve hareket komiğinden beslenen her tür mizahın iyisi ve düzeylisine rastladığım sürece öykünmemek, özenmemek mümkün değil.. Çünkü mizah hayatın her alanında saklı.. Zor olan ve önemli olan o durumları ve detayları bulup çıkartabilmek... Espri, yerine göre bir anahtar, yerine göre de bir silah aslında.. Çünkü bizim milletimiz espriye karşı hemen yabancılaşan ve kıllanan bir toplum... Bir banka memuruna ya da bir hastane görevlisine bir espri yaptığınızda hemen bir adım geriye çekilebiliyor.. "Niye bana böyle birşey söyledi.. Bu adamın niyeti ne?." diye sorgulamalar başlıyor anında.. Espri yapamayan, anlamayan ve ne yazık ki esprinin önemini kavrayamayan bir coğrafyadayız.. Her ne kadar Nasreddin Hocamız'la ve Keloğlanımız'la çok gururlanıyorsak da, "mizaha çok yatkın bir milletiz be!." diyorsak da, ben hiç de aynı kanıda olmadığımı itiraf etmeliyim.. Çünkü mizah duygusu, espri yapmak ve anlamak kadar beyin ve zekayla doğrudan ilişkili hiçbir şey yok... Matematik bile değil... Bir Otistik müthiş bir matematik dehası olabilir ama espri.. İşte orada durup düşündü mü, yandı..

Mizahtan ve espriden anlamak iyi de bunu meslek olarak yaptınız mı bazı sakıncalar çıkıyor.. En azından ben kendi adıma "ciddi olabilmek sendromu" yaşıyorum.. Sonuçta hayata komik taraflarıyla bakmaya alışınca ciddi şeylere yoğunlaşmakta zorlanıyorsunuz.. Konulara çok derinlemesine girmekte, incelemekte çuvallıyor, yarı yolda tıkanıyorsunuz... Yoksa ben istemez miyim bir Kayahan ya da Engin Noyan gibi yaşamın derinliklerine kulaç atmayı.. İlgi ve bilgi alanlarında sonuna kadar at koşturmayı.. Üstün idealler ve öğretiler peşinde dolaşırken kendimden geçmeyi.. Ama olmuyor işte.. Ne zamanki, ciddi birşeylere takıldığımı hissediyorum, hemen yabancılaşma ve giderek işin suyunu çıkartma olayı başlıyor.. Hayatın ciddi kıyılarında dolaşırken kendinizi yakalıyor ve sanki bu suçmuş gibi hemen işi komiğe vurarak savunmaya geçiyorsunuz.. İşte bundan şikayetçiyim.. Belki de bunun eksikliğinden olsa gerek son dönemlerimde "hayatın anlamı", "bilgelik", "karizma", "otorite" gibi son derece ciddi ve övünülecek özelliklere takmış durumdayım.. Alay etmek değil belki ama bu kavramlarla kafa bulmaya çalışıyorum.. Belki de bunun nedeni kendimde olmamalarıdır... Ulaşamadığınız kavramları küçümseyerek ve espriye vurarak ulaşmış gibi göstermek kaygısıdır, kimbilir.. Ama şundan adım gibi eminim ki; yaşamdaki yeriniz ve hayata bakışınız ne olursa olsun düşünce sisteminizin temelinde bir mizah örgüsü varsa o kendini hissettirmese de ya da siz onu kullanmasanız da olabileceğiniz herşeyi tamamlayan bir donanımdır.. Mizah duygunuz olmadan hiçbir şeyi tam olabileceğinize inanmıyorum..

Deniz benim oğlum... Şimdi daha büyük.. resimdeki kadar bebek değil.. Ama tabii ki hep bebeğim olarak kalacak.. Seneler önce, bebekler üzerine konuşuyorduk Met-Üst'le.. Demişti ki; sanatçı olmasa da her insana bir sanatçı gibi yaratma duygusu yaşatan tek şey bebek... Doğruydu... Mozart'ın ya da Leonardo'nun veya Dostoyevski'nin o üstün yapıtlarını yaratırken duydukları heyecana ve tatmin duygusuna eşdeğer midir bilmiyorum ama bir bebek, sıradan bir insana (eğer farkındaysa tabi) benzer duyguyu ve tatmini yaşatabilir... Çünkü, kendimden biliyorum, bir ressamın yaptığı resmi, geriye çekilip keyif ve heyecanla seyretmesi gibi, birkaç günlük bir bebeği uyurken dakikalarca seyretmek aynı keyif ve heyacanı veriyor... Kendi çocuğu olmasa bile, insanın yanında küçük bir velet bulunması ve onun inanılmaz absürd ve şaşırtıcı mantığına tanık olması hayatta yaşanılan en ilginç deneylerden biri bence... Deniz'in büyürken geçirdiği aşamaları ve konuştuktan sonra ettiği lafları bir kenara yazmadığım için çok pişmanım... Öyle bölük pörçük bazılarını hatırlıyorum... İki yaşında falan, bir reklam vardı... Bir kozmetik ürünüydü galiba... Bir yerinde "pamuk, tonik gerekmez" diye bir laf geçiyordu... O lafa takılmış demek, bir gün bana dedi ki.. Baba, Pamuk Prenses var ya.. dedi... Sonra sırıtarak, "Bi de Tonik Prenses var mı?." Eğer bir çocuğunuz olmuşsa ondan sonuna kadar yararlanın... "Aman kucağa alışmasın.", "Yok yatağında yatsın" diyenlere aldırmayın... Kucağınıza da alın, yatağınıza da... Çünkü biraz bencilce ama, bir bebeğin doğallığından ve saflığından daha mükemmel bir "müsekkin" bulamazsınız.. Ben, en stresli anlarımda ona sarılır yatar ve arındığımı hissederdim... Hala da öyle yapıyorum... Sonuçta herkes bir şekilde bebeğini kullanıyor.. Kimisi onun sevgisinden, kokusundan ve saçma sapan sevimliliğinden yararlanıyor.. Kimisi ise 250 bin dolara medyaya sattığı resimlerinden ve televizyon reklamı gelirlerinden...

Çok düşündüm.. Niye yapıyorum diye.. Bulamadım.. Belki para kazanmak için.. Ama bırak para kazanmayı, şuradan buradan ödenmemiş bir yığın da alacağım var.. Televizyona çok inanmıyorum.. Sevmiyorum da.. Ama iyi ve keyif alarak yapacağınız birşey de tutabilir, "görür o reyting canavarı" diye bir iddia da taşıyorum hep... Sonra bir de kağıt üzerine yazıp çizmenin ardından, yazdıklarımı bir de hareket ederken görme duygusunu yaşamak.. Belki bir tür sinema tatmini.. Ara ara devam ediyor işte.. Yapmak durumunda kalmasam daha iyi diyorum ama her başladığınız işe iyi olacak diye başlamak yok mu?.. Üstelik "yalan yanlış da olsa" komik bir imajım var bu alemde.. (Ya da en azından bazılarına göre...) İki büyük TV kanalının benim hakkımdaki düşünceleri bana ayrı ayrı insanlar tarafından iletildi.. Birtakım projelerle yöneticilere gidildiğinde ve senaryoyu Can Barslan yazacak denildiğinde, cevap.. "Hımmm.. Evet.. Can Bey iyi yazardır ama, bizim seyirci profilimize göre biraz düzeyli kalabilir... Almayalım mersi.." denildiğini ilettiler bana.. Memmeketin komikliğine akıl sır ermiyor.. Bilemiyorum başka bir ülkede, "düzeyli yazdığı için reddedilen" bir yazar var mıdır?.. Ve nasıl savunma yaparsınız?.. "Yaa, yok. Valla o kadar düzeyli değilim.."mi demem lazım bilemiyorum.. Sevinmek mi gerkir, üzülmek mi, tam bir kaos... Allah'tan "o kadar da düzeyli olmadığıma" inanan yapımcı ve sanatçılar var da hiç değilse hala teklif alabiliyorum.. Ve ayrıca, (neyse ki) yazar olduğum için adımı gizleyebilmek ya da takma ad kullanmak gibi de bir avantajım var... Eğer günün birinde bir TV programı jeneriğinde "yazan, Okşan Aşkım" diye bir isim görürseniz bilin ki o benimdir..

Son.. Nasreddin Hoca'larımız, Keloğlanlarımız o kadar komik olmasalar da büyük toplumsal dersler vermişlerdir tabii.. Ama kabul etmeliyim ki halk olarak gerçek yaşamda çok komiğiz.. Komik olsun diye yapmadan yaptığımız hemen herşey çok komik... Çizmiştim.. Ve hep çok gülüyorum.. Anlatayım da final olsun bari.. 1986 falandı galiba.. Askerlik bitmiş ve yeni dönmüştüm.. Sabah eve geldim.. Öğleden sonra çıktım.. Sekiz ay sonra ilk kez çalıştığım yere, Gırgır Dergisi'ne gidecektim.. Bostancı'dan minibüse bindim.. Şoför çok hızlı gidiyordu.. Derken Göztepe'nin oralarda bir yerde önde birden duran bir araç, ani bir fren, kayma ve yavaşça devrilme... Minibüsümüz devrildi.. Ben şoförün tam arkasında oturuyordum ve sağımdaki iki tane adam vardı.. Araba tam benim tarafıma devrildi.. Yan yatmış (ama oturur) durumdaydım ve yanımdaki iki adam da benim üzerime devrilmişlerdi.. Arka taraftan kadınların bağırmaları falan.. Ve ne oldu dersiniz.. Yanımdaki iki adam öyle devrilmiş durumdayken Şoföre sinirlenerek onu tekmelemeye başladılar... "Ulan senin şoför gibi... İ... Evladı!.. Lan ne biçim gitmek öyle.. Hayvan herif!.." vs. gibi küfürler eşliğinde iki adam benim üzerimde şoförü biraz tekmelediler.. Şoför de kırılan ön camdan kaçıp gitti. O durumda gülünür mü?.. Güldüm.. Ama insanlarımız ve memleket bu işte.. Bir yanıyla da harika.. 780 bin kilometrekarelik bir Sit-Com sahnesi.. Her an her yerde durum komedisi.. Minibüsten zar zor çıktım.. Biriken kalabalık arasından çaktırmadan çıktım.. Biraz ileride sağımı solumu kontrol ettim.. Hasar yoktu.. Gülmeye devam ederek başka bir minibüse bindim..

Gerçi adamlara gülüyordum ama yeni farkettim, benim yaptığım da komikmiş bak...

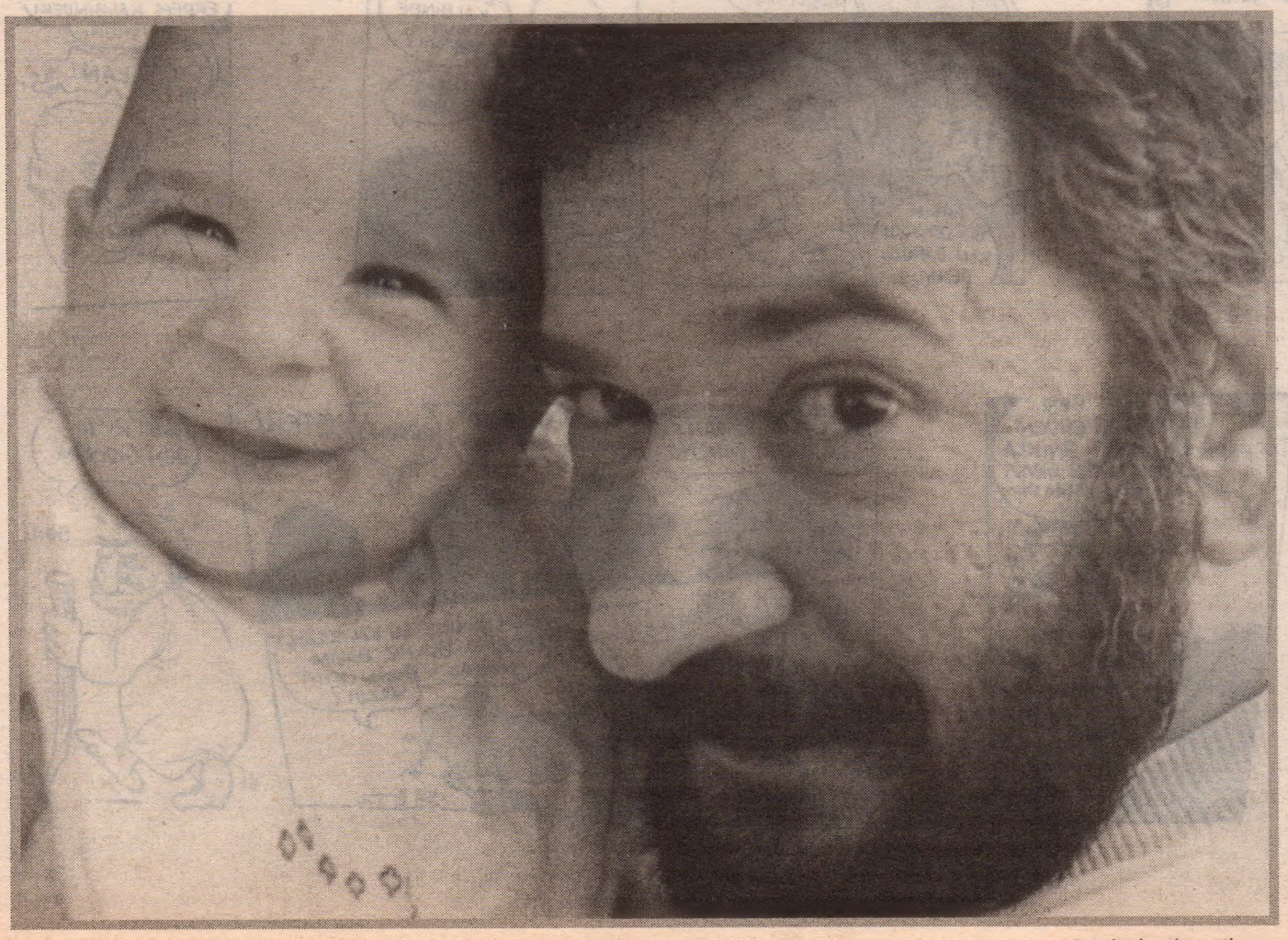

Deniz, benim oğlum...

Kıçının Çatalını Kaybeden Adam

CAN BARSLAN

Akşamsefası

RTÜK'ten Şanlıurfa'da Yayın Yapan Radyo Karacadağ'a 30 Gün Ceza!

KEMAL VAROL

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), 1997'yi 209 gün yayın durdurma ve 181 uyarı cezasıyla kapattı. RTÜK, 74 gün yayın durdurma ve 34 uyarı cezasıyla, en çok cezayı "bölücü" yayın yapan radyolara verdi. Bu "bölücü" radyolardan Radyo Karacadağ, 37 gün yayın durdurma cezası alarak Türkiye'nin en uzun süreli kapanan radyosu oldu. RTÜK'ün yine 1997'de yerel televizyonlara verdiği cezaların içinde ilk sırada, 61 günlük kapatma cezasıyla Diyarbakır'da yayın yapan Metro TV yer aldı. Bir süre önce RTÜK'ün frekans tahsis ihalesini kaybeden Metro TV, art arda gelen kapatmalardan sonra, yayınını "yumuşatıp", tüm cezalara neden olan açık oturum ve haber bültenlerine son verdi. Oysa Şanlıurfa'da yayın yapan Radyo Karacadağ pek de "pes"edeceğe benzemiyor. Üstelik RTÜK ve emniyetin, cezalar konusundaki katkıların ı(!) minnetle anıyor. Çünkü kapandığı süre boyunca daha iyi programların hazırlıklarını yapıyor.

1994 yılında radyoculuk alanında hiçbir deneyimi olmayan dört öğrenci tarafından kurulan Radyo Karacadağ, şu anda Şanlıurfa şehir merkezi ile yakın ilçelerde dinlenme olanağı bulabilen bir radyo. Sekiz kişinin çalıştığı radyoda, Türkçe, Kürtçe (lehçeleriyle birlikte) ve Arapça başta olmak üzere Çeçence, Çerkezce, Lazca, Rumca, Abhazca, Macarca, Ermenice, İbranice, Azerice ve İngilizce'nin de içinde yer aldığı 22 dilde müzik yayını yapılıyor. Radyo Karacadağ Genel Müdürü Mehmet Can Toprak, radyoda Kürtçe müzik yayını yapmaya başladıktan sonra, Şanlıurfa'daki diğer radyolarda da Kürtçe parçalar çalınmaya başlandığını, ama gelen baskıları göğüsleyemeyince bundan vazgeçtiklerini belirtiyor ve ekliyor. "Yine de haklarını yemeyelim isot acısı arabesk Kürtçe parçalara ara sıra yayınlarında yer veren radyolar var".

Radyo Karacadağ'ın günlük yayın akışı içerisinde, bazıları dönüşümlü olmakla birlikte, on iki değişik program yer alıyor. Alternatif bir radyoculuk anlayışıyla hareket ettiklerini belirten Haber Müdürü Vedat Bakır, "Devletin resmi sansür politikasıyla halka ulaşması engellenen sakıncalı(!) şair, yazar ve aydınların hem yaşamlarına hem de eserlerine yer verdiğimiz sanat programlarından, halkın sorunlarının dile getirildiği 'dost telefonlara' kadar geniş bir program ağı oluşturduk. Ancak, asıl yapmak istediğimiz ve ağırlık verdiğimiz konu, halka gerçek haberi ulaştırmak. Bundan dolayı yayın akışımız içerisinde haberler geniş bir yer tutuyor."

Türkiye'nin dört bir yanına dağılmış tüm muhalif radyolar gibi, Radyo Karacadağ da RTÜK'ten gelen kapatmalar, maddi olanaksızlıklar ve yasadışı baskılarla boğuşuyor. 20 Mart 1997 tarihinde Radyo Karacadağ'da yayınlanan, Şanlıurfa Demokrasi Platformu'nu oluşturan kurumların yöneticilerinin katıldığı 'Radyo Karacadağ Güncel' isimli program hakkında, Şanlıurfa Savcılığı yaptırdığı bilirkişi incelemesi sonucunda "suç unsuruna rastlanmadığından takipsizlik" kararı vermesine rağmen RTÜK "bölücülük" yapıldığı gerekçesiyle 30 gün gibi ağır bir ceza verdi. Genel Müdür M.Can Toprak, radyolarına verilen cezaların yayın politikalarıyla direkt bir ilgisi olduğunu söyleyip şöyle devam ediyor; "Özellikle yok sayılmaya çalışılan Kürt kültür ve müziğine yayınımızda yer vermemizden sonra artan sistematik baskıların bir parçasıdır bu cezalar. Bir haftalık ilk kapatma cezasının birinci basamağı olan ve uyarı cezasına gerekçe gösterilen Grup Kızılırmak'ın Rüzgarla Gelen adlı kasedinde Koma Amed'in seslendirdiği **Haynık Na** isimli parçanın tercümesi Kürt kültürüne duyulan rahatsızlığın açık bir göstergisidir. Urfa emniyetince yapılan ve aslıyla bir ilgisi olmayan, tümden belden aşağı çeviri RTÜK tarafından doğru kabul edildi. Örneğin, bilirkişi heyetine tescil ettirdiğimiz metinde de yer aldığı gibi, şarkının 21. dizesindeki **ah vah, beni de öldürdüler** şeklindeki cümle Urfa emniyetince **ah vah, beni de .iktiler** şeklinde çevrilerek RTÜK'e şikayette bulunuldu. Bandrollü kasedi piyasada satılan Ozan Şemdin'in **Şer Şer e** isimli Kürtçe parçasını çaldığımız için bölücülük yaptığımız iddia edilerek 23 Ekim 1996 tarihinde, önce, **Müstehcenlikle Türk Aile Yapısını Bozduğumuz,** sonra **bölücülükle**, **bunu tekrar ettiğimiz** gerekçesiyle yayınımız bir hafta durduruldu. Bu karar, hem yerel basın üzerindeki denetimin polise bırakıldığının, hem de Kürt kültürüne açık bir tahammülsüzlüğün olduğunun göstergesidir."

Bir kasedin, Kültür Bakanlığının izniyle piyasada serbestçe satılmasına rağmen bir radyoda çalınması büyük cezalara neden olabiliyor. Örneğin, piyasada satılması serbest olmasına karşın Diyarbakır radyolarından çalınması yasak olan 250'den fazla kaset bulunuyor. Yasaklama kararı da emniyetten geliyor. Bu yasak listesinde Ahmet Kaya'dan Zülfü livaneli'ye, Grup Yorum'dan Songül Karlı'ya kadar pekçok sanatçının kasedi bulunuyor.

Radyo Karacadağ çalışanları yasal engellemelerin yanında, yasal olmayan pekçok baskıya uğramışlar. Haber Müdürü Vedat Bakır ile Radyo Müdürü M. Can Toprak pek çok defa, gittikleri haberde gözaltına alınıp işkence görmüşler, ama yaşadıkları tüm zorluklara karşın hala "ayakta kaldıklarını" belirtiyorlar. Bunca zorluğun içinde yaşadıkları ilginç olaylar onları gülümsetmeye yetiyor. M. Can Toprak gülerek anlatmaya başlıyor yaşadıklarını:

"Hiçbir deneyimimiz olmadan amatörce, dört öğrenci ile başlayan bu radyo macerasının içerisinde sayısız olayla karşılaştık. Henüz yayınımızın yeni başladığı dönemlerde, canlı telefon bağlantısının heyecanı ile, programa katılan tiz sesli bir beye, isminin Ebubekir olduğunu söylemesine rağmen spiker arkadaşımızın, **Ebubekir hanım nasılsınız?** demesi; yine kadın konusunun işlendiği programda, canlı telefon bağlantısıyla katılan bir erkek dinleyiciye, **Erdal bey aynı zamanda erkeksiniz değil mi?** sorusu; bir saat boyunca mikrofonunu açmayı unutarak istek programı sunan arkadaşımız; güncel bir programımıza katılan bir siyasi parti üst düzey yöneticisinin canlı yayında kırık sandalyemizden sırtüstü düşmesi; eleman yokluğundan uzun süre yayın yapmak zorunda kalan arkadaşımızın yorgunluktan canlı yayında bayılması; haber yorumlarında polislere ek zammın eleştirilmesi üzerine radyomuza düzenli ziyaretlerini (!) sürdüren polislerden birinin, maaş bordrosunu gösterip, **Maaşımızdan ne istiyorsunuz** demesi; Saz Aşıkları programına konuk olan bir yerel sanatçının kapı zilinin ısrarla çalınmasını polis baskını sanıp söylediği radikal parçayı yarıda keserek, **Bir Güzelin Aşığıyam** ... diye diğer bir parçaya geçmesi gibi sayısız ilginç olayla karşılaştık ve karşılaşmaya devam ediyoruz.

Bunların yanında ilginç suçlamalarla da karşılaşıyoruz. Örneğin yerel yayın yapan radyomuzun yayınladığı bir haberle tüm bölgeye gelen öğretmenleri korkutup kaçırttığımız, dolayısıyla da bölgedeki öğretmen açığının yegane sebebi olduğumuz yönündeki valilik suçlaması; barış için bir milyon imza kampanyası girişiminin radyomuz tarafından organize edildiği ve bu girişimin, bölgede yürütülen operasyonları protesto amacı taşıdığı iddiası; 1 Mayıs programımızda Güney Kore polisine yönelik eleştirilerimizi üzerine alınan polislerin, gocunma iç güdüsü ile hakkımızda suç duyurusunda bulunmaları sayılabilir. En ilginç olayı ise bir aşktan dolayı yaşadık. Bir gün, radyoya gelen genç bir çiftin, **Bu şehirde sizden başka dostumuz yoktur, biz birbirimize kaçtık, bize yardım edin**, demeleri üzerine ailelerle görüşüp olayı tatlıya bağladıktan sonra genç çiftin evlenmelerine yardımcı olmamız yaşadığımız en güzel olayların başında geliyordu..."

Muhalif radyoların önündeki zorluk kapanma cezaları olarak görünse de, asıl sorun yakında başlayacak olan frekans tahsis ihaleleri. Frekansların RTÜK tarafından yüksek miktarda paralarla satışa çıkarılması çalışmalarını "**Gökyüzünün özelleştirilmesi**" olarak değerlendirdiklerini belirten Radyo Karacadağ Genel Müdürü M. Can Toprak sözlerini şöyle sürdürüyor, "İçinde yer aldığımız ve sözcülüğünü İPS İletişim Vakfı'ndan Ertuğrul Kürkçü ve Nadire Mater'in yaptığı, Bağımsız İletişim Ağı Projesi'nin **Gökyüzü benim, satamazsınız** adlı bir kampanya açma çalışmaları var. Son dönemlerde hayatımızın her alanına müdahale eden MGK'nın, frekans ihalelerine ve RTÜK'e de müdahale etmesi alternatif radyo ve tv'ler için önümüzdeki sürecin çok zorlu geçeceğini gösteriyor. RTÜK'ün bize ve Metro TV'ye verdiği 30 günlük son cezaların MGK'nın istemiyle gerçekleştiği herkes tarafından biliniyor. Bu topyekûn saldırıya karşı direnmek ve diğer muhalif radyolarla birlikte daha iyi bir örgütlenmeye gitmekten başka çaremiz yok gibi görünüyor."

Radyo Karacadağ... Toplam 37 günle Türkiye'nin en uzun süreli kapanan yerel radyosu. 15 Ocak ile 15 Şubat tarihleri arasında 30 gün kapanacak olan Radyo Karacadağ'ın Genel Müdürü M. Can Toprak, oyunbozanlık edip ayakta kalacaklarını belirtiyor. "Dört yıl önce amatörce başladığımız radyo yayıncılığını halen amatör bir ruhla sürdürüyoruz. En büyük korkumuz bir gün profesyonelleşmektir. Türkiye'nin özel değil, hür radyolara ihtiyacı olduğunu düşünüyoruz. Yeni yayın döneminde de rating rekorları kırmaya devam edeceğiz (!) ... (RTÜK ve emniyetin cezalar konusunda büyük katkılarını (!) unutmayacağız tabi...)"

Görünen o ki, Radyo Karacadağ RTÜK'le oynadığı bu oyunda hep mızıkçılık edip RTÜK'ün "tıp" kararlarını hiçe sayacak galiba.

(Bu röportajı yaptıktan sonra RTÜK Radyo Karacadağ'a yeni bir katkıda bulundu. Radyo Karacadağ Musa Anter Barış Treni ile ilgili yaptığı haberlerden dolayı 30 gün daha kapama cezası aldı. Böylece Radyo Karacadağ 17 Mart tarihine kadar 60 gün boyunca kapalı kalacak.)

Aksunserası

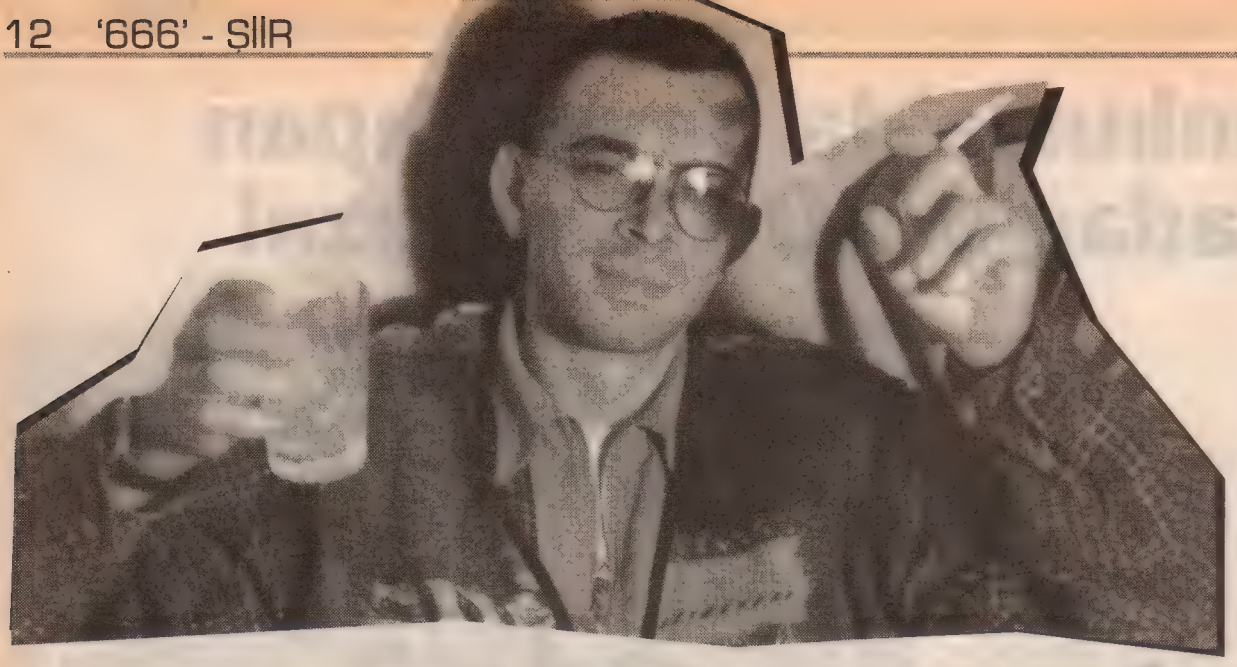

bu yüzyıl bir boka yaramadı bari cinsel kimliğine hıyanet dökme! neyse, ...konu bu değildi!

küçük İSKENDER

Serseme dönmüş bir cüzzam cerrahıyım. Kopmaya hazırlanan etlerimi önünüze atıyorum! Velakin içine kan doldurulmuş bir sürahi gibi masanızdayım. Bana uzanacak eli kesebilirim. Açmayı sürdüren bir çiçek nereye kadar gerinebilir ki.. Teklifinizi reddediyorum: sizinle uzaya gitmek, şimdilik pek mümkün görünmüyor!

Bir Hüzün ile birlikte tatile çıkmayalı epey zaman geçmiş. Şehirlerarası yollarda, uçsuz bucaksız yalnızlıklara karşı bir sigara tüttürememenin acısı, sünnette çüke inen ustura kadar keskin, bir o kadar da ürkütücü! Tartışmasız yabancıyız. Çekildiğimiz, kaybedeceğimizi anladığımız cenkte tek bir insan öldürmeden mutluluğu yakalamışızdır. Sıçarken okuduğumuz felsefe kitapları, bir sevgiliye bulaştırılan kuşpalazı mikrobu, boynumuzda taşıdığımız bir çift diş izi, tek bir havuza yönlendirilen karakterlerimiz, fantezilerimizin eteğini kaldırıp küloduna bakamadı! Biten yüzyıla *bir dakika* bile ekleyemedik!

Tarlasına gelecek yılbaşı için hindi eken bir köylü müyüm ben?! Hayır! Serseme dönmüş bir cüzzam cerrahıyım. Büyük ameliyatlar tahayyül ediyorum. Örneğin ***sana*** biraz ***ben*** nakli! İçinde ihanet unutmamaya özen göstermeliyim. Evet, göstermeliyim! Herkese herşeyimi göstermeliyim.

Hangi çocuk, çocukluğunu saklar ve kimseye göstermez?! Bir parça gayretle Amerika'ya komünizmi getirebilirim sanki.. Türkiye mi?! Türkiye, atlıkarıncadan inmek istemiyor!

Tartışmasız yabancıyız. Steril bir yanımız olsun diye yırtınıyoruz. Kafayı çektikçe hüzünleniyor, hüzünlendikçe kafayı çekiyoruz. Kimse, bir başkası için yaşamının büyüklüğüne inanamıyor. Böyle birşey aklına bile gelmiyor. Mutluluğu yalnızca kendi çekmecelerimizde arıyoruz. Hayatlarımız, birilerine birşeyi kabul ettirme uğraşıyla, adres tarif etmekle, satın aldıklarımız adına bakkala Veresiye Vakfı'nın yararına çalıştığımızı ***sokmaya*** çalışmakla geçiyor. Ah ah! Şampanya patlıyor! Yarısından çoğu ziyan oluyor. Sevgilim! Ziyan oluyoruz! Ziyankarlığın kulisinde herkes kendi makyajını yine kendi yapıyor!

Toplum, özgürlüğümüzü karantina altına almış; dağıtılan çadırlarda kızılcık şerbetiyle kayganlaştırdığımız organlarımızı birbirimizin orasına burasına deydiriyoruz. Üremeyi çoğalmak sanırken eksiliyoruz. Kopyalayarak attırdığımız hüzünlerimiz, bizi eskitiyor, bizi flulaştırıyor! Daracık beyinlerimiz, umut arsızı oluyor! Yani anlayacağın sevgilim, yabancılaşmamız sürüyor! Deforme olmakla dejenere olmak arasında, ay tutuluyor, güneş tutuluyor! periskopu bozuk bir denizaltı gibi, tüm mürettebat, cümbür cemaat saman altından su, su altında hayat yürüterek fil mezarlığına doğru gidiyoruz!

haberler

Konu kentimiz bu defa Kütahya. Arkadaşımız Timuçin bir bara giriyor, oturuyor. Garsona bir votka portakal siparişi veriyor. İki üç dakika sonra garson geri geliyor ve şu açıklamayı yapıyor:
- "Kusura bakmayın, mevsimi olmadığı için portakalımız yok! Başka birşey içer miydiniz?!"
aynı arkadaş, bu defa tost yapan bir büfeye vuruyor kendini ve soruyor:
- "Kaşarlı yapıyor musunuz?!"
- "Evet!"
- "Sucuklu var mı?!"
- "Evet!"
- "İyi. O zaman bir karışık tost yapar mısınız bana!"
- "Karışık yapmıyoruz kardeşim!."
Haberlerimiz sürecek.

mısra

Yürüyor gecenin üstüne doğru nargileden yükselen canavar,
koşmaya başlayan bir yılan gibi gençliğim..
Anasının karnında ikizini boğan serseri bir ceninim
elimde, ölü doğduğumu kanıtlayan belgeler var!

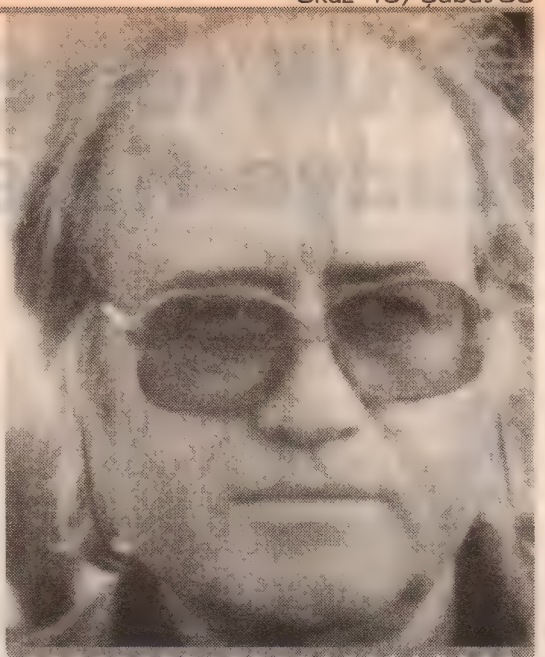

Sinemam Şiirleri

N'ayır N'olamaz

NİHAT ZİYALAN

gözlüğü yardım yaratan mercekli Atıf Yılmaz
iş arayan gençliğime bakıp
selamını verdi yoluma
kuşattım dublajını İstanbul'un Fethi

mikrofonun biraz ötesinde beyaz perdecik
başım döndü geçiyor hep aynı sahne
denk getiremiyorum dudaklarımı
filmdeki adamın dudaklarıyla

işte böyle olacak yaklaştırdı ağzını Adalet Cimcoz
filmlerde kadın oyunculardan tanıdığım
açlığımda dalgalandı sesi
juponu kalkık eteğiyle
allahtan aramızda bir heybet
granit Sami Ayanoğlu

dublaj Abdurrahman Palay
daha sokmamıştı n'ayır n'olamaz
çökmekte tavan başıma
kaçtım
çökmekte kovalaması Adana'ya dek

yılların pişkinliğiyle tekrar İstanbul
Çirkin Kral korumalı artist
filmin adı Azrail Benim
apansız açtı kahvesini Yıldırım Gençer
hayır o rol benim

arkadaşlık merhaba arada
önce star olacak baba sonra koca
işte o sırada dillere düşmüştü
n'ayır n'olamaz

Sydney 1998

İsim, Şehir, Hayvan, Bitki...

GANİ MÜJDE

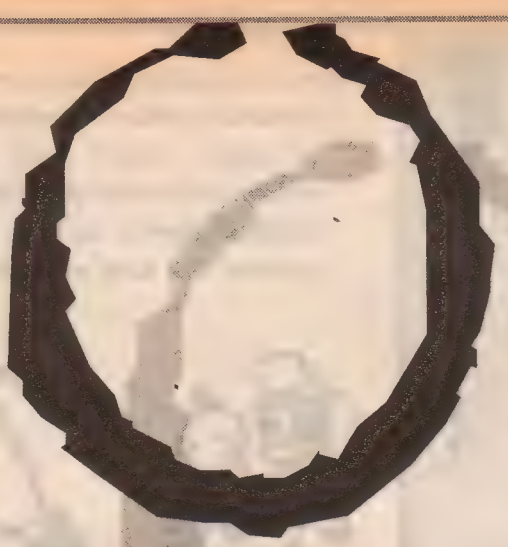

İsim: Oğuz Aral	Şehir: Orlando	Hayvan: Orangutan	Bitki: Osuruk çiçeği	Eşya: Odun sobası	Artist: Orson Welles	Not:
18 yaşındaydım, kötü bir çizer, kötü bir aşık ve kötü bir devrimciyken çıktım Gırgır dergisinin merdivenlerinden... Bir daha da inmedim... Ne bildiysem orda unuttum, ne öğrendiysem orada öğrendim. Ayakkabılarının altına demir çaktırmıştı sanırım. Koridorda ayak sesini duyup kendimize çeki düzen vermemiz için. Babamdan ve Allah'tan çok korktuğum insandı aynı zamanda Oğuz abi. Ama en az onlar kadar sevdim onu. Çırak olduğum berberde sakal traşı yapacağıma bu satırlarla size ulaşıyorsam, mizahçıysam eğer, eh birazcık ta adamsam, sadece çorbada tuzu yok Oğuz abinin. Kendisi var...	Herşeyi miki maus'a endeksli bir şehirde yaşamak size göreyse eğer hiç durmayın gidin Orlando'ya. Ben bilmeden gittim. Baktım sağım, solum, önüm, arkam miki şeklinde her yer... Çölüm ortasına bir Disneyland kurmuş eloğlu. Etrafına da dandik bir şehir. Disneyland'ı al götür, şehir açlıktan kırılır. Bir nevi Miki Ereğlisi yani... Mikiden kusasım geldi bu şehirde, mikerim mikisini dedim bastım kuzey'e Newyork'a.. Kendime geldim.	Maymunun büyüğü, insanın küçüğü. Darwin'e göre atamız... Babamızın, babasının, dedesinin amcası. Hayvanat bahçelerinin Orhan abisi. Maymun kadar şebek değil. Ağır delikanlı bir yerde. Ağaca tırmanışında bile bir karizma yatıyor Orhan abimizin. Çita kadar hareketli değil ama bi koysa osurtur Tarzan'ı... İşte o kadar...	Hangi aklıevvelin aklına gelmiş bilmem ama bu çiçeğe osuruk adını vermişler işte. Ben koklamadım hiç. Zaten o kokunun meraklısı değilim ama biri koklayıp benzetmiş işte. Ve güzelim çiçeğin adı osuruk çiçeği oluvermiş. Ama dua ediyorum bazen, ya papatyalar, leylaklar ve güller böyle koksaydı noolurdu halimiz?!. Sevgilimize ne götürürdük kavuşurken? Nasıl koklardı çiçeğimizi eline alır almaz?. buna da şükür buna da şükür...	Salona, doluşur etrafına toplaşırdık. Babam sobanın içine önce kağıtları, sonra odunları tıkıştırır, üzerine de gaz dökerdi. Kibritin alevini aç bir martı gibi havada kapardı odunlar, odayı çarçabuk ısıtırlardı. Isındığı gibi çarçabuk sönerdi alevi.. sürekli beslenmek isteyen doyumsuz bir köpek gibiydi odun sobası. Üstündeki gümüşi yaldız boya bu ısınma soğuma dönemlerinde çatlar, babam ağır kokulu yaldız boyayı yeniden sürerdi ve sobamız Doğan görünümlü olurdu bir anda. Bir süre sonra tuğla Demirdöküm sobalar çıktı. Kahverengi emayedendi bu yeni sobalar. Okşadığınızda eliniz kayıyordu. Odun sobası bir eskicinin seyyar tezgahında bizi terkederken, biz yeni sobamızın etrafında babamın sobanın üstüne attığı kızaran elma kabuklarının kokusunu ciğerlerimize çekiyorduk bile.	Eğer Artistin kelime anlamını geldiği yere yani "Art"a bağlayacaksak eğer tam manasıyla artistti Orson abimiz. Radyocu, oyuncu, yönetmen, şarkıcı. Eminim güzel de resim yapıyordu. Radyodan "Marslılar geliyor" diyerek Amerikayı alt üst eden adamdı zamanında. Sinemaya karar verdi, bir odaya kapanıp o güne kadar çekilenleri seyretti. Sonra çıktı... Ben bugüne kadar ne yapılmışsa tersini yapacağım diyerek "Yurttaş Kane"i yaptı. Dahi çocuğun bu çıkışı kızdırdı sinemacıları O ölümsüzlüğe doğru yol alırken bir de şarkı bırakıp gitti bizlere. "When I was to be young" diye başlayan...	O harfi üzerine söylenecek çok şey var aslında Bir kere sadece harf değil kendileri, aynı zamanda birileri. "o geldi." "o'na dedim ki?" "O'nsuz yapamam..." Düşünme molalarının sadık yol arkadaşı. "Sonra dedim ki ooooooooo bak Selami ben senin arkadaşınım" O aynı zamanda ahlakımızın bekçisi. Orospu denilmesi gereken yerde kullanılan bir nevi prezervatif. "Kadına tokatı patlattım. Bana bak o..... dedim" Kısacası önemli bişey o. "Ooooo kimler gelmiş kimler gelmiş"

Akşamsefası

— *1902 de Bursa'da doğdum.*

Babam Bulgaristan muhacirlerinden, annem Bursa yerlilerindendir. İki taraf ailem de esnaftır. Kısmen Bursa sultanisinde, kısmen Bilecik idadisinde okudum. Kendimi bildim bileli resim yaparım. İlk eserim 1920'de Diken mecmuasında çıktı. Sanattaki gayem, tarihinde bir Nasreddin Hoca, bir Karagöz yaşıyan Türk mizahını Türk nükte ve çizgileriyle ifâde edebilmektir.

Yücel Dergisi, Sayı: 61, Mart 1940

Ak'la Kara

Yeni Zengin

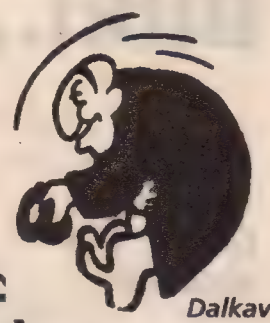

Dalkavuk

Salamon

Dede ile Toru

Cemal Nadir

Cemal Nadir Güler

Devletler Hukuku

- Tıpkı şiir gibi!..
- Evet, nereye gittiği belli değil!..

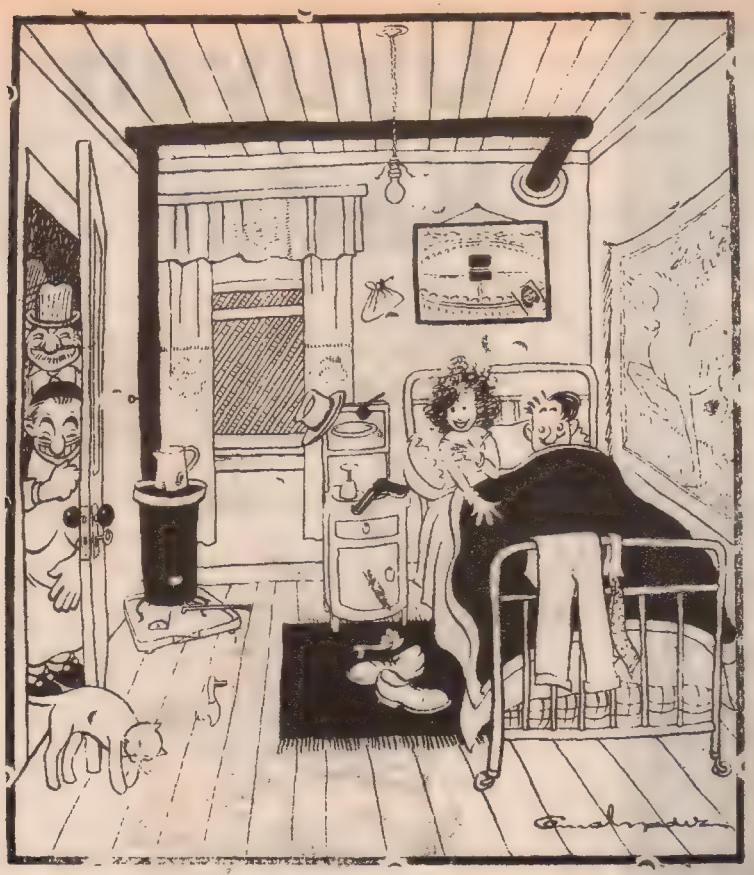

(Modern Aile): - Aysel... Mahmut!.. Kalkın artık çocuklar... Nikâhımızı kıymağa gideceğiz..

Amca Bey

Öfkeli Anne - Al bakayım yumurcak, yoksa amcalara veririm ha!..

Akşamsefası

RoMaNtİk ÖyKü

Kayıp Bahçelerdeki İlk Yaz Kokusu

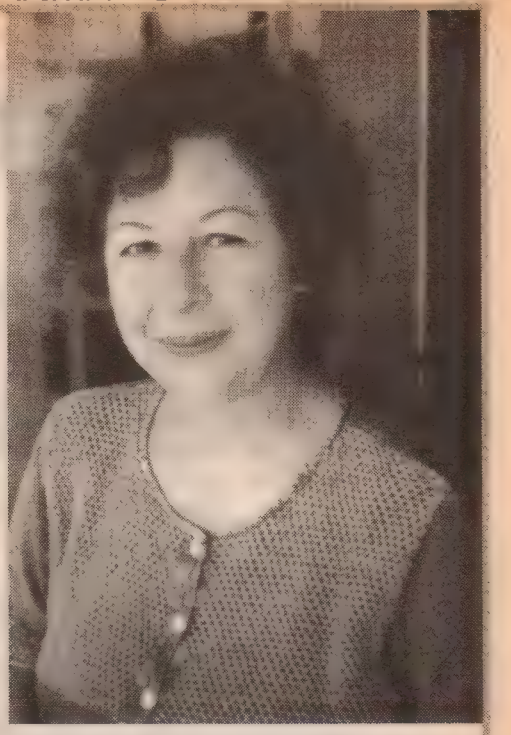

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER

Şaşkınca bakıyor ve perdemi cilvelerle titreten yosma ışık, alaycı bir oynaklıkla dolaşıyor gözlerinde. Pamuk dokulu iğdenin tadı, çocukluğumun bahçelerinden kokular taşıyor yatağıma ve zamansız bir martı çığlıklarla yıkıyor kayıp bahçeleri

Bir ilkyaz buğusu, adalara kadar uzanan sisli denize, kor sıcaklığından az önce sıyrılmış bir sevişmenin üstündeki kırışık bir atlas örtü gibi yayılıyor. Yaşamı güzel ve anlamlı kılan bütün incelikler, onları kolayca ele geçirebileceğini sanan ahmaklardan, buğuların arasına saklanarak korunmakta. Henüz insansız sokaklarıyla şehir, ağır bir uykudan uyanmaya çalışırken gizli acılar kendi koynunda çoğalıyor. Ülkemin dağlarında gencecik insanlar birbirini öldürüyor, uğursuz bir ışıltıyla dere yataklarına sızan kan, beynimin kıvrımlarında pıhtılaşıyor ve ben her zaman olduğu gibi ölümü ve kadınları düşünüyorum.

Erken bir yaz sabahının serinliğinde, bir sevişmeden dingin yaşanmışlığa geçmeye çalışan yorgun âşığı anımsatan tül perdem kısa, kesik soluklarla dalgalanıyor.

Biliyorum şu anda Newyork'un Broklyn semtindeki "Smiling Dog" barında zenci bir barmen, ucuz bir orospu olan sevgilisinin jartiyerine sıkıştırdığı jilete dokunmadan bacağını çimdiklemek, elini daha da yukarılara götürmek çabası içindedir. Dışarıda, izbe ve dipsiz sokak aralarının suçlu karanlığını örtmeye çalışan pis bir yağmur hırsızlarla soyguncuları saklandıkları yerlerde bulamadığı için yalnızca evlerine dönen, bacak aralarındaki meniyi doğru dürüst temizleyememiş bitkin fahişelerin saçlarını çamurluyordur.

Paris banliyölerinde yaşlı bir yosma, geceyi koynunda geçirdiği taksi şoförü sevgilisinin alkollü horultusundan sessizce kurtulup bir duş almak için banyoya yönelecek az sonra. Ülkemin dağlarındaki Mehmet'lerden biri ise sevgilisi Keje'nin oğlan kardeşini vuracağı mermileri silahına yerleştirecek. Anneme tıpatıp benzeyen bir kadın, rüyasında beni görecek ve ben onunla her seviştiğimde annemin okşadığı kırmızı sardunyaların kokusunu duymaya devam edeceğim.

Yüzlerini, incelmiş bir sisin altından görür gibi görüyorum, bütün kadınların, oynak kalçalı, masum bakışlı, vahşi kadınların. Iğde kokulu çocukluk aşkımın bir sabah kadar aydınlık yüzü çimenlerin üstündeki çiyin buharları arasından beliriyor. Gerdanından başlayarak öpüyorum onu. Sonra memelerinden, sonra dudaklarından... Şaşkınca bakıyor ve perdemi cilvelerle titreten yosma ışık, alaycı bir oynaklıkla dolaşıyor gözlerinde. Pamuk dokulu iğdenin tadı, çocukluğumun bahçelerinden kokular taşıyor yatağıma ve zamansız bir martı çığlıklarla yıkıyor kayıp bahçeleri. Günahsızlıkla suçluluğun birine, bıçağın kesen yanıyla kör yanı kadar yakın durduğuna şaşıyorum.

Birazdan şehir ayaklanacak, cinayetler şehrinde kadınlar kadar güzel, çekici, sisli, rüzgârlı ve tehlikeli; kadınlar kadar yosma ve masum, mahrem ve namussuz, kahpe ve dürüst, nefreti ve aşkı hatırlatan bir sabah başlayacak. Jean Luc Godart'ın Çinli kızı, serseri bir aşka düşecek, zamansız bir rüzgârın esintisiyle kımıldayan tül perdemin gerisinde gecikmiş sabah, saçlarını toplayacak ve ölüm, bir metropolün günahkâr bulvarlarından çıkıp dağlara yürüyecek.

Alev rengi sardunyaları, iğde kokularını, bulutlarla sevişen denizleri örten ilkyaz, tül kanatlı balıklarla zehirli sarmaşıkları kucaklıyor. Çocukluğumun ıssız bahçelerine hep yağmur yağıyor; bir kadın hep bir alev rengi sardunyayı kokluyor.

Tanrım!!

CÜNEYT ÖZDEMİR

Efendim, ben tanrıyım. Yanlış duymadınız "BEN TANRIYIM", "bu ne cüret" demeden önce dinleyin. Bu sözlerimin ardından hemen beni sıradan bir "deli" zannetmenizi istemem. Sizi rahatlatacaksa hemen şunu da belirteyim ne yazık ki "ben insandım" da... Zaten bütün problem de işte buradan kaynaklanıyor. Aynı anda hem "tanrı", hem de "insan" olabilmek sizin de tahmin edebileceğiniz gibi pek kolay olmuyor. Şu an size bütün bunları anlatmam da bu zorluğun (tabi aynı zamanda sizin de gayet iyi bildiğiniz zorunluluğun) bir neticesi. Biliyorum ki şimdi anlatacaklarım sizin için "nafile" sayilabilecek bir çabadan öteye geçmeyecek. Kimbilir hatta belki de sizin gözünüzde (zaten olmayan) değerimi biraz daha düşürecek. Yine de duruma bir parça olsun açıklık getirebilirsem herhalde (bütün bu olan bitenlerin ardından) benim gibi olan bir kaç kişinin durumu da açıklık kazanacaktır.

Bunları anlatırken sizin yüce gölgenizin üzerine diz çökmüş olmamın bir sakıncası yoktur umarım. Az önce söylediğim gibi efendim, "Ben Tanrıyım". Damarlarımda soylu bir kan dolaşıyor. Ruhum asil bir varlığın özelliklerini taşıyor. Karşınızda proleter görünümlü bir aristokrat tanrı duruyor. Ama gelin görün ki herşeye tepeden bakabilen bu tanrı iş kendine gelince aynaya bile bakamıyor. Ya kendinden utanıyor ya da şu anda karşınızda gördüğünüz et ve kemik torbası yığının içinde olmayı kendine yakıştıramıyor. Ne zaman aynada gözlerim ile göz göze gelse bakışlarını benden kaçırıyor. Bana baktığı nadir anlarda ise "Elbette ben senin kadar sıradan değilim" diyor. Sıradan değilmiş efendim, öyle diyor...

Yani "Tanrım", yani ben, sizin çok daha iyi bildiğiniz şu zavallı dünyayı öylesine vakur ve öylesine yukarıdan izliyorum ki, hiçbir keder, hiçbir sorun, hiçbir kaygı yanıma yaklaşamıyor. Ama en önemlisi Tanrım, bana "herşeyi", "hiçbir şey" ile aynı anda vaad ediyor. Sonra da "hiçbir şeyin" "herşeyden" farksız olduğunu göstermekten korkmuyor. Şimdi bu karmaşık sözcükler ile sizin dikkatinizi dağıtmak ya da zaten anlaşılması zor olan şu durumumu daha da karıştırmak istemem. Bu yüzden isterseniz şu "herşey=hiçbir şey" kavramını bir parça açmak niyetindeyim. "Herşey = hiçbir şey"in "heryer = hiçbir yer"den farkı yok. Yani Tanrım bana kendi içimde çıktığım bir yolculuğun herhangi bir hava, deniz ya da kara taşıtı ile alacağım yoldan çok daha uzun olabileceğini söylüyor. Siz beni şu anda olduğu gibi gölgenizin üzerine diz çökmüş olarak gördüğünüz anlarda bile ben kendi içimde çok uzaklara ulaşabiliyorum. bilmem ki, nasıl anlatsam. Size hiçbir yere gitmiyormuşum gibi gelse de aslında çok uzaklardayım. Ya da tam tersi vücudum çok uzaklardayken ben buradayım. "Hiçbir yere" gitmiyorum (gibi gözükse de) aynı anda "heryere" gidiyorum. Ya da tam tersi işte...

Herhalde benim için oldukça önemli sizin için ise çok fazla anlam ifade etmeyen bu karmaşık meseleyi açıklamak isterken kafanızı biraz daha karıştırıyorum. Ama neyi nasıl anlatacağımı da tam olarak bilemiyorum. Yani Efendim, "Ben Tanrıyım". Böyle söylediğim için beni, ellerine geçirdikleri anlık hegemonyaların altında ezilip kendini tanrı sanan diğer çapulcular ile karıştırmanızı hele de karşılaştırmanızı hiç istemem. Zannettiğiniz gibi politika ile uğraşmıyorum. Önemli konular hakkında her gün önemsiz fikirlerimi sunduğum bir köşem yok. Zengin hiç değilim. Ne yeraltı dünyasında babayım, ne edebiyat dünyasında kabadayı, ne vatan kurtaran kahraman bir katil, ne öğrenci coplayan bir polis, ne devlet yardımını cebe indiren bir aşiret reisi, ne namus düşmanı bir tarikat şeyhi, ne de parti kapatmaktan gurur duyan bir savcıyım... Ben herhangi biriyim. Hem ölüm hem de yaşamım. Kimi zaman yaşamın zorluklarını görüp ölümü kutsuyorum, kimi zaman ölümden korkup yaşama tutunuyorum.

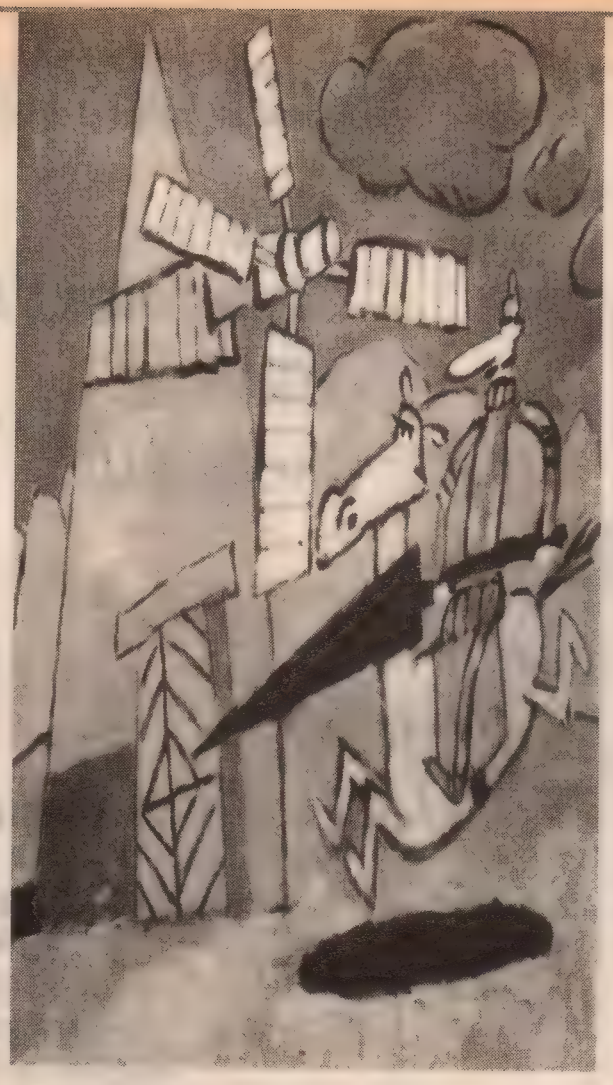

"Tanrım", bana dünyayı vaat ediyor ancak aynı anda dünyevi meselelerin ne kadar boş olduğunu da gösteriyor. "Sen farklısın, sen lidersin, sen önemlisin, sen, sen, sen..." diyor ve sonra "senin hiçbir önemin yok aslında..." diye bitiyor. Bugün sizin bile anlamakta zorlandığınız bu durum, düşünün benim gibi sıradan bir insanın kafasını nasıl karıştırıyor. Bir zamanlar "önemli" diyebileceğim herşey bugün sıkıcı, sıradan, tüketilmiş hayat artıkları gibi önümde duruyor. Örneğin ne para ne de mevki sahibi insanlar gözümde zerre kadar eğer teşkil etmiyorlar. Yalnızca onlar etmese iyi dersiniz, ama korkaklıklarından ya da kendilerine güvenemedikleri için hayatlarını heba eden insanlar da onlar kadar değersiz. Hatta kan bağından başka hiçbir ortak yönümüz bulunmayan uzak akrabalar bile...

Şu dünyadaki yalnızlığımı düşünebiliyor musunuz?

Efendim "Ben Yalnız Bir Tanrıyım". O kadar çok insanı, o kadar çok nedenle, o kadar çok affettim ki, bugün içimdeki o insanı affedemiyorum. O kadar çok çalıştım, o kadar çok çabaladım o kadar çok feda ettim ki geldiğim noktayı ödediğim bedel ile karşılaştırma cesaretini bulamıyorum. Gölgemi bile taşıyamıyorum. Sessiz ama huzurlu bir şekilde içimdeki tanrının beni ele geçirişini izliyorum.

Şimdi bu anlattıklarımdan sonra beni bir "şizofren" ya da "ermiş" bir kişilik gibi değerlendirmenizi de hiç istemem. Keşke herşey bu kadar basit olsaydı. Oysa olmuyor işte... Belki çok büyük bir söz olacak ama başka tanrılara da ihtiyaç yok gibi geliyor. Her insan içinde kendi tanrısını taşıyor zaten. Aslında bunları da boşa anlatıyorum. Siz efendim, siz şüphesiz bütün bunları benden çok daha iyi biliyorsunuz. Yine de diğer insanlar bir yana benim için hiçbir şey ile herşey arasındaki çizgi her geçen gün biraz daha inceliyor.

Bilmem üzerinde dizlerimi koyduğum gölgeniz beni dinlemekten yoruldu mu. Bilmem sizi istemeden de olsa bu sözlerimle incittim mi? Yoksa ne demek istediğimi anlatmayı başarabildim mi?

Efendim, biliyor muydunuz, ben uçabilirim, tahmin edemeyeceğiniz kadar çok çalışabilirim, umulmadık zamanlarda âşık olabilirim, sonra bir gecede herşeyi ama herşeyi bırakıp gidebilirim.

"herşey = hiçbir şey", biliyor muydunuz efendim?

"Ben Tanrıyım", efendim. Ama siz benim için korkmayın, ben yeterince korkuyorum.

Uyuyan Kadın

CHARLES BUKOWSKİ

geceleri uyanıp horlamanı
dinliyorum
sana bir otobüs durağında
rastlamıştım
şimdi ise endişeliyim
bembeyazsın, hastasın, çocukların
çilleriyle lekelenmişsin
lambanın ışığında
dünyanın tüm o çözümlenemez
gibi görünen sorunlarından
uzak gibi görünüyorsun

ayaklarını göremiyorum
ama çok güzel ayaklar olduğunu
tahmin edebiliyorum

kime aitsin sen?
gerçek misin?
çiçekleri, hayvanları, kuşları düşünüyorum
hepsi de göründüklerinden daha iyi
o kadar da gerçekler ki.

bir kadın olmaktan başka birşey
gelmiyor elinden. hepimiz birşeyler
olmak üzere seçilmişiz. örümcek, aşçı.
fil. her birimiz bir sergiye
asılacak birer tabloyuz sanki.

--şimdi ise tablo, sırtı üzerinde döner,
dirsek üzerinde bir tur atar
yarım ağız, bir göz ve galiba
bir burun görebiliyorum
gerin görünmüyor, saklanmış durumda
ama senin çağdaş, yaşamakta olan modern
bir çalışma olduğunu biliyorum
belki ölümsüz değilsin
ama biz sevmiştik.

lütfen horlamana
devam et.

Çev: Barbi

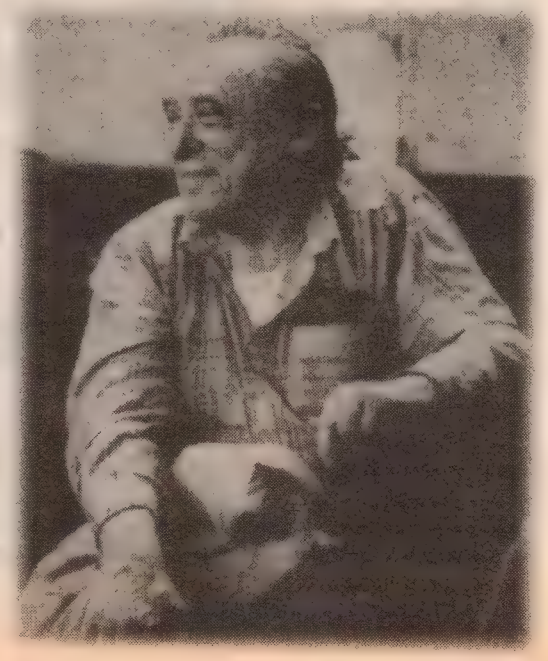

Akşamsefası

Üç arkadaş...

ENDER ÖZKAHRAMAN

Dört resim satın aldık.

Duvara çivilediğimiz

Birisinde akşam oluyor;

Taşları kızıl bir mezarlık; Mezarlıkta yürüyen bir ihtiyar.

Birisinde şarkı söylüyor balıkçılar...

Ve ben bugün hissediyorum dostlardan habersiz.

Resimdeki ihtiyara gizlice kıskandığımızı..

Birisinde vahşi sabahtır;

Denizi seyreden iki çocuk.

Çocukların gözlerinde uzak.

Uzakta hayal ettiğimiz yaşamak.

Birisinde muhteşem bir yalnızlık, Ve uykuda masallar olan bir deniz var.

Dağıtınız bu dört resimde hüznümüzü,

Şarkılar kayıkları doldurur;

ve ufuk korkulu çocuklar gündüzümüzü.

İhtiyar çok yaşayacak, ve biz bir ada gibi bırakacağız,

Kendi denizimizden şikayetçi.

Dört resim satın aldık, Bu dört resimdir Allahın memleketi...

...Şiir; Halit Asım'a aittir...

Akşamsefası

Dramaturji'den Remix'e Kendi Uykusunu Uyuyan Esin

·MURATHAN MUNGAN

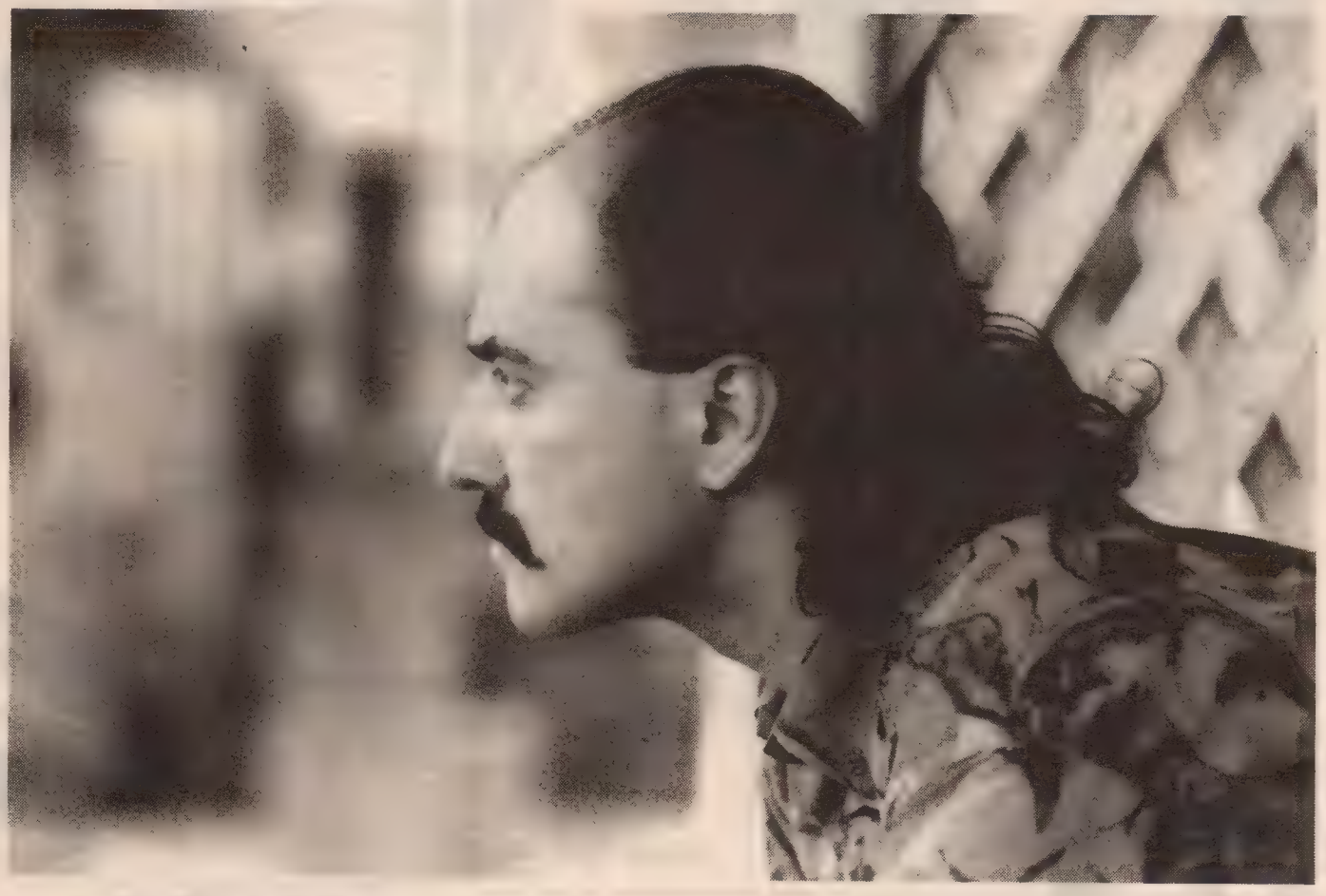

Merih AKOĞUL'un objektifinden:

Basında sık yer alan fotoğraflarım içinde tanınmış olanların önemli bir bölümü, Merih Akoğul tarafından çekilmiştir.
Birlikte ilk çalışmamız, 1986 ya da '87 yılında olmalı.
O sıralar, Şehir Tiyatrosu'nda çalışıyorum. Odamda, sahnede, kapı önünde olmak üzere, tiyatronun çeşitli köşelerinde bir dizi fotoğrafımı çekti Akoğul. Meraklıları bilir, genellikle çekilen onlarca kareden, tarafları hoşnut eden bir, iki kare ya çıkar ya çıkmaz; ama sahiden bereketli bir makaraymış ki, basında kullanılma ve sevilme oranına bakarak söyleyecek olursak, bana o diziden birkaç "hit olmuş" fotoğraf kaldı.
Kırk Oda'nın 1987'deki ilk baskısının arka kapağında yer alan, daha sonra birçok dergi ve gazetede yayımlanan fotoğrafım da bu dizidendir. Üzerimde siyah deri mont bulunuyor, kendimi bildim bileli, elim, hüznümün bir parçası olarak gene yanağımda ve en aşağı on bir yıl daha gencim.
1990'da çekmiş olduğu başka bir dizeden bir fotoğrafı ise, bu kez *Omayra*'nın kapağında kullandık. Saçlarımı samuray topuzuyla tepeme toplamışım, sakallıyım yanda bir tarafa bakıyorum. "Şairin birçok yüzünden birinin Omayra imgesi olarak portresi" diyebilirsiniz o fotoğrafa; tabii ille de bir şey demeniz gerekiyorsa...
İçimdeki birkaç kişiden biri olduğum yukarıdaki fotoğrafınsa kesin tarihini bilemiyorum, saçlarımın uzunluğuna bakılacak olursa, o da 1990 ya da 91 olmalı. Eski evimin balkonundan denize bakıyorum. Yalnız denize mi?
Belki bugünlere de... Bakışlarımızın nerede kaldığını kim bilebilir?

Ocak 1998

Yıllar önce, daha sık şarkı sözü yazdığım sıralarda aklıma gelmiş bir düşünceydi: Yeni Türkü'ye, bütün tasarımını benim yapmak istediğim bir albüm önermiştim. Şarkıların tamamı, bazı şairlerden seçtiğim şiirlerden oluşacak ve albümün kapanış parçası olarak da, benim o zamanlar, dramaturg olmanın mesleki alışkanlığıyla, "dramaturjisini yapmak" diye niteleddiğim bir teknikle, her dizesi, ayrı bir şairin şiirinden alınarak özel olarak oluşturulmuş bir şarkı sözü kullanılacaktı. Bu şarkı sözünün, her dizesi, ayrı bir şair ve şiirden alınmakla birlikte, teyel yerleri, ek yerleri, lehim yerleri hiç belli olmamalı, sanki bir tek kişinin kaleminden çıkmışçasına birbirine iyi kaynamış biçimde, uyumlu, akıcı ve anlamlı bir bütün oluşturmalıydı. Albümde benim hiçbir "şarkı sözüm" yer almayacak, hünerimi yalnızca, kapanış şarkısı olacak bu "işte" göstermiş olacaktım. O zaman da farkındaydım: Aslında, başka çeşit bir şairlik iddiasıydı bu tabii. Bu düşüncenin aklıma düşmesiyle birlikte, sevdiğim şairlerin sevdiğim kimi dizeleri, kafamda çarpışa çarpışa uçuşmaya başlamıştı bile. Sonra olmadı, kaldı bu tasarı. Diğer birçok tasarım gibi. Burada, bir itiraf gibi, bugüne kadar düşündüklerimin, tasarladıklarımın, hayal ettiklerimin ancak binde birini hayata geçirebildiğimi söylemek istiyorum.

Esin kendi uykusunu uyuyor yine de... Bellek, unutkandır elbet, ama kör değil. Dolayısıyla hiçbir şey kaybolmuyor orada. Belki uyuyor, saklanıyor, gömülüyor, başkalaşıyor, gömlek değiştiriyor; kendini başka yüzler, başka çağrışımlar, başka rüyalar için biriktiriyor. Her seferinde yeniden hatırlamasını bilmeliyiz. Eski çağrışımlardan, yeni rüyalar görebilmeliyiz.

Yıllar sonra Metal kitabımı bitirirken -ki, bir kitabı bitirmek, her seferinde o kitabı yazmak kadar kafamı kurcalar-, kitabın yapısına, akustiğine, kurduğu çağrışım ağına uygun bir kapanış istiyordum. Kitabın diğer şiirleri gibi herhangi bir şiirle bitmesini istemiyordum. Basit bir çağrışımın bu konuda büyük yardımı dokundu bana. Evet, konser bitiyor, sahne arkasına çekilenler, tempolu alkışlarla geri çağrılıyorlardı. Anahtar sözcük buydu: Bis. Bunun üzerine sahneye geri geliyor, "bis" yapıyorlardı. Ben de kitabı bitirirken, bis yapmak istiyordum. Ama nasıl? Konserin çok sevilmiş, çok tutulmuş parçasını yineleme karşılığı olarak aynı şiiri bir kez daha kullanmak, parlak bir düşünce gibi gelmedi bana. Bu kadarı "kanaatkârlık" olurdu- ki, bence yaratıcılığın hiç kaldırmadığı şeylerden biridir "kanaatkârlık". Yanı sıra, bir buluşa kapılıp, salt bir gönderme yapmak adına, başlığı "Bis" olan bir "son şiir" yazmak, benim amaçladığım parlaklıkta bir kapanış da sağlamıyor; bu kadarıyla yetinmek beni kesmiyordu. Hem diyelim ki, böyle bir son şiir yazdım, ne kadar güzel olursa olsun bu şiir, "fikrin karşılığı" değildi. Çünkü, öncelikle bir "şiirin yazılması" değil, bir "tasarının gerçekleştirilmesiydi" söz konusu olan; amaçlandığı bu haliyle bir son şiir, kitabın bütününe ilişkin başlı başına bir gönderge niteliği taşıyor, kendi başına taşıdığı anlam toplamından bağımsız olarak, kitabın "çıkış kapısını" anlamlandıran taşıyıcı kolonlardan biri oluyordu. Tüm bu nedenlerle, ortaya çıkan durum, bir "şiir yazma" gereksinimi değil, bir "şiir yapma" gereksinimiydi ve şiirin, "söz söyleme" alanından çok, "oyun kurma" alanına giriyordu. Sanatta "buluş" dediğiniz şey de, sonuçta bir akıl etme sorunudur. İyi kötü günün birinde herkes, bir şey akıl edebilir; asıl bunun nasıl gerçekleştirildiği önemlidir. Aslolan, "buluş" dediğimiz şeyi, yaratıcılık ve hayal gücüyle zenginleştirebilmektir. Bütün iyi yazarlar ve iyi şairler, aynı zamanda bir dolu buluş ve oyun getirirler yazı dünyasına, ama onlar yalnızca buluşlarla, buluşçulukla yetinmezler. Yalnızca buluşlara sığınmak, beraberinde sığlaşmayı getirir. Buluşçuluk, tek başına bir tür gözbağcılığıdır, çok çabuk üçkâğıtçılığa, ucuz zekâ gösterilerine, entelektüel tavlamacılığına dönüşebilir, sahteleşebilir. Sanatta kurmaca ya da oyun dediğiniz şeyin hükmüyse, kuralları çözülene, benzerleri çoğalana kadardır. Ayrıca, bu kadarıyla yetiniyorsanız eğer, unutmamanız gereken bir şey daha vardır: Her zaman sizden daha iyi bir hokkabaz çıkabilir. Teknik ile yaratıcılık ayrımının doğal platolarıdır buralar.

Sonuçta kitabı kapamak bulduğum "espri"nin, anlamlı ve yaratıcı bir biçimde kullanılması, "fikrin" içinin doldurulması gerekiyordu. Bunun üzerine, yıllar önce başka şairlerin şiirlerinin dizelerinden "şarkı sözü yapma" düşüncesine benzer bir yöntemde karar kıldım. Bu kez başkalarının dizelerinden değil de, Metal 'in içinde yer alan kendi dizelerimden eşleştirme yoluyla yeni bir şiir kurgulayacak, böylelikle hem sevdiğim dizeleri "bis" mantığıyla finalde yinelemek keyfini yaşayacak, hem de onları "kullanım farkıyla" başkalaştırmak hünerini göstermiş olacaktım. Bu, "şiir yazmak" değil, "şiir yapmak"tı bir bakıma. İçinde oyun barındıran her şey gibi, bu düşünce de beni heyecanlandırmıştı. Bu işin başlangıçta gözüme kolay göründüğünü kabul etmeliyim. Birkaç günde çıkarım bu işin içinden, sanıyordum. Yanıldığımı, kitabın beni en çok terleten işine soyunmuş olduğumu anlamakta gecikmedim. Sandığımdan çok daha güç bir sınavla karşı karşıyaydım.

Metal'in bütün şiirleri, evimin salonunun hemen her yerine yayılmış bir biçimde, cinneti yüksek günler geçirdim. Her bir düzenleme için defalarca çıkış alıyordum. (Printer'ım işte o günlerde bozuldu!) Onlarca farklı şiir çıktı ortaya. Vazgeçemediğim dizelerle, hiç hesapta olmayan dizeler ansızın karşı karşıya geliyor, her seferinde farklı anlam katmanları içeren kompozisyonlar neredeyse kendiliğinden oluşuyordu. Kurgunun mantığı şuydu: Kitabın içinde yer alan şiirlerin bazı elmas dizeleri, içeriklerine, yapılarına ve seslerine göre eşleştirilerek alt alta getirilecek, bunlardan yepyeni bir şiir "yapılacaktı". Kendimi çok da başıboş bırakmıyor, çağrışımlarıma da, uygulama tekniğime de kimi sınırlamalar getiriyordum. Örneğin, asla aynı şiirden alınmış bir ikinci dize olmayacak, kitaptaki farklı şiirlerden seçilmiş bu dizeler, başka bir yapının tuğlası olarak, içinde yer aldıkları asıl şiirdekinden farklı bir bağlam içinde, farklı bir anlamlandırma göndereni olarak kullanılacaklardı. Bunun yanı sıra dizeler, yeni bir ilişkilenme/ilişkilendirme gereği, bozuşturulmayacaklar, sözcük artırmaları ya da eksiltmeleri yoluyla üzerlerinde hiç-

Aksamsefası

bir tasarrufa gidilmeyecek, aynen korunacaklardı. Kendime koyduğum bu tür sınırlamalar, yasaklamalar ve tutturukluklarla kendi yazdıklarımdan, dikenli tellerle çevrili, yüksek rakımlı mayınlarla döşeli geçici bir cehennem kurmuştum kendime. Enerjilerine, titreşimlerine, etki güçlerine güvendiğim bu elmas dizelerin, yeni bağlamlandırmalar içinde farklı bir akım verecekleri düşünüyor, aynı malzemenin farklı inşasıyla kurulmuş bir ikinci çağrışım hattı döşeyebilmeyi amaçlıyordum. Bütün bu gerilimi yüksek iç cehennem günlerinin sonunda, Metal'in kapanış şiiri olan "Bis" çıktı ortaya -ki, hâlâ yaptığım en iyi işlerden biri olduğunu düşünürüm. "Bis", başlı başına bir teknik hünerdi belki, ama benim için aynı zamanda önem verdiğim bir sınavdı da: Bu denli teknik görünen bir yapımın, herhangi bir kurgucu, bir teknisyen tarafından değil, ancak iyi bir şair tarafından yapılabileceğini göstermiş oldu bana. Sanki bilmeden katıldığım bir sınavı vermiştim.

Salondaki dağınıklık dediğin nedir ki, birkaç saatte toplayıverirsin!

***

Aslında, büsbütün yabancısı olduğum bir şey değildi bu. Daha önceki şiirlerimin bazılarında, amaçladığım yapı ve kurgu gereği, kimi şairlere ve şiirlere "açık göndermeler" kullandığım olmuştur. Bilindiği ya da bilinmesi gerektiğini düşündüğüm kimi dizeleri aynen alır, kendi şiirimin "görünür" bir yerinde, "görünür" bir kiriş olarak ve daha önemlisi, "dramaturjik bir gereklilik" olarak kullanırım. Bu kimi zaman etki kaynağıma ya da bir duyarlık ortaklığına işaret etmek içindir, kimi zaman da şiirde kurduğum gömülü hikâyenin konusu ve kurgusu gereğidir. Örneğin, Yaz Geçer kitabımın son şiiri, kitabın ve mevsimin kapanış şiiri olarak düşündüğüm "Yaz Bitti"dir. Yazın benim için de bittiğini söyleyeceksem eğer, bunu Ülkü Tamer'i de hatırlatarak yapmak gerektiğini düşünürüm. Bu yüzden de, diyelim ki, Türkçede yazılmış en güzel dizelerden biri olan "Yazın bittiği her yerde söylenir"in Ülkü Tamer'e; diyelim ki, Omayra kitabımdaki "Sadaklar" şiirimi başlattığım, "Onlar ki bir zayıf vaktini beklerler,/Öğren!" dizelerinin Behçet Necatigil'e ait olduğunun zaten bilindiğini ya da bilinmesi gerektiğini varsayarım. Şiirin, "bütünlüklü bir yapı" olduğunu bildiğim için, benim şiirimi ve imzamı var eden "şey"in, tek tek dizeler değil, bir bütün olarak "temalarım, tekniğim, sesim, edam, söyleyişim" olduğunu bilirim. Kendime olan özgüvenin yanı sıra, okurumun şiir kültürüne olan güvenimin de payı vardır bu tutumda. En azından kendime seçtiğim okur, aynı zemini paylaştığımızı düşündüğüm okurdur. Bu tür kullanımlarda benim için ölçü, dramaturjik gerekliliktir; bu dizelerin kendi başlarına parlaklıkları ya da etkileme güçleri değil, benim şiirimin gövdesindeki dramaturjik işlevleridir. Çünkü, bu dizeleri kullandığım şiirler, güçlerini bunların varlıklarından almazlar, bunların da içinde yer aldığı bir noktadan kalkarak çıktığım yolculuğa yaslanırlar. Nitekim böyle olduğu içindir ki, şiirim, onları kendi hallerine bırakmaz, tersine onları başka bir yerlere katlamak, göndermek üzere yeniden paketler. Örneğin, "Yalnız Bir Opera" şiirinde, şiiri söyleyen kişinin, şiirin gövdesine ve şiirde kullanılan zamana yayılan intiharın eşiğinden döndüğü kendini yeniden kazanma sürecinde, sığındığı şairleri, yarasına merhem olan yazarları, okuduğu kitapları, hikâyenin akışı gereği dizelere "gömülmüş göndermeler" aracılığıyla izleriz: Shakespeare'den, İsmet Özel'e, Edip Cansever'den Necip Fazıl Kısakürek'e birçok kişiye selam verilir, gönderme yapılır. Çünkü bu uzun şiir, bir noktadan sonra son dizeye çalışır:

"Ey Sanat! Her şeyi hayata dönüştüren."

***

90'ların müzik dünyasında ortaya çıkan "remix" kavramının müzik endüstrisinin yüzünü ciddi ölçüde değişime uğrattığını biliyoruz. Bilebildiğim kadarıyla, ilk kez diskolarda ortaya çıktı remix; kimi fırlama dj'lerin, çaldıkları plaklara elleriyle müdahale etmeleri, parçanın kimi yerlerini geri alıp, istedikleri yeri diledikleri kadar yineleyerek bozuşturmaları, parçanın temposunu ve süresini değişime uğratmaları, yeni bir düşüncenin doğmasına yol açtı. Dj'lerin becerikli elleriyle karaplaklara yaptıkları bu harekete, "scratching" deniyordu ve bu hareket, bir süre sona, stüdyolarda bilgisayar desteğiyle yapılarak kayıtlar yoluyla çoğaltılmaya başlandı, öte yandan diskoların ve dj'lerin işlerini kolaylaştırmak için özel olarak "mixer" denilen "karıştırıcı" aletler geliştirildi. Belki de Walter Benjamin, bir kez daha doğrulanmış oldu: Tekniğin Olanaklarıyla Yeniden Üretilebildiği Çağda Sanat Yapıtı yeniden anlam kazandı. Kendi diskosunda kendi remixini kendi elleriyle yapmak isteyen "hand-made" meraklısı dj'lerin keyfini bozmamak, hatta çoğaltmak için, cd'lerin yaygınlaşmasından sonra gerileyen karaplak üretimine yeniden hız verildi. 45'likler ve çeşitli ebatlardaki karaplaklar devri yeniden canlandı. Remix şarkıların yaygınlaşmasıyla birlikte, müzik endüstrisi, aynı parçanın, "radyo versiyonlarının" yanı sıra hızlandırılmış "disko versiyonlarını" da yaparak aynı şarkıyı çoğaltmaya başladı. Başlangıçta ağır ilerleyen bir süreçti bu. Her "single"da yalnızca iki "versiyon" bulunuyordu. Bilgisayar destekli müziğin yükselişiyle birlikte, aynı melodinin, farklı kişiler ve topluluklar tarafından, ilginç sıfatlı eğlenceli adlar taşıyan remixleriyle çeşit zenginleştirildi. Artık bir single'da aynı parçanın dörder, altışar çeşitlemesi bulunuyor, şarkının "biricikliği" ortadan kaldırılıyordu. Böylelikle, müzik dünyası, yeni şarkıcı ve toplulukların yanı sıra, "remixer" denilen kişilerle tanışmış oldu. Giderek bu kişiler, müzik endüstrisinde ciddi birer kurum olmaya başladı. David Morales, Todd Terry, Shep Petibonne, DJ Spooky, sanırım bunların en ünlüleri. Aynı zamanda, kendi de bir dj olduğu için, diskoların güncel eğilimlerini, popüler müziğin dönem yönelimlerini iyi bilen Boy George, sırasıyla bütün şarkılarına remix yaptırarak ününü tazeledi. Madonna ve Michael Jackson'ın, başından beri ısrarlı bir biçimde destek verdikleri single ve remix konusunda, asıl çığır açıcı kişi, kendi başlı başına bir albüm uzunluğunda olan "Get off!" single'ıyla Prince oldu. Zamanla, Sting'den, U2'ya, Metallica'ya kadar bütün eski ve ağır toplar da, remix akımına uymaya başladı. Bir zamanlar popüler olmuş birçok eski şarkı, kulakların yeni alışkanlıklarına göre yeniden "karıştırılarak" ya da "düzenlenerek" piyasaya sürüldü. Şimdilerde, şarkılarının remixini yaptırmayan kimse kalmadı neredeyse. Remix, var olan müzikal yapıya, hiçbir ses eklemeksizin yapılan karıştırma işleminin adıydı. Ama bununla kalmadı, bu kez de ses ya da alet eklenerek, parça üzerinde yapılan oyunlar çoğaltıldı; bunlara da "remake", ya da "remade" dendi.

Dahası, üçüncü dünya ülkeleri müziği, her çeşit etnik müzik, bütün dünyaya bu remixler nedeniyle yayılmaya başladı. Yerel sesler ve renkler, bilgisayar destekli ritmlerle melezleştirilerek dünyanın kulağına sunuldu. Bugün, "World Music" adı altında yapılan işlerin büyük çoğunluğu, "aksak ritm"li doğu müziğiyle, techno ritmini buluşturabilme başarısından ötürü dünyayı sarmış durumda.

Remixle birlikte müzik dünyasına renk geldi. Remix, bir anlamda, müzik içi yeni bir deneysellik ve oyun alanı oldu. Kurumlaşmış müzisyenler için, büyük riskler almadan, atak deneylere kalkışabilecekleri yeni bir soluk alma alanı yarattı. Kimi ağır parçaların, barlar, diskolar için hızlandırılmış ticari çeşitlemelerinden, neredeyse bir "workshop" mantığıyla, aynı parçanın birbirine zıt ya da akraba toplulukların "sound"larıyla çeşitlendirilmesine kadar gelindi.

Birbirinden farklı müzik anlayışlarının taşıyıcısı olan, yan yana düşünemeyeceğiniz birçok solist ve topluluk, remix zemininde buluşabiliyor bugün; birbirlerinin şarkılarına remix yapıyor, yeni düzenlemeler için bir araya gelebiliyor, bunun sonucunda, heyecan verici buluşmalar ve sonuçlar çıkabiliyor ortaya.

Peki, senin ne işim var bu curcunada? diyeceksiniz.

Hiç geçiyordum, öylesine uğradım, diyemeyeceğim.

Nedeni çok basit: Her zaman bir rock şarkıcısı olmak istemişimdir. Kaderin bana vermediğini ben de başka yollardan almaya bakıyorum.

***

Meğer, bilmeden ilk remiximi Metal kitabımdaki dizelerle yapmışım.

Ben, dramaturji'den remix'e varan il-

Metin Altıok için Gezgin Remix

Haydut bir gecedir bağlayan ellerimden,
Beni bu atın yelelerine
Böyle söylüyor bir gezgin o düğümlü sesiyle
Gidip de bulamamanın incinmiş rengine
Ay dokunmuş omuzuna bir akşam vakti
Ay; yalnızlığın değişmez devriyesi
Suya bak, aleve sor, göçebe rüzgârı dinle
Uzun uzun uluyor
Bir çakal paslı sesiyle.

Bazen düşünür müsün
Başka bir şeymiş gibi kendini?
Saçlarında şimşek parçaları, dilinde kırağı
Yıkanmış avlun, dinmiş uğultunla
Yüzüne vurur gölgesi gördüğün düşün
Bir şehla sabahla göçebe akşam arasında
Anılardır bir batığın koruyan gövdesini
Kabuk bağlamış bir muska gibi
Ne güzel anımsarız geçmişi
Kendi yalanımızla
Acı, ah acı; sokabilseydim seni,
Zehirim bu kadar yük olmazdı bana

Yine yol göründü 'yerleşik yabancı'ya

Eylül 1997

Metin Altıok için Gezgin Remix

Şiirinde yer alan "Haydut bir gecedir bağlayan ellerimden, / Beni bu atın yelelerine" dizeleri, *Gezgin* (Mayıs 1976, Dost Yayınları) kitabındaki "Amaçsız Bir Gezgin" şiirinden; "Böyle söylüyor bir gezgin o düğümlü sesiyle," dizesi, *Gezgin* kitabındaki "Böyle Söylüyor Bir Gezgin" şiirinden; "Gidip de bulamamanın incinmiş rengine" dizesi, *Gezgin* kitabındaki "Sis" şiirinden; "Ay dokunmuş omuzuna bir akşam vakti" dizesi, *Gezgin* kitabındaki, "Bir Gezginin Şiirleri" başlıklı birinci bölümün başlıksız giriş şiirinden; "Ay; yalnızlığın değişmez devriyesi" dizesi, *Yerleşik Yabancı* (Ocak 1978, Yeni Ankara Yayınevi) kitabındaki, "Ay" şiirinden; "Suya bak, aleve sor, göçebe rüzgârı dinle" dizesiyle, "Uzun uzun uluyor / Bir çakal paslı sesiyle" dizeleri, *Küçük Tragedyalar* (Mayıs 1982, Tan Yayınları) kitabındaki, "Eski Bir Çakal" şiirinden; "Bazen düşünür müsün / Başka bir şeymiş gibi kendini?" dizeleri, *Kendinin Avcısı* (Ekim 1979, Türkiye Yazıları Yayınları) kitabındaki "Gibi" şiirinden; "Saçlarında şimşek parçaları, dilinde kırağı" dizesi, *Kendinin Avcısı* kitabındaki "Rüzgârın Yırtık Yeri" başlıklı şiirinden; "Yıkanmış avlun, dinmiş uğultunla" dizesi, *Gezgin* kitabındaki, "Sonra Git" şiirinden; "Yüzüne vurur gölgesi gördüğün düşün" dizesi, *Gezgin* kitabındaki "Kar" şiirinden; "Bir şehla sabahla göçebe akşam arasında" dizesi, *Süveyda* (Ocak 1991, Korsan Yayınları) kitabındaki, "Tamah" şiirinden; "Anılardır bir batığın koruyan gövdesini" dizesi, *Kendinin Avcısı* kitabındaki "Ne Zaman Geldim Sana" şiirinden; "Kabuk bağlamış bir muska gibi" dizesi, *Gezgin* kitabındaki "Muska" şiirinden; "Ne güzel anımsarız geçmişi / Kendi yalanımızla" dizeleri, *Kendinin Avcısı* kitabındaki, "Nasıl da Eskimiştir" şiirinden; "Acı, ah acı; sokabilseydim seni, / Zehirim bu kadar yük olmazdı bana" dizeleri, *Küçük Tragedyalar* kitabındaki, "Yolcu, Acı ve Yılan" başlıklı şiirinden; "Yine yol göründü 'yerleşik yabancı'ya" dizesi, *Kendinin Avcısı* kitabındaki "Döndüm Gerisin Geri" şiirinden alınarak remix edilmiştir.

Eylül 1997

Aksaray

gi alanım içinde, müzikteki remix kavramından yola çıkarak, müzikte olduğu gibi, şiirde de remix yapılabilir mi; müzikteki remix'in şiirde karşılığı yakalanabilir mi? düşüncesinden çıktım yola. Sevdiğim şiirlerin, sevdiğim dizelerini olduğu gibi saklı tutarak; bozuşturmadan, değişime uğratmadan, ham ve saf hallerini koruyarak ve araya kendimden hiçbir dolgu dizesi katmadan, anlamlı, bütünlüklü bir şiir yaratabilir miyim? diye başladım işe. Müziğin güncel terimleriyle söyleyecek olursak, yani "remake" ya da "remade" etmeden, yalnızca "remix" edebilir miyim bunları? Becerip beceremmek bir yana, en azından eğlenceli olacağa benzeyen, denemeye değer bir düşünceydi. Postmodern tanımlarla düşünüldüğünde, çağımızın, kolaj, yapıştırma, yap-boz çağı olarak taşıdığı profile uygunluğu tartışılmaz. Ayrıca, benim için, biraz da edebiyat içi bir oyundu. Behçet Necatigil'in Kareler Aklar'ından, Metin Altıok'un Hesap İşi Şiirler'ine varana dek, bu çeşit oyunlara yataklık edebilecek bir edebiyat zemini bulunduğunu düşünüyorum. Benim çabam, en fazla, bunların 90'lar karşılığı olarak görülebilir.

Bir süredir şiir remikslerinin toplamından oluşan bir albüm-kitap üzerinde çalışıyorum. Ece Ayhan, Oktay Rifat, Gülten Akın, Edip Cansever, Behçet Necatigil, İsmet Özel, Melih Cevdet Anday, Turgut Uyar remix için şiirleri üzerinde çalıştığım şairlerden bazıları. Müzikte yapılan remix anlayışından farklı olarak, ben bir şairin, tek bir şiiri üzerine remix yapmıyorum; böyle bir şeyin, "edebiyat içi oyun olmak" amacını aşan bir müdahalecilik olduğunu düşünüyorum. Benim yaptığım, o şairin farklı şiirlerine dağılmış dizelerinden kendi el yazısına benzeyen yepyeni bir şiir yaratmak. Ortaya çıkan bu yeni şiirin, hem şairin sesini taşımasını amaçlıyorum, hem de kendi sesimle buluşturmaya çalışıyorum. Onun söyleyişiyle, benim "sound"um arasında kurmaya çalıştığım bir ince ayar, bir hassas denge peşindeyim. Bu da işin, hem zor, hem zevkli tarafını oluşturuyor. Aslında, bu haliyle, şiirin değil de, dizelerin remixinin yapıldığı söylenebilir. Ayrıca bu yöntemin, tek bir parça üzerinde çalışmaktan çok daha fazla yaratıcılığı zorladığı; şiirin iç işleyişi konusunda çok daha öğretici bir deneyim olduğu kanısındayım. Eğer, tek bir şiirin remixi üzerinde çalışacaksam, bir başkasının şiirini heba etmek yerine, kendimin bir şiiri üzerinde çalışmayı düşünebilirim. Ya da Oda Poster ve Şeylerin Kederi'nde yer alan, tek bir dizeden oluşan "Akşam" gibi kısa bir şiirimi, tekrarlarla uzatabilir, ancak farklı okumalarla çoğalan saklı anlam katmanlarını böylelikle açımlamış olabilirim.

Hazırladığım bu remixler kitabının ilk bölümünü, bu şairlerin yalnızca kendi dizelerinden yapılmış remix-şiirler oluştururken, ikinci bölümünde, dostlarıma, arkadaşlarıma, sevdiklerime ithafen, farklı şairlerden, karışık dizelerden yaptığım remixler bulunuyor. Dolayısıyla, kitabın adını da bir albüm adı gibi düşündüm: Söylüyor. Ama, şairin adının üstte, aynı puntoyla yazılacağı düşünülürse, alt alta okunduklarında: Murathan Mungan Söylüyor, diye okumak da mümkün. Öyle ya, öteki şairleri bir anlamda kendi sesimle yorumlamış olmuyor muyum?

Diyorum ya, rock şarkıcısı olsaydım, bunlar gelmezdi başınıza!

Ocak 1998

Lady Lazarus

SYLVİA PLATH

Bak, gene yaptım işte.
Her on yılda bir
Nasılsa buluyorum bir yolunu-

Bir çeşit yürüyen mucize, derim
Bir Nazi abajuru kadar parlak,
Sağ ayağım

Bir kâğıt baskısı,
Yüzüm, şekilsiz, ince
Yahudiden bir çarşaf.

Sıyır örtüyü
Ey benim düşmanım.
Nasıl, ürkütüyor muyum?-

Burnum, göz oyuklarım, eksik dişlerimle?
Bu kokan soluk
Bir günde gider.

Çok geçmez, çok geçmez
Mezar kovuğumun yediği etim
Yerini bulur üstümde

Ve ben gülümseyen bir kadın.
Daha otuzuncu baharımda,
Kedi gibi dokuz canlı.

Bu üçüncüsü şimdilik.
Ne aşağılık iş
Yok etmek her on yılı,

Nasıl milyonlarca lif.
Seyretmek için doluşan
Ağzı çekirdekli kalabalık

Soyuyorlar beni elleriyle, ayaklarıyla-
İşte büyük striptiz
Baylar, bayanlar,

Bunlar ellerim,
Bunlar dizlerim.
Bir deri bir kemik olabilirim,

Gene de tıpatıp aynı kadınım.
On yaşındaydım ilk keresinde.
Kazaydı.

Kararlıydım ikincisinde
Sonunu getirmeye ve geri dönmemeye,
Bir deniz kabuğu gibi
Kapanmış sallanıyordum.
Durmadan çağırmaları, yapışkan inciler gibi
Bir bir ayıklamaları gerekti böcekleri üstümden.
Ölmek
Bir sanattır, her şey gibi.
Eşsiz bir ustalıkla yapıyorum bu işi.
Öyle ustaca ki insana korkunç geliyor.
Öyle ustaca ki gerçeklik duygusu veriyor.
Bu konuda iddialıyım sanırım.

Bu iş güç değildir bir hücredeyseniz eğer.
Güç değil bu işi yapıp hiç kımıldanmamak.
Güç olan güpegündüz

Büyük bir gösterişle
Aynı yere, aynı yüze, aynı hoyrat
Bağrışmaya dönmek:

"Bir mucize!"
İşte bu beni yıkan.
Bir ücreti var

Yaralarıma bakmanın, bir ücreti var
Nabzımı yoklamanın-
Gerçekten atıyor kalbim.

Bir ücreti var, büyük bir ücreti var hem de
Bir sözümü duymanın, dokunmanın,
Kanımın bir damlasının

Ya da saçımın, giysilerimin bir parçasının.
Ya, ya, Herr Doktor.
Ya, Herr Düşman.

Sizin eserinizim ben,
Sizin değerli eşyanız,
O som altından bebek

Hani bir çığlıkta eriyen.
Dönüyorum ve yanıyorum.
Büyük ilginizi küçümsediğimi sanmayın.

Küller, küller-
Karıştırıp duruyorsunuz.
Et, kemik, başka bir şey yok-

Bir kalıp sabun,
Bir nişan yüzüğü,
Bir diş dolgusu, altın.

Herr Tanrı, Herr İblis
Sakının
Sakının.

Küllerin arasından
Kızıl saçlarımla dirilip doğruluyorum
Ve solurcasına insan yiyorum.

Çev: Cevat Çapan

Akşamsefası

Öküz Altı Araştırmaları

FERHAN ŞENSOY

97 yılının bitmesine 5 gün kala, bir faks aldım. "Sayın" yerine "Sevgili" sıfatıyla başlayan, ilk paragrafı övgüyle dolu, ikinci paragrafta konuya giren çok kibar bir mektup. Gönderici beyefendi, geçenlerde gazetelerde **"Felek Bir Gün Salakken"** isimli oyunumun ilanını gördüğünü ve ilkin okuduğuna inanamadığını söylüyor, bu şaşkınlığını şöyle açıklıyor:

"Okuduğuma inanmak istememin sebebi sizin kutsal değerlerimize karşı böyle bir hitapta bulunmayacağınıza eminliğimden ileri gelmekteydi.."

Bu kez bana geldi okuduğuma inanamama sırası, yeniden okudum beni çok sevdiği için küçük bir hatırlatma da bulunduğunu belirterek biten bu faksı. Bir fırsatta yanıtlarım diye, masamın kalabalık olmayan bir köşesine koydum. Üç gün sonra yeni bir faks geldi, gönderen başka bir beyefendi, konu aynı. İkinci faks da tıpkı birincisi gibi "Sevgili" sıfatıyla başlıyor, birincisiyle aynı kibarlık içinde beni överek konuya giriyor, o da tıpkı öbür beyefendi gibi "geçenlerde" gazetede oyunun ilanını gördüğünü söylüyor. Hangi günse o "geçenler" herhalde o gün gazetedeki ilanımız daha göze batar bir yerde çıkmış olmalı... Ve bir önceki gibi oyunu görmemiş olan bu ikinci beyefendi de; tam biterken Ayetullah'ın sahneye çıkarılmasını tasvip edemeyeceklerini belirterek kulak çeken, çok kibar mektubu anımsamıştım.

Bunlar ürkütücü kibarlıklar. İnsan bir düşünceye katılmıyorsa bu konudaki karşı fikrini belirtirken, gerektiğinden fazla nezaket göstermek zorunda değil.

"Felek" sözcüğünün dinle ilgisini kuramıyorum. Arapça'dan dilimize geçen bu sözün Türk Dil Kurumu sözlüğünde karşılığı, "gök, gökyüzü, sema, dünya, alem, talih, baht, şans", ayrıca askeri mızıkada zilli bir müzik aletine de bu isim veriliyor. Orada bu aleti çalan astsubay felekist aletin eskiliğinden yakınmak zamanı geldiğinde:

- Lan benim felek de allahına yan bakıyor, sesi bok gibi çıkıyor! dediğinde dinden imandan çıkmış olur mu, olmaz! Felek eskimiştir, yeni felek alınması için genel kurmaya yazı yazılması gerekmektedir ve fakat bir kıçıkırık felek için komutan yazıyla genel kurmayı rahatsız etmek istememektedir.

Arapça'da "felekiyat" astronomi demek, astronomi ile uğraşanlara "felekî" deniliyor, bunların birden fazlası bir araya gelince "felekiyyûn" oluyor ve fakat Arapça'da astronot karşılığı "felekullah" sözü yoktur. Bu da Araplar'ın henüz aya gidememiş olmasından kaynaklanıyor. Arapça'da "feleke"

12 Eylül'den başlıyarak bizi evire çevire bugünlere getiren son yılların en önemli Türk ressamı Kenan Felek'in resimlerinde de, hamam kurnaları, hamamdaki kadınların kalçaları, memeleri gibi gayet felek çizgiler görülmesi de bir rastlantı olmasa gerek.

"...Müslümanlığın gereği, insanlarımız dine, İslam'a ve bunların getirdiği kavramlara karşı çok hassastırlar..." dedikten sonra, birinci fakstan daha ileri giderek, oyunun ismini değiştirmemi, daha eğlenceli bir isim bulmanın benim için hiç de zor olmayacağını belirtip, tıpkı birinci mektup gibi beni seven biri olduğunu hatırlatarak noktalıyor faksını.

Her iki mektup arasındaki üslup benzerliği düşündürücü. Daha düşündürücü ve garip olan, söz konusu oyunu 3 yıldır oynamaktayım, 350. gösteriyi geçtik, niçin bu beyefendilerin dikkatini çekişi bu denli gecikiyor? 3 yıl sonra dikkati çekilen beyefendi sayısının birden fazla olması da dikkat çekici.

Her iki mektupta da görülen kibarlık bana geçen yıl sayın Fettullah Gülen'den gelen, "Saygı değer Ferhan Şensoy Beyefendi" başlıklı davetiyeyi anımsatıyor. Sayın Gülen'in davetiyesini aldığımda da, 1980'li yıllarda **"Şahları da Vururlar"**ı oynarken, İstanbul İran Başkonsolosu Muhammed Taheri'den aldığım uzun uzun beni öven, ya da "felleke" fiilleri "yuvarlak memeleri olmak" anlamına geliyor, gene aynı köklerden "müflik" ve "müfellik" sözcükleri var ki karşılığı "yuvarlak memeli", bundan da Araplar'ın gökyüzüne bakıp bakıp onu kadın memesine benzettikleri anlaşılıyor. Araplar'ın da böyle bir meme takıntısı var demek ki.

Daha Atatürk öncesi bir sözlüğe başvuralım, Kâmûs-ı Türkî'ye baktığınızda, "felek" sözünün karşılığı olarak, "gök, sema, asuman"ın yanında "eskilerin inancına göre her bir gezegene ait bir gök tabakası" açıklaması da var.

Reşat Ekrem Koçu'nun giyim kuşam sözlüğünde "felek tabancası" diye bir dalga var, kadınların başlarına taktıkları hotozların ön tarafında çarkıfelek biçiminde bir fiyonk varmış, bu fiyonklar eski tabancaların mermi taşıyan toplu kısımlarına benzetilmiş ve tamlama uzunluğundan olacak, tamlayanlardan en az tamlayanı olduğu düşünülüp "çark" sözcüğü atılarak bu biçim baş süslerine "felek tabancası" denilmiş. Genellikle hafifmeşrep kadınlar başlarına bunu bağlarlarmış. Kötü kadınların kullandığı bir şey yani. Reşat Ekrem zaten, nerde kötü kadın var, neresine ne takar, bu konuları çok iyi bilir.

Sözcüğün Fransızca ya da İngilizce karşılıkları da, "gök, gökkubbe, dönence". Dünyanın yuvarlaklığından kaynaklanan bir eğri çizgiyi belirliyor "felek" sözcüğü çarkı-felek de bu yuvarlaklıktan çıkan bir üretme, "kanbur felek" sözü de bu eğrilikten mülhem.

Kaşgarlı Mahmut ve ünlü ve büyük Türkolog Sir Gerard Clauson'a da başvuralım mı? Vuralım bakalım başımıza neler gelecek? 13.yüzyıl öncesi Türkçe'sinde "felek" sözünün karşılığı "evren", evirmek kökünden geliyor. Zaman içinde dilimize onun yerine Arapça'dan "felek" sözü transfer edilmiş, bu yüzden iot gibi ortada kalan "evren" sözcüğü de Kenan'a soyadı olup yeniden anlamını kazanmıştır. Tesadüfün iğne deliği olarak, 13.yüzyıl öncesi Türkçe'sinde sözcüğün bir anlamı da "yılan"! Yılanın yusyuvarlak çöreklenmesinden ötürü ona "evren" deniliyor. 12 Eylül'den başlıyarak bizi evire çevire bugünlere getiren son yılların en önemli Türk ressamı Kenan Felek'in resimlerinde de, hamam kurnaları, hamamdaki kadınların kalçaları, memeleri gibi gayet felek çizgiler görülmesi de bir rastlantı olmasa gerek.

Gökyüzüne dinsel bir anlam yüklemek olsa olsa İslam öncesi dinlerde, örneğin Şamanizm'de olabilir. Ama biz oraları çoktan geçtik. PanTürkistler bile Şaman değil.

Kuran'da "felek" sözcüğü iki kez geçiyor, Enbiya suresi'nin 33.ayetinde ve Yasin suresinin 40.ayetinde. İsmail Hakki Baltacıoğlu bunları "yörünge" ve "döngül" olarak Türkçe'ye çevirmiş, Abdullah Aydın'ın çevirisinde "daire" ve "küre" olarak dilimize aktarılmış.

Sufi'lerin çok sevdiği bir hadiste de, Tanrı, Hz.Muhammed için: "Sen olmasaydın, Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım." diyor. Ben hadisin dini yorumunu yapacak değilim, bana düşmez, ancak bu hadisten de anlaşıldığı gibi "felek" dini bir kavram değil, Tanrı'nın yarattığı bir şeyin adı. Gene, haddim olmayarak dinsel bir ukalalık olacak ama, Tanrı'yı başka bir şeye benzetmek, bir şeyi Tanrı'ya benzetmek de, bildiğim kadarıyla İslam'da "Tanrı'ya şirk koşmak" biçiminde adlandırılan bir küfürdür. "Felek"i Tanrı ya da tanrısal bir kavram yerine koyduğunuzda, küfür denilen büyük günahı işleyerek cehennemde cayır cayır yanmak üzere rezervasyon yaptırmış olursunuz.

Bir sözcüğü sözlüklerden çok, halkın nasıl kullandığı önemlidir. Halk zaman zaman kimi sözcüklere sözlük anlamının dışında anlamlar yükler ve öyle kullanır, kullanılagelir, dilin zenginliği olarak dilde illegal, sözlük dışı, kendine özgü bir yer edenir. Örneğin "Top" sözcüğünün karşılığında hiçbir sözlükte "eşcinsel" açıklamasını bulamazsınız, ama birisi bir başkası için "Toptur!" dediğinde ne demek istediğini hemen anlarsınız. Bu pencereden bakarak acaba halk "felek" sözcüğüne ayrı bir anlam mı yüklemiştir diye düşündüm. İlk aklıma gelen, halkın en kullandığı deyimler "körolası felek" ve "kahpe felek" oldu ve o zaman huzura erdim. Felek sözcüğünün dinle ya da kutsal değerlerle hiç bir ilgisi olamaz, çünkü kahpe, orospu demek.

Halk "kahpe felek" dediğinde orospu kim oluyor?

Oyunumun adını değiştirmeyi düşünmüyor, üstelik bu ismi şiirsel bir buluş olarak görüyorum, zaten oynanmaya başladıktan sonra bir oyunun isminin değiştiği dünya tiyatro tarihinde görülmemiştir. İnsanların ismi bile mahkeme kararıyla değişebilir ama oyunların asla. Oyun mahkemeye de gitse, özgün ismiyle gider. Varsayalım değiştirdik oyunun adını ve **"Felek Bir Gün Akıllıyken"** yaptık. Böylesi daha fena, feleğin genelde salak olduğu yalnızca bir gün aklını başına toparlayabildiği gibi bir yoruma açık kapı bırakıyoruz, pencere zaten açık, çok acayip kurander yapar, onunla da kalmaz şurdan başlayıp, şöööle dolaşan bir ağrıya sebebiyet verir. Oysa **"Felek Bir Gün Salakken"** denildiğinde, sayın feleğin genelde akıllı olduğu, bir güncük gaflete düştüğü anlaşılıyor. Bu yüzden oyunun özgün ismi gene en sakıncasızı, değiştirdikçe iş sarpa sarıyor... Zaten gişeye telefon eden her izleyici oyunun ismini doğru söylemez, geçen gün terbiyesiz birisi gişeyi arayıp **"Felek Bir Gün Sallarken"** oyununa yer ayırtmak istemiş. İster ister, izleyicinin ağzı vasisdas değil ki vidalıyasın!

Sanırım bu iki beyefendinin faksına benzer başka fakslar da alacağım 1998 yılında, aldığım ve alacağım fakslara, cumhurbaşkanımız sayın Süleyman Demirel'in sevimli meddah üslubu içinde, toplu bir yanıt vermek istiyorum:

- Siz öküzün altında kimi arıyorsunuz?

Aksumser

"Ben Yazarken Kendi Yüzüme Tükürüyorum"

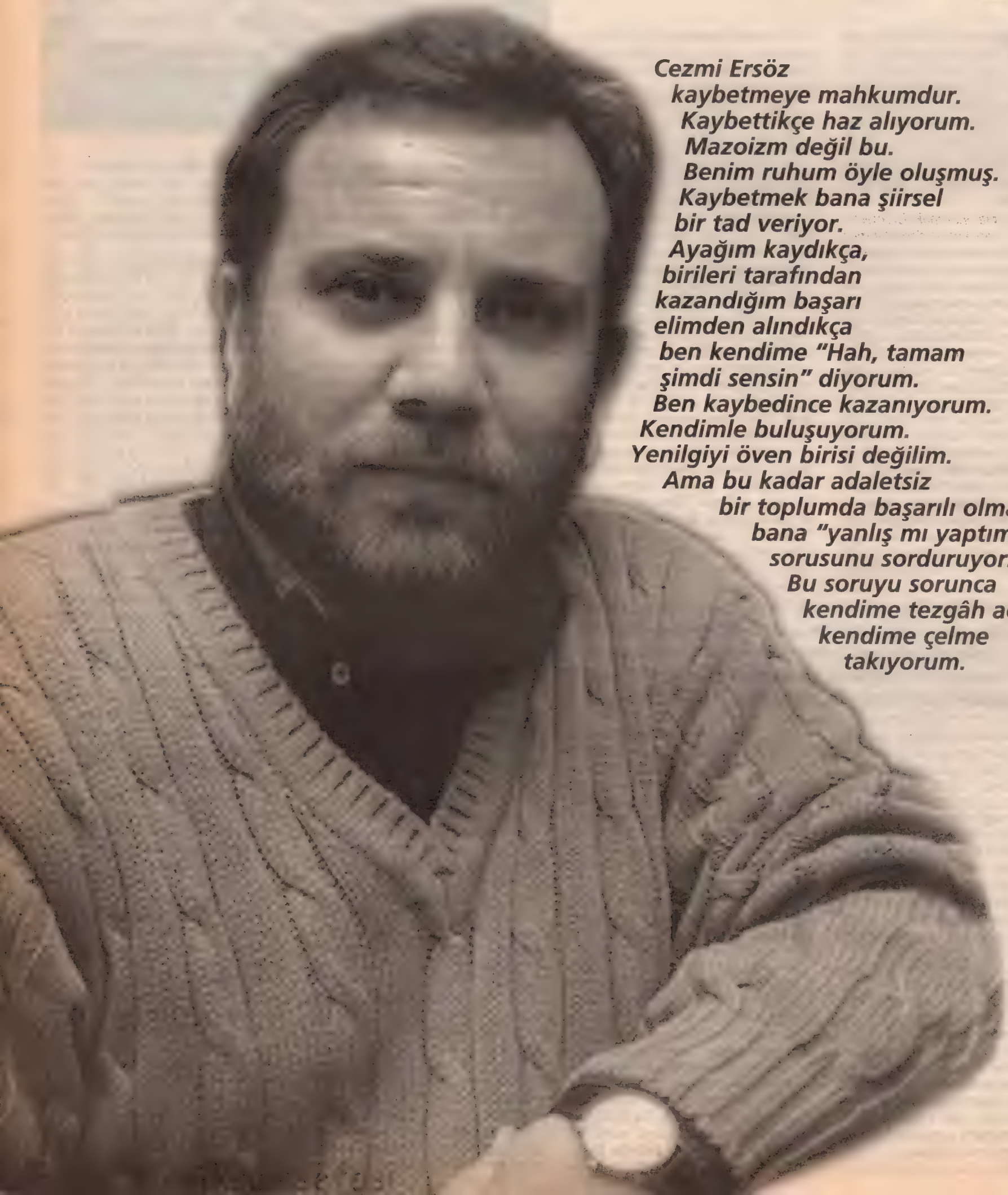

Cezmi Ersöz
kaybetmeye mahkumdur.
Kaybettikçe haz alıyorum.
Mazoizm değil bu.
Benim ruhum öyle oluşmuş.
Kaybetmek bana şiirsel
bir tad veriyor.
Ayağım kaydıkça,
birileri tarafından
kazandığım başarı
elimden alındıkça
ben kendime "Hah, tamam
şimdi sensin" diyorum.
Ben kaybedince kazanıyorum.
Kendimle buluşuyorum.
Yenilgiyi öven birisi değilim.
Ama bu kadar adaletsiz
bir toplumda başarılı olmak
bana "yanlış mı yaptım"
sorusunu sorduruyor.
Bu soruyu sorunca
kendime tezgâh açıp,
kendime çelme
takıyorum.

Geriye doğru baktığımda ...

Geriye doğru baktığımda, çünkü ancak böyle anlaşılıyor bazı şeyler, ben aslında ilkokul 4-5. sınıftan itibaren yazar olmayı kafama koymuşum. Ama bu ciddi, planlı, projeli bir düşünce halinde değil.

Tabii babamdan gelen Kuvayi Milliye, Kemalistlik, subaylık da var. Bu yüzden iyi, yardımsever, dürüst, çevresinde sayılan sevilen adam yani bir tür kahraman olmak üzere yetiştirildik biz. Çok küçük olanaklarla zengin çocuklarının önüne geçme projesi... Kemalizm biraz da böyle bir proje. Hadi bakalım gösterin kendinizi projesi, romantik bir proje bu. Öte yandan korkunç bir oyun bu. Baştan aşağı yanlış hesaplarla dolu. Belli olanaklar, babanın maaşı belli, makarna - yumurta yiyorsun, hadi bakalım benim çocuğum nasıl geçecek sizi projesi, üstelik iyi adam olacak ve onları da geçeceksiniz. Okuduğun okul belli, mahalle devlet okulları.

Hiç unutmuyorum.

Kabataş Erkek Lisesi'ne kaydımı yaptıracaktık. Babam hastaydı, ayakları şişmişti. Makasla pantolonunun paçalarını kesmişti ve ayağında terlik vardı, çok komik görünüyordu. Emekli bir albay fakat cebinde parası yok. Müdür, **"çocuğu yatılı verin"** demiş. Ev Suadiye'de okul Ortaköy'de. O zaman köprü de yok. Gidiş dönüş dört saat. Ama yatılı parası yok. **"Gündüzcü olsun, gitsin gelsin"** demiş babam. Tartışmışlar. Müdür, **"almıyoruz çocuğunuzu okula"** deyince babam çıkarmış beylik tabancasını müdürün masasına koymuş. **"Alıyor musun, almıyor musun?"** Odadan bir çıktı, kıpkırmızı bir surat. **"Gemileri yaktık oğlum"** dedi. **"Baba ne gemileri..."** Dedi ki; **"Oğlum durum ciddi"**. **Küçük, çelimsiz bir çocuğum**. Kaydımızı yaptırdık girdik okula. İlk dönem iki zayıf geldi karneye. Hiç unutmuyorum, babam **"teessüf ederim"** dedi. **"Ulan bu okulda birinci olucam"** dedim. Çünkü baba senin adına gurur savaşı vermiş, gemiler yakmış, adamcağız onuruyla yaşamış ve sen onun misyonunu yükleniyorsun.

Can havliyle ...

Memur ailelerinde bir çalkantı vardır. Can havliyle okursun, can havliyle eve gelirsin, can havliyle yaşarsın. Uzun vadede ne olacak diye düşünemezsin. Lisede üniversiteye girebilmek için fen bölümlerinden mezun olmak gerekir. Ben de fen bölümündeydim. Arasıra edebiyat sınıfına giderdim. Millet orada **Necatigil** okuyor, **Orhan Veli, Özdemir Asaf** okuyor. Özeniyorum onlara, çünkü onlar edebiyat deyip kaybetmişler zaten. Üniversiteye giremeyecekler ama mutlular. Ben başarılı olmayı mutlu olmaya yeğ tuttum. Çünkü başarılı olmak zorundaydım. Ailenin seni bir kere daha okutma şansı yok. Sınıfı geçmek zorundasın. Halkalar çok gevşek yani. **"Hadi lan bu senede asayım, hayatın tadını çıkartayım biraz"** dediğin anda kayarsın. Yani can havli söz konusu olduğunda kimse kimsenin bohem macera arayışını taşıyamaz. Böylece edebiyat hep gizli, yasak bir tutku olarak varoluyor bende. O da meğer yaşamımın ta kendisi olmuş, meslek değil yani.

Kemalizme gönül bağlamış ...

Kemalizme gönül bağlamış ve kaybetmiş bir aile benim ailem. Danslar, tangolar, radyo piyeslerine ağlamalar, arkası yarın'lar üzerine sohbetler... Bir ütopya yaşamışlar, ama ütopya duvara çarpmış. Benim babam o ütopyanın duvara çarptığını **Özal'la** anladı. Kemalizmin kaybettiğini, Kemalizme gönülden bağlanan o samimi insanların kaybettiğini babamda gördüm. Babamla beraber ben de yenildim. Çünkü ben o tarihe ne, o insanların yenilmişliğine tanıdığım.

Cezmi Ersöz kaybetmeye ...

Cezmi Ersöz kaybetmeye mahkûmdur. Kaybettikçe garip bir haz alıyorum. Mazoizm değil bu. Benim ruhum öyle oluşmuş. Kaybetmek bana şiirsel bir tad veriyor. Ayağım kaydıkça, birileri tarafından kazandığım başarı elimden alındıkça ben kendime **"Hah, tamam işte şimdi sensin"** diyorum. Ben kaybedince kazanıyorum. Kendimle buluşuyorum. Yenilgiyi öven birisi değilim. Ama bu kadar adaletsiz bir toplumda başarılı olmak bana **"yanlış mı yaptım"** sorusunu sorduruyor. Bu soruyu sorunca kendime tezgâh açıp, kendime çelme takıyorum. Bunu yapıyorum ki beni okuyan, yazılarımı seven insanlara biraz daha yaklaşayım, hiç olmazsa onlardan kopmayayım. Başarıyı küçümsememizin bir nedeni de bilinçaltımızdaki korku ile ilgili. Başarıyı istemiyor muyduk? Hemde çok. Biz zaten başarıya koşullandırılmış çocuklardık. Ancak öte yandan kazandığımız başarının tadını biraz olsun yaşayamadan, zenginlerin, iktidar sahiplerinin, güçlü insanların gelip hemen elimizden alacağını düşündüğümüzden, belki de bu acıyı hafifletmek için başarıyı küçümsedik. Kendi oyununu, kendi başarını gölgeleme isteği.

İnsanlara bakıyorum ...

İnsanlara bakıyorum, inanılmaz bir tutarlılık çizgisi izliyorlar. O insanlar kendi oyunlarını asla bozmazlar. Benim binlerce okurum var. Fakat hiçbir basın organı Cezmi Ersöz'den bahsetmiyor. Ben bunu kendim yaptım. 28 yaşımda egemen medyaya tavır aldım. Yani tabancayı masaya koydum, gemileri yaktım. Onlar da benim ve benim gibilerin onların hamurundan olmadığımızı anladılar. Onların çarklarına su vermeyeceğimizi, ellerinde patlayacağımızı anladılar. Bugün paraya ihtiyacım olur, anlaşma yaparım, üç gün sonra her şeyi yazar çeker giderim, ellerinde patlarım yani. Ciddi bir misyonun sahibiyiz bu anlamda.

Açık konuşayım ...

Bazı şeyler giderek netleşiyor. **Eurogold** bütün gazetelere tam sayfa, yarım sayfa ilanlar verdi. Açık konuşayım, **Öküz** veya **Leman** dergisi **Eurogold'**un ilanını alsaydı, ben bir daha oraya imzamı atmazdım. İnsan yazar arkadaşından da bu kadar dürüstlüğü bekliyor. Ama zaten holdingçiler bıçaklamadı bizi, en büyük darbeyi sağımızdan solumuzdan en yakın arkadaşlarımızdan yedik. Benim çok sevdiğim insanlar acı çekerek öldüler. Hayatlarını örnek aldığım, beslendiğim, gönül bağı kurduğum insanlar çok düşük maaşlarla, köşelerinde, hayattan istifa etmiş vaziyette çığlık çığlığa öldüler. Şimdi benim onların anılarına sadık olmak gibi bir misyonum var. Eğer ben **Eurogold'**un ilanını basan bir yerde yazarsam onlara haksızlık etmiş olurum. Bu dürüstlük anlayışına bugün aptallık gibi bakılıyor.

"Mesela ben pazarcılık yapıyordum. Mahmutpaşa'dan elbezi, havlu falan aldım. Pazarın en kötü yerindeyim, mafya var orada, yağmur yağıyor, havlular ıslandı. Bir baktım bir müşteri geldi. Aa annem! "Kaça havlular" dedi. Yarısını anneme sattım. Bir başka zaman salça aldım. 25 kg. salça. Getirirken elimi kesti, yağmur yağdı, vapura zor attım. Açtım, bozuk çıktı. Zarar ettim. Akla mantığa uyar yanı yok yani."

Tesadüfler, kaos ...

Tesadüfler, kaos... bizim hayatlarımızı birisi filme alsa kimse inanmaz. Absürd, akıldışı, tuhaf... Mesela ben pazarcılık yapıyordum. Mahmutpaşa'dan elbezi, havlu falan aldım. Pazarın en kötü yerindeyim, mafya var orada, yağmur yağıyor, havlular ıslandı. Bir baktım bir müşteri geldi. Aaa annem! **"Kaça havlular"** dedi. Yarısını anneme sattım. Bir başka zaman salça aldım. 25 kg. salça. Getirirken elimi kesti, yağmur yağdı, vapura zor attım kendimi. Açtım, bozuk çıktı. Zarar ettim. Akla mantığa uyar yanı yok yani. **Beyoğlu Rumeli Han'**da dayımın yanında ofisboyluk yapardım. Bankaya para yatırır, vergi dairesine, defterdarlığa giderdim. Çay, dosya, sigorta bildirgesi taşıdığım yerlerde şimdi imza istiyorlar. Her şey akıldışı gelişti çünkü. Mantığı yoktu. Hiçbir şey planlanmamıştı. Yine de ben o rastlantılardan, büyülerden, esinlerden yanayım. **Sait Faik'**te sistem mi vardı? O rastlantılarla yaşayan bir insandı. Hayatlar onu çekerdi, insan yüzleri onu çekerdi, bakışlar, adını koyamayacağımız bir takım insan davranışları, içseziler ve yoğun duyarlılıklar onu çekerdi. Ekollerin adı sonradan konulmuştur. **Oğuz Atay'**ı da bu nedenden çok seviyorum. Küçük memur ailesi, plan program yok, anlık duygular...

Akşamsefası

Duygular senin tekelinde mi?

Ya, duygular senin tekelinde mi diyorlar. Böyle bir gayem yoktu. Yarı bilinçli yarı bilinçsiz yapmak istediğim şey neydi? Bu ülkede insanlar kendileriyle yüzleşmeyi bilemiyorlar. Yeraltında yaşıyorlar. Cemaat insanı. Kendisine soru sormuyor. Çok korkuyor, kendisi olmaktan çok korkuyor insanlar. Müthiş bir korku. Ömrüm sol partilerde, derneklerde, sendikalarda geçti. İnsanlar ortama uyarak hayat sürdürüyorlar. Türkiye'deki insanları düşününce aklıma **Dostoyevski** gelir. Yeraltında Yaşayan İnsanlar. Duyguları saklı en dipte, adamın kim olduğu belli değil, ne istediği belli değil. Senin içinde ne var? Bunlar geceyarısı duyguları, çok özel meyhane sohbetleri... Adam gece intihar etmeyi düşünüyor, sabah bambaşka birisi oluveriyor. Adamın en gerçek, en sahici yanı üzerinin örtülmesi gereken yan. Hemde üzerinin toprakla örtülmesi gereken, mezara götürdüğü yan en gerçek yanı. **"Abi onu unutalım"** diyor. **Neyi unutalım? "Yahu, dün gece birara alkolden içimi döktüm sana, n'olur aramızda kalsın"** oluyor. Adamın onu en çok o yapan yanı aramızda kalması gerekli bir sır. **"Yok kardeşim"** diyorum bende. **Ben de senin gibiyim. Çelişkilerim, tutarsızlıklarım var. Kendini saklama, utanma, insansın yahu, arzularınla, hezeyanlarınla, bastırdığın duygularınla bir insansın. Yaşa ve paylaş bunları.** Böyle hissettiğim için "ya, duygular senin tekelinde mi" diyorlar.

Belki de bir hastalığım ben...

Başkalarına acı veriyor, kendisi başarı kazanıyor, bundan prim elde ediyor diye bir düşünce oluştu benim hakkımda. Oysa yazı benim yaşantımın olduğu için onunla beraber uçuruma düşerim. O beni nereye götürürse oraya giderim. O acı veren yazılarımı yazdıktan sonra bir kaç gün yataktan kalkamıyorum. Yaşamaktan da öte bir acı bu.

Belki de bir hastalığım ben adı konmamış.

İnanılmaz içten,samimi ...

İnanılmaz içten, samimi mektuplar alıyorum. Yardım istiyorlar, duygularını paylaşmak istiyorlar. Ben o yaşlarda onlar kadar mutsuzdum. Hala mutsuzum, ama en azından hayatta kalmasını becerebiliyorum. Onların ayakta durabilme, üretme imkanı çok yok. Büyüyorlar, okul sorunları var, cinsellik sorunları var, devletle sorunları var, ayakkabı sorunları var, sevgili sorunları var. İkiyüzlü bir dünya karşısında içdünyaları karmakarışık. Ben onların yaşındayken bir çoğu gibi intihar etmeyi düşünüyordum. Fakat o yıllarda benim gibi bir yazar olsaydı karşımda ve ben onu okusaydım o kadar çok intiharı düşünmezdim. Benim gibi biri daha var o halde yaşamaya değer derdim. Yapayalnız görüyor kendini. Yazılarımı okuyup son anda intihardan dönen onlarca insan olmuştur. Onu da gerekirse kanıtlayabilirim. **"İntihar edecektim, son yazın, son cümlen, bana açtığın telefon, gönderdiğin kart beni ölümden caydırdı. Çünkü benim gibi, kendim gibi biri daha vardı."**

Ben yazarken ...

Ben yazarken kendi yüzüme tükürüyorum. Çünkü hiç bir zaman yazdığım süre boyunca olduğum kadar saf, dürüst olmuyorum. Yazarken bir anlamda transa giriyorum. Yazmadığım zamanlarda ben de herkes kadar ikiyüzlü, herkes kadar alçak ve çıkarcıyım. Yazı benim karakutum. Ciğerim benim yazı. Nasıl alkollüyken genellikle iyiyizdir, çok safızdır, ayılınca hemen üstben, akıl devreye girer, alkollüyken cebimizdeki tüm parayı rasgele harcarız, herkesi öpmeye çalışırız, ayılınca çıkarlarımızı, ilişkilerimizi, imajımızı koruruz, onun gibi işte. Yazı benim arınma biçimim. Kendimi insan gibi hissettiğim nokta yazmak.

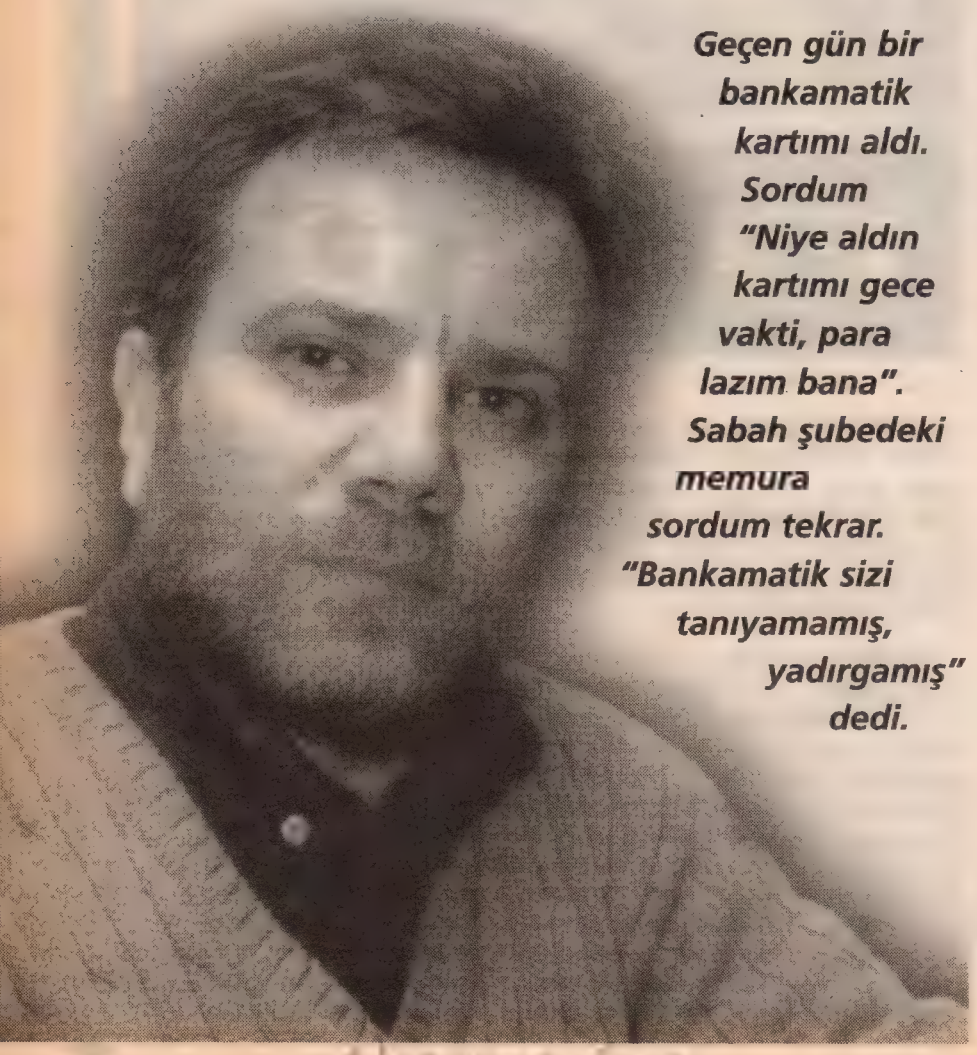

Geçen gün bir bankamatik kartımı aldı. Sordum "Niye aldın kartımı gece vakti, para lazım bana". Sabah şubedeki memura sordum tekrar. "Bankamatik sizi tanıyamamış, yadırgamış" dedi.

Ben aydın olma tavrını ...

Ben aydın olma tavrını çok farklı algılıyorum. Türkiye'deki aydınların çoğu ne yazık ki geçmişten bugüne hep iktidara ve yönetici sınıfa, genel hal ve gidiş çarklarına su taşımışlardır. Genelde aydın bence bugün güçlü sınıflara, iktidara omuz veriyor. Şu anda bakın bu aydın tipi medyayla, askerle içiçedir. Askerlerin ne kadar modern bir eğitim gördüklerini ve ne kadar güçlü olduklarını bize kim anlatıyor? İktidarın sürekliliğini, meşruiyetini sağlayan bir varlıktır aydın şu an Türkiye'de. Ve bu bana utanç veriyor. Ben bu ilişkiyi bozmak istiyorum. Hayır, ben bu iktidarın sürekliliğini istemiyorum. Fakat sabah uyanır uyanmaz televizyonu, radyoyu açar açmaz, gazeteye bakar bakmaz gördüğüm herşey acı veriyor bana. Ve bu sisteme güç veren, güç odaklarının başını tutan medyada, bilgi ve kültür kurumlarında, mikro iktidarlarda var olan aydınlarımızın bu iktidarlara dönük tavrı beni yaralıyor. Ben oyunbozan olmak istiyorum. Ben aydınlarla güç odakları arasındaki gizli alışverişi bozmak istiyorum. Kızılderili bir heykeltraş var. Durham. Garip masklar yapıyor. Yokedilmeye çalışılan bir halktan Durham. **"Ben öğrenmeyi, öğrenme tarzını bozmak istiyorum"** diyor.

Ben kaos yaratmak ...

Ben kendimce bir kaos yaratmak istiyorum. Sanal mutluluklar yaratılmak isteniyor. "demokrat Türkiye", "ülkemiz pırıl pırıl", "hoşgörülü, liberal, çok kimlikli Türkiye" ... **Televizyon kanallarında "ne güzel bizbizeyiz sivil toplumcular" , "ay, ne kadar özledik demokrasiyi", "hadi halkımız hep beraber elele", "hadi ışıklarımızı söndürelim"** ... Ben bunlara **"yeter ulan"** diyorum, **"ne bu oyun, ne bu üçkağıt"**. Ben bu yalanı çözmek istiyorum. Büyük laflar bunlar, benim haddimi aşabilir, ama kendimce bunu yapmaya çalışıyorum. Böyle bir arada bir yere varamayacağız. **Çok büyük adaletsizlikler var, siz bizimle oyun oynuyorsunuz, siz bizimle alay ediyorsunuz** demek istiyorum.

Eve gidip ...

Eve gidip, yatağa uzandığımızda, odamızda kendimizle başbaşa kaldığımızda, aynaya baktığımızda ölümüne acı çekiyoruz. Ama acı çekmiyormuş gibi yapıyoruz. Ölümüne yanlış yaptığımızı biliyoruz, etrafımızdaki insanların bizi çok kötü kullandığını, sömürdüğünü biliyoruz, kendimizi yapayalnız hissediyor ama hiçbir şey olmamış gibi yapıyoruz. Mış gibi yapıyoruz. Haykır kardeşim ya!

Aşk ...

Yoğunlaştığım alan sevgi, aşk arayışınlarındaki tıkanmalar ve duvara çarpmalar. Ben aşk arayışındaki o korkunç yanılgıları anlatıyorum. Kendi kendimizi nasıl aldattığımızı anlatıyorum. Aşk adına yaşadığımız yanılgıları, düştüğümüz tuzakları anlatıyorum. Aşkı aslında ne denli arayıp aslında ondan ne denli korktuğumuzu anlatıyorum.

Yakında insansız bankanın ...

Yakında insansız bankanın kurulacağı söyleniyor. Geçen gün bir bankamatik kartımı aldı. Sordum **"Niye aldın kartımı gece vakti, para lazım bana".** Sabah şubedeki memura sordum tekrar. **"Bankamatik sizi tanıyamamış, yadırgamış"** dedi. Yani yabancı gelmişim ben bankamatiğe. Artık gözünüzdeki irise bakacaklar ve sizin sisteme uygun vatandaş olup olmadığınızı kaç paralık insan olduğunuzu anlayacaklar. Bir kere insan yüz sene öncesine göre daha mutsuz. İnsanın hayata, hayatın gidişatına müdahele etme şansı giderek azalıyor. Sistem çok büyüdü çevresindeki ilişkileri etkileme, dönüştürme, yönlendirme, kendi hayatını var etme şansı yüz sene öncesine göre daha az. İnsan dünyayla, doğayla ilişkisini kaybetti. Artık insan dünyayı bir pencerenin arkasından seyrediyor. Dokunamıyor. Korkunç bir yabancılaşma içerisinde. En yakınındakinden uzaklaşıyor insan. Atomizasyon yaşıyor. Kendisiyle rekabet halinde. Kendisini yiyor insan. Bu anlamda çok umutlu değilim. Ya demokrat bir sosyalizm kurulacak ya da barbarlık!

Sivas'ta Tıp Fakültesi ...

Sivas'ta Tıp Fakültesi öğrencilerinin düzenlediği bir söyleşiye gitmiştim. Bir öğrenci anlattı. Sabah bakkala gidiyor. Parası hem ekmeğe hem de **Leman** dergisine yetmiyor. Ekmek mi alsam **Leman** mı diyor. **Leman'**ı satın alıyor. Evde kahvaltı için bekleyen arkadaşlarla beraber geceden kalma kuru ekmeği yiyorlar. İşte **Leman** bu insanların parasıyla var. Bütün Türkiye'yi ve özellikle bu genci düşünüp ona seslensinler. Bir avuç mutlu azınlığın, bu sistemle derdi olmayan, hayatı 'sadece' gülmek eğlenmekten ibaret gören kayıtsız ve bencil insanların dergisi olmaktan özenle kaçınmalı. Kimlerin omuzları üstünde yükseldiğini unutmamalı. Ve kendi içerisinde adaleti mutlaka sağlamalı. Sanal mutluluklara kısa devre yaptırmak istiyorum.

Kürt halkına karşı ...

Kürt halkına karşı vicdan borcum çok açıktır. Bu konuda defalarca yargılandım. Kürt halkının özgürlük, barış ve mutluluk içerisinde yaşamasını çok istiyorum. Zaman zaman yanlış anlaşılmaktan korkmuşumdur. Kürt entelijansiyasıyla onların içindeyken hesaplaştım. Kimi tutuculuklara, yanlışlara karşı çıktım. Yılmış değilim. En son **Diyarbakır'a, Van'a, Batman'a** gittim. Yine giderim. Oradaki insanlarla tekrar kucaklaştım. Ve en son Öküz'de Hadep'le Batman'la ilgili bir yazı yazdım. Konjonktürel durumlar, siyasi yapay durumlar beni etkilemez. O halka verdiğim bir söz var, bir vicdan borcu var ve bu borcu da sonuna kadar ödeyeceğimi düşünüyorum. Özgürlük gelene kadar bir Kürt olduğumu bir kez daha duyuruyorum.

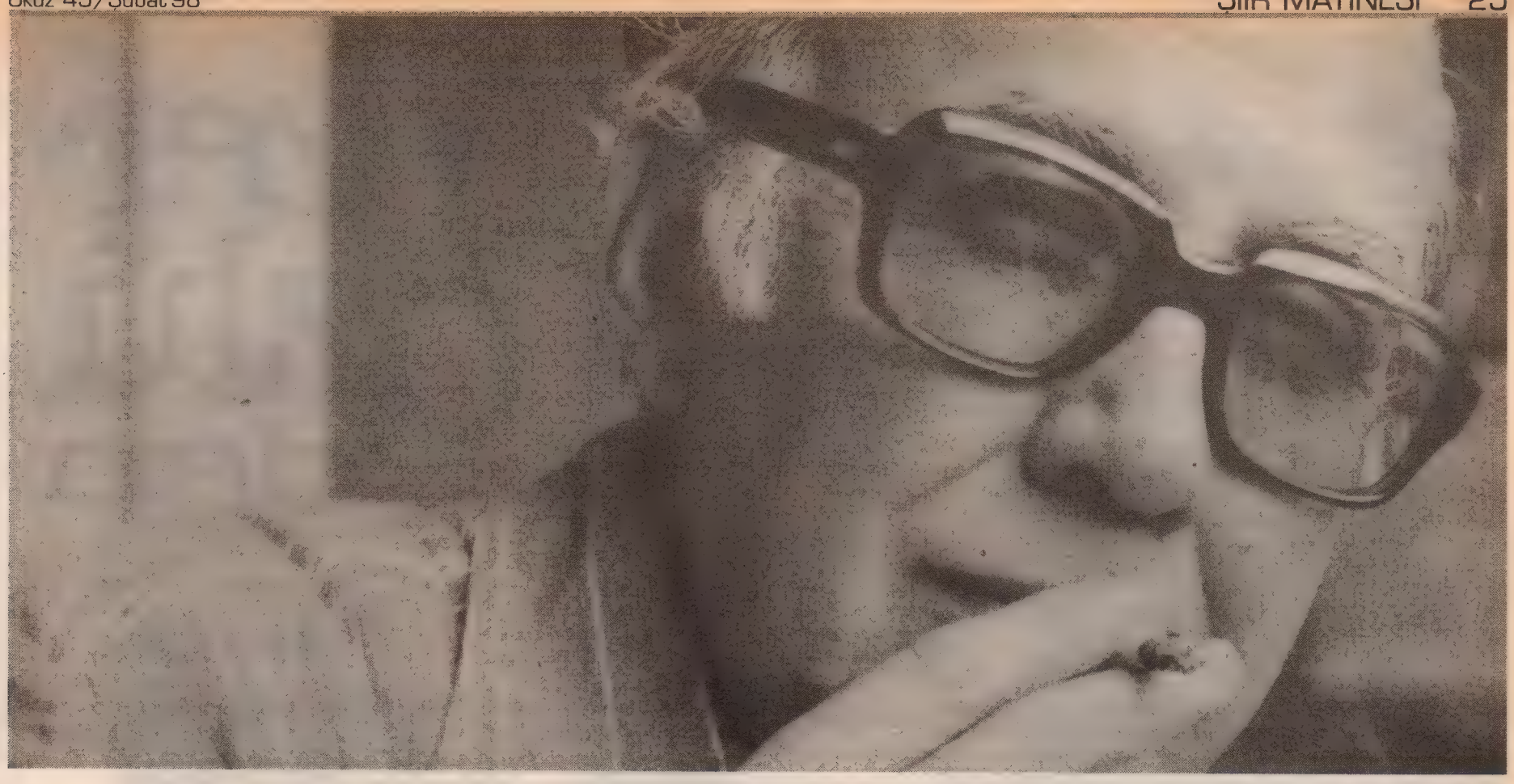

Şiir Burçları

Evet, şairlerin çoğu gurbeti ve hasreti yeter görürler kendilerine. Güçlerini bu kesimlerde gösterirler. Aradıklarını onlarda bulmuş gibidirler, fazlası ilgilendirmez onları. Şu var ki olgun, ergin okuyucunun gözü daha çok sonuncu burçtadır, hikmet burcunda.

BEHÇET NECATİGİL

Hangi burçta doğdunuz? Şu veya bu! Burç yorumlayıcılarının, yıldız fallarına bakarak insanlara, yakın gelecek müjdeleri vermelerine ya da yaklaşan bir felâkete karşı onları uyarmalarına inanmam ya; şiirdeki burçların olasılıklardan ötede, az değişik bazı gerçeklerin göstergesi olduğu görüşündeyim.

Bence her şair, şiir hayatı boyunca, üç burçtan: Gurbet, hasret ve hikmet burçlarından geçiyor. İlki gurbet burcudur; şair önce bir süre bir gurbeti yaşar. Sanki Robinson gibi, ıssız bir adaya düşmüştür. Sağda solda eline geçirdiği öteberiyle kendine bir barınak yapar. Bir korunma içgüdüsü, onu, bulduklarıyla bir yapı, bir çatı kurmaya ve varlığını böylece kanıtlamaya zorlar. Tam bilincinde değildir yazdıklarının ve bu dönemde raslantının payı büyüktür. Beğenisi sağlam temellere oturmamıştır. Beğendikleri, iyi şairler de olabilir, kötü şairler de. Günün ustalarına raslamışsa, bu onun için bir şanstır. Onlar gibi yazar; onlardan farksız da, onlardan iyi de yazabilir. Ne var ki özentidir, taklit ve kendini arayıştır bu dönem ürünleri. Yeri, zamanca kendine yakın birkaç kuşak içinde bir şairin tekrarıdır. Gurbet burcudur bu. Burada ne kadar kalınacağı da, şairine göre değişir.

Sonra sıra ikinci döneme, hasret burcuna gelir. Şair, kendi şiirini özlüyor, gurbetlerde oyalanmanın zaman kaybından başka bir şey olmadığını gördü. Yazdıklarında ne kadar kendisi, ne oranda başkaları olduğunu gördü. Kendine özlemiyle dolmuştur. Yoğunlaşır, belirginleşir bu özlem. Şimdi şikâyetleri tedirginlikleri kişisel biçimlere girer, kendi bakış açısını, kendi yazış biçimini bu süreçte bulur. Saplantıları, inançları dikeyinde derinleşir. Sularda halkalar eşmerkezlidir, kıyılara daha sert çarpar. Şair, büyülenmiş gibi, içinde uzayıp giden kendi kervanının peşinde, asıl bu hasret döneminde, önleyemediği bir güçle kendini, kendi dünyasını aktarır bize.

Zaman geçer, birden görür: Çevreyi, dünyayı dilediğince bir bizime sokmanın zorunluğunu görür. Mutluluk (çapı belli bir çevrenin ya da çok geniş bir alanın, diyelim dünyanın mutluluğu) hâlâ gerçekleşmemiştir. Bunu anlar. Anlar ki, kendi küçük özlemlerini bile gerçekleştirememiş, yakın çevreyi bile değiştirememiştir. Gösterdikleri, hatırlattıkları yüzde kaç uygulanmış, sözü ne dereceye kadar geçerli olmuştur; görür, yazdı da ne oldu!

O zaman hikmet burcuna girer. Hikmet çapraşıktır ve çok az değişir. Geçmişin büyük şairlerini o zaman anlar. Niçin her biri bir yerde kötümser olmuş, dışımızdaki zamanın içimizdeki vakti nasıl çabuk tükettiğini algılamanın acısıyla niçin her biri Yunus'laşmış, Hayyam'laşmış, Galip'leşmiştir. Şair, hikmet döneminde daha çok, değişmez alınyazısına geçer. Kader ki alın yazısı değildir, en ileri uygarlık kesimlerinde de vardır. Ve insan bıkar. Özlemiştir, olmamıştır, bıkar. Şimdi neye sığınacaktır: Hikmet burcuna geçer. Şikâyetlerin, isyanın şiiri; zamanla yerini, kabulün, benimsemenin, vazgeçişin şiirine bırakır.

Sözlüklere baksanız, nedir hikmet; Bilgelik, gizli neden, insanlarca Tanrı'nın anlaşılmaz amacı. Ve bütün büyük şairler bir gün gelmiş, hatta günlersiz aylarsız, önceden, hikmet burcuna girmişlerdir. Ve kalan, galiba daha çok, hikmet burcu ürünleridir. İnsanın en şaşmaz falını hikmet burcu gösteriyor; çünkü gurbetler geçici, hasretler geçici ve ebedi insan hikmet burcunda yaşıyor.

Ali Şir Nevaî, hayatının dört döneminin şiirlerini dört ayrı divanda toplamış; çocukluk, gençlik, orta yaşlılık ve ihtiyarlık şiirlerini derleyen bu kitaplarına, sırasıyla "garip, seçkin, güzel, faydalı" sıfatlarını taşıyan adlar koymuştu. Çocuklukla gençliği tek kavram olarak alırsak, bu düzenlemeden çıkacak sonuç da, şiirin üç burcu demektir: İnsan önceleri "gurbette yabancı", sonra "hasrette güzel" şiirler yazar. Bir ömrün muhasebesi niteliğinde şiirlerse "hikmette faydalı" şiirlerdir.

Burçlar dedik, on iki takımyıldızın ortak adı, yani bir gökbilim terimi. Ya kale bedenlerindeki çıkıntı yapılar? Yuvarlak, dörtköşe veya çok köşeli kale burçları? Şiirin bu yanı üzerinde de biraz durabiliriz:

Nabi, "kalmamış" redifli ünlü gazelinin sonunda şöyle diyor: "Niyaz ehli, gam askerlerinin saldırısından nereye sığınsın? Himmet kalesinde ne burç kalmış, ne mazgal, ne süper".. Şair de bir "niyaz ehli"dir; uman, bekleyen bir insan; gam askerleriyle savaşan biri. Gam yani onu kaygılandıran, düşündüren sorunlar. Bu şair, kemiren, aşındıran zamana ne ile karşı koyacaktır?

Şiir kaleleri bir bir çöküp yıkılırken, yalnız gerçek şiirdir ki, hangi yıldız burcunda olursa olsun, çok sağlam bir kale gibi, uzun süre dayatır zamana, hatta sonsuza kadar. Gerçek şiir, kolay kolay dişleri düşmüş, sırıtan bir sur kalıntısı olmaz.

Evet, şairlerin çoğu gurbeti ve hasreti yeter görürler kendilerine. Güçlerini bu kesimlerde gösterirler. Aradıklarını onlarda bulmuş gibidirler, fazlası ilgilendirmez onları. Şu var ki olgun, ergin okuyucunun gözü daha çok sonuncu burçtadır, hikmet burcunda. Çünkü insan, daha önce kalmasa bile, sonunda yalnız kalıyor. Yalnız, kalan nedir, bunu saptamalı! Gurbetler mi, hasretler mi, hikmet mi? Doğu'nun İslâm klasiklerine bakarsak, gurbetleri, hasretleri bize yalan geliyor. Ancak hikmete bağlıysa o gurbetler, o hasretler; düzenli yanıp sönüyorlar karanlıkta deniz fenerleri gibi. Kurdukları hisarların harcında mıcır yok, hikmet var; hikmetlerle kalmışlar.

(Milliyet Sanat Dergisi, 236, 17 Haziran 1977)

Aksamsefasi

Tezer Özlü'den

Aşk acısı çekmedim hiç, çünkü dünyanın verdiği acı her zaman güçlüydü.

BEN, BELLİ BİR ÜLKESİ OLMAYAN İNSANLARDANIM.

İnsanın başkalarına söyledikleri kendi duymak istedikleridir. Yazdıkları, okumak istedikleridir. Sevmesi, sevilmeyi istediği biçimdedir.

Bir şeyin değişmesinden ve hiçbir şeyin değişmemesinden korkuyorum.

Meyhanelerde umutsuz bir bekleyiş vardır -kendi kendini- bekleyiş.

Akşamsefası

Ceset, kokmuş ettir. Güzel, ya peynir ne? Sütün cesedi. Durmadan içeriye girip çıkanlar. Her hastanın sayısız iyileştiricisi var. Kahvaltıdan sonra akıl verenler, öğle yemeğinden sonra akıl verenler. Kente eşlik edenler, bir mağazaya eşlik edenler, ormana eşlik edenler ve hergün burada oturan ve kazak ören sayısız iyileştirici. Sayısız ipek, pamuklu ve yünlü kazak örülüyor. Karışık iplikle, renkli motiflerle yapılanları da var. Kimbilir ne zaman ve hangi amaçla giyilecekler. Klinikte beş ya da on yıl geçirenler, mutfak ya da bahçede çalışmaya hak kazanıyorlar. Geldim. Doğru bahçeye koştum. Ağzıma üç yaprak verildi, zehirlendiğimi sandım. Akşamın yaklaştığının farkına varamadım. Sayısız parçalara bölünüşümü, benimle birlikte dünyanın da parçalanaşını anımsıyorum. Her şey koyu kahverengi. Benim sayısız parçam, dünyanın ve evrenin sayısız parçası, dönen hareketlerle yeniden bütünleşti. Birinin, bir insanın böyle bir şeyi ancak bir kez yaşabileceğini söylediğini anımsıyorum. Çok acı vericiymiş. Ben, kendimi parçalarımla birlikte bir ocağın içinde yeniden buldum. Geçmişti. Hangi zamandaydım? Kaç yaşındaydım? Yaşanmış yıllara geri mi dönmüştüm?

Ben bendim. Zaman yaşanmış zamandı. Birkaç yaşanmış gün de eklenmişti bu zamana. Kemerle bağlanmıştım. Acılarım vardı, kendi kendimi kemere bağlı olarak iyileştirmek zorundaydım. Yanıma yaklaşan herkesi düşmanım olarak görüyordum. Onlar dünyaya bunca yıldır acılar veren faşistlerdi. En büyük korkum faşistlerdendi. Benim, faşist olarak gördüklerimin faşist olmadığını görmeyi öğrendim. Bu deney birşey getirdi mi bana? Hayır. Yıllardır faşistlerin zulmü altında yaşayan milyonlarca insan var. Yüzleri, elleri, gövdeleri başka.

Özlemin içindeyim şimdi. Ama özlemeye gene de devam ediyorum.

Dünyanın acısı olmasaydı taze yeşil yapraklar üzerindeki güneş ışınlarının anlamı olmazdı.

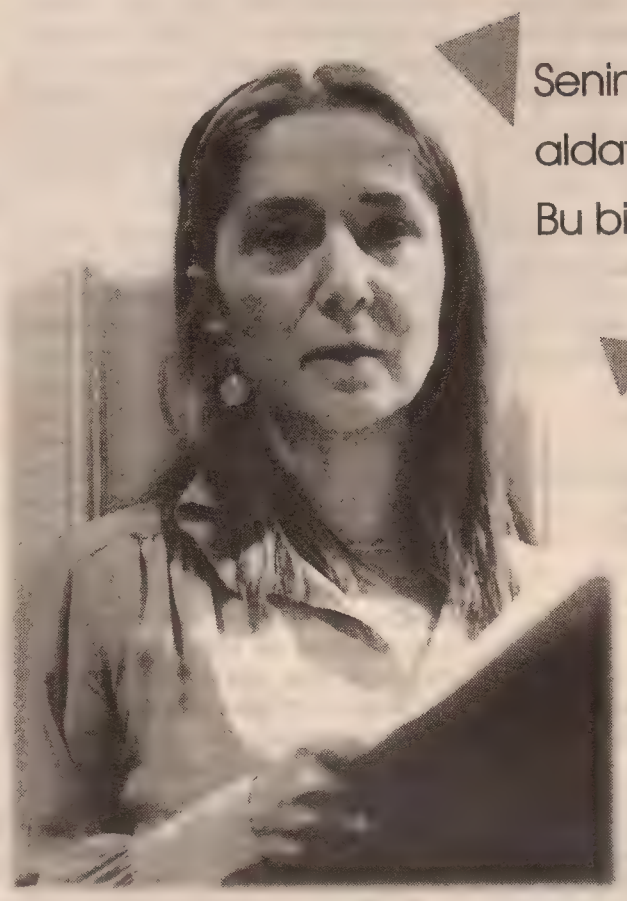

Seninle yatarken aldatmıyorum seni. Bu bile çok değil mi?

Gece, gündüzün devamı değildir.

Şunu öğrenmelisin: Sen hiçbir işe yaramaz değilsin. Seni senden çalan toplumdur.

İnsanın kendi dünyası dışında yaşayacağı bir dünya yoktur.

Olaylar ve düşünceler, kafamın içinde sürekli acılar olarak birikti.

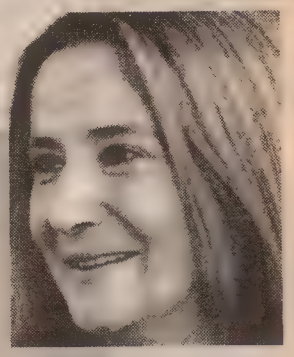

SAĞLIKLI KALMAK İÇİN KOŞAMAM. SOLUK ALAYIM YETER.

Hiç kimseyle birlikte yaşlanmak istemiyorum. Kendimle bile.

mostra bioibliografica CESARE PAVESE

Bittim, yaşamımı kapattım.

Akşamsefası

Güvercin Guruldaması

SUNAY AKIN

Venedik'e gidip San Marco meydanını görmemek olmaz. Salan Cimcoz ile birlikte "Kalem" adlı mizah dergisini çıkaran Celal Esat Arseven, bu ünlü meydan ile İstanbul arasında şu bağlantıyı kurur: "Sen Mark alanının Şehzadebaşı çayhaneleri gibi sekiz kişiden çok almayan kahvehanerinde yaldızlı peykeler ve oymalı Venedik aynaları karşısında insan bulunduğu çağı unutur."

Selahattin Batu'da, San Marco meydanı ile İstanbul'un bir meydanını aynı arabaya koşar: "Basilica'nın ön balkonlarına tunç atlar yerleştirilmiş. Eski İstanbul'un at meydanından getirilmiş bunlar. Başları, boyunları yürüyüşleri gibi ölçülü; Pegasuslar havaya doğru ağırıverecekler sanki..."

Meydanlar toplanma yerleridir güvercinlerin. Oktay Rifat, San Marco meydanında bir güvercin ile dost olsa da, onun için yazdığı şiiri kitaplarına almaz. Oysa, bu şiir, İkinci Dünya Savaşı'na karşı yazılmış en güzel şiirlerden biridir:

San Marco meydanında
dost olduğum güvercin
Bir Alman misillemesinde
Kurşuna dizilmediyse eğer
Venediğe gider
Ben kuşumu bulurum
Ben kuşumu bilirim
Milyon güvercin içinde

Güvercinler, bir avuç yem karşılığında çekilen hatıra fotoğraflarının vazgeçilmez figuranlarıdır. Ahmet Haşim, San Marco meydanında güvercinlerin bu konuda seçici davrandıklarına tanık olur: "Venedik'te San Marko alanında gezginler, anı fotoğrafı çıkartmak için ellerinde yem, güvercinlerin alçakgönüllülük gösterip yaklaşmalarını beklerler. Bir gün kuşların ilgilerine bir türlü erişemeyen şişman bir kadının sinirden hıçkıra hıçkıra ağladığını görmüştüm. Kuşlar her nedense bu kadını sevmemişti."

Haşim'e göre güvercinlerin seçicilikleri yalnızca fotoğraf çektirme konusunda değildir. Şair, güvercinlerin İstanbul'da, Mimar Sinan'a öykünerek yapılan çirkin yapılara konmadıklarına değinerek, güzel sanatlar kuruluna bir güvercinin de üye seçilmesini önerir...

İstanbul güvercinleri simitlerin fırınlardan çıkış saatini de bilirler. Malını satan bir simitçinin evine dönmeden önce tablasını silkelemesi ise gerçek bir ziyafettir güvercinler için. Melih Cevdet Anday'ın "Pencerede kopan alkış" diye tanımladığı bu kuşa Cemal Süreya'nın ilk şiir kitabının adında da rastlarız: "Üvercinka"

Cemal Süreya, güvercin kanadını kısaltarak elde eder Üvercinka'yı. Barışı ve aşkı çağrıştıran bu kitap adının şair tarafından tercih edilişinin nedeni kelimeyi zorlayan bir şiir anlayışını benimsemesidir. Kitabın yayınlanışından yıllar sonra kendisiyle yapılan bir röportajda şunları söyler Cemal Süreya: "İkinci Yeni bir güvercin curnatasıdır".

Bir şiir hareketinin tanımlanmasına yardımcı olan güvercinler, 1995 yılında İstanbul'daki toplanma yerlerinden biri olan Galatasaray Lisesi'nin önüne gelen bir grup kadının yem satmak düşüncesinde olduklarını sanırlar önce... Ama, ellerinde birer fotoğraf tutan kadınların sessizce oturuşlarına bir anlam veremezler. Aralarına Taksim Meydanı'ndan katılan bir güvercin tramway telinden aşağıdaki topluluğa bakan şaşkın arkadaşlarına konuşur: "Benim geldiğim yerde Cumhuriyet Anıtı denilen bir heykel var. Onun, Kurtuluş Savaşı'nı anlatan Harbiye'ye bakan yüzeyinde bir kadın yerde oturur... Ve şunları söyler ayakta duranlara: "Beyler, paşalar, sömürüye karşı zafere ulaşacaksınız ama yıllar sonra anneler yine bu vatan toprağına oturacaklar. Hem de, şuracıkta, bir kaç yüz metre aşağıda. Üstelik, onların kucağında benim sarıldığım gibi çocukları da olmayacak. Annelerin gözyaşları hiç dinmeyecek bu ülkede."

Bu sözler üzerine güvercinler, annelerin neden her Cumartesi günü toplandıklarını öğrenirler. Cumhuriyet Anıtı'nın üstünde güvercinlerin konmaması için testere ağzına benzeyen demirler konulur. Bu önlem, gerçeklerin güvercinler tarafından duyulmasını engelleyemez. Tıpkı, tek dilekleri gözaltında kaybolan çocuklarının bulunması olan Cumartesi annelerinin yüreklerinde taşıdıkları umudun polis köpekleri ve coplarla kırılamadığı gibi!..

Galatasaray Lisesi'nin önündeki güvercinler arasında, Galata Köprüsü'ndeki yaşlı niyetçinin ölmesi üzerine çocukları tarafından salıverilen güvercin de vardır. İstanbullulara uzun yıllar gagasıyla küçük kağıtlara yazılı dizeler çeken güvercin, anımsadığı bir maniyi tüm arkadaşlarına ezberletir. İşte, güvercinlerin çıkardıkları sesler, aslında, ezberledikleri bu şiiri okumalarından başka bir şey değildir:

Anne beni vay beni
Aldı kaçtı tay beni
Niye ağlarsın anne
Doğurmadın say beni

Hiç Masum Olmadık!

KANAT GÜNER

Biz kötü çocuklar. Yani uyuşturucu kullanan, çevrenizde ve çocuklarınızın yanında görmek istemediğiniz; sorunlu çocuklar hakkında açıklamalar yapmak zorundayım galiba, çünkü hâlâ can sıkıcı sorular soruyorsunuz.

Şimdi efendim, biz bir zamanlar çocuktuk, sizin çocuklarınıza benziyorduk. Tabi ki aynı değil, sizin çocuklarınız muhakkak ki masum çocuklardır. Tabi ki biz o zaman da masum değildik. O zamandan belliydi, bizim ne olacağımız. Şeytan gibi veletlerdik.

Bir kere sizin de tahmin ettiğiniz gibi hepimiz aynı sınıftaydık, homo sapiens olduğumuzu sanmanız için biz de okula gidiyor gibi görünüyorduk. Ama çok farklıydık, bir kere İstiklal Marşı yerine The Wall çalıyorduk, tenefüslerde derse giriyorduk, derslerde tenefüse çıkıyorduk, tuvaletlerde sigara içiyor, uhu kokluyor, evdeki minyatür içki şişelerini boşaltıyorduk.

Karıncalarımızın bile kafası o kadar iyiydi ki, işin kolayını bulmuş yuvalarına kül küf ve köpük taşıyor, ağustos böcekleriyse kokain çekiyordu.

Biz de hayvanlarla oynuyorduk. Köpeklere punk traşı yapıyor, balıkları kalsiyum sandoz bardaklarına atıyor, sineklere kanatları olmadan havada asılı kalma dersleri veriyorduk. Hiç akineton içmiş kedi gördünüz mü? Biz yapardık miyavlamayı bile unuturlardı.

Evcilik oynardık ama daha çok sokakçılık denebilirdi.

- Hadi oyun oynayalım sen anne ol ben baba
- Olmaz, sen torbacı ol ben narkotik
- Peki hadi şimdi sen beni imzalıya getir.

Oyuncaklarımız vardı; tahta uçlu enjektörler, oyuncak çakmaklar, plastik kaşıklar, eroin yerine de morfin bulamadığımız için sadece asit anhidirit kullanırdık. Erken yatmazdık süt içmezdik, kutu kutu bebe asprini çakardık. Konuşmaya da yürümeye de çok erken başladık ve ne susduk ne de durduk. Torbacı peşinde koşmaktan yaşlanmaya bile fırsatımız olmadı.

O zaman da polisten korkmazdık.

Şimdi yeni nesile bakıyorum da nerde biz nerde onlar ve nerde bizim zamanımızdaki mallar. Biz işimizi biliyorduk, Hacı Hüsrev ekolüne mensuptuk, uyanıktık. Şimdiki keşler ve cankiler çok cibiliyetsizler, dikkatsizler, işin bokunu çıkarıyorlar. Sırası gelmişken onlara da bir iki çift laf edeyim bari.

Şu sıralar Türkiye'de canki olacağına sığır çobanı ol. Eroine verecek parayı body buildinge, aerobice, stepe ver. Doğrudan git bölücü örgüte; ya katil ya da diğerleriyle cihat ilan et.

Sabahları portakal suyu içip koşuya çık. Eroinle yakalanırsan esrar sandığını söyle, esrarla yakalanırsan kına ayaklarına yat. Limon tuzu bulunursa hamile olduğunu iddia et.

Damarlarına dikkat et. İş başında yakalanırsan sus ve itaat et. Krize girdiğinde çevreni de rahatsız et. Susma sustukça dışlanacaksın. Bir başka cankiye veya bir takım medyaya güvenme. Okumayı bırakma.

Canki bir kız varmış, sağlıklı bir çocukla arkadaş olmuş, onunla hem yatmış hem de kendi iğnesiyle iğne yapmış, kız hepatitmiş çocuğa bulaştırmış. Sonra çocuğun ablası çöpü karıştırırken kızın iğnesi eline batmış, abla da hepatit olmuş. vs. vs. gibi hikâyeler uydurup milletin kafasını karıştırma.

Joint bulamasan da tütün sar yeteneklerin körelmesin.

Arkadaşından çalma. Over doz'a girme. Polise yakalanma, yakalansan da ser ver sır verme. Devletten hayır bekleme. Tıptan hiçbir şey bekleme.

Ölmemizi beklediklerini unutma. İstediğim zaman bırakırım deme, bırakabilirsen bırak? Biz de senin gibiydik, sen de bizim gibi olacaksın. Vaktin varken aşık ol. Rock barlara gitme, bizim yüzümüzden bar sahiplerinin başı derde giriyormuş... ocakbaşına git.

Reha Muhtar'ın programına çıkma, tedavine yardım edeceklerini söyleyip, karnını bile doyurmuyorlar. Ne kadar temiz olursan ol, cankisin sen canki kalacaksın, debelenme. Sağlıklı insanlarla konuşma, sadece acıma duygularını uyandırırsın, düşünüp kaygı duymalarını bekleme.

Radial arterinden (ön kolun iç yanındaki damar) iğne yapma şişiyor. Altın vuruş yapacaksan kimseye zarar vermeden, bir otel odasında karşıla ölümü...

gerçek

DOĞAÇLAMA VE HASTALIK İYİLEŞTİRME MÜZİĞİ TÜMATA

DÖNÜŞÜM

1971 yılında Milliyet Gazetesi'nin Lis eler arası Müzik müsabakasında Alman Lis esi öğrenciler birinci oldular,bu ekibin elemanlarından Muhtar Turan ile Halit Ka kınç"Dönüşüm Gurubu"nu"kurdular.Ilk plak ları Havada Bulut Yok'u aynı yıl yaptılar

Bir vesile ile bu grup üyelerini tanıyan Oruç Güvenç,eski Türk sazlarını ve müziğ ini Dönüşüm gurubu fertlerine tanıttı. Beraberce Seydosman isimli bir Kırım şar kısını plak haline getirdiler.Bu plakta ilk defa Kudüm,Ney,Rebab adlı eski Türk Musikisi enstrümanları kullanılmış oldu.

TÜMATA

TÜMATA 1976 yılında Oruç Güvenç tara fından kuruldu.Türk ve Dünya müziğinin orjini ve tarihçesi ile ilgili uygulama lı çalışmaları ile tanınmaktadır.Bu çalış malar,yaklaşık 17 seneden beri konserler, konferanslar,seminerler,radyo,televizyon ve çeşitli broşür,kitap şeklinde yurt iç inde ve yurt dışında çeşitli topluluklara takdim edilmektedir.

Sempozyum ve Festivallerde,Türk musiki sine Etnomüzikoloji ve tıp açısından bak ılmış ve EEG,EKG,Galvanometre gibi para metrelerle değerlendirilen laboratuvar bu lguları gündeme getirilmiştir.

Oruç Güvenç,1948 yılında Kütahya'da doğ du.İstanbul Üniversitesinde Felsefe tahsi li ve daha sonra Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı'nda "Ruhi Hasta lıkların Musiki ile Tedavisi"konusunda klinik psikolojisi doktorası yaptı.

● Doğaçlama-içe doğuş-müziği nedir?

— Burada en önemli nokta ekstaz hali, ekstaz dediğimiz bir nevi cezbe haline ulaşma durumu.Şimdi o mevlevi dervişle rinde olduğu gibi kendi egosunu kendi zanlarından oluşmuş olan bilgilerini,b ildiği sandığı şeyleri terketmeye başla dığı zaman haliyle o ana en uygun olan bilgiyi taşıyan nağmelere açık oluyor ve o nağmelerin elde edilmesi ile gerek ata ruhu gerekse manevi alemler ile bir bağlantı şekilleniyor.O bağlantının ne ticesinde o ana en uygun olan bilginin gelmesi ortamı hazırlandığı için o bil gi ihtiyaca cevap vericek şekilde bir doğma tarzında ortaya çıkıyor.

Tasavvuf müziğinden şöyle bir örnek verebiliriz.Hammami-zade İsmail Dede e fendi'nin bir yazısı var bir dergide n eşr olmuş "gerçi bu allahın hakir fakir kuluna 7 adet ayini şerif tasnifi nasip oldu Lakin diyo bunların tasnifinde en ufak şekilde benim katkım olmamıştır. Hepsi Hazreti Mevlana efendimizindir" Yani burda dede efendinin bedeninden bu ayinleri besteleyen mevlana efendimiz diyor.Dede efendinin dilinden gelen şey bu.

İşte burada ata ruhuna,üstada,pirine yönelmesi kendi benliğinden geçip sezgi vasıtası ile üst şuur bilgilerine ulaş ması söz konusu bütün olarak,ritmi,büt ün melodi yapısı onun içinde-onun için tekrarı mümkün değil o bir ana sığan ic ra ama bunu notaya alırsınız veya kayıt yapıp beste diye gösterebilirsiniz.

Oruç Güvenç

● Tümatada seyirrciyle birlikte oluştu rulan çeşitli oyunlar ve hastalık iyile ştirme amaçlı toplu doğaçlama müzikler icra ediliyor.Türk müziğinin geçmişinde aşık geleneği,gazel ve taksim örnekleri var.Cumhuriyet sonrasında ise bilebildi ğimiz kadarı ile doğaçlama ile ilgilen en ilk gurup tümata galiba,türkiyede ba şka çalışmalar hakkında bilginiz var mı ve eskiden nasıldı?

— Bazı şamanlarda bir kaç kişi bir ara da bulunabiliyor bir tanesi kıl kopuz çalarken mesela bir tanesi ritim aleti icra ediyor.

Türkiye'de daha ziyade,ritimsiz tak sim tarzında gurup çalışmaları oldu.Rit imli çalışmalar,bildiğimiz kadarıyla tümata ile birlikte başladı diyebiliriz nitekim bu ritimli emprovizasyonları biz tedavi açısındanda yararlı buluyoruz Neden yararlı buluyoruz bakın şimdi Ra zi'ye,İbni Sina'ya ve Farabi'ye baktığı mız zaman icra edilecek tedavi olayında bir anlayış var.Bu hastaya en uygun şart larda hizmet verebilmek,hastaya hizmet verirkende manevi değerlere yönelmek

Bu ritmik tedavide hasta ile direk bir diyalog başlıyor.Hastaya tedavi verebil me amacıyla yapılan bir icraat var gerek çe bu ve o gerekçenin üzerine inşa edil en bir doğaçlama olayı

Burada nağmeden gelen bir şifa,ötekin in dilinden gelen bir şifa Yunus ne diy or "söz ola kese savaşı/söz ola kestire başı/söz ola ağlı aşı/yağ ile bal ile bir söz" tatlıses yılanı deliğinden çıka rır demişler atalarımız.tatlı nağmede öy le mesela eski şairlerden birinin kita bında çeşitli sebeblerin insanları etki lediğinden bahsederken 3.sü ve en önemli si o dur ki diyor"Güzelses yolcuyu yolun dan alıkoyar"

● Keith Jarret ile yaptığınız bir çalış ma vardı.Nasıl oldu?

— 1979 yılında önce amerikadan eko tek nik enstitüsü diye bir gurup geldi konuş malarımızda müzikterapi ve emprovize pen tatonik müzikten filan bahsettik çok il gilerini çekmiş ve gidince bunun tetkiti ni yapıyorlar Keith Jarreti buluyorlar işte bir türkle tanıştık böyle böyle di yor ne diyorsun? Tamamiyle % 100 doğru - hemen bir organizasyon yapıyorlar bizi çağırıyorlar ingiltereye 2 arkadaşla be raber biri tar biri ud ve tambur çalıyor (Osman Nuri ve Oktay) bende ney üfledim rebab çaldım keman çaldım.Şimdi bununla 10 dakka oldu tanışalı hemen piyanonun başına oturdu,başladık-ne yapıcağız ? ne yapıcağız yok konu yok ne gelirse bi risi bir nağme veriyor diğeri bir cevap veriyor öteki dem tutuyor o başka bir şey veriyor derken biraz sonra ortak bir şuura ulaşıyor bir an bakıyorsunuz ortak bir beste çıkıyor-hatta tata tata ta tan tıta tıta tantan... diye bir me lodi çıktı dayanamadı çığlık attı Keith Jarret orada 3 saat hiç durmadan emprovi ze yaptık çok zarif bir adam

Sonra eski İstanbul Festivallerinin birinde biz böyle bir doğaçlama yaptık 1985 olabilir.Rudiger Operman alman arp sanatçısı,Ravi Shankarın tablacısı Ala Raga'nın öğrencisi Jethinder Thakur,vi yanadan Verner Koditek diye bir flüt us tası geldi arp,flüt,tabla,ney,ud,tambur, tar gırla gitti.İstanbul Festivalinde böyle bir şey görülmemiş,çok ilgi çekti.

Konser Tümata'nın uçlarını göstermesi açısından önemliydi.Bu anlayışın uçları nereye kadar gidiyor bir yandan almana, avusturyalıya iranlıya hintliye öte yan dan altaya güney amerikaya gidiyor

Mesela İran Azerbeycan'dan misafirler gelmişti onlarla bir emprovize yaptık ben o olayı hiç unutmam doğaçlama denile n olayın kültürler arasında insanları na sıl birleştirdiği ve nasıl yepyeni bir anlayış ve duygu ortaya çıkardığı ve ins anı temizlediğini gösteren bir olaydı çok müthişti ben o an fıttırmadımya on dan sonra bir daha gitmez

Dombra alamın Baksılık salamın

● Konserlerinizde az bilinen veya kendi derlediğiniz parçalarıda seslendiriyorsu nuz -Seyid Nesimi,Pakistan,Altay,Kaşgar...

— Şimdi bu dönemde bu görevi biz üstlen diğimiz andan itibaren yapacağımız şey ne ? Bu değerleri daha fazla değişmeden toplamak.İşte bu maksatla 2-3 bine yakın nota elimizde oluştu ama aslında bu o ka dar çok değil mesela sadece Finlandiyada ki kazan türklerinin derlediği bir kitap var orada 1000 tane var.

● Birde sizin birbirinizin enstrümanla rınızı çaldığınız bir icra var

— Hoca Gıyaseddin Nakkaş isimli bir sey yahın Hıtay(çin türkistanı) Seyahatname si isimli bir eserinde 14.yy sanıyorum şöyle yazıyor; "Sadin Fu şehrine gider ken bir meydanda 300.000 kişi cem olmuş 2000 tanesi kadınlı erkekli musiki icra ederdi"Ondan sonra bu olayı anlatıyor biz diyo padişahın sarayına misafir ol duk müzisyenler bir araya geldiler işte bir tanesi ney'in sürahlarının bir kısmı nı eliyle kapatırken yanındaki müzik ale tinin mızrabını ötekine vuruyordu bunuda diğerleriyle kıyas et diyor-imece-kolek tif saz çalma gibi-onu tabir etmiş biz bunu acaba olurmu dedik denedik büyüttük gurubu 10 kişilik ekip ile bunu yapabile cek hale geldik.Fakat bunu biz yurtdışın da etnomüzikoloji festivalinde yaptığı mız zaman öyle enteresan geldiki ayağa kalktı millet

● REBOLİN 2.55 19.8.94 serhat köksal

Akşamsefası

Geçmiş Zaman Olur ki...

EFLATUN NURİ

Sirin, minicik, değişik süs bitkileri, çardak gülleriyle gölgelenmiş güzel bir bahçe. Özenle seçilmiş nadide çiçekler, beyaz, sarı, pembe, kırmızı, eflatun güller. Sarı, beyaz hanımelleri, sol taraftaki duvara tırmanmış. Bahçe seyyar esanscıların tezgâhları gibi güzel kokuyordu. Oğuz'un Silivri'deki evinin ön bahçesinde yıllar sonra buluşmuştuk... Masada Oğuz'dan başka her şey vardı. O da içerden rakıyı getirmeye gitmişti. İşte; elinde kadehler, rakı şişesi falan filan...

Sırıtarak masaya oturdu. Bana bakarken gözleri parlıyordu. Mutlu sevecenliğin ışıltıları. Aynı anda alev alev yanan bir kızgınlık; o zaten hep öyledir.

- Bana içki koyma, ilaç alıyorum!

- Ya oldu mu şimdi Eflatun?

- Başka zaman, tamam mı?

Yemekler yendi, eski anılar masaya dökülmeye başladı... Derken Oğuz:

- İlk tanıştığımız günü hatırlıyor musun?

- Evet... "Hergün" gazetesinde... Altan'ın odasında... O gün de "Ali Ulvi" Ankara'dan gelmiş; İstanbul'daki karikatüristlerle tanışmak için. Ben de Altan'a uğramıştım. İlginç bir raslantı oldu; hem "Ali Ulvi"yi, hem de seni tanımış oldum.

- Hayır "Ali Ulvi" yoktu...

- İlk önce dinle, ukala dümbeleği; sen hangimizi tanıyordun ki? Daha on iki, on üç yaşlarında veledin tekiydin.

- Heh!.. Heh!.. Heh!.. Valla sen bunamışsın; Ali Ulvi yoktu.

- Asıl sen bunamışsın oğlum, benimle iddialaşma; bu huyundan da hiç vazgeçmemişsin.

- Hayır Ali Ulvi yoktu.

- Offf!.. Bak telefon orada, aç konuş Ali Ulvi ile tamam mı?

- Eee!.. Anlat bakalım!..

- Altan masasında oturuyordu, Ali Ulvi de masanın ucuna ilişmiş, ağızında kocaman bir pipo, tüttürüp duruyordu. Çaylar yeni gelmişti, ordan burdan konuşuyorduk. Ali Ulvi Ankara'da çok sıkıntılı günler geçirdiğini, aç kaldığını "Güven" parkında yattığını anlatıyordu; o ara kapı çalındı, çok zayıf, ince uzun boylu, beyaz yüzlü, utangaç, on iki, on üç yaşlarında bir çocuk içeri girdi. Koltuğunun altında bir dosya vardı. İşte o çocuk sendin. Sesin titriyordu... Altan'a "Ben Karikatür çiziyorum da, yaptıklarımı size gösterebilir miyim?" dedin ve dosyayı uzattın, Altan dosyanı alıp bana uzatırken gayet nazik "Üstad siz burdayken benim ne haddime, buyrun siz bakın" dedi. Dosyayı açtım, baktığım karikatürünün altında kocaman "Oğuz Aral" imzası vardı; "Oğuz" dedim, ses yok!.. Şöyle bir göz ucuyla baktım. Sen benim oturduğum sandalyenin sağında dikiliyordun. Senin arkaya doğru kaykıldığını, iskambil kağıdı gibi, devrilmekte olduğunu farkettim. Oturduğum sandalyeden fırladım; tam yere arka üstü düşmek üzereyken beline sarıldım. Kucakladım, bayılmıştın, masaya upuzun yatırdım. Yüzün sap sarıydı; dişlerin kenetlenmişti, iki yumruğunu da iyice sıkmıştın. Altan, bir küflü teneke maşrapa ile su getirdi. Ben yumruklarını açmaya çalışırken, Altan da ıslak mendilini yüzünde, boynunda gezdiriyordu. Ali Ulvi de boş durmuyor, hafif hafif seni tokatlıyordu.

Nihayet gözlerini açtın, uykudan uyanır gibiydin, etrafa bakındın, "N'oldu sana böyle?", dedim bir şeyler saklar gibi, mırın-kırın ettin, sonra çözüldün, öğle yemeği yemediğini, yemek parasını, buraya gelebilmek için yola harcadığını söyledin. Yerdeki kocaman dört köşe kesilmiş, benekli mermer taşlara baktım. Eğer fark etmeseydim, ya tutamasaydım seni... O günü hatırlayınca içim ürperiyor...

Başını okşadım:

"Oğuz... olur mu yahu, daha gelir gelmez gitmek var mı?" dedim...

Oğuz önündeki susuz rakı bardağını bir dikişte yarıladı, üzerine su içti, sigara yaktı, ondan derin bir nefes çekti, karşımızda bahçe içindeki iki ev arasından görünen Marmara Denizi'ne doğru üfledi:

- Eflâtun yıllar sonra, ben de "Hergün" gazetesinde çalışmaya başlamıştım, o küflü maşrapayı nerde gördüm biliyor musun? Helada, hela maşrapası değil miymiş!..

- Tifo mikrobunu ordan mı kaptın yoksa?

- Yok ya!.. Çok daha evvel... Hayret bi şey bunları nasıl hatırlıyorsun... sen anlattıkça, her şey gözümün önünden bir film şeridi gibi geçti. Ama... Ali Ulvi yoktu!.

- Hayret!.. Koskoca Ali Ulvi'nin orada olduğunu hatırlamıyorsun da, o heladaki küflü teneke maşrapayı hiç unutmamışsın?

Baktım yine rakı bardağına uzandı... Bir dikişte götürdü.

- Oğlum sen manyak mısın, niye susuz içiyorsun?

- Siz içerken ben size bir şey diyor muydum? Hepiniz içiyordunuz, her gece kaç meyhane dolaşıyordunuz; siz beni hiç içerken gördünüz mü? Ben şimdi susuz içip arayı kapatıyorum, Heh!. Heh!. Heh!.

- Ne o göbek! Erit onu, spor mipor yap.

- Sen kendine bak, can boğazdan gelir...

- Sana öyle geliyor.

- Sana ne benim göbeğimden yahu, ben göbeğimden memnunum!

Bu ara, bahçe kapısının önünden bir çocuk geçti, Oğuz:

- N'aber Musti? Gelsene, bak kim geldi...

- Ben konuşmuyovum seninle.

- Ama "N'aver movuk" diyordun daha düne kadar n'oldu niye bana küstün?

- Sana avkadaş dive bavzı şevlev sövledik, sen hev şevi gaveteve sövlemişsin. "Amca, amca biv şev sövleme sakın o movuğa, çok dedikocucu, osuvsam Hüvviyet'te habev oluyov. Bi de gavetede benim kadav biv çocuk vav, ona avanak Avni diyo, bi de işiyo diye yazmış, çok avıp! çok avıp! kovkuyovum bana da biv mok atav diye." Sonra Musti, söylene söylene gitti.

- Musti içini döktü artık rahatlamıştır. Yarın ben onun gönlünü alırım, neyse aklıma bir şey geldi, bir de seninle vapurda karşılaşmamız var.

- Evet... Mübeccel adında mahallemizde güzel bir kız vardı. Mübeccel sekreterdi galiba sık sır vapurda beraber karşılaşırdık. Bir gün vapurun alt kamarasında oturmuş konuşuyorduk. Mübeccel bir ara beni dürttü, karşımızda oturan çocuğu işaret etti. Baktım, ince uzun, zayıf biri, boynunu öyle eymişti ki; sol kepçe kulağı tam omuzuna yapışmıştı. Solumda oturan Mübeccel'in bacaklarına doğru devamlı bakıyordu. Mübeccel boyuna mini eteğini, bir türlü örtülmeyen dizlerine doğru çekiştiriyordu. Çocuk hiç oralı değildi. Muful, muful götürüyordu. Çocukla bir türlü, göz göze gelemiyordum. Bakışsak n'olurdu sanki, sert filan bakılacak cinsten de değildi. Keratanın yüzü sanki bir melek, pırıl pırıl, hatta güzel ve narindi. Yalnız kulakları maşallah "Mickey mouse"un kulaklarından büyüktü. Nihayet başını yavaş yavaş kaldırdı. Tutulmuş olan boynunu, hafif bir sağa, bir sola çevirdi. Dudakları titriyordu, bana:

- Afedersiniz siz Eflatun Nuri değil misiniz?

- Evet.

- Beni hatırladınız mı? Hani, Altan'a gelmiştim.. Bayılmıştım siz beni tutmuştunuz...

- Evet... Evet!...

Kucağımdaki soba borusu gibi yuvarladığım, resim kağıdını parmağı ile göstererek:

- Karikatür mü?

- Evet!

- Bakabilir miyim? dedin

- Sonra...

- Sonra verdim eline uzun uzun baktın. Meğer eğilip o boru gibi büktüğüm karikatürüme yanlamasına bakıyormuşsun da farkında olmamışız. Bir kaç gün sonra Mübeccel'le karşılaştık. Senin hakkında konuştum.

- Ne konuştun?

- Garibimin günahını almışız; o senin bacaklarına değil benim boruya bakıyormuş! dedim.

- Bak bu büyük rakıyı tam yarılamışım. Sen gelmeden evvel de akşamdan kalan bi yarım vardı, onu bitirdim, bak boş şişeye orada duruyor.

- Aferin. Şişede durduğu gibi durmaz ama!

- Bana bi şey olmaz... İçki bana dokunmuyor içiyorum içiyorum bana mısın demiyorum. Ben kendime bakıyorum. Bütün yemekleri ben yapıyorum. Ben Osmanlı mutfağını yutmuşum be!.. Gir içeri kütüphaneme bak, sırf-yerli yabancı yemek kitapları ile dolu...

- Ayıp ediyorsun! Bilmez miyim senin kitaba düşkünlüğünü.

- Şundan yesene...

- Yemem... İstemem...

- İçinde ne var biliyor musun? Kuru bakla, nohut, ceviz, fıstık, fındık, kuru üzüm; her türlü özel baharat, ne haber! Bundan bi kaşık yedin mi karşıdaki kavağa çıkarsın.

- İlk önce sen bir dene çık kavağa, ben arkandan gelirim...

- Yakma şu sigarayı yahu... Biri biterken öbürünü yakıyorsun. Yesene bir şeyler. Günde kaç paket içiyorsun?

- İki paket...

- Ben dört paket!

- Ben dört paket deseydim, sen garanti "Altı paket sigara içiyorum" derdin. Neyse sigaram biterse senden otlarım.

- Vallahi bir tane bile vermem! Bırak içme. Heh!.. Heh! Heh!..

- Zaten bir paket sigara alacağım var senden!

- Nereden çıkarıyorsun şimdi bunu?

- "Tan" gazetesine bir akşamüstü uğramıştın on beş yaşlarında ya var ya yoktun. Her zamanki gibi yine yol parasını yemişsin. "Tamam" dedim, "ama ilk önce al şu sigara parasını "Yorgo"dan bir paket birinci al, sigaram bitmiş, ben de toparlanayım aşağıda, kapının önünde seni beklerim" dedim.

- Tamam hatırladım... Sigarayı aldım ama sana vermiyordum "Versene lan sigarayı" diye bağırıyordun. Ben sigara paketini havaya atıyordum.. Sonra koşup havaya doğru sıçrayıp yere düşmeden tutuyordum...

- Aynen öyle devam ediyordun... Büyük postanenin bulunduğu caddeye girdik. Hani kırtasiyeciler, spor malzemeleri satan dükkânların bulunduğu dar bir sokak var ya..

- Tamam... Tamam.. O sokak!.. Ben senin "Versene sigara paketini lan" diye bağırmana aldırmıyordum.

- Sen yine "Birinci" paketini havaya atıp sonra koşup aynen bir kaleci gibi havada tutuyordun...

- Sonra?

- Sonra ne olacak, sigara paketini tekrar havaya atınca, sigara paketi kapalı bir dükkânın kepenginin üstündeki dönerin arkasına kaçtı. Çıkıp almak da olanaksız. Tekrar sigara alacak paramız da yoktu. Ancak cebimde ikimizi Üsküdar'a geçirecek bilet parası vardı. Sen arkadan başın önünde geliyordun. Ben sana ne dedim hatırlıyor musun?

- Hayır! Ne dedin?.

- Sen yüzme biliyor musun?

- Evet! N'olucak?

- İyi öyleyse! Şimdi yüzerek Üsküdar'a geç de aklın başına gelsin, dedim.

Akşamsefası

Yüüü-ze-lim Arkadaşlar

GÜLAY BATUR

Akşamsefası

NAsıl ÇiziyorlAr?

Haz:Ayhan Erdoğan

TURHAN SELÇUK

Hem karikatür, hem çizgi-roman. Yoğun, ağır bir uğraş önce karikatürümü çizmeliyim. Önümde boş beyaz kağıtlar, elimde kalem çizgiyle düşünüyorum.

Boş kağıtlar gelişi güzel çizilmiş eskizlerle doluyor. Gözden geçiriyorum, düşünüyorum. Hangisini seçmeliyim, hangisini çizmeliyim?..

Hataların düzeltilmesi olanağı sağladığı için önce kurşun kalemle çiziyorum; eleştirel bir gözlemden geçirdikten sonra, şimdilerde zor bulunan, yaylanabilir özellikte bir uçla çiniliyorum. Amatörce bir kuşku benliğimde hâlâ duyumsarım. Çalışma masamın başında hergün, hep aynı duygularla, aynı kuşkularla, hep elimden gelenin en iyisini yapabilmek çabaları içinde yaşıyorum. İşlevim bittiğinde rahatlıyor, huzura kavuşuyorum.

Sonrası: Okurun beğenisi, en büyük ödülüm oluyor.Öğle sonraları "Abdülcanbaz"ındır. Zaman çabuk geçmeğe günler yıllar kısalmaya başladı. Abdülcanbaz'la 40 yıl, karikatürle 56 yıl ama, tuhaf bir duygu değil mi? Uğraşıma dün başlamışım gibi geliyor bana.

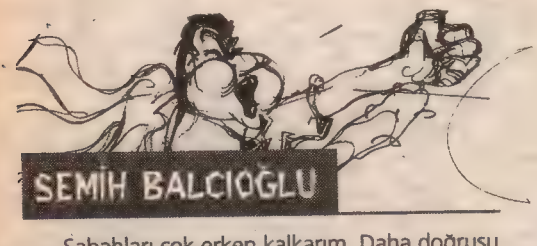

SEMİH BALCIOĞLU

Sabahları çok erken kalkarım. Daha doğrusu uyuyamam. Gazeteleri okur, TRT'nin sabah programını izlerim. Masanın başına en geç dokuza çeyrek kala otururum. Masama oturduğumda çoğu zaman konu hazır olur. Kağıda çizmeden eskizimi kafamda geliştiririm. Eğer takıldığım bir yanı varsa, eskizimi kalın uçlu kömür kalem veya keçe kalemle çizerim. Eskiz çizmişsem onu gözümün önünden uzaklaştırırım. Çünkü karikatürü çinilerken onun etkisi altında kalabilirim. Çok titiz olduğum için odamda çalışma masamda herşey yerli yerindedir. O an şehir ceryanı kesilse bile aradığımı hemen bulabilirim. Önce o gün yayınlanmış karikatürümü gazeteden kesip dosyamdaki sayfaya yapıştırır ve altına tarihi yazarım. Her yılın dosyası ayrıdır, daha doğrusu klasörü. Masamda tüm kalemlerim, fırçalarım, çini mürekkebim, silgim, sigaram, çakmağım, sigara dumanını çeken mumum ve en önemlisi sigaramı söndürdüğüm yarım bardak suyum bulunur.

Düşündüğüm her şeyi kağıda dökerim. Bunun için fazla eskiz yapmam, düşündüğüm konuyu çalıştığım kağıtta ararım. Bazen insan takılabiliyor, o zaman eskiz çizerim. Kuşe kağıda tarama kalemiyle çalışırım. Kağıdın mutlaka muntazam kesilmiş, tarama kalemim daha önce sıcak suda temizlenmiş olması lazımdır. Çok çabuk çalışırım ama çizeceğim konu çok basit olsa bile ağır çalışmaya özen gösteririm. Bazı karikatürleri çizip, imzamı atsam bile o karikatürü beğenmeyip baştan çizerim. O karikatür öyle gitse ve basılsa hiç kimse anlamaz ama, ben anlarım ya, o zaman kendime saygım azalır. Bu sık sık olur. O zaman rahat ederim. işim en geç iki saatte biter. Fakat masamdan hiç kalkmam. Başka günlerde çizeceğim konuları rahat rahat düşünürüm. Çalışırken masamın karşısında duran televizyondan haberleri mutlaka kısık sesle dinlerim. Yüksek sesle televizyon ve müzik dinlemekten nefret ederim. Ses daima komşudan geliyormuş gibi olmalı. Çalışırken sütlü neskafe, meyve suyu ve sigara içerim. Hazırladığım bir kitap varsa, onun not defterini ve dosyasını çıkarır üzerinde uzun uzun çalışırım. Gazetede çalışmam, evde çalışırım ve kesinlikle geceleri çalışmam. Hergün sokağa çıkmam. Öğle yemeğinde sadece çorba içerim, onu da eşime yaptırmam, kendim yaparım. Öğle yemeklerinden sonra mutlaka bir saat uyurum. Uykudan sonra yine çalışırım.

BAHADIR BOYSAL

Çizerken kendimi çok savunmasız hissediyorum... Havaya girebilmek için aşırı duygusal olabiliyorum.. O esnada bana her türlü kötülüğü yapabilirsiniz.. İnanın... Sizin, çizdiklerimi okumak için ayırdığınız 15 dakikanın bedelini ben saatlerle ve ayrıca "olayı kafamda taşıma süreci"ni de eklersek bir kaç gün artı saatlerle ödüyorum...

Ama şunu tam kestiremiyorum... "Sizin için" kendimce oluşturduğum bir "şeyi" yüzbin kişiyle paylaşmanın hazzı mı yoksa "özümden" kopartarak yarattığım o "şeyin" kağıda ve mürekkebe bürünerek vücuda getirmemin hazzı mı daha önemli benim için?.. Yani size birşeyler ulaştırma "işi"mi yoksa kendimi ifade etme sancısı mı? Yani iş mi? Sanat mı?. İşte keskin düşüncelerin kesiştiği bu durumda "çizerek" aslında bir yandan sizin gibi, hayatın içinden olabildiğimi ve bir yandan da "kendimi" bulmak, anlamak, anlatmak kaygısı adına "sanatçı" olabilme yolunda yürüyebildiğimi duyumsayabiliyorum... Bu iş gerçekten de bir "duyarlılığa" ve inceliğe sahip.

Ne mutlu bana ve beni paylaşan sana.. Özünden veren, Haftalık, Nükleer Hayat Pompanız.

EFLATUN NURİ

Nasıl mı çizerim?

Klişeciler bana çok kızarlardı!

Çünkü son dakikaya kadar "şuraya şunu" "buraya bunu" "oraya da onu" daha ıvır- zıvır çiziktirmeye çalışırdım. Benim için bitmek bilmeyen bir türlü içime sinmeyen karikatürümü çoğu kez caaat!.... diye çekip alırlardı. Sadece alıp gitseler, neyse...

Yeter be!.. Tüy mü konduracaksınınz, kağıdı yedin bitirdin, yahu kağıtda boş yer kalmamış, daha bi şeyler çiziktirmeye çalışıyor. Koskoca Gazete bi onu bekliyor, Eflatun bey karikatürünü süsülüyor. Bazı günler de, bir sürü karikatürist akşam üstü başımda toplanıyor.

Eflatun şişir şunu, bak bu akşam kaç meyhane dolaşacağız, valla bırakıp gideriz hadi ya!...Bırakıp gitmezlerdi beni bilirdim; çünkü içlerinde en hızlı elini cebine atan bendim. Bir de benimle oldukları zaman, ilginç olayların içine balıklama dalmak ve gırgırın içinde gülmekten boğulmak vardı. "Neyse kısa keselim sorunumuza doğru, dürüst bir yanıt vermeye çalışalım."

Ben çizerken, bir hücrenin bölünmesi gibi bölünürüm; çünkü yaptığımı benden kopan bir parça olarak bilirim. Karikatür çizmek için rahat ve sessiz bir ortam ararım. Mesela bir ıssız adada, bir dağ başında, orman içinde, deniz kıyısında..... Kim istemez ki!

Acaba o rahat ortam içinde de, size rahatsızlık veren yapıtınız olmasın!?

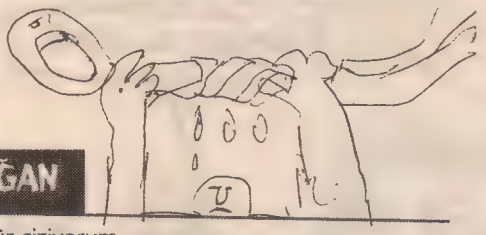

FERRUH DOĞAN

53 yıldır karikatatür çiziyorum.

Gazete ve dergilerin zaman kısıtlaması içinde çizmeye alıştığım için tutaraklarım yoktur. Her koşulda çizerim. Çini mürekkebi, uç, kağıt, kalem, cetvel, silgi yeterlidir benim için.

Konu çizgisiyle beraber oluşur. Her karikatürcünün kendine özgü fomülleri, kodları vardır. Benim için sorun kendi kodlarımı zorlamak konuyu yeni bir yorumla, yeni bir çizgiyle verme çabasıdır. Alışılmış bir karikatürümü ertesi gün gazetede görmezlikten gelirim. Ama kendimi yenilemişsem sevinirim ertesi gün gazete gördüğüm zaman. Sanıyorum karikatürümü de severim.

Sevgili Haldun Taner'in bir oyununda Fasulyacıyan'a tiyatro için söylettiği sözü, karikatür için değiştireyim; "Karikatür dediğin nedir, iki çizgi bir heves"

CAN BARSLAN

Espiri bulmayı ya da öykü konusu oluşturmayı asla masa başında ve sandalyeye otururak yapamam.. Lanet bir alışkanlığım vardır, o da yatarak düşünmek.. Her zaman üzüm bulamasam da Romalılar gibi yatarak espiri bulmak bana her seferinde en az iki saat kaybettirir.. Tecrübelerime dayanarak şunu rahatlıkla söyliyebilirim ki bilimsel açıdan, yatarak düşünmek, insanın göz kapaklarını etkiliyor.. Göz kapakları uyku oluşumunu hızlandırıyor ve adam yatarak düşünürken rahatlıkla uykuya dalabiliyor..

Bu kaçınılmaz iki saatten sonra panikle uyanılmaya çalışılıyor ve bir dizi zincirleme çay kahve reaksiyonundan sonra gerekli yoğunlaşma sağlanıyor.. Ve mutlu son..

Gelsin espiriler gitsin, öyküler..

Akşamsefası

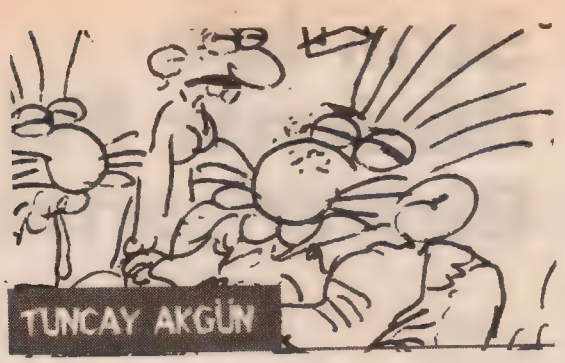

TUNCAY AKGÜN

Nasıl çiziyorum?

Ben de Leman 'daki diğer çizer arkadaşlarım gibi çok iyi biliyorum ki; şu kağıdın başına oturduğumda köşemi, tipimi, işimi çizmem en iyimser ihtimalle bir 10-15 saatimi alacaktır. Bu sürenin her saniyesine, dakikasına, saatine, toplamına nerdeyse eşit yedirilmiş bir konsantrasyon gerekir. Çizdiğim herifin gözünün çemberinin hangi köşesine koyacağım gözbebeği noktası o kadar önemlidir ki gerilimini ancak böyle yakalıyabilirsin. Çizerken çizdiğim adamın yüzündeki ifade galiba benim yüzümde de oluşur. Bunları, yaptığım boku ne kadar önemsediğimi gösterebilmek için söylemiyorum. Tersine işinin başına, ne kadar hafif ve iplemez otururşan o kadar da iyi çizersin. Bir de iyi bir espiri yakalamışsan o espiri kendisini iyi çizdirir. İçine sinmeyen espiriyi çizmekte çok zorlanırsın. Çizerken kan şekerim düşer. Sürekli sigara, çay içerim. Çukulata, çerez, peynirli sandviçleri peşpeşe götürürüm. Bir de çizerken beyne ve vücuda yeterince oksijen gitmez. Çünkü özellikle çini yaparken, çektiğim her tarama ucunun ucundaki çizgi süresince nefesini tutarsın.Yoksa elin titrer. Her çizginin duygusu vardır. Sinirli, neşeli, keyifli, rahat çizgiler. Bunlar titrek, sert, düz, oluşlarına göre cinslerini belli ederler. O bembeyaz ve tertemiz kağıdın başına oturduğunda kağıt çok rahatsız edicidir. Ona ölçüyü, çerçeveyi biran önce çizersem daha çabuk ve kolay başlarım. Sonra kağıdı ufak ufak kirletirim. Silgiyi üzerinde öveleyip onu ısıtırım. Yoksa hayatta çizmeye başlayamam.

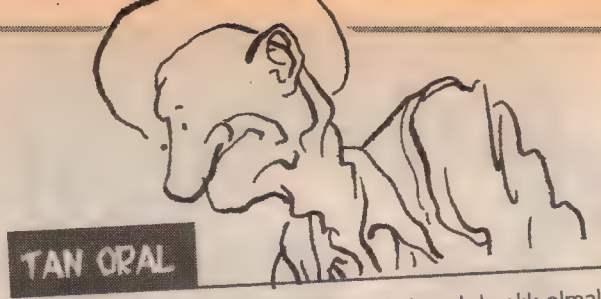

TAN ORAL

Nasıl mı çiziyorum? Okullu yıllardan kalan alışkanlık olmalı, sandalye üstünde oturup masaya abanarak vakit geçiririm. Böylece önümdeki kağıtları sürekli karalarken, çevremde tartışma ve sohbet sürdüren yakınlarım ve dostlarım Katılabilir, sürekli açık olan televizyona göz atabilir, badem şekeri, kurabiye, leblebi atıştırabilir, arasıra çalan telefonlara laf yetiştirebilir, çekmecelerdeki ıvır zıvırlarla ilgilenebilir, masanın üstünde birikmiş işlerden birini çekip sonuçlandırabilir, duruma göre yeni notlar alıp kenara koyabilirim. Daha da olmazsa masadan kalkıp giderim. Bazen de telefonlar çalmaz, kimsecikler olmaz, kağıt karalama işimi kendimle başbaşa yapayalnız yaparım. Sonuç değişmez, yine kağıt karalarım, yine bazılarını buruşturup çöpe atarım, bazılarını hoşuma gider saklar, biriktirirm, içlerinden bir tanesini faks makinesine takıp gazeteme yollarım. Bu işlem, çokca yaptığım yolculuklarda da otel odalarında da sürer gider.

Çizme işini şarkı söylemeye benzetirim, çizgiyi de insan sesine. Söylersin ya olur ya olmaz. Dur, geri dön, düzelt yoktur. Beğenmezsen, baştan söylersin. Yine de olmazsa... Çizdiğim şeyle değil, çizen olarak kendimle uğraşırım. Önemli olan içten geldiğince söylemektir. Çizgide bu içtenliği önemsiyorum. Anlık titireşimlerle değişen duygular aynen kağıda, oradan da izleyene geçebilmelidir. Nice uzun gözlem, uğraş ve birikimle oluşan düşüncenin biçimlendirilme aşamasında ortaya çıkan bu heyecan, yok olmadan, kağıda geçebilmeli. Bunun yolu, onu fazla mıncıklamaktır. Beyaz dosya kağıdı, ince uçlu divit, çini boyası, ve çizim için ayrılmış en kısa zaman, bu iş için en iyisidir. Heyecan sönmeden sarkı- çizim bitirilmelidir. Ben böyle çalışmayı seviyorum, Başkası da başka.. Sordunuz, söyledim.

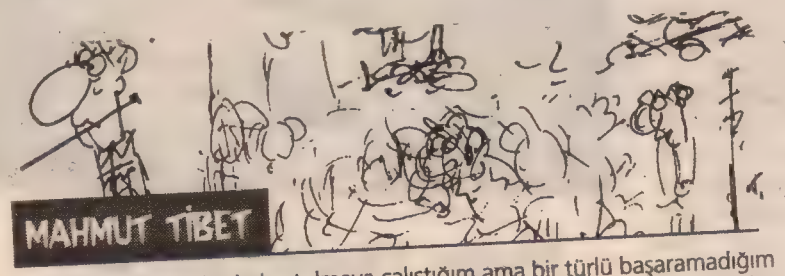

MAHMUT TİBET

Çalışma mesaim, yıllardır kurtulmaya çalıştığım ama bir türlü başaramadığım yumurtanın g.te dayanmasıyla başlar. (Tanıdığım tüm çizerlerde vardır bu alışkanlık.) Gerekli kırtasiye malzemelerini tedarik ettikten sonra önüme önceki haftalardan kalma çalışırken karaladığım eskizleri alır, aile fotoğraflarını karıştırırken gösterilen sabır ve itinayla bakarım onlara... El de boş durmaz bu esnada.. Aşağıdakine benzer karalamalar çıkar ortaya... Yolculuk başlamıştır. Bu "bakma" eylemi uzun sürebileceği gibi tam tersi de olabilir. Bu o anki ruh haline bağlıdır. Sayfalar karıştırıldıkça, el karaladıkça, onların arasından bazı tipler, durumlar, sesler öne çıkıp, netleşir. Bu esprinin bulunduğu andır. Rahatlama... Yarım saat çay ve ihtiyaç molası... Bundan sonrası işin en kolay ve zevk aldığım tarafıdır, yani esprinin beyaz kağıda dökülüp, çinilenmesi. Karikatürler çinilenip, bilgisayarda tramlandıktan sonra dergiye teslim edildiğinde yolculuğum biter, sizinki başlar.

MEHMET ÇAĞÇAĞ

Çizmeye genellikle 02.00'de başlarım. Televizyonu açarım, fakat izlemem, sırtımı dönerim. Sadece memleketin sesini dinliyerek havaya girerim...

Çalışma masasında konfordan kaçınırım. Mesela ayarlanabilir koltuk, ergonomik masa, aydınlatma... bütün bunların yerine kıçıma batan sandalye, sırtımı büken ve tutulmasına neden olan çizim masası, gözlerimi pörtleten çirkin bir ışık... En az 8-12 saat süren çizim çalışmamı bir an evel bitirip, yatağa gömülmeye zorlarlar beni...

15 senedir kıçımın çatalına pişik kremi ya da pudra sürmediğim yok gibidir... Yazın şort giyerim, kışın pijama yada düğmeleri - fermuarı çözük pantolon ...

Genellikle dağınık ve dolu olan masama, bir yıldır yeni bir konuk geldi, kedim Arap. Çizim masasında o benim tarama ucu çıtırtılarım ile silgi fıtırtılarımı dinlerken, ben de onun hırıltılarını dinliyorum ve bu bana çizim anında yanlızlığımı unutturup, huzur veriyor..

Bunlar çalışma ve çizim aşamalarımdır. Bir de espiri bulduğum bir gün önceki aşama vardır ki, en sevdiğim insanlar bile olsa, önce bir güzel kalayımı yerler...

Gaz yapar çıkaramam, şiştikçe şişerim... Ne yaptığımı bilmez durumda evde dolaşırım... Kısaca çekilmez bir adam olurum ... (öyle söylerler)

15 yıldır her hafta, her hafta hamile kalmak ve doğurmak gibi birşey...

Çizim anında bünyem fizyolojik değişiklikler gösterir; libidom yükselir, açlık ve uyku isteğim yokolur. Benim için biraz da trans durumu gibidir çizim anı... Sağdan soldan gelen seslere kulağım kapalıdır, çoğunlukla duymam.

Sigarayı 1.5 ay önce bıraktım. Bırakma nedenim biraz da çalışma ile ilgili ... 20 yıla yaklaşan çalışma hayatımda kendimde şunu gözlemledim; çizim sırasında az nefes alırım ve çinileme esnasında nefesimi tutarım... Bu yüzden akciğerlerim şu anda 3/2 oranında oksijen kapasitesine düşmüş... Doktorlar tıp dilinde oksijen açlığı denilen bir durumdan bahsettiler ve sigarayı bırakıp, egzersiz yapmamı önerdiler.

Ya seve, seve, ya s...e s...e derler, benimkisi seve s...e, seve s...e...

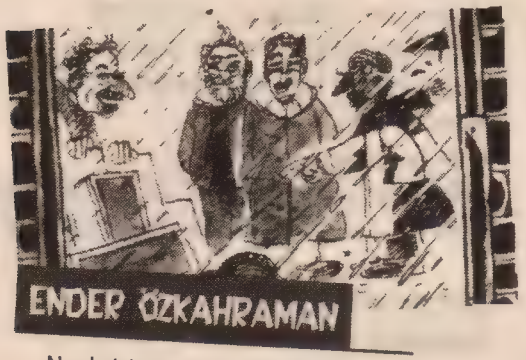

ENDER ÖZKAHRAMAN

Nasıl çiziyorum?.. Genellikle geceyarısından sonra...

Eğer hikâye konusu aklımdaysa kısacık senaryosunu (!) bir kağıda yazıp hemen çizmeye başlıyorum... Ama hikâyenin başı sonu belliyse ve neyi nereye oturtacağımı kestirebiliyorsam direk çizmeye koyulurum... En ızdırap verici olan yan, neyi çizeceğini bilmeden masanın başına oturmak... Her hafta illa ki birşeyler çizmek zorunda olmak gerçekten zor... Bazen de çizmeye başlarken hikâye (ya da espri) konusu gelir aklıma... Çizerken çok çay içerim ve de müzik dinlerim. Bir hikâyeyi yazıp çizmem, yaklaşık 20 saatimi alır ama bazen de bazı işlerin 10 saatimi bile aldığını söyleyemem...

KUTLUKHAN PERKER

Ben diğer çizer arkadaşlarım gibi "Türk çizerlerinin çalışma politikası" olan "Yumurta-Delik" mevzusuna hiç takılmadım. Bu güne kadar ki hayatımın beşte dördü çizim masasının başında geçer. Her gece sabaha karşı dört buçuk-beş gibi yatar, sabah dokuz buçuk gibi kalkarım.. "Yumurta-Delik" mevzusunu biraz hayata karşı yaşıyorum. Yani sevgili eşimle vakit geçirmek, sinemaya gitmek, eğlenmek, ailemle görüşmek gibi hayati faliyetleri araya sıkıştırırım ... Hep çalışıyorum, işleri zamanında yetiştiriyorum ama çalışmayı noktalamıyorum .. Tamam bugün çizmiyicem, her işim bitti, bir hafta dinleneyim diyiyorum, sabah uyuyup da yanlız kaldığımda diğer sevgilimle göz göze geliyoruz.. Beyaz masam, kağıtlarım, boyalarım, çizgi albümlerim bana işmar atıyor.. Dayanamıyorum.. Yani kendimi tutamıyorum.. Eşimi her gece aldatıyorum.. Diğer sevgilimle kağıtlarımla, çizim masamla her gece sabahlara dek sevişiriz.

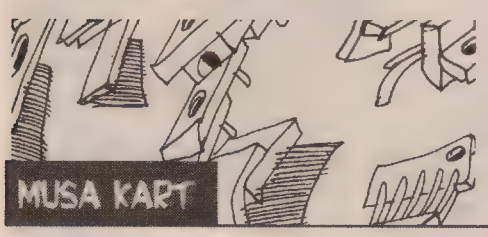

MUSA KART

Karikatür çizmeye otururken Ay veya mum ışığı arayanlardan değilim. Sessiz ortam saplantım yok. Mayakovski "Genç Şairlere Öğütler" kitabında "Kendinizi etkilenmelere bırakın. Sevin, sevilin, gezin, görün, okuyun kısacası yoğun yaşayın" diyor. Ben bu sözleri kulağıma küpe yaptım her zaman. Yine Charles Baudelaire'nin çok sevdiğim bir sözü var. "Gülme ve gözyaşı acının çocuklarıdır ve ortaya çıkışlarının nedeni öfkeli insanın onları baskı altında tutacak gücü olmamasıdır." Gerçekten de en iyi karikatürlerimizi bize acı veren, bizi öfkelendiren olaylarla ilgili olarak çizdiğimizi düşünüyorum.

Bütün karikatürcülere öfkeli günler dilerim.

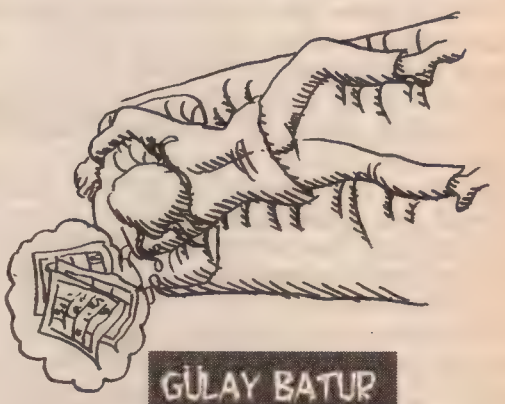

GÜLAY BATUR

Eskiz kağıtlarımı alırım önüme, önce notlarımı gözden geçiririm, ne zaman yazdığım belli olmayan notlarımın anlamları da belli değildir genellikle, vazgeçer yeni konular düşünmeye başlarım. Hallolmamış na kadar meselem varsa gelir aklıma. Çalışmam gerektiğini hatırlatırım kendime, tırnaklarımı keseyim derim, kaşlarımı alayım, sıkıntıdan çıkan sivilcelerimi yolarım, uykum gelir sonra, uyurum (notları bu sırada alıyorum galiba)... uyandığımda, eskiz kağıtlarımı alırım önüme, önce notlarımı gözden geçiririm.....

Akşamsefası

Gece.. Şafak.. ve Gölgeler

MEHMET KARTAL

Geceler.. ah geceler... Şarkılara bile neler vermiştir. Ama geceler sadece şarkılarla anlatılamaz. Şarkıları süsleyen geceler başkadır. Gerçek geceler ise çok başkadır. Hem de çok başka. Geceler, sadece ay dedenin ışığında elele dolaşmak veya öpüşmek değildir. Şimdi rontizmi terkeyleyip harbi bir gece yolculuğu yapalım. Gece bir ufaktan çökmeye başlar. Evlerde sofra toplanmış, çay, meyve faslı başlamıştır. Şehrin düzgün insanları esnerken, gerçek gece başlıyor demektir. Eski şehir hayatında gece yarısından sonra!

Şehir karanlığa gömülmüş. İnsanlar yataklarında mışıl mışıl uyumaktadırlar. Saat 00.01'i geçtikten sonra bekçi dayılar hararetlice düdüklerini öttürmektedir, hani 'biz buralardayız haa.. bir yamuk olmaya' hesabı. Saat 00.02: Bekçi dayılar hâlâ düdük üflemelerde. Lakin kondüsyon düşmüş. Çünkü uyku bastırmış. Düzgün vatandaşlara göre: 'İyi iyi, bekçiler dolaşıyor. Yani sağlamdayız' fikri belirmiştir. Ama ağaçlıklar, fidanlıklar ve karanlıklar arasında sıkışmış ve ateşi gözükmesin hesabı sigarasını avuç içinde içen gölgelere göre: 'Hımmm... bekçi dayıların kondüsyonu finito olmak üzere. Bir düdük daha bekleyek.. sonra ortaya çıkıp nöbeti devralak'

Saat 00.03: Bekçi dayılardan **"bittik gardaşlar bittik"** tonunda kısa bir resital. Ve şehir, karanlığa ve sessizliğe bürünür tamamıyla. Ve.. karanlıklara sıkışmış olan gölgeler ortaya çıkarlar. Apartman balkonlarına, otoların başına, gecekondulara doğru uzanmaya başlarlar. Şehir gölgelerle kaplanır. Sahibi görünmeyen gölgeler kapıları, pencereleri zorlamaya başlarlar. İşi bitiremeyen gölgeler alelacele mekân değiştirir. Şehrin bütün karanlıklarına hâkim olmuş gölgeler yayıldıkça yayılırlar. Hepsi elleri boş gelmişlerdir. Ama işler bitmeye başladıkça, gölgeler bellerinden ince naylon pazar çantalarını çıkarmaya başlar. Bir iş biter ve çantanın dibi dolgunlaşır. Sonra işler bittikçe çantalar dolmaya başlar. Şehir hâlâ geceyi yaşamaktadır. Düzgün insanlara göre gece çok kısadır. Ama gölgeler için uzun ve yeterlidir geceler. Çantalar doldukça dolar. Artık bekçi dayıların düdükleri ve üfürükleri duyulmamaktadır. Çünkü onlar, rüyaları ile başbaşa kalmışlardır. (Rüyalarında ama büyük bir gölge, ama büyük bir palamut yakalarlar. O dalga, onların o günkü ruh haline kalmıştır.)

Şehri sarmış olan gölgeler karşılaştıkça **"rasgele"** diyerek yola devam ederler. Balkonlara çıkıp belindeki iple aşağı tüp sarkıtanından tutun, tuvalet pencerelerinden bile girip çıkan gölgeler şehri sardıkça sarmaya devam ederler. Gölgeler şehrin bütün karanlıklarını parsellemişlerdir. Gece, artık şarkıları süslemek yerine, gölgeleri kapatmakla uğraşmaktadır. "Zaman abi" geçer ve gölgeler gökyüzüne bakarlar. Çünkü gece, artık gitmek üzere olduğunu belli etmeye başlamıştır. Ezan sesi duyulduğunda gölgeler, ellerinde çantalarla karanlığın sonuna doğru uzanırlar. Her gölge elindeki çantayı bir zulaya bırakıp uzaklaşmaya başlar. Çünkü, çantayı beraberinde taşımak kadar büyük bir kerizlik yoktur. Çalılıklar, fidanlıklar ve harabelerin kıyı köşeleri zulalarla dolar. Ezan sonrası gölgeler şehri terkeylemeye başlamışlardır. Çünkü, gece gitmiş, yerini şafak almıştır. Güneşin ilk ışıkları ile artık esnemeye başlamış olan gölgeler, kaybolmaya başlar.

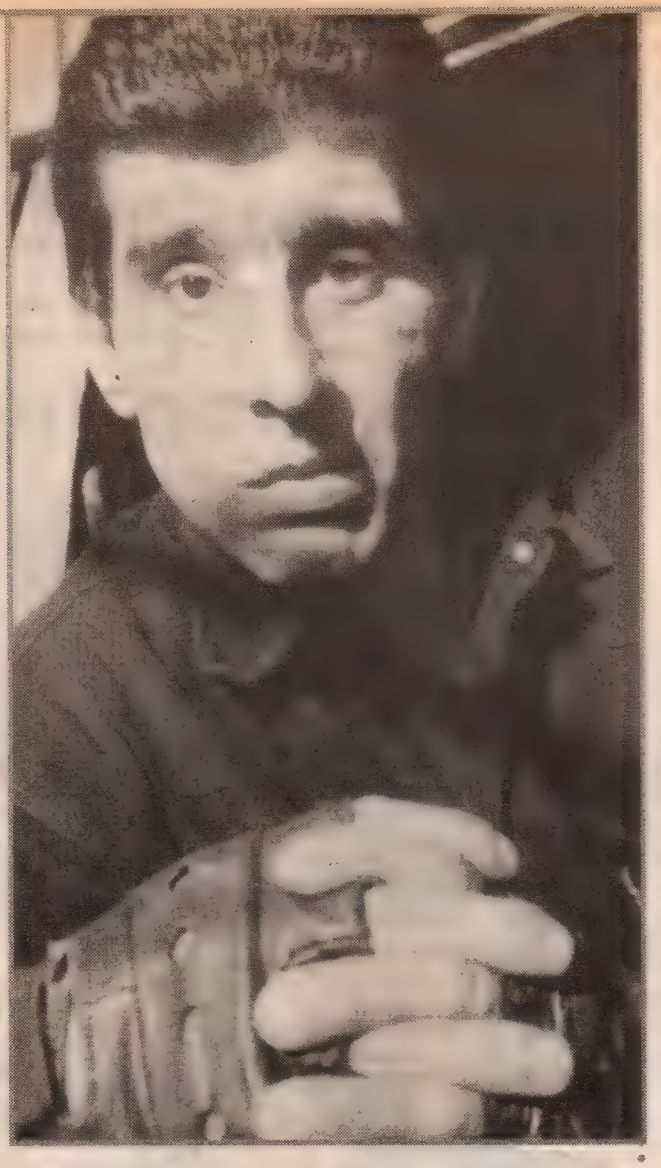

Düzgün insanlara göre gece çok kısadır. Ama gölgeler için uzun ve yeterlidir geceler. Çantalar doldukça dolar. Artık bekçi dayıların düdükleri ve üfürükleri duyulmamaktadır. Çünkü onlar, rüyaları ile başbaşa kalmışlardır.

Gölgeler kaybolacakları vakti çok iyi bilirler. Tam gölgeler kaybolmuştur ki.. yine bekçi dayıların düdükleri ve üfürükleri duyulmaya başlanır. Ama iş işten geçmiştir artık. Çünkü, gece görevini tamamlamış ve yerini güne bırakmıştır. En erken açan kahveler, çayocakları gecenin negatifliğinden kurtulup günün pozitifleri olmuş gölge sahiplerini ağırlamaya başlar. Gölgeler artık pozitif olduğu için iskambil ve tavla oynamaya başlamıştır. Vakit öğleni bulmadan gölgeler, pozitif görünümle yine şehre yayılmaya başlarlar. Ama bu kez çanta doldurmak için değil, zulaladıkları çantaları toplamak için. Bu arada "rancerler amirliği"ne telefon edenler, gece uyurken nasıl olduysa **ayıklandıklarını** söyleyenler **serenatı** başlamıştır bile. Onlar serenata devam eylesin. Öğleden sonraya kalmaz eldeki çantalar devrolup yerini keneye bırakır. Çantalar yeni sahipleriyle uzaklaşırlar. Pozitifleşmiş gölge sahipleri ise çayır, çimen, park palas mekânlarında uykuya yollanırlar. Tabi, keneler donlara zula edildikten sonra.

Akşam olur ve çorbacılar dolar. Akşam sonrası üçbeş masalı küçük meyhaneler muhabbetlere, hatta ortalıklara temel olur. Ve.. yine gece başlamak üzeredir. Optalidon cinsi pembe renkli fasulyeler.. cila özellikli biralar.. ve gece yine başlar. Ve.. şehir yine gölgelere teslim olmak üzeredir. Bu klişeleşmiş yaşamlar hep aynı şekilde devam eder. Ben sizlere eski geceleri anlattım. Şimdiki gecelere baktığımda, değişen tek şey.. artık tarih olmuş bekçi dayılar. Ama, şehir büyüdükçe gölgeler de çoğalıyor hani.

Anlayacağınız, geceler öyle **Bülent bacımızın** uzun çekişine hiç benzemez. "Ahh.. gölgeler" diye çeken ne zaman çıkacaktır acep? Hepinize iyi geceler.

Sizin İçin Günlerdir Pul Biriktiriyorum

ENVER ERCAN

dün sesiniz kalmıştı durakta
arkanızdan yetişemedim
bari şimdi dinleyin lütfen
kanat uçup durmasın adımlarınız
günler var ki size niyetliyim
ama hep böyle durgun dudaklısınız

Çok mu gevezeyim –
haklısınız...

bir tarihiniz vardır elbette
peki ya coğrafyanız
küçük bir gezinti yapardık sizinle
sözcüklerinize kadar ıslanırdınız
yanlış anlamayın lütfen
birlikte kaynardı suyumuz

Çok mu cüretliyim --
haklısınız...

size dokunsam
-biliyorum- hükümet sarsılır ama
bir âh ile bu âlemi virân ederim ben de
divan şairleri bile söyleyemez bu lafı
inanır mısınız
öyle bakmayın lütfen
yalan söyleyecek değilim ya göz göre göre
hem bir tutuşursam dilimde patlarsınız

Çok mu serseriyim--
haklısınız...

ama siz tam da bu şiirin fikrisiniz

Akşamsefası

Ohannes Şaşkal

Bu şiirleri göğün mavisine aşkediyorum Bir jet pilotunun kıçından fışkıran baharlarla

CAN
YÜCEL

Hasan Ali'ye

Hasan Âli'ye
Bu sabah, uyanırken tam,
Karşıma çıktın
Kara karaydı gözlerinin akları
Dargın mıyız yoksa?

Sana üryâni eriği hoşafı yaptım
Yanına domatesli pilâv, yemedin,
Dargın mıyız yoksa?

Her bahar erguvanlar içinde yaşardık
Bu bahar erguvan görmedim desem yeri
Dargın mıyız yoksa?

Piyano Forte

Piyano Forte
Sigara bir alışkanlıktır
Adamı öldürür
Eroin, afyon, LSD, asit
Şiir daha başka alışkanlıktır.
Alışamazsın.
Sol elinlen yazayım desen
Sağ elinlen yazamazsın.
Bi de yazmaya başladığın zaman
Kendini tutamazsın,
Şiir uyuşturuculardan değildir
En uyandırıcısıdır.
Bir şiir okuduğun zaman ayağa kalk.

Podyum

Ölümün atyarışı olmaz
Kimi plâse gelir kimi ganyan
Ecel değil, ölendir kazanan
Bu sittirici ülkemizde

Yurt Yazısı

Ne yaman zor imiş yonca yolması
Bizim memlekette adam olması

Rüya

Babamlan konuşmak istiyorum
Gece yarısı saat üçten sonra.
Annemlen çıplak yıkanmak istiyorum
Muslukları bile biliyorum
Sağdaki mi sıcak akar soldaki mi?
Bir ten kokusu gibi geliyor babam bana
Burnumda tütüyor.
Annem bir ten, okşamaya doyamıyorum.
Gül pembeleri açıyor eli değdikçe,
Rüyalarımda Venezuala'ya gidiyorum
Pasaportumu kaybediyorum ruhçu Suat'le
Napacam bilemiyorum.
Sanki anamı, babamı kaybetmişim

Rıza

Karasinekler o kadar bol ki
Ama da yine
Vurmuyorum kırmıyorum
Kışkışlamıyorum bile,
Konsunlar konsunlar
Konsunlar hayâsız hayâlarıma
Çünkim ben zâten
Ve şimdiden ölüyüm
Bu ıssıcakta
Ben babamın kokuşmuş
Dölüyüm...

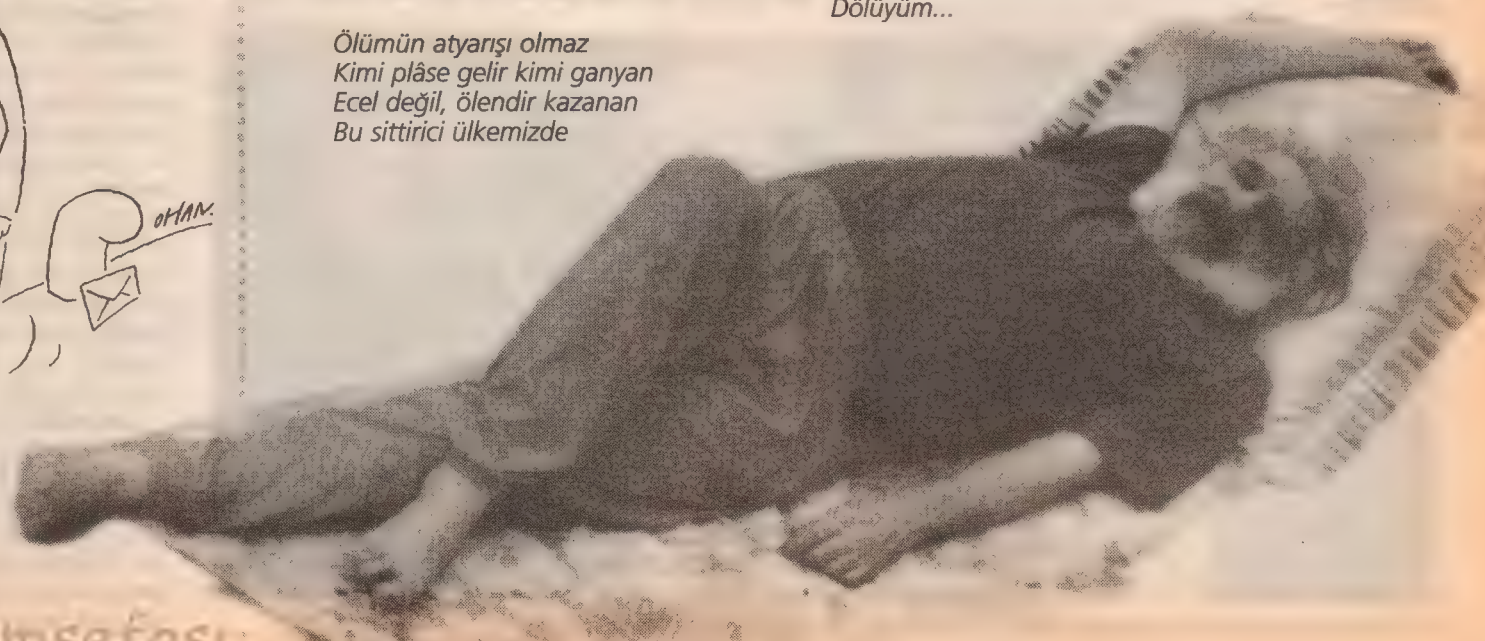

Yazarlıkta 25. Yılını Kutlayan

Lütfü Oflaz:

"Biraz mizah, biraz ironi, biraz hiciv, biraz teşbih, biraz hüzün ve de isyan, o benim işte!"

Lütfü Oflaz, hapiste arkadaşlarıyla bir volta sırasında, hemen solundaki ise Selahatin Duman

"İki üç fırça darbesiyle ortaya bir resim çıkaran ustalar gibi, Lütfü Oflaz da avuç içi kadar bir kağıt parçasında diyeceğini söyleyiveriyor.". Cumhuriyet Gazetesi başyazarı İlhan Selçuk, böyle yazmıştı Lütfü Oflaz için.Lütfü Oflaz, geçtiğimiz günlerde yazarlıkta 25. yılını tamamlayıp, genç yaşında çeyrek asırlık çınar oldu. Henüz lise çağlarında Aziz Nesin gibi ustaların yazdığı Akbaba mizah dergisinde yazmaya başladı, ardından da günlük gazetelerde yazarlık ve başyazarlık yaptı. Kalemiyle olduğu kadar eylemleriyle de dikkati çekti Lütfü Oflaz. Örneğin askeri darbeye karşı ilk insan hakları kampanyasını o başlattı. Her türlü zulme, sömürüye kalemiyle ve eylemleriyle hep başkaldırdı. Bu yüzden hapislere atıldı, çok uzun süreler işsiz bıraktırıldı. Bazen de dokuz köyden kovulmak, tek başına kalmak gibi bedeller ödedi. Basın-yayın dünyasının bu "hüzünlü isyancısı" ile yazarlıkta 25. yıldönümü nedeniyle konuştuk.

İlk yazdığınız yayın da bir mizah dergisi, son yazdığınız yayın da. Söyleşimize bu noktadan başlayalım.

Oflaz: İlk yazımın yayınlandığı yer Akbaba mizah dergisi. O zamanlar delikanlı çağlarımdaydım. Bence mizah dergiciliğinin de üç büyükleri var. Yani kitlelere malolmaları, geniş okur kitlesi olması bakımından mizah dergiciliğinin üç büyükleri var. Bunların en yaşlısı Akbaba, en genci Leman. Akbaba'da yazıp çizenlerin içinde bugün sadece ben Leman'da yazıyorum. Çoğu hayatta olmasına rağmen Akbaba'da yazıp da bugün Leman'da yazan benden başka kimse yok. Yani mizah dergiciliğinin üç büyüklerinin en yaşlısında da yazdım, en gencinde de yazıyorum.

Cumhuriyet'teki bir söyleşide "geçmişle gelecek arasındaki köprü" olarak tanımlanmanız bu yüzden...

Oflaz: Yazarlığın yanında başka boyutları da var bunun. Geçmişe damgasını vuran birçok olayın, mücadelenin içinde yeraldım. Örneğin askeri darbeye isyan bayrağını açıp, insan hakları kampanyası başlattım. Askeri darbeden sonra mahkûm edilen ilk yazar benim. Yine geçmişe damgasını vuran birçok insanla tanışıklığım, arkadaşlığım var. Bir kısmıyla çalışma arkadaşlığı, kalem arkadaşlığı yaptım. Bir kısmıyla mücadele arkadaşlığı yaptım. Bir kısmıyla hapishane arkadaşlığı yaptım. Bir kısmıyla aynı evi, yatak sıkıntısı nedeniyle aynı yatağı paylaştım. Örneğin Aziz Nesin'in neredeyse torunu yaşındaydım ama ta Akbaba'dan beri tanışıklığımız, arkadaşlığımız vardı. Onun gibi Uğur Mumcu, Yılmaz Güney, Necip Fazıl, Yaşar Kemal, Çetin Altan, İlhan Selçuk ve daha birçoklarıyla arkadaşlık yaptım. Öte yandan bugüne damgasını vuran birçok olayın, insanın da içindeyim. Leman'ın, Öküz'ün genç yazar çizerleriyle de arkadaşlık yapıyorum. Gençliğin, yani geleceğin, yarınların en çok okuduğu yayınlar Leman, Öküz ve ben bunların yazarıyım. Geçmişin tecrübesiyle geleceğe, gençliğe yazıyorum. "Geçmişle gelecek arasında köprü" isem bundandır.

Akbaba'nın kadrosundan bugün Leman'da yalnız siz yazdığınıza göre bunun nedeni ne?

Oflaz: Bir kere dünün insanı ile bugünün insanı farklı. Bugünün insanı çocukken bilgisayarla, İnternet ile tanışıyor, dünyayı tanıyor. Bilgi akışı, iletişim akışı çok kanallı, çok hızlı. Binlerce radyo, dergi, gazete, TV var. Oysa Akbaba döneminde nihayet bir devlet radyosu, bir iki dergi, birkaç gazete vardı. Kısacası dünün insanı ile bugünün insanının biçimlenmesi, beğenileri farklı. Hele de Leman gibi okurlarının çoğu genç olan, fevkalade dinamik ve dinamit gibi okurları olan bir dergide yazmak sözkonusu olursa. Akbaba dünün tarzı, Leman bugünün tarzı. Herhalde dünün olduğu kadar bugünün de yazarı olmanız gerekiyor.

Leman'daki yazılarınız adı üstünde yazıkatür. Bununla yazında0 bir tür mü oluşturmak istediniz?

Oflaz: Birçok saygın yazarın, eleştirmenin yazdıklarına bakarsanız karikatüristlerin çizgi ile yaptıklarını yazı ile yapıyorum. Harfler, kelimeler ile karikatür çiziyorum. Görsel bir hicvi yazıya döküyorum. Aslında bu tür yazmaya yatkınlığım var. Başyazı yazdığımda bile bu böyle. Bu tür yazmak yapıma olduğu kadar günümüze de uygun. Örneğin Akbaba'da uzun yazılar, hikâyeler daha çok yer kaplardı. Karikatürlerden daha çok yer kaplardı. Oysa Akbaba'dan sonra kitleselleşmiş mizah dergileri olan Gırgır, Leman karikatür ağırlıklı. Devir sözünü uzun yoldan söyleme devri değil. Malûmunuz bugünün insanı dünün insanına göre çok hızlı yaşıyor, tam bir koşuşturmaca içinde. Her an sayısız radyo, televizyon, iletişim araçlarıyla da karşı karşıya. Söyleyeceğini kısa, hızlı, çabuk söylemek günümüzün dünyasına daha uygun gibi geliyor bana. Zaten önemli olan içerik, işlev. Nitekim en değerli bilgisayarlar boyutları en küçük olanlar. Teknoloji ilerledikçe boyutlar küçülüyor.

Dünün basın-yayın dünyasıyla bugünün basın-yayın dünyasını karşılaştırırsanız ortaya nasıl bir tablo çıkar?

Oflaz: Geçmişte basın-yayın dünyasının kapısı çok dardı. Edebiyat dünyasının kapısı çok dardı. O dar kapıdan girip, basın-yayın dünyasına, edebiyat dünyasına kabul edilmek çok zordu. Çünkü nihayet bir iki dergi, birkaç gazete vardı. Oralarda da Aziz Nesin gibi üstadlar yazarlardı. Onlarla birlikte aynı yayında yazmak, onların aralarına kabul edilmek imkansız denecek kadar zordu. Basın-yayın dünyasında, edebiyat-sanat dünyasında torpil işlemezdi. Anrcak kendi yeteneğinle bir yerlere gelebilirdin. O zamanlar güzel yazmak, farklı yazmak esastı. Şimdi öyle mi? Örneğin büyük medya gruplarının gazetelerinde, dergilerinde yazanlara bakınız. Oralarda patronun sevgilisi, genel yayın yönetmeninin dostu, başyazarın karısı, yazıişleri müdürünün yakın arkadaşı olduğu için yazanlar var. Büyük holdinglerin adamı olduğu için yazanlar var. Yazma yeteneği olan da yazıyor, olmayan da. O zaman da yazarların okur üzerindeki etkisi azalıyor. Dünün yazarlarının okur üzerindeki etkisi nerede, bugünün çok satışlı gazetelerinde yazanların okur üzerindeki etkisi nerede...

Son olarak şuna değinmek istiyorum; yazılarınızda mizahın, ironinin, hicvin, teşbihin, isyanın yanında gizli bir hüzün de göze çarpıyor...

Oflaz: Ben de zaten buyum. Biraz mizah, biraz ironi, biraz hiciv, biraz teşbih, biraz hüzün ve de isyan, o benim işte! Benim gibi bir isyancının zaman zaman demir attığı bir limandır hüzün. Hüzün benim gizli limanımdır.

Ve Lütfü Oflaz dışardaki dostlarıyla felekten bir gece çalarken...

Akşamsefası

CEMAL SÜREYA **İP**

TUNCER ERDEM

Odada
Neydi onlar, açmalık belki;
Camekânda neft, güherçile,
Belki de rum ateşi.

Yanıbaşımızda
Bir su akardı eli serçeli
Sepetler tıklım tıklım havlu, bez;
Öpüşlerle yeniden çizerdim seni.

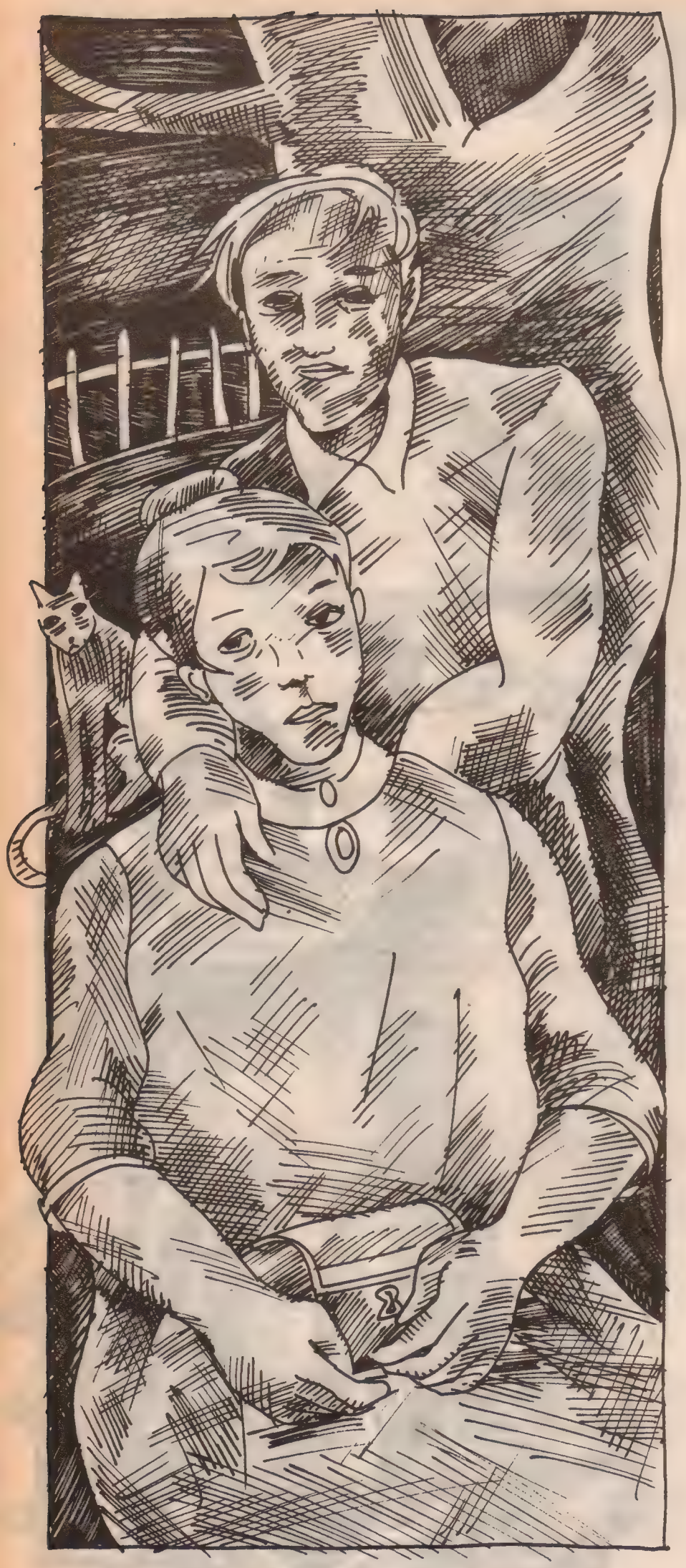

Üstümüzde
Uzayıp giden çamaşır ipini
Kimi ben görürdüm, kimi sen;
O ipti işte aşkın yazı dili.

Dünyada
Bakışımlıydı, çocuktu bedenlerimiz;
Ezilir, ezilirdi aralarında
Yağmurkuşugillerden biri.

Akşamsefası

Müzayedelik İlanlar Eşantiyonluk Anlaşmalar

AGÂH ÖZGÜÇ

"Gülay Hanım, iki yıl boyunca ne dekolte resim çektirebilecek, ne de mayo, bikini defilelerine katılabilecek. Ayrıca, erkeklerle gece hayatı da olmayacak. Eğer bunları ihlal ederse, tazminat ödeyecek bize".

Aydın takımının burunladığı ve önüne gelenin ahkâm keserek saldırıp bir **"şamar oğlanı"**na dönüştürdüğü şu Yeşilçam, aslında öylesine ilginç malzemelerle doludur ki... Yeter ki eski bohçalarınızı, sandıklarınızı açıp havalandırın. Arşivlerinizi, eski gazete ve dergi koleksiyonlarınızı karıştırın, belleğinizi şöyle bir yoklayarak anılarınızı tazeleyin.

İlle de eleştirel bir gözle bakma alışkanlığından kurtulun. Önyargılardan sıyrılıp mümkün olduğu kadar hoşgörülü davranın. **"Kaka çocuk"** olan yalnızca Yeşilçam mı? Yalnızca **"sütten çıkan ak kaşıklar"**, günümüzde ana haber bültenlerinin bile giderek arabeskleştiği TV kanalları mı? Ucuz **"yıldızcık"**ları **"sanatçı"** diye yutturmaya çalışan magazin basını mı?

Neyse biz temel konumuza dönelim. Ne diyorduk?

Eski dergilerin sayfalarını karıştırmaktan, eski bohçaları açmaktan sözediyorduk. Bohçalar bir yana, biz eski dergilere bakalım. Siz de fırsat buldukça, üşenmeden bakın, karıştırın... Hiç belli olmaz öyle ilginç ilanlar ya da başka şeyler çıkabilir karşınıza. Fena mı, hem sitres atarsınız, hem de kafa bulursunuz...

İşte rastgele bir dergiye bakıyoruz. Haftalık bir dergi, adı **Büyük Gazete,** sayı 7, yıl 1961.

Çerçeve içinde **"Menejer Aranıyor"** başlığıyla verilen bir ilan bu, yanılmıyorsak. Menejeri kim arıyormuş? Okuyoruz:

"Film mevsiminin başlaması dolayısıyla:

Sette paltomu tutacak, makyaj takımlarımı taşıyacak, gardrobumu düzenleyecek, randevu saatlerimi ayarlayacak, icabında kahvaltımı yatağıma getirecek, telefonlarıma cevap verecek, sık sık âşık olacak, şirketlerle anlaşmaları düzenleyecek,

FAKAT... Benim paramla yazıhane tutup ismimi istismar etmeyecek, yüzüme gülüp arkamdan konuşmayacak, muayyen ONDALIĞIN'dan fazlasını istemeyecek, ufak menfaatler için karısını boşamayacak; Bazı mahrem meseleleri görüp duymayacak sineye çekecek...

Ve bütün bunların üzerinde:

KOVDUĞUM zaman HAYSİYETLİ olup gidecek

Bir menejer arıyorum."

İmza **Fikret Hakan.**

Ünlü oyuncunun şair olduğunu biliyorduk, ama böyle bir mizah şaheseri döktüreceğini tahmin etmiyorduk. Görüyorsunuz **Fikret Hakan,** hayranlarıyla nasıl da kafa buluyor?

Gerçekte, bu tam müzayedelik bir ilan. **"Müzayede"** deyip geçmeyin. Özellikle de kitap kurtları ve koleksiyonerlerin dikkatle izlediği bu açık arttırma pazarlarında neler antika olmuyor ki? Vallahi o çöpe attığınız kağıt parçaları, kart postallar, el ilanları ve mektuplar yüzünden, antika hastaları birbirleriyle nasıl da kapışıyorlar, görmelisiniz... Yeter ki tarihleri eski olsun.

Galiba **"bit pazarlarına nur yağdığı için"** eskiye özlem duymak ya da klasik bir deyişle **"nostaljik takılma"** moda oldu entelektüel kurtlar arasında.

Geçenlerde bir müzayedede, yıllar öncesinin çok ünlü gazetecisi olan Sermet Muhtar Alus'un 1952 tarihli basın kartı bile satılmıştı. İnsan bir kere ölmesin... Öldükten sonra kim kime dum duma...

İşte eskiyi karıştırıp deşerseniz, böyle müzayedelik ilanların yanısıra, kimbilir daha nelerle karşılaşabilirsiniz?

Ne demişler: **"Arayan mevlasını da bulur, belasını da"**.

Yeşilçam'da **"müzayedelik ilanlar"** olur da **"eşantiyonluk anlaşmalar"** olmaz mı? Onu da örnekliyelim isterseniz?

İslami sinemacı ve film yapımcısı **Mehmet Tanrısever**, 1990 Miss Globe Güzellik Yarışması'nda kraliçe seçilen **Gülay Pınarbaşı** ile bir anlaşma yapmış. Bu ilginç anlaşmayla ilgili açıklamayı 8 mart 1991 tarihli **Hafta Sonu Gazetesi**'nden okuyalım dilerseniz? Yapımcı **Mehmet Tanrısever** bakın ne demiş:

"Gülay Hanım, iki yıl boyunca ne dekolte resim çektirebilecek, ne de mayo, bikini defilelerine katılabilecek. Ayrıca, erkeklerle gece hayatı da olmayacak. Eğer bunları ihlal ederse, tazminat ödeyecek bize".

Bir ikinci örnek için daha gerilere dönelim. Mesela 1962'ye. Bu da **Muhterem Nur**'la gazeteci-aktör **Işın Kaan**'ın evlilik öncesi **"aşk anlaşmaları"**. Işın, Muhterem'den ne istiyor, Muhterem de Işın'dan ne talep ediyor, bakalım şimdi.

Muhterem Nur'un istekleri: **"Bana sadık kalacaksın, yalan söylemeyeceksin, spor giyineceksin, Kolalı yaka sevmem, çok içme, pembe keyif ol, gene gazeteciliğe döneceksin, sık sık karanfil getireceksin, kızımız olursa adını "Arzu" koyacağız..."**

Bu da **Işın Kaan**'ın istekleri:

"Dar etek giymeyeceksin, saçlarını iki örgü yapacaksın, sık sık sahan köftesi pişireceksin, yılda ikiden fazla film çevirmeyeceksin, iyi kadın rolleri oynayacaksın, dedikodulara aldırmayacaksın, erkek çocuğumuz olursa adını "Alihan" koyacağız, "Kars'a giderim Kars'a" türküsünü hergün çalacaksın..."

Evet, görüyorsunuz... Türk toplumunda **"maço"** olan sadece erkekler değilmiş. Kadınlar da yeri gelince **"Maçolaşıyormuş"** meğerse...

Hadi bakalım, sıkıyorsa karşı çıkın!..

Akşamsefası

Hakiki Kesikbaş Hadisesi

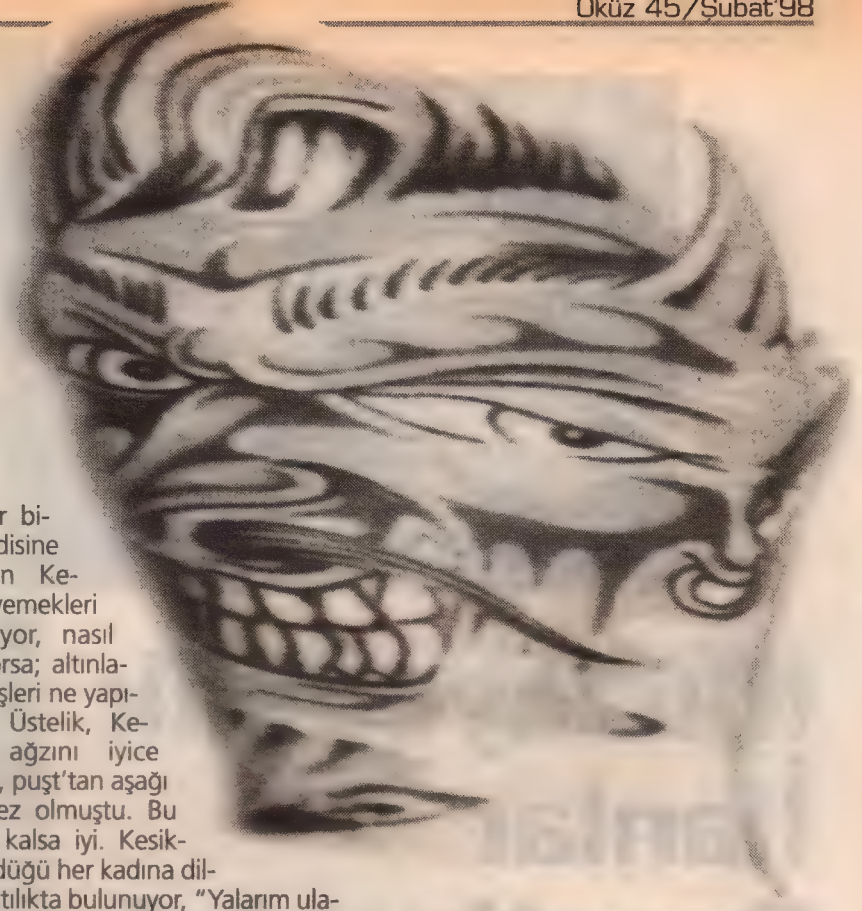

EKREM GALİP YALINER

Kıymetli okurlar, öncelikle bir vazifemizi yerine getirmek ve ihtarda bulunmak durumundayız: Bu yazımızı 18 yaşından küçüklerin okumamasını bilhassa rica ediyoruz. Yalnızca onların mı? Belli bir seviyeyi korumaya itina gösterenlerin de bu yazıdan menfi şekilde etkilenecekleri kanaatindeyiz. Yanlış anlaşılmasın, biz seviyesiz değiliz. Lakin tarihçiyiz, hakikatleri yazmakla mükellefiz..

Neyse, gelelim mevzuya: Saadettin Teksoy Bey'in kıymetli programlarını izleyenler, "gizemli türbe" bölümlerinde, normal tabut büyüklüğündeki sandukaların yanında, benzetmeyi mazur görün, bir baton pasta kutusu şeklindeki küçük sandukalarla da karşılaşmışlardır. İşlemeli yeşil örtülerin altında, iki karış uzunluğunda kutular. Tabut deseniz, küçük.. Pasta deseniz, tuhaf... Hediye paketi deseniz, alakasız... Peki, nedir? Kesik baş! Esasen bitişik yazmak icap eder: Kesikbaş... Anadolu kültüründe kesikbaşların hususi bir yeri vardır, müstakil kesikbaş türbelerine rastlanır; haliyle pek çok kesikbaş hikâyesi de anlatılır. İslam kültürünün parçası olan Kesikbaş Hikâyesi'nden söz etmiyoruz, o bizim işimiz değil; gündelik hayat efsanelerinin kesikbaşlarından söz ediyoruz...

Evet, kesikbaş sohbetlerinin tamamı efsanelere, hurafelere dayanır. Hiçbirinin hakikatle alakası yoktur. Anadolu tarihinde bir tek hakiki kesikbaş hadisesi vardır ki, o da sohbetlere konu olmaz. Unutulmuş, zorla unutturulmuştur. İşte bizim nakledeceğimiz hadise de budur.

Bugünkü sakinlerini huzursuz etmemek maksadıyla adını vermeyelim, 17.yüzyılın sonlarında, şirin bir Anadolu şehrinin küçük bir köyünde hayat tüm sıradanlığıyla akıp gitmekteydi. Ta ki İvezlerin Ahmet bir gün köy meydanında divaneler gibi dövünür halde bulunana dek. Ahmet bir "Anam anam..." demekteydi ki, sesi on sigara içimi mesafedeki İncedere'nin taşlarından yankılanmaktaydı: "Anam anam... Kesikbaş... Bi de hallice konuşur ki... Oy başıma gelenler... Demesin mi 'Hele Ağa bi bakıver şöyle', dizimin dermanı hepten toprağa karıştı da..."

Ahmet'in anlattığına bakılırsa koruluğun içinden geçip köye doğru gelirken bir ses çalınmıştı kulağına: "Hele Ağa bi bakıver şöyle..." Sağa döner kimse yok. Sola döner, kimse yok... "Ağa yana değil, yukarıya bakacan hele!" Ahmet bir kaldırır ki başını, meşenin dalında bir kesikbaş! Tütün ister, su ister...

İvezlerin Ahmet akıllı uslu adamdı ya, anlattığı da inanılacak gibi değildi. Köylüler "Aman Ahmet" dediler, "hallenmişsin sen, Çolak Hoca bir okur üfler, bişeyciğin kalmaz devrisine"... Öyle dediler de, o gece köyde kimsenin gözüne uyku girmedi. Deli Sadık olsa, Yamukların Mustafa olsa, neyse. Ama İvezlerin Ahmet...

Uzatmayalım, Kesikbaş ertesi gün de dombayların Kerim'e görününce, köylünün aklı iyice karıştı. Üçüncü günün sabahı, bütün köy, okuya üfleye, muskalara göğüslerine bastıra bastıra yola koyuldu. Herkes birbirine "Sen önden git" diyordu ya, koskoca Pelvan Hasan'ın bile ayakları geri geri gidiyordu. Neticede iş İvezlerin Ahmet'le Dombayların Kerim'e düştü. "Yürüyün yav, yürüyün" dediler, "Kesikbaş'ı görmeynen ölmez ya adam!"...

Koruluğa varıldı, köknarların içinden yüründü, birinci büyük meşeyle ikinci büyük meşenin arasından geçildi, üçüncü büyük meşe göründü ve... Koruluk dua sesleriyle, çığlıklarla, ağlamalarla inlemeye başladı. Oradaydı işte, dalın üzerinde. Asabi bir baş'a benziyordu:

- Ağalar, karılar, susun, bağırmayın! Bi kafamız var onu da şey ettiniz bağıra bağıra...

Köylüler susmaya çalışıyorlardı ya, ne çare...

- Ulan yeter bee!

Kesikbaş'ın daldan havalandığı görüldü. Eğer o dönemde Uzakdoğu'yla münasebetlerimiz gelişmiş olsaydı, köylüler bilahare hadiseyi şu şekilde nakledeceklerdi: "Pingpong topu gibi! Zıplaya zıplaya hepimize birer kafa geçirdi ki..."

Suratlar patlamış, kaşlar yarılmış, burunlar kırılmış ama sukûnet de sağlanmıştı. Kesikbaş yeniden dalına kondu, aşağı baktı ve bir kez daha havalanıp Fadime Nene'nin eline konuverdi: Şaap, pıt! Kesikbaş Fadime Nene'nin elini öpüp başına koymuştu.

- Aynı rahmetli nenene benzersin, Nene. Az çekmediydi rahmetli. Nerde böyle meşeler, çınarlar. Dedemle beraber en cılız dalların üzerinde, kızgın kayaların kovuklarında...

Kesikbaş dalıp gitmişti. Köylüler sessizlik içinde bekleşiyorlardı şimdi. Bakalım daha neler gelecekti başlarına.

- Neyse ağalar, ben bundan böyle burayı mekân tutmuşum. Havası temiz, suyu güzel. Her gün yemeğimi, tütünümü isterim. Sonra her gün iki gümüş mecidiye, bir altın. Kaytardınız mı, kafayı eklerim ki, bu yediğiniz kafalar daha hiçbir şey değil. Ona göre! Şimdi ufak ufak..

***

- Ona buna "top" der ya, esas kendisi topun önde gideni.

- Hee, aynı top gibi. Bi yuvarlak kafa işte.

Köylüler dertleşip duruyorlardı ama dertlerinin dermanı yoktu. Her gün altın, gümüş götürmekten ilikleri kurumuştu. Üç öğün yemek, torbalar dolusu tütün de cabası. Civardaki tüm köyleri birer birer kendisine bağlayan Kesikbaş yemekleri nasıl yiyor, nasıl sindiriyorsa; altınları gümüşleri ne yapıyorsa... Üstelik, Kesikbaş ağzını iyice bozmuş, puşt'tan aşağı laf etmez olmuştu. Bu kadarla kalsa iyi. Kesikbaş gördüğü her kadına dille sarkıntılıkta bulunuyor, "Yalarım ulaan!" diye bağırdı mı, köyün erkekleri öfke ve çaresizlikle başlarını öne eğiyorlardı. İçlerinden "Bizimki olmaya bari!" demek dışında yapabilecekleri bir şey yoktu. Bitti mi? Hayır! Kesikbaş, müthiş dedikoducuydu da aynı zamanda. Dalında durmuyor, zıplaya zıplaya orayı burayı dolaşıyor, kim kimin samanlığında ne yaptı, kim derenin kıyısında kiminle oynaştı hepsini öğrenip köye yayıyordu:

- Recep Ağa, bak hele! Senin karının alt taraflarında bir sararma var mı? Yani şeyden diyorum, Sarı Memet gavatıyla halvet oldular da çalıların orda... Sen de aç bırakmışın ama karıyı. "Oh Memedim!" diye diye... Ha ha haaa!

Fadime Nene dışında bütün köy Kesikbaş'ın zulmü altındaydı artık. Fadime Nene ise kendisine saygı ve ilgi gösteren bu garip kafayı seviyordu. Kesikbaş'a gönüllü hizmet eden tek köylü oydu. Diğer köylülere gelince...

Onların canına tak etmişti. Her şeyi göze aldılar, Kesikbaş'a başkaldırmayı kararlaştırdılar. Artık ne altın vereceklerdi, ne gümüş, ne tütün. Fadime Nene isterse yemek götürsündü...

Kesikbaş'a altın bırakılmayan ilk günün gecesi, köy meydanının sessizliğini "boiing, boiing!" sesleri bozdu. Kesikbaş, kendinden emin zıplayışlarla ilerliyordu:

- Yalarım ulaan! Yıkarım ulaan!

Yarım saat içinde köyün tüm evleri kafa darbeleriyle hasar görmüş, birçok hayvan telef olmuş, Fadime Nene dışındaki tüm kadınlar da tacize uğramıştı. Kesikbaş, isyanın bedelini ağır ödetmişti.

Bu olaydan sonra, civardaki köylerin ihtiyarları toplandı, düşünüldü taşınıldı ve durumu zaptiyeye bildirme kararı alındı. Hususi bir hadise olmadıkça, o civarda zaptiyeye rastlanmazdı. Heyet kuruldu, şehre inildi, zaptiye kolağası Bekir Bey'e çıkıldı. Vaziyet anlatıldı. Bekir Bey bir an kendinden geçer gibi oldu:

- Eyvah, yine mi o? Ulan geçen sefer iki bölük askeri... Bi kafa bi dil derken az kalsın sülalemizi...

- Ne dedin Bekir Bey? Sen evvelden de belledin mi yoksa bizim Kesikbaş'ı.

Bekir Bey toparlanmıştı:

- Onu değil ebenizi belledim! Tövbe tövbe... Hurafe bunlar, hurafe. Yok öyle Kesikbaş filan. Uydurmayın. Hadi bakalım, hadi hadi...

İhtiyar heyetinin üyeleri, Bekir Bey'den yedikleri falakayla kaldılar. Çare yoktu, ya evi toprağı terkedip göçülecekti, ya Kesikbaş'ın hakimiyeti kabul edilecekti. Heyetin geri dönüp köylere dağıldığı gece, kerpiç duvarların arasında çok gözyaşı döküldü. Göç başlıyordu...

Yakında göçün başlayacak olmasına aldırmayan tek insan Fadime Nene'ydi. Yaşlı kadın, Kesikbaş'ıyla çok mutluydu. O günlerde, bir öğle vakti yine koruluğa gidip bağırda.

- Kesiik, yavruum, in aşağı! Bak sana ne getirdim.

- Ooo, kimbilir ne getirdin Neneciğim. Bi de acıkmışım ki...

- Taze koyun dalağı kavurdum yavrum. Sıcak sıcak...

- Yapmaa, yapmaa! Sakın yapmaa! Ben dalak hiç sevmem, hayatta dalak yemem! Bak, Nene yemem dalağını... Ben dalak yemeeem!

- Olur mu yavrum, şifadır, dermandır...

Kesikbaş dalına doğru havalanmaya çalıştı ancak Kesikbaş'ın sol kulağını havada yakalayan Fadime Nene, diğer elinde yuvarlayıp soğanla ezdiği dalak parçasını şaap diye tıkıştırıverdi kıpkırmızı olmuş baş'ın ağzına. Koruluk önce bir öğürtüyle inledi, ardından yuvarlak bir cismin havada müthiş bir hızla uçtuğu görültü ve bir daha Kesikbaş'ın izine rastlanmadı. Hiçbir zaman, hiçbir yerde...

Haliyle göçten vazgeçilmiş, Fadime Nene kahraman ilan edilmiş, bu işe kahraman nene dışında herkes sevinmişti. Kesikbaş karşısında acze düşmenin utancından kurtulan hükümet de, hadiseyi unutturma çabalarına girişmişti. Bu unutturma kampanyası nedeniyledir ki, bugün Anadolu'da bir çok kesikbaş hikâyesi anlatılır da, hakiki kesikbaş hadisesi konuşulmaz. Lakin bir âdet, bir gelenek vardır ki, onun kökenini açıklayabilecek insan da bulunmaz. Evet, bugün bile, Anadolu'nun bazı köylerinde, her mevsim dönümünde ağaçların arasına bir taze koyun dalağı bırakılır...

Aksamsefası

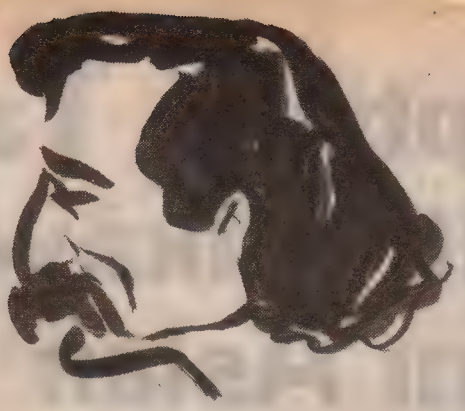

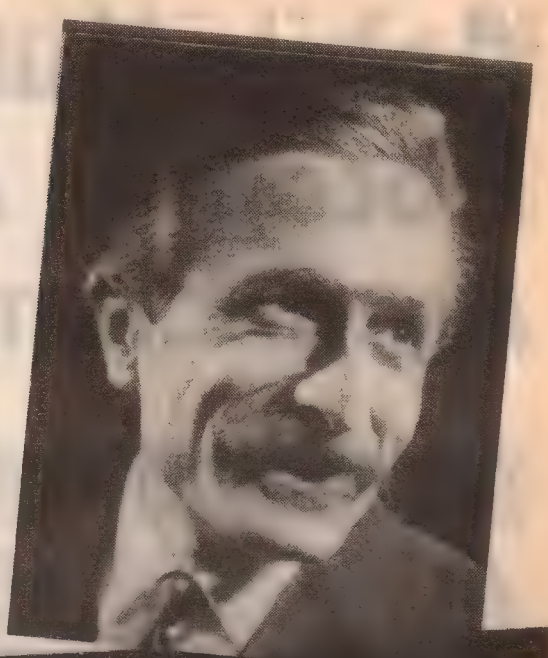

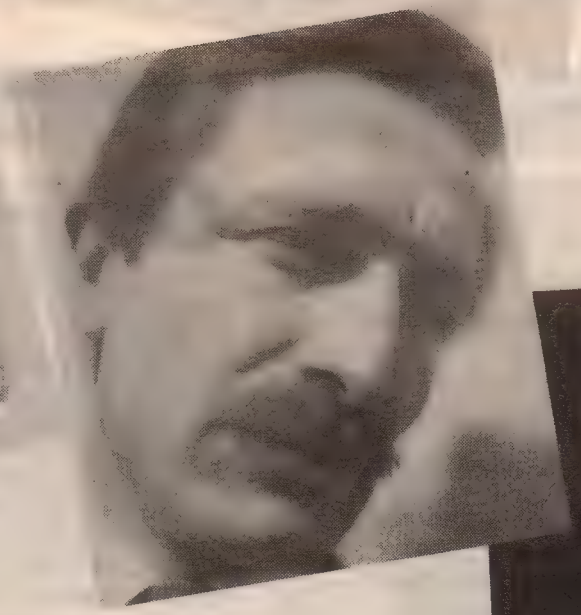

Dedem Özdemir Asaf

SENEM KARAGÖZOĞLU

Tarih, çantamdaki 'şair dede' anılarımı çıkartıp güzel bir nostalji potpurisi yapmama izin vermiyor. 18 yumurtayla pişirilmiş ıspanaklı omletler yapıp zorla yedirişi, rüzgara ve ısıya göre renk değiştiren taşlı yüzüğü, en sevdiğim oyuncağımın üstüne basıp kırışı dışında. Asıl acı gerçekler var: Ortakokulda yazdığım bir kompozisyonu dedemin bir dörtlüğüyle bitirmem, öğretmenimin ben yazdım sanarak okuldaki tüm meslektaşlarına okutması, ben gerçeği açıklayana kadar kimsenin durumu anlamaması, sonra da Asaf'ın torunu olarak nam salmam. Henüz yazılarında referans vermeyi öğrenmemiş benim gözümde ise, koskoca şiiri tanımamaları ve 12 yaşında birinin hayata dair böyle bir şey yazabileceğini sanmaları ne tuhaftı. Tuhaflıklar bitmeyecekti. Hayat beni henüz gerçek şair ve şiir dostlarıyla karşılaştırmamıştı: "-Aa, sen Özdemir Asaf'ın torunuymuşsun! Neden daha önce söylemedin. -"Asaf'ın torunu olduğunu öğrendim. Ben Asaf'ı çok severim, ilk aşkıma hep onun şiirlerini yazıp yollardım, bu gün bile kitaplarını saklarım, sayfaları kopuk kopuktur, üzerlerinde yazılar vardır." -"Asaf benim çok yakın dostumdu, sen de yazıyor musun? Uzun uzun konuşalım bir gün. Bunun gibi daha ne cümleler karşısında, sanki mevzudan utanıyor numarası yapıp -"Hı, öyle mi? sevindim. Yok ben yazmıyorum. Tabi olur, konuşuruz bir gün." demek zorunda kaldım ve suçsuz yere dedemden binlerce kez özür diledim.

Özdemir Asaf, yaşadıklarını ve hissettiklerini dizelere en güzel şekilde dökmüş bir şairden çok daha fazlasıdır. O, kendi tabiriyle, nehir, dağ deniz değil dünya üzerine yazmıştır. Her insanın arasında feryat eden değil; feryat eden insanların arasında susan, yazan, düşünen bir şair olmayı tercih etmiştir. Ne iyimserdir ne de kötümser. Tüm dünyayı kucaklamak istemiş kolları yetişmemiş, ona sessizce kabullenmek kalmıştır.

Onun şiirini okumak, hologramlarla dolu bir labirentte durmadan dolaşmak gibidir. Size gidilecek yolu asla göstermez, size bir şey söyler, size bir şey söyletir, anlamazsınız bile. Doğru yol, doğru yer yoktur, labirent hayatın kendisidir. Mesele bununla başetmektir. Geçmiş güne geri döner çoğu zaman Asaf, kendini bulur o günde, şaşırır ama kızmaz genç şaire. Bir değil, bir çok Asaf vardır o labirentte. Hepimiz kendimizle karşılaşmaz mıyız kendi labirentimizde, hem de bir çok kere?

Tertip ve baskı yanlışlarından nefret eder. Çünkü şiirleri edebi ve felsefi oldukları kadar figüratif özellikler de taşır. Şiirde görselliğin önemi tartışılabilinir elbette. Ama ona görülmeden anlaşılamayacak değerler katabilmek ustalık işidir. Onun için şiir, içinde gizler barındıran bir anlatım tarzından başka, bir oyundur aynı zamanda. Dolayısıyla, çekinmez hiç okura seslenmekten, onu şaşırtmaktan, denemekten, yanılmaktan.

Ona göre, durmuş bir saat bile günde iki kez doğruyu gösterir... Bence de.

Anlatı Kütüphane Tarih Fotoğraf Altı Hikâye Şiir Ayın Elemanı Aslan Özdemir

ANLATI
Havadan sudan

Anlatacak per birşey yok... Beş yıldır her yazdığımı öncelikle okuyan ve eleştirileriyle katkıda bulunan "sevgili" Z.Z.nin anısı hep içimde varolacak. Öküz ve Leman'a yazı ve şiirlerimde esin kaynağı olmuştu. Tüm yazdıklarımda kendisine ithaf ettiklerim için gerçekten hiç pişmanlık duymadım.

FOTOĞRAF ALTI:
A.Ö.

Saçlarını / sudaki resmine tarayan / Güzel / Ayna değil çatlayan
Yağmurun ilk damlası düştü / Kadınlığına...

HİKAYE
Kırk Oda İle Gezgin

Sararmış bahar yaprakları arasından üzerime dökülen güneş ışıkları, bedenime tatlı bir keyif katıyordu. Bir öğle üstü girilen sade düşler (!) uyuklamalar... Yatay düşlerden kırk odaya kilitlenen bey kızlarından hangi düşü yormasını bekleyecektik ki. Kaç defa daha ay dolayacaktı göğsümüzü. Ay ışığıyla yıkanan bir kadın kaç defa daha yıldız püskürecekti bu kapısız dört duvara. Lanet edilmiş kırk odanın izbe koridorunda gölgesinden daha saf ve hızlı bir gezgin dolanıyordu artık. Bu gezgin sonsuzluk aleminde, kırk odanın son kapısına göğsünden kırmızı bir gül çıkartıp koydu. Olmayan kapıya bırakılan gül hem anahtarın sembolü oluyor, hem de güzelliği sadece düşlere girebilen bey kızının, kurtarıcısı olduğu anlamına geliyordu. Gezgin ilk girdiği kapıda; Ağlayan bir baba ve ölmüş kızını yiyen bir kurt gördü. Kapıyı kapayınca kurt yok oldu kız tekrar yaşama devam etti. Girdiği ikinci odada sütuna çivilenmiş yaşlı bir kadın ve çocuk gülüşü duydu. Yaşlı kadını çivilerden kurtarınca, kadın ve deve dönüşüp gülen çocuğu yemeye başladı. Üçüncü oda da sonu olmayan bir okyanus ve yürüyen bir at çıktı. Diğer odaya geçtiğinde yüzlerce kuş çeşidi hep bir anda uçup gitti. Onaltıncı kapıyı açtığında birbirinden güzel üç kız üç cadının başını yıkıyordu. Öbür kapıyı aralardığında "ölüm yaşam ve aşk" bahçelerine ayrılıyordu yollar. Bu arada gezgin her kapıyı açışında, olmayan kapıya bırakılan gül bir çocuk tarafından çalınıyor çalındıkça, gezgin göğsünden bir gül daha çıkartıp eski yerine koyuyordu.

Yirmiyedinci odaya geldiğinde, karşılaştığı gölgeyi sanki daha önceden tanıyor gibiydi.

Öç almaya gelmiş tuhaf kokulu bir varlık gibi şüpheli duruyordu. Gölge, ışığın filtresine daha bir saydamlık katan beyin fırtınamız. Daha hızlı geçişler, sızmalar, süzülmeler, aralıklar yaşanır, olması gereken herşey olur (kapılararası) veya yeri geldiğinde sahibinden ayrı yaşayan, tüm kırılmaları her an kendine tattıran koyu renkli şaibe. (Gölgeler)

Otuzdokuzuncu oda; gül odası budak reçinesi tel odası insanoğlunun bir dişiyle takacağı gümüşün balina ağzında bulunduğu oda. Zümrüt büyük bir hassasiyetle balığın ağzından alınır. Yerine yine aynı titizlikle sahtesi bırakılır. Bu sahtelik olağan durumu dengeler. Geçtiği odaların tümünü ilk bakışla yeniden yaşar, ses bozulur. Otomatik kapı açılır. Son anda gölgede dışarı atılır.

Kırkıncı odaya yaklaştığında, şimdi olmayan kapıya yaklaşır gezgin. Kapının önünde gülleri çalan çocukla zümrüt değiştirilir. Olmayan kapı gerçekleşir, çocuk buluttan bir ata dönüşüp uçar. Akan bir suyun dibine çalıntı güller dökülür. Uzaklarda bir yerlerde birbirlerini ısırmak için bekleyen çakallar eğitilmiş kurt'a dönüşür.

Ayışığıyla yıkanan bey kızları artık düşleri şerre yorabilirler. Gezgin artık uykudan uyanır. Güneş son bir defa fotoğraf çektirir iki dağın arasından. Yeni bir yaşamda anlam bulur gölge.

KÜTÜPHANE
Yay ve Lir / Şiir Nedir - Octavio Paz

Octavio Paz'ın Era Yayınları'nca basılan **"Yay ve Lir - Şiir Nedir"** isimli deneme kitabını, onyedi yaşından beri her fırsatta, her dönemimde okumuş ve her okuyuşumda da yeni birşeyler keşfetmişimdir. Kitap benim için başvuru kitabı olmakla kalmamış bir cep kitabı da olmuştur. Ne zaman gözden geçirirsem tekrar karşıma yep yeni "bilgiler" sunmuş ve daha önce farketmediğim tadlar almışımdır. Kütüphaneden çok çantamda dolaşsa da bu ay seçtiğim kitap Octavio Paz'ın Yay ve Lir - Şiir Nedir kitabıdır.

Şiir bilgidir, kurtuluştur, güç ve terkediştir. Dünyayı değiştirebilecek güçte bir eylemdir şiir, doğası gereği devrimcidir: Ruhun eğitilmesi ve içsel özgürlüğün yolu. Şiir bu dünyaya anlam kazandırır, onu yüceltir; bir başkasını yaratır. Seçilmemişlerin ekmeği, lanetlenmiş lokma. Şiir ayırır, birleştirir. Yolculuğa davet, yuvaya geri dönüştür. Esin, soluk alma, bedenin eğitilmesi. Hiçliğe yakarış, yoklukla yapılan söyleşi: Sıkıntı, acı ve ümitsizliktir onu besleyen. Dua, pişmanlık, tövbe, ilahî güven boyun eğiş, huzur bulma. Sihir, büyü, efsun. Yücelik, kabulleniş, bilinç-dışının yoğunlaşması. Irkların, ulusların ve sınıfların tarihsel açıklaması. Şiir tarihi reddeder. Nesnel çelişkilerin tümü onun içinde çözülür ve en sonunda insan, sadece bir ölümlü olmadığının bilincine kavuşur.

TARİH
14 Şubat

Bu güne kadar bu tarihin benim için hiçbir anlamı ifade etmediği doğruydu. Sevgililik müessesesinin ayrıcalıklı bir günü olamazdı. En fazla arkadaşıma bir demet çiçek vererek bu kâbus günü geçiştirirdim. Bugünün hayatımda özel (!) bir yer edinmesi ise tamamen benim şanssızlığım, *sevgilimle ayrıldığımız tarihe rastlamasıdır.* O yüzdendir ki **14 Şubat** sıradanlığın dışında, artık duygusu belirsiz bir gün olarak hayatımda yer aldı.

ŞİİR
Çalan Aşksa

Yelden sakınan yelkene dönüşsün gövdem
Senden uzakta. ***Rene' CHAR***

Saatin zili çalıyor
Uykuyla uyanıklık arası bir rüya
Sen değilsen
Başının altında kolumun ezildiği
Günün bir amacı olmayacak benim için
Gecesi günü karışmış bir rüyasın
Telefon çalıyor
Cevap verdiğimde
Asık suratım gevşeyecek mi
Kaç zamandır sesin geçmedi
Benim telefonumdan
Kırılmış bir çocuk sesi var bende
Kapı çalıyor
Hüzün dolu akıyorum kendime
Kapının ardında kim var
Sen misin
Sensizliğin mi..

AYIN ELEMANI
Eşber Yağmurdereli

Eşber Abiyle Leman'ı ziyaterinde tanıştım. Daha sonraki gelişinde beraber İstiklâl Caddesi'nde "kol kola" turlayarak sürdü dostluğumuz. Eşber Abi o zamanlar (birkaç yıl önce) bu kadar medyatik değildi. İstiklâl Caddesi boyunca iki kişinin dışında kimsenin dikkatini çekmedi. Bu iki adamı da caddede dolaşanlar görmese bile, seslerine alışık oldukları işportacılardı. Kalabalık caddede, koro halinde **"Eşber Abi"** diye bağırıp ellerindeki işportayı bir yana atarak, bize doğru koşup, Eşber Abi'nin üzerine atladılar. Sarılıyorlar, öpüyorlar ve sürekli teşekkür ediyorlardı. Adamlar etraftakilerin şaşkın bakışları arasında sakınleştikten sonra, **"Eşber Abi tanımadın mı bizi, biziz abi"** diyor bir yandan da hâlâ elini yüzünü öpüyorlardı. Sonra Eşber Abi adamları hatırladı. Adamlar, **"Eşber Abi sen olmasaydın yanmıştık, ne yapsak borcunu ödeyemeyiz. Abi Allah razı olsun senden"** diyor, Eşber Abi **"tamam çocuklar önemli değil, çalışmaya devam edin siz"** diyerek kibar bir şekilde müsaade istemişti. Cadde boyunca insanlar yolunu kesip hatır sordular. Tekrar dergiye dönüp çay içtik. Daha sonra Eşber Abi cezaevlerindeki **"ölüm orucu"**nun bitmesinde büyük rol oynadı. Türk cezaevlerindeki gün geçtikçe artan ölümleri bürokratlar değil de, Eşber Abi ve bu ülkenin bir kaç aydını gerginliği durdurmuş, sükuneti sağlamışlardı. Birkaç şey söyledi; bu sözler birilerini kızdırdı. Devlet önceden kalma kinini kustu; Eşber Abi'ye cezaevi yolu göründü. Eşber Abi **"irade beyanımdır"** dedi ve kendisine yakıştırılan cezayı çekmek için cezaevine kondu. Sustu. Eşber Abi'ye sahip çıkan muhalefet iktidara geldiğinde desteğini çekti. Bundan birkaç gün önce medyanın gündemini oluşturan Eşber Abı artık arşive saklanmış bir haber oldu.

Milletçe AT'ye girebilmenin, insan hakları ihlali, doğu sorunu, işsizlik ve benzeri sorunlar değil de Eşber Abi'nin salıverilmesiyle olacağı sanıldı. Hâlâ da çözülemeyen bir formülle dışarıya çıktı. Eşber Abi buna karşı gelince ülkenin cumhurbaşkanından en alt bireyine kadar **"Eşber de kim oluyor ki, çıkması gerekiyorsa çıkacak"** dendi. Eşber Abi'nin özgürlüğüne kavuşması birçok kişiyi de sevindirdi ama Eşber Abi tedirgindi. *Türkiye'nin tam üyelik başvurusu reddedildi.*

Tarih Ocak 97, devletin kendi rızasıyla saldığı Eşber Abi'yi yeniden cezaevine koyuyor.

Aksamsefası

Errrman Hoca Gücü etkisinde!

ORAY EĞİN

Eğer ben Pazar günü konuşup da bir hafta sonra maç idare edecek hakemi bozuyorsam, onlar hakemlik yapmasın. Zaten bozuktur demektir.

Erman Toroğlu; Eski futbolcu, eski hakem, eski siyasetçi... Yeni televizyon yıldızı. Pazar geceleri *Maraton*'da Türkiye'nin gündemini belirliyor. Herkes söylediklerini tartışıyor. Saatlerce ayrılmadan onu izleyebiliyoruz. Lisansını **Gençlerbirliği** genç takımında almış, sonra iki sene **Güneşspor**'da oynamış, ardından on sene **Ankaragücü**'nde. Ama sekiz sene sürdürdüğü hakemliği daha ön planda.

Hakemlik bitince de spor yazarlığı ve televizyon başladı. Ankara'da yaşıyor, Mersin'de bir bahçesi var, orada yetiştirdiği meyve ve sebzeleri Ankara'da satıyor. Kendi üzerine dükkanı olduğu için TSYD tarafından spor yazarı kabul edilmiyor, basın tribününe giremiyor, maçları şeref tribününden izliyor. Aynı zamanda eski bir siyasetçi, Mersin'den DYP'nin milletvekili adayı olmuş, **Aydın Güven Gürkan**'a (SHP) karşı kaybetmiş. Bir daha aktif siyaset düşünmüyor. Ama yine de ülke gündemine, siyasete kafa yoruyor, ne de olsa kamu yönetimi mezunu, bu arada **Aydın Güven Gürkan**'ın da öğrencisi...

Errrman Hoca, şimdi Pazar günleri **Rıdvan** (Dilmen) ve **Şansal Büyüka** ile *Maraton*'u sunuyor, ama kendi programına da başlamaya hazırlanıyor. Yani, top çizgiyi geçti mi geçmedi mi konulu uzun geceler (iyi ki) nihayet yeniden başlıyor...

-Televizyonculuk neden başladı?

Bu benim elimde olan bir şey değil. Hem futbolculuk, hem hakemlik, bir de Ankara'da olmam -o zamanlar özel TV yoktu, TRT var, benim TRT'de münasebetlerim iyidir- zaman zaman da TRT'ye çıkmam bir alışkanlık haline geldi herhalde, onun için fazla yabancılık çekmedim. **Kenan** (Onuk) ısrar etti, atv'de başladık.

-Show'da Şansal Büyüka ile çalışmak nasıl?

Şansal, Kanal D'ye giderken ilk almak istediği adam bendim. Havaalanında konuştuk, fakat o zaman atv'den ayrılma şansım olmadığı için üzülerek gelemedim. Burada denk geldik karşı karşıya. **Şansal** prensipli çocuktur, çalışanlarını maddi açıdan kovalar, her şeylerini kovalar. İyi bir müdür bence.

-Sizden sonra gelen hakem yorumcular ekranda niye tutunamadı?

Ben yalnız hakem değilim. Hakemlikten konuşmuyorum, önce futbolculuktan konuşuyorum. Ayrıca, amatör çalıştırıcılığım var. Bütün her şeyi yoğurmak lazım. İki, orada çok başöğretmen havasında anlatırsan kimse seni sallamaz. "**Hadi canım sen de, ne kadar çok biliyorsun**" derler. Araya espri katarsan, yumuşaklık katarsan gülerken öğrenir. Hiçbir şeyi zorla öğretemezsin. Okulda da fıkra anlatan hocalar daha çok sevilir. Diğer hocalar bir saat anlatır hiçbir şey anlamazsın. Yani, şerbet gibi vereceksin. Ne verdiğini gülerek anlayacak, gırgırla anlayacak. Şiddetle anlayamaz. Ben bazen sertleşiyorum, **Ahmet Tarık Tekçe**'yi oynuyorum. Bazen dönüyorum iyi, o nabzı iyi vermek lazım. Olayı çok iyi "**balance**" yapmak lazım, ne fazla ciddi, ne fazla laubali.

-Hakemken çok sert top oynatırdınız, mesela Okan'ın bacağı kırıldı sizin maçta...

Ben sert futbolu seven bir hakemdim, sert futbol oynatan bir hakemdim. Avrupa'da başarılı olacaksanız sert futbol oynayacaksınız, ama adama değil topa. Hiçbir futbolcunun ayağı kırılmaz, bir futbolcunun ayağı kırılırsa onda bir anormallik var demektir. Okan'ın ayağı kırıldığında tekmelik şartı vardı. Fakat maçta üç defa itiraz etmeme rağmen o çocuk o tekmeliğini dönerek takıyor, iç tarafa, yan tarafa dönmüş. "**Okan bunu neden bağlamıyorsun, sıkmıyorsun?**" dedim, "**Abi, sıkarsam rahatsız oluyorum**" dedi. Aynı maçta ayağı kırıldı. Yangına karşı önlemi alırsan yangın çıkmaz. Afete karşı tabii bir şey yapamazsın, ama hata yapmazsan trafik kazası yapmazsın, iyi ders çalışırsan sınıfta kalmazsın.

-Hakemliğinize ait hiç pişmanlığınız var mı?

Hayır, yok. Şimdi, penaltıyla hakemin pişmanlık duyması son derece yanlıştır. Şu anda da hakemler hata yapıyorlar, onlara göre penaltı değil, bana göre penaltı. Hakem böyle yaptı diye kendini "**Ah ne kadar pişman oldum**" demez. Hakem nereden pişman oldum der: Şartlı olarak sahaya çıkar, o galip gelsin, fiziksel, para karşılığında, duygusal veya eş dost baskısıyla... Bundan pişmanlık duyar, bunu da hiç yapmadım hayatımda.

-Böyle şeyler oluyor mu?

Oluyor. Eskiden fazlaydı, şimdi çok azaldı.

-Niye açıklanmıyor?

Açıklayamazsın. Şimdi, bazı şeyleri iş üzerinde yakalayamadığın sürece açıklayamazsın. Ama misallerle anlatırım. Bazı örnekler vererek anlatırım, sen anlarsın. Ama 'yaptı' diyemiyorsun, çünkü kanun denen bir şey var, seni haksız durumda bırakırlar. İki türlü para kazanırlar, hem seni mahkemeye verirler tazminat alırlar, hem oradan para almış olurlar.

-Siz taa geçen sene lig bitince çok şey konuşacağız, tartışacağız demiştiniz ama ligler bitti, yeni lig başladı...

Gelmedi **Doğan Babacan** (eski Merkez Hakem Komitesi Başkanı), tartışamadık.

-Taraftar niye hakeme çok tepki gösteriyor?

Taraftar o kadar bilinçli değil. Bir huyları var, oyun kuralları bilmiyorlar. Bırak taraftarı futbolcu oyun kurallarını bilmiyor. İşte milli takımda oynayan **Hami** direkt topu kaleye vuruyor, kaleci **Metin** -ki Avrupalı diyoruz- de gol yiyor, üzülüyor.

-Hakem'in psikolojisini bozuyor musunuz siz konuştukça?

Bozuyor diyenler olabilir, düzeltiyor diyenler olabilir. O kamuoyunun takdiridir. Eğer ben Pazar günü konuşup da bir hafta sonra maç idare edecek hakemi bozuyorsam, onlar hakemlik yapmasın. Zaten bozuktur demektir. Eğer benden tesir altında kalıp da ona göre düdük çalıyorlarsa yanlış tabii ki, o zaman yanmışlar, çıkmasınlar sahaya.

-Siz niye hakem oldunuz?

Futbolculuğumda hakemlerden çok çektiğim için hakem oldum. Onların yorumları, olaya bakışları çok değişikti, sinirlendim, bir gün hakem olursam "**Ben bunları yapmayacağım**" dedim. Hakem oldum, yapmadım. Bazı şeyleri değiştireceğim dedim, değiştirdiğimi sanıyorum.

-Kale Arkası dönemi -Hıncal Uluç'la- sanki şimdikinden daha güzeldi...

O yorum programı, Show TV'de çıktığım benim haber programı. Henüz bir yorum programı yapamadık, ama bir yorum programı yapacağım. **Hıncal**'la da yapmak isterim. *Televole* girince *Oynatalım*'ı Salı günü yapmayı düşündük, ama şu hengame, televizyonlar arası kavgalar halen sürüyor, önümüzdeki sezon yeniden başlayacağız.

-Siz hiç kendinizi "ahkam keser" gibi hissediyor musunuz?

Ben orada, zaten pozisyonları mümkün olduğu kadar fazla gösterip kamuoyunu aydınlatmak istiyorum. Önemli olan o pozisyonu anlatmak, onun yorumunu yapmak, benim hedefim o.

-Rıdvan "mecburen" size karşı çıkıyormuş gibi geliyor.

Hayır, öyle bir şey yok. O ne inanıyorsa onu tartışıyor. Bizde kesinlikle danışıklı dövüş olmuyor. Ne **Hıncal**'la, ne **Rıdvan**'la.

-Televole'de bir aralar sizin yorumlarınızın üstüne erotik görüntüler bindiriyorlardı, onlardan hoşlanıyor muydunuz?

Yapmışlar, iki defa. Ama hiç seyretmedim. Bir iki sefer iyi yapmışlar, uzatmışlar sonra. Tabii ki bir iki sefer iyi de devam etmesi hoş değil, **Şansal**'a rica ettim, o da "**Hay hay**" dedi, kaldırdı.

-Reklamlara da çıktınız, ileride dizi teklifleri falan olabilir mi?

Belli olmaz, olabilir.

-Siyaseti yeniden düşünüyor musunuz?

Denedim, bir daha kolay kolay girmem. Çünkü benim kafamda olan yerler değil. Ben oraya girersem, fazla da bir şey yapamazsın liderin altında. Ben de fazla baskıya gelen bir adam değilim.

-Siyasi görüşünüz ne?

Ben hiçbir siyasi görüşe sahip değilim, siyasi görüş sahtekarlıktır. İşte "**Ben solcuyum, ben sağcıyım**" hepsi hikaye. Hepsi yalan söylüyorlar, hepsi bir yoldan gidiyorlar. Dünyadaki tek şey ekonomidir. Ekonomik olarak sağlarsan bir şeyi, adaleti doğru sağlarsan, parayı doğru dağıtırsan kazanırsın. Sağ ve sol arasında büyük farklılıklar yoktur. Birisi kahveyi sağ eliyle içer, birisi sol eliyle...

***Not:** Erman Toroğlu, ayrıca bol bol Avrupa-Türkiye kıyaslamaları, ekonomik ve sosyolojik tahliller siyasi ve medyaya yönelik analizler yaptı. Ama onlar da bana kalsın!*

***Not 2:** Erman Hoca şu anda bildiğiniz gibi bıyıksız ama biz nostalji yapmak istedik ve bu fotoğrafta karar kıldık.*

oegin@ibm.net

Okuduğum Kitaplar

METİN CELÂİ

NAM-I DİĞER GRACE
Margaret Atwood,
(Çev. Özden Arıkan, Oğlak yay.)

Yaşanmış şeylerden yola çıkarak yazılmış bir roman. 1843'de Kanada'da işlenmiş bir cinayetin öncesini ve sonrasını anlatıyor **Atwood**. İki hizmetkarın evin beyini ve kahyasını öldürdükleri iddiası ile tutuklanmaları ve sonrasında adamın asılması, kızın ise yaşı ve cinsiyeti de gözönüne alınarak idamdan kurtulmasının öyküsü uzun süre Kanada ve Amerika kamuoyunu meşgul etmiş. Bu konuda araştırmalar yapılmış, romanlar yazılmış. Ama kızın, Grace'in gerçekten suçlu mu suçsuz mu olduğu anlaşılamamış. **Margaret Atwood**, tüm kaynakları araştırıp yazdığı romanında kendince bir sonuca, farklı bir bakışa ulaşmış..

DAMITILMIŞ SÖZLER
Hazırlayan: Ertuğrul Saraçbaşı *(Yapı Kredi yay.)*

Ertuğrul Saraçbaşı, bir edebiyat araştırmacısı. Ömrünün büyük bir bölümünü kitaplar arasında, kütüphanelerde geçirmiş. Sözlükler hazırlamış. **Damıtılmış Sözler**, en önemli eserlerinden biri. Okuduğu binlerce kitaptan damıtttığı, seçtiği cümlelerden, dizelerden oluşuyor kitap. Özdeyiş, özlü söz ya da günümüzdeki söylenişle aforizma denilen cümleler, dizeler bunlar. Tam 8957 cümle ya da dize Acı'dan Zulüm'e kadar alfabetik olarak sıralanmış. Bu kısa ve çarpıcı sözler taşıdıkları anlamlarla düşüncenin kapısını açtıkları gibi edebi değerleriyle de alıntılandıkları eserlere çağırıcı nitelikte. Bir dizeyi ya da cümleyi okuduğunuzda gerçekte hangi bağlamda, nasıl kullanıldıklarını merak etmemeniz elde değil.

TERAPİSTİM YANIMDA
Susanna McMahon
(Çeviri; Nilüfer Kavalalı, İlhan yay.)

Son zamanlarda kentin baskısının artması, insan ilişkilerindeki kayganlık ve kaypaklıklar nedeniyle olsa gerek psikoloğa başvurma, terapiye gitme gereksinimleri iyice arttı. Tanıdığımız hemen herkes ya terapiste gidiyor ya da sorunlarına kendince başka çözümler arıyor. Çözüm ararken başvurulan en önemli kaynaklar da kitaplar. Türkçe'de yayınlanan kitaplar genellikle bu tür sorunlara, sorulara cevap vermekte yetersiz kalan ya da çok akademik eserler. Kafanıza takılan bir soruya net olarak cevap almanız mümkün değil. **Terapistim Yanımda** sanırım bu boşluk gözönüne alınarak hazırlanmış. Sorulara cevaplar şeklinde gelişiyor ve en çok sorulan, cevabı aranan sorulardan oluşuyor. Sorulardan bazıları şunlar; *"Kendimi olduğum gibi nasıl kabullenirim?", "Neden daha çok acı çekmem gerekiyor?", "Neden depresyondayım?", "Neden kendimi hiçbir yere ait hissetmiyorum?", "Neden iyi bir ilişki kuramıyorum?".*

SABRİNA
Naim Dilmener *(Çalıntı yay.)*

Kahramanımız küçük bir kasabada oto tamircisidir. Evlilik çağına gelmiştir ve kasabadaki hiçbir kızı beğenmemektedir. Gönlü İstanbul'daki gece kulüplerinde gördüğü gibi bir kız çekmektedir. Sonunda özlediğine kavuşur. Kasabaya çok güzel, varlıklı ve de şehirli bir kız gelir; Sabrina. İki genç karşılaşırlar, âşık olurlar, sevişirler, evlenirler. Çok mutlu bir hayatları vardır. Ne olursa, çocuk yapma arzusunun dile getirilmesiyle olur. Sabrina çocuk yapmak istememektedir. Baskı artınca da ortadan kaybolur.

Naim Dilmener, bir CD görünümü ile hazırlanmış kitapta Sabrina'nın öyküsünü müzikte söylendiği gibi "remix", çeşitli stillerde anlatmış. **Memed Erdener** de kitabı değişik bir formda sunmuş. Grafikle anlatım buluşmuş. Hikâyenin devamını merak edenler için kitabı almaktan başka bir yol yok!...

E'SİZ POTKAL
Ersin Tezcan *(E Yay.)*

Potkal, bir olayı bildirmek için gemilerden salınan içinde mektup olan şişelere verilen admış. **Ersin Tezcan**, içinde hiç "e" geçmeyen bir mektup yazıyor ve e kullanamadığı için sevgilisine "seni seviyorum" diyememenin acısını çekiyor. İşin bir de hoşluğu var, kitap "E" yayınlarından yayınlanıyor. Bir anlamda yayınevine otuzuncu yıl armağanı. **Ersin Tezcan** ilginç bir deneye girişmiş, çünkü "e"si çok bol bir dilimiz var ve "e" kullanmamaya dilimiz varmıyor. Böyle olunca da deney anlatının önüne geçiyor. Denge bozuluyor. Anlatıya katılan bulmacalarda işin oyun, deney havasını iyice artırmış. Türk edebiyatında bir ilk olarak da okunabilecek ve öyle değerlendirilebilecek bir çalışma.

GÜVERCİNİM HARPUT'TA KALDI
Hamasdeğ *(Çev. Sarkis Seropyan, Aras yay.)*

"Dağ yamaçlarında açılan iris çiçeği baharın ilk gülümsemesidir. Biz de bu ilk gülücükleri toplamaya kırlara çıktık.

Şurada, posta beygirlerinin fırtına gibi geçtikleri, tozlu yolun yakınındaki telgraf direğinin yanından başlıyordu tilkinin ayak izleri.

Siz hiç tilkinin ayak izlerini gördünüz mü? Güneş batarken mi, yoksa doğarken mi, ya da gecenin hangi saatinde ıssızlığı yarıp geçti bilinmeyen izleri...?

Ve biz, saf ve meraklı gençlik duygularıyla tilkinin taze ayak izlerini sürdük." **Hamasdeğ**, Çoban Dağı'nın Masalı'na böyle başlıyor. Duru ama şiirsel bir anlatımla doğayla içiçe, köy yaşantısından ayrıntılı gözlemlerle gelişen hikâyelerden oluşuyor **Güvercinim Harput'ta Kaldı**. Yazar, çocukluğunun geçtiği Harput'un bağlık bahçelik köylerinden, nostalji (yurt özlemi) tanımına tam anlamıyla uyan gözlemlerini aktarırken hoş hikâyeler anlatıyor.

UNUTKAN TARİH
Haz. Semih Vaner
(Çev. Ercan Eyüboğlu, Metis yay.)

"Türki Cumhuriyetler" olarak andığımız ama sözünü etmekten pek de ötesine gidemediğimiz bir bölgeden, çeşitli halklardan, milletlerden söz ediyor **Unutkan Tarih**. Sovyetler Birliği'nin dağılışıyla birlikte görünürleşen bu milletlerin tarihleri, birbirlerinden farkları, kendilerine has özellikleri, birbirleriyle ilişkileri anlatılıyor. Bu milletlerin özgür birer halk olarak tekrar yaşamaya başlamaları, bunun uluslararası politika açısından anlamı ve tabii Türkiye ve Rusya ile ilişkileri resmi bakışın dışında değerlendiriliyor.

Bir Kitaptan Seçme Sözler

Ey başkalarının acısıyla kaygılanmayan, sana insan demek yakışık almaz.

Şeyh Sâdi

Bilgelik putları yıkmak değil, hiç yaratmamaktır.

Umberto Eco

Kral olup, paramı dilenci gibi harcamaktansa, dilenci olup paramı kral gibi harcamayı yeğlerim.

Ingersoll

Siz kendi elinizle teslim etmedikçe, kimse kendinize olan saygınızı elinizden alamaz.

Mahatma Gandi

Her deli üstünü yırtmaz.

Atasözü

Dertlerini dökecek dostları olmayanlar, kendi yüreklerini kemiren yamyamlardır.

Bacon

Dört şey geri gelmez; Söylenen söz, atılan ok, geçen zaman ve kaçırılan fırsat.

Hz. Ömer

Gözlerin konuştuğu dil her yerde aynıdır.

George Herbert

Damıtılmış Sözler*'den (Haz. Ertuğrul Saraçbaşı, Yapı Kredi yay.)*

Akşamsefası

En Çok Güldürenler

1. **Karikatürler**, Cem Yılmaz (Parantez Yay.)
2. **Martin Mystere / Elektronik Şantaj**, Marduk (AD Yay.)
3. **Seni Sevdiğimi Kimseye Söyleme**, Gani Müjde (Parantez Yay.)
4. **Arif Takvimi 1998**
5. **Melankomik**, Kenan Yarar (4M Yay.)
6. **Tenten / Amerika'da**, Herge (Yapı Kredi Yay.)
7. **Asterix İspanya'da**, Uderzo - Goscinny (Remzi Kitabevi)
8. **Düş Bükü**, Ferhan Şensoy (Orta Oyuncuları Yay.)
9. **Türkan Şoray Dudağı**, Perker, (Çınar Yay.)
10. **Zagor / Yaşayan Ölüler Çölü** (AD Yay.)

Bu liste Beyoğlu Komikçi Dükkanı verilerine dayanılarak hazırlanmıştır.
Sadece, mizah, karikatür ve resimli roman kitaplarını içermektedir.

MODERNİTE VE HOLOCAUST
Zygmunt Bauman
(Çev. S. Sertabiboğlu, Sarmal yay.)

"Bu çalışma, korkunç bir kültürel ve siyasi önem taşıyan, bu koşullarda çok gecikmiş görünen bir görevin, Holocaust olayından alınacak sosyolojik, psikolojik ve siyasi dersleri çağdaş toplum kurumlarının ve üyelerinin özbilincine ve yaşam pratiğine taşımak görevinin yerine getirilmesine küçük ve mütevazı bir katkıyı amaçlamaktadır." diyor kitabın girişinde **Bauman**. *"Nazilerin yaptığı musevi katliamı"* diye sözlüklere de geçen "Holocaust" kavramının, soykırım olgusunun çözümlemesini yapıp, etkilerini araştırıyor **Bauman**. Ona göre sorumlu modern devlet ve onun kusursuzluk isteğindeki bürokrasisi. Yazar, "Modernite" kavramını sorguladığımızda Holocaust'un altında yatan mantığı çözebileceğimizi de söylüyor.

GLOBALLEŞME TUZAĞI
Hans - Peter Martin, Harald Schumann
(çev. Ö. Saatçi -M.Kahraman, Ümit yay.)

Bazı terimler vardır, hayatımıza farkına varmadan giriverir ve biz de onu hiç tartışmaya gerek duymadan kabulleniveririz. "Globalleşme"de bu tip terimlerden. Genel kanı, globalleşmenin dünyayı birleştirecek, böylece de sorunları çözecek bir şey olduğu şeklinde. Oysa kitabın yazarları, bunun aksini savunuyor. "Globalleşme"nin egemen güçlerin bir tezgahı olduğunu iddia ediyorlar. Bir çözüm varsa, o da egemen güçlerin, ekonomi devlerinin, medyanın, politik yöneticilerin sorunları içindir diyorlar. Globalleşmenin beraberinde getireceği işsizlik bile çözümü çok zor bir sorun. Globalleşme sayesinde çalışabilir nüfusun sadece yüzde yirmisinin çalıştırılması yetecek. Gerisi için gözüken sonsuz ve her gün artan bir işsizlik. Yazarların karşı çözüm önerileri de var. Çözümlerin hemen hepsi de demokratikleşmeden, yurttaş dayanışmasından, sivil girişimlerden geçiyor onlara göre.

Dergiler

LUDİNGİRRA

Üç aylık şiir dergisi. Necmiye Alpay, Orhan Kahyaoğlu ve Mehmet Rifat'ın yayına hazırladıkları Ludingirra, her sayısını esas olarak şiirin, şiirle ilgilenenlerin sorunu olan bir konuya ayırıyor. O konu hakkında bir çok araştırmaya, denemeye yer veriyor. Kış 97 sayısının dosya konusu; "Şiir, Yorum ve Eleştiri". Ludingirra'da şiirler de yayınlanıyor. Kitap hediyeli Ludingirra'nın fiyatı 750.000.- **Edinme adresi;** Oğlak Yayınları, Zambak sok. 29, Beyoğlu - İstanbul.

VİRGÜL

Aylık kitap ve eleştiri dergisi. Orhan Koçak'ın yönettiği Virgül'de sadece edebiyata saplanmadan geniş bir perspektifte her konuda kitaplar inceleniyor, eleştiriliyor, tanıtılıyor. Kitaplardan yola çıkılarak tartışmalar açı-

lıyor.Geçen ayın ana başlığı "Kamusal İnsanın Çöküşü"ydü. Virgül'ün fiyatı 300.000.- **Adresi;** Pusula Yayıncılık, Büyükparmakkapı sok. 1/2 Beyoğlu - İstanbul.

✍ **POETİK'US**

Aylık şiir dergisi. Sekiz sayfalık, küçük ve de sempatik bu dergiyi Yılmaz Arslan yayınlıyor. Poetik'us'da şiir üzerine yazılar ve bol bol şiir yayınlanıyor. Özellikle genç kuşak şairlerinin ağırlıklı olarak yer aldığı Poetik'us'un fiyatı 150.000.- **Adresi;** Yıldıztepe mah. 3710. sok.No;19 , Parseller, Bağcılar, İsttanbul.

✍ **VARLIK**

Türkiye'nin en eski sanat ve edebiyat dergisi. Enver Ercan'ın yönettiği dergide Türk edebiyatının bir çok önemli yazarının ve şairinin deneme, şiir ve öyküleri yer alıyor. Varlık'ta ayrıca, kültürel konularda dosyalara yer veriliyor. Geçen ayın kapak konuları "Kitle İletişiminde Etik", "Sezen Aksu'dan Tarkan'a Çağcıl Aşk Şarkıları", "İslam ve Çatışma Miti"ydi. Varlık'ın fiyatı 500.000.- **Adresi;** Cağaloğlu Yokuşu 40/2, İstanbul.

✍ **YENİ BİÇEM**

Ramis Dara'nın yayına hazırladığı Yeni Biçem şiir ağırlıklı bir edebiyat dergisi. Şiir üzerine yazılar, denemeler ve günlükler, şiir çevirileri yayınlanıyor. Yeni Biçem'de ayrıca bol bol şiir var. Ağırlık gençlerde. Yeni Biçem'in fiyatı 200.000. **Adresi;** PK. 68 Ulucami - Bursa.

✍ **PAPİRÜS**

Aylık kültür ve sanat dergisi. Asaf Güven Aksel'in yönettiği Papirüs'te genellikle kapak duyurulan konuyla ilgili yazılara ağırlık veriliyor. Ayrıca dergide sanatın her dalına ilişkin tartışma yazıları, şiirler, öyküler yer alıyor. Son sayısının kapak konusu "Bilgisayarınızı Kapatmayı Unutmayınız"dı. Papirüs'ün fiyatı 250.000.- **Adresi;** İstiklal cad. Deva Çıkmazı, No; 7/7 Beyoğlu - İstanbul.

✍ **ÇALINTI**

İki aylık müzik ve kültür dergisi. Suat Bilge'nin yönettiği Çalıntı rock ve caz müzik ağırlıklı yazılara yer veriyor. Sinema yazıları, edebi denemeler, şiirler ve öykülerde yayınlanıyor. Son sayısında ağırlıklı olarak Beat Genaration yazarları hakkında yazılar ve bu kuşağın yazarlarından çeviriler var. Çalıntı'nın fiyatı 500.000.- Adresi; İstiklal cad. Atlas Pasajı, Beyoğlu - İstanbul.

Bir Kitaptan Bir Şiir

HÂNE - BERDUŞ

Beni arıyorlardı her yerde
Gökkuşakları, boş ve kara paltolar
İbibik kuşları, sarnıçlar, devedikenleri
Gece bir ateş böceği gibi susan bozkır.
Patronlar, çımalar.

Ama beni bulamaz
Kör bıldırcın, ufuksuz su.
Beni bulamaz hatta düş, Celâleddin
beni bulamaz
"Şimdiden kurtulmuşum ben,
Dünden kurtulmuşum."

Beni arıyorlardı gitttiğim her yerde
Bıraktıkları izlerden belli
Buğday depolarından, un ufaklarından
Gece, uykularındaki yelin serinliği
olayım istediler
Gündüz, bağlardaki.

Herşey'dim ama hiç bir zaman
karşılaşmadılar benimle
Denizle karşılaştılar, benimle karşılaşmadılar
Gülümseyişimle karşılaştılar, benimle
karşılaşmadılar
Ben buradaydım, her yerde aradılar beni.

Mehmet Taner *(Siperler, Noyirmiyedi yay.)*

Mevzu

GÜLMEK

Güleni de güldüreni de sevmediğimiz bir gerçek.
Bu öncelikle toplum olarak ciddiye alınma tutkumuzdan kaynaklanıyor herhalde. Ciddi görünmenin temelinde asık suratın yattığını sanıyoruz. Bu yüzden güldürme teşebbüsleri sinirimizi ve moralimizi bozuyor. Karşılığı şiddet olabiliyor.
Güldürmeye çalışanla güleni aynı kefeye koyuyoruz. Çünkü gülen de, güldürmeye çalışan gibi bizi gülmeye teşvik ediyor. Hayatımızın her alanında görüntü önemli olduğu için hafif bir tebessüm bile bizim ciddiyetimizi alıp götürecek diye düşünüyoruz.
Bu iş bir yanıyla kendine güvensizliği de içinde barındırıyor. Gülerken bir anda gülünen olmaktan korkuyoruz.
Tüm bunların kaynağı kurulu düzenler. Bize asık suratlı olmayı, gülmekten kaçınmayı, güleni - güldüreni kınamayı kurulu düzenler, aile ve devlet öneriyor, öğretiyor. Çünkü güldürmenin temel mantığının eleştiri barındırdığını biliyorlar. Güldüren bir şeyleri sarsacak, değişik - alışılmadık yönüyle gösterecek ki gülelim... Aile de, devlet de hiçbir şeyin değişmesini istemiyor. Oysa gülen de güldüren de bir şeyleri sarsıyorlar. Kurulu düzen gülme durumunun nedeninin araştırılmasından, niçin gülündüğünün sorgulanmasından korkuyor aslında. Bir şeylerin mantıksız olduğu, ters gittiği fark edilebilir. Gülen sorgulamaya başladığı anda düzenin bir şekilde sarsılacağı belli.
O nedenle yönetenler mizah ve karikatürü sevmiyor.
Ama insanoğlu meraklıdır. Yasak olanı ise daha çok merak eder. Onun neden yasaklandığını anlamaya çalışır. Yönetenleri neden bu denli korkuttuğunu öğrenmek ister. Gülmek konusunda da böyle olmuş. Bunun nereden kaynaklandığını merak etmişler. Fizyolojik, psikolojik nedenlerine dek inmişler. Tabii bu araştırmalar bizim nadide ülkemizde olmuyor. Biz güleni - güldüreni sevmediğimiz kadar, ondan da daha çok, düşüneni sevmeyiz.
Karikatür - Mizah araştırmacısı **Turgut Çeviker**'in **İris Yayınları** *"Mizah Kültürü"* adıyla yeni bir diziye başlamış. Dizide yayınlanan kitapların adları bile çok şey anlatmaya yetiyor; **Gülmenin Özü - Charles Baudelaire, Mizah Yaratma Eylemi - Arthur Koestler, Gülmeyi Ciddiye Almak - John Morreall, Gülmeye ve Deliliğe Dair - Hippokrates...**
Bu kitapların arasında birini ayrı tutmak gerekiyor, **Franz Rozenthal**'in **Erken İslam'da Mizah**'ını. Çünkü İslam'la mizahın asla biraraya gelmeyeceğini düşünenlerin iddiasını sarsmaya adı yeten bir kitap. Rozenthal, örneklerle, kanıtlarla, bilim adamı titizliğiyle konuyu inceliyor. Tartışmanın kaynaklarından biri oluyor kitap.

Kim ne derse desin; Gülmek bize yakışıyor.

Yeni Dinar Bandosu

ECE AYHAN

ÖMER ULUÇ: Bongo
MUZAFFER İLHAN ERDOST: Orkestra Şefi
HALUK GERGER: Tuba
ŞENAL SARIHAN: Arp
KOMET: Piccula
DOĞAN HIZLAN: Emprezaryo
AKIN BİRDAL: Klarnet
ORHAN DURU: Okarina
ASAF SAVAŞ AKAT: İngiliz Kornosu
TARIK DURSUN K.: Fagot
REFİK DURBAŞ: Av Kornosu
ORHAN KOÇAK: Çello
SENNUR SEZER: Suzafon
CAN BARSLAN: Elektronik Org
ERAY CANBERK: Viyola
GÜVEN TURAN: Tom Tomlar
NAİL SATLIGAN: Başkemancı

Suni Denge

OKTAY TAFTALI

Hayatla ilgisi insanın
yaşını vurur yüzüne
her ölümün ardından bir mutluluk dengeler hayatı
zaman en doğru soyutlamadır
ve ölüm en bireysel olanı
sen âlemlerin delikanlı şairi
sahi sen dahil
herkes birgün yetim kalır
ve tersine dengeler hayatını

Mevsim Hadiseleri-1

AHMET ERHAN

Alkol. Ve tütün
Ben ölümü bunlarla yendim
Ağaran bir tanın küf kokusunda
Sabah savaşlarında
Uçarı bir neferdim
Herkes işe giderken ben sızardım
Garip bir kitaba, tuhaf bir kitaba
Gün ışığından sözcükleri sağardım
Sığardım kendi dünyama

Ekmek. Ve kadın
Ben hayata bunlarla yenildim... ***1993***

Aşk, Dağ ve Sonuç

ABDULKADİR BUDAK

Dağ manzaralı aşk balkonundan
Aşk manzaralı bir dağa geçtin
Bahçelerden ne haber ey gül tutanakçısı
Beş harfli kadın adıyla ateşlere düşerken
Aşık gözüyle baktın bir dağın gözlerine
Birileri kar küredi kirpiklerinden

Aksamsefası

AYLIK KÜLTÜY FİSİK YAFRUSU şubat bin döküs yüs otus üç ● sayı: iki ● fiyatı: ucus ● kadeve madeve yoook

BUZAĞI

senin abin bir danaydı yavrum

Sevgili Öküz;

Sayısız dergilere yazdığım mektuplardaki aynı cümleleri buraya da yazacağım. İnanın artık bu satırlar içimde birikti, birikti ve şu an patlıyor. Ben lise son sınıf öğrencisiyim, bu aralar sadece bireysel sorunlarımla ilgileniyordum (üniversiteye girmek gibi) ta ki benimle aynı yaşta, benimle aynı umutları taşıyan bir gencin hayatta kalabilmek için yardım istediğini öğreninceye kadar. Belki duymuşsunuzdur, kan kanseri olan bu genci ve arkadaşlarının sokak sokak dolaşıp yardım isteyip, onu yaşatma mücadelesini. Ben de bir şeyler yapmak istedim ve yazdığım yazıları çoğaltıp okulumun her yerine astım. Başlattığım kampanya birçok uyuyanı uyandırmaya yetti. Ama ya dışarıdaki habersizler. Toplumsal yaşayışın güzelliğine inanıp, dayanışmaya sırtını dönenler! Ben size de yazımı gönderiyorum. Amacım daha çok insana ulaşabilmek. Amacım yaşamayı hak eden hiç tanımadığım bir insana, elimden geldiğince yardım edebilmek. Yazımı (herkesin dikkatini çekebilecek bir yere) bu ayki dergide yayınlarsanız çok mutlu olacağım. O zaman yalnız kalmadığımı, sesimin yükseldiğini anlayacağım.

Hayatla size sunulan güzellikleri sonuna dek yaşamanız dileğiyle.

HERŞEY BİR İNSAN YAŞATMAK İÇİN!!!

Yaşamın gençliğe vurduğu en sert darbeyi, en büyük eşitsizliği, ÖLÜM'ü başka baharlara bırakalım.

Bir can daha yaşatalım!

Kenan Evren Lisesi, son sınıf öğrencisi, Kadir Aydoğdu'nun, kan kanserini yenebilmesi için 60 milyara ihtiyacı var. Bunun için hepimizin yardımını bekliyor.

Unutmayın herşey bir insan yaşatmak için!!!

Hesap No: Ziraat Bankası - Fikirtepe Şubesi 0848-000300030-11120-2

Zeynep İnan (Ş.T.L.)

lüks

yüzün geçer yüzüğümden
kendiyle evlenir bir parmak
kendinden boşanarak.

yüzün batar yüksüğüme
çolak bir yolda
yanyana yürüyen bizi
sağamadığımız bir sağanak basar

lüks içinde batar bir aşk

rüveyda tekin

-öküz'e nal bir şiir-

İnsan Olmayı Öğrenmeliyiz

Ben, Eskişehir'de yaşayan 25 yaşında, bir Kürt kızıyım. Kürt sorunu, artı insan haklarıyla ilgili tüm sorunlara karşı, çok duyarlı biriyim. Ülkemiz sorunlarıyla bireysel olarak yakından ilgileniyor, takip ediyorum. Duyarlı bir insanın yüreği, yaşanan bunca yanlışlara, tutsaklıklara, ölümlere hapislere dayanamıyor çoğu zaman!..

Ben bu olanları gördükçe, okudukça, duydukça, yaşadıkça nefesim daralıyor. Midem kasılıyor, kalbim sızlıyor.

Türkiye'de o kadar çok sorun var ki, yüreğimizin yaralanmaması imkânsız. Düşüncenin suç sayıldığı, kimlik sorununun yok sayıldığı sırasıyla, işsizlik-eğitim-sağlık-kadın sorunu ve gençlerin sorunu. Bunlar saymakla bitmez. Ülkemizde sevgi sorunu var!... Kimse kimseyi sevmiyor. Herkes birbirinden nefret ediyor. Ya, kimliği için, ya dini için, ya da yaşam tarzı için ölüyor-öldürüyor. Ülkemizde insan sorunu var. Kısaca bu böyle arkadaşlar çünkü, insanlar yazarak-çizerek-düşünerek-konuşarak anlaşamıyorlar.

29 harfi kullanmak yerine, keleşler, G3'ler, satırlar, bıçaklar, pompalılar, bombalar ve coplar kullanıyorlar!.. Demek ki insani yönümüzde büyük eksiklikler var. Acaba, biz ülkemiz insanlarının böl, yönet, parçala-yoket, sakla-sustur şeklindeki eylemi, hayvani yönümüzün ön planda olduğunu göstermiyor mu?.. Buradan tüm insanlara seslenmek istiyorum. Düşünceniz ne olursa olsun, sağ-sol-liberal. Dininiz ne olursa olsun, Müslüman, Hıristiyan, Yahudi. Irkınız ne olursa olsun, Kürt, Türk, Çerkez, Laz, Ermeni. Cinsiyetiniz ne olursa olsun, kadın, erkek, eşcinsel. Sınıfınız ne olursa olsun, köylü, kentli, zengin, yoksul, ortahalli. Kültürünüz ne olursa olsun, cahil, bilgili, aydın, entellektüel. Her şeyden önce, unutmamalıyız ki ilkin insanız insan olmalıyız. Ve insan kalmalıyız. İnsan olmak, başta erdemli olmaktır. Erdem nedir? Erdem, bilgeliktir, ustalıktır, adalettir, sorumluluktur, cesarettir ve düşünmektir. İnsanlarımızın psikolojileri, artık bozulmuş durumda.

Çaresizlikten ya uyuşturucu bağımlısı, ya silah kullanan robotlar, ya işkence yapan caniler yahutta intihar eden zavallılar oluyorlar. Bu olanlara göz yummayalım. Seneka'nın da dediği gibi "Dışımızda aramayalım kötülüğü, içimizdedir o, ciğerimize işlemiştir. Hasta olduğumuzu bilmemek de iyileşmemizi daha zorlaştırır." Hepiniz sevgiyle, insanca kalın...

Eskişehir'den Ruken

Birilerini...

Issız kayıp bir sokaktayım
Sisler arasında süzülen bir
ruh gibi saydam
Keşfedilmemiş gizler arıyorum kendime
Ay alnıma çıplak bir kadın figürü çiziyor
İçimde birilerini yaşıyorum
Dünlerin rehaveti sinsi bir kehanet
Islak kaldırımlardan topluyorum
düşlerimi
Her parkeye bir anı bırakıyorum
Yol boyunca serpiştirilmiş
Umudu yitik eski fotoğraflar
Bir çam ağacı gölgesinde uyuttuğum
çocukluğum yine aynı yerinde
Gidiyorum kulaklarımda yıkımların
ezgisi
Birilerine ağlıyorum
Sokak kedileri tedirgin
Sürüngenler gibi duvarlara
tırmanıyor korkular
Mavi tokmaklı bir kapıda görüyorum
bekleyenimin gözlerini
Birilerini arzuluyorum
Her kapıda gölgelerden bir süngü
Bu gece hep uyanık kalmalı
sokak lambaları
Bulutlar çaresizliğin seyrinde
Sessizlik birer birer söndürüyor
yıldızları
Birilerini çağırıyorum
Kıyılardan kıyılara savruluyor yüreğim
Bir deli rüzgar alışılmadık
Hayallerim saçlarımın ritminde
pervasız savruk
Ve köpük köpük kabarıyor yalnızlığım
Sürüklenir gibiyim kör bir noktaya
Azgın bir hortuma yakalanmışım sanki
Hükmedemiyor ellerim titremelerime
Birilerini özlüyorum

İrfan Yiğit

Ben Uyumsuz Bir Öküz'üm

Ben uyumsuzum. Birçok kişiye uyuz oldum demekten daha zor gelse de bunu söylemek, söylüyorum işte, ben uyumsuzum. Çizgisiz kağıda bile yazı yazamayacak kadar... Bitirdiğim fakültede aldığım dersler, ne de girdiğim terapiler bunu değiştiremedi. Dört yıl okuduğum psikoloji bölümü bile, dengeli ve normal insan olma özelliğini kazandırmadı. Bunu ister yayınlayın, ister yayınlamayın, umurumda değil, zaten gelecek ay, derginizi alıp okumayı düşünmüyorum. Dedim ya uyumsuzum ben, sözüme güven olmaz, bakarsın aptal aile elemanlarıyla "niye yatağını toplamadın" muhabbetine girer, yarı manik yarı depresif müdürümle "falan kız öğrenciyle erkek öğrenci ders arası koridorda kırıştırmış" disipline verelim hocam polemiğinde kafam bozulur veya ders arası öğretmenler odasında vatan millet nasıl kurtulur turşusuyla midem bozulur. O zaman basar gaza gidip dergiyi alır sonra iç dürtüsel bir dürtmeyle okuyucu mektupları köşesine bakarım.

Evet ben bir psikoloğum; ne Freud'un Odips kompleksi ne de Adler'in aşağılık kompleksi açıklıyor benim uyumsuzluğumu. Uyumsuzluğumu izlediğim çizgi filmlerdeki canavarlara değil, televizyon demeçlerinde radyo atmasyon yayan siyasetçilere de borçlu değilim. İyiki de uyumsuzum, (ne demekse uyumsuzluk) koyun olmaktan iyidir, herhalde.

Bir Psikolog

Salim

"Yüreğim'in prensi Baba'ma"

Baba bana yeni oyunlar kurmanı
istesem
bilirim kurarsın ve es geçersin
tüm kötülükleri
ve beni sen korursun bu
bir yazgıdır biliyorum
baba
yarışıyoruz baba duygularla
kaçmıyoruz baba biz seninle
hep burdayız
koru beni yalnızlıklardan
ve benim en iyi arkadaşlarımdan
biri de sen ol
hadi baba yumalım gözlerimizi
göçelim seninle başka diyarlara
gidelim, gelelim bakaya kederlere

Sedat Tay

* * *

Ne çocuğuz, ne yetişkin, ne üniversitede okuyoruz ne de geçim sıkıntısı çekiyoruz. Yalnızca güdülmeyi bekleyen insanların sorumluluğunu taşıyoruz.

Türkiye'nin herhangi bir şehrinde, herhangi bir lisede okuyoruz. Bu lise Eskişehir'de Hoca Ahmet Yeşevi Lisesi. Mücadelemiz senelerdir sürüyor. Fakat daha yeni yeni eyleme geçme cesaretini buluyoruz kendimizde. Ya da fırsatını. Akıllarınıza gelen eylemler gibi değil bizim eylemimiz. Biz yalnızca kendimizi güvende hissedebileceğimiz okullar istiyoruz.

Asıl hikayemiz bir ay öncesine dayanıyor. Yine okula girerken bir sürüden ayrılıp, bir başka sürüye girmiştik. Çünkü onların anormaliydik. Yine sınıfta yanlıştık, çünkü onlar gibi düşünmüyorduk. Aslında biz bunları hergün yaşıyorduk. Bu sadece son damlaydı ve kalem bizden habersiz yazmaya başladı tüm bunları...

"Okula girerken korktunuz mu? Saçınızı, başınızı düzelttiniz mi alelacele? Ve buna rağmen yazıldı mı adınız anlamsız kağıtlara?

Gerekçelerini dahi soramadınız değil mi? Ama biliyordunuz, ya saçınız, ya topuğunuz, ya gravatınız, ya sizin için vazgeçilmez olan kolyeniz, ya, ya, ya... Hep bir nedenleri vardı. Ama siz korktunuz, soramadınız. Sanki adi bir suç işlemişcesine başınız önde numaranızı söylediniz ve hiçbir şey olmamışcasına dersliğinize gittiniz.

Kimbilir, bu sefer öğretmen zincirinin önünden sessizce süzüldünüz. Merdivenleri çıkarken de derin bir "Oh!..." çektiniz. Ama orada kalan arkadaşınızı da merak ettiniz, onun için endişelendiniz.

Önümüzde saçma sapan bir sürü madde, beyinleri uyutan, kış uykusuna yatırıp uyuşturan maddeler. Haklıyı haksızdan ayıralım artık, açalım gözlerimizi ve kan dolaşan ayaklarımızı; ellerimizi bağlayan bu yasaklar zincirini kıralım ve bilelim ki hareket etmezsek zincirlerin farkına varamayız.

Saygıdan sözedilen bu sıralarda sevgi olmadan nasıl varedecekler saygıyı. Saygıya karşı saygı, sevgiye karşı sevgi. Alışmışız boyun eğmeye, alışmışız hep "evet" demeye. Önümüze verileni yiyoruz, söyleneni hiç düşünmeden yapıyoruz. Artık malzemelerini alıp kendimiz yapacağız yemeğimizi, artık söyleyen biz olacağız, düşünen biz. Kendimize güvenmeliyiz ve korku duymadan yapmalıyız bunu. Şimdiye kadar yeterince korktuk zaten. Artık hiç kimse kendin-

Akşamsefası

den başka hiçbir şeyden korkmamalı.

Bizler üretebiliyoruz, düşünebiliyoruz, fikirlerimiz var, isteklerimiz, ideallerimiz. Karanlığa alışmışız dostlar, güneşe çıkınca gözlerimiz kamaşıyor. Hiç mi hiç bakmıyorlar ki beyinlerimiz ne der, ne söyler... Neler yaşar, neler duyar bu yürekler?

Bizler sadece ders çalışan, sınavlara giren, bu sınavların sonuçları, toplu olarak velilerine bildirilen ve bunlar hayatlarının sigortalarıymışcasına yargılanan öğrenciler değiliz. Unutulmaması gereken bir gerçek varsa hayatlarımızdan ve gireceğimiz her sınavdan kendimizin sorumlu olduğudur.

Hayat bize her nefes alışımızda derslikerde öğretilmeyen pek çok şey öğretiyor ve biz ne çevremizde dikenli teller ne de yarı açık cezaevine benzeyen okul duvarları istiyoruz.

Bu yazdıklarımız kağıt üzerinde kalamazdı. Ve seneler sonra çekmecelerimizi karıştırırken sararmış yapraklardaki başkaldırıların bizi sorgulamalarını istemedik. Doğabilecek tüm sonuçları göze alarak ilk kez emeklemeye başladık. Ne herhangi bir örgütün, ne de herhangi bir siyasi baskının altında değiliz. Biz sadece kendi mantığımızı ve yüreğimizi dinleyip, fikirlerimizi sığdırdığımız bu satırları sınıf panolarına astık. İstedik ki tahta sıraları paylaştığımız arkadaşlarımız da bunları okusunlar ve yüreklerimiz birleşip koca bir dağ oluştursun.

Biliyorduk zordu, kolay olmamakla birlikte kimilerine göre aptallıktı, gözükaralıktı. Bir aksilik çıkarsa bizi kimse sâhiplenmez aksine tökezlerdi. Soru işaretlerimiz yok değildi. Acaba değiştirebilecek miydik? Ve bazen öyle uzun sürüyordu ki eminsizlikler, tepkileri unutuyorduk. Oysa tepkilerdi bizim için en önemlisi. İster olumlu, ister olumsuz, yeter ki olsundu. Düşündükçe üzüldüğümüzse uğraşımızın emeğimizin günlerce farkedilmemesiydi. Bunu da düşünmüştük ve amaca ulaşmazsa aracımız buralara küsecekti. Çünkü "biz vazifemizi yaptık, uğraştık ve inandık" diyecektik.

Sadece insanlar için olması gereken en güzeli istedik. Oysa ki arkadaşlarımıza bile okutmadılar bunu. Ve kısa bir süre sonra okulun en yetkilileri toplanıp yazdıklarımızı belki de hiç düşünmediğimiz, düşünmek bile istemediğimiz saçma sapan yerlere çektiler. Çünkü onlar hâlâ saçma sapan yerlerdeydiler ve orada kalmak için inat ediyorlardı.

Henüz hiçbirşey bitmedi, bitmeyecek. Söyledik ya biz daha emekliyoruz.

Düşünen Öğrencilerden

Yaza...

Yazmak yırtmaktır, diyerek
Otuz yılı gerilerde bırakan
Bütün baltalara sap -hiç bir baltaya-
Sap ya da saman neyse işte
Öyleyse de değilse de
İşte böyle bir gecede
Derken gözümün ışığı
Yazmak yırtmaktır, diyerek
Yaza yırta yaza yırta bir yazı daha
Geçirdik -geçti mi yoksa-
Yaşamaksa ufkumuzda yeni soru imleri
Gecelerse her şiire gizliden
sokulmaya...

O ne gece ki otuz yıldır
Yaza yırta yaza yırta
Tükenmedi, tükenmeyecek de
Ben bu yürek, ülkemde
Bu "ahvâl ve şerait" oldukça
Kimi kez hüzün kılığında
Kimi kez yalnızlık, umutsuzluk
Mu dersiniz düpedüz?
-Diyemezsiniz-
Ben ki gün boyu şiirimden
Geceyi ve hüznü kovmaya çalışan
Çalıştıkça alışan çalıştıkça alışan
Bu "ahvâl ve şerait" altında
Yaza yırta yaza yırta

İyisi mi alıverelim bakkalımızdan
En büyüğünden bir mum

Um um um...
Altı da bir üstü kasımpaşa

Yusuf Alper

* * *

"Çoğu zaman insanlar çevrelerindeki güzelliklerin farkına varamazlar" şeklinde başlayan birçok yazı okudum, bir o kadar da nutuk dinledim. Ben hiçbir cümlemin bu şekilde başlamasını istemiyorum. Çünkü her güzelliğin farkına varan birilerinin olduğuna inanıyorum... Belki gereken değeri almaz. Ama o, önemli veya önemsiz bir insanın (ki insanlar böyle sınıflandırılmamalı, insan insandır) gözbebeklerine dokunmuş ve belki de verebileceği en fazla şeyi o an vermiştir.

"Ne kadar önemsemez gibi görünsem de, çok zaman önce senin farkına varmıştım" der bir çok sevgili, sevgisinin daha köklü olduğunu göstermek isteyerek, fakat esas yaptığının ne kadar boşa geçirilmiş bir zaman olduğunu bilmeyerek, yaşanacak güzel şeylerin ertelendiğini düşünmeyerek.. Ne kadar kötüdür söylenmek istenip de söylenemeyen şeylerin acısı. Farkında olup da farkedilmemek, "Çok özlemek ve sevmediğini bilmek..."

Farkında değildir bir çok insan güneşin batarken, başka bir yerde yeni bir güne başlayan insanların telaşının. Farkında değildir birçok kişi, öldükten sonra sadece sevildiğinin fotoğraflarında yaşadığının. Ve bu yüzdendir, bu bilmeyiş, bu unutuştandır bir daha onun yanına uğramamak, her yeniden doğuşta başka, yerlerde olmak istemek.

Ve bir o kadar insan da farkındadır, en değerli şeyin sevgilinin dudağı olduğunun. Farkındadır da belki sahip değildir. O her seferinde başka yerde olsa da düşünde hep eli sevdiğininkindedir. Düşler... var mıdır bu evrende onları engelleyebilecek bir güç. Tanrı bile bu konuda insanları serbest bırakmış. "Düşün" demiş, "düşünebildiğin kadar, sadece yaşadığınla sınırlı kalma.." Böyle ispatlamış yarattıklarının mükemmelliğini.

Ademoğlunun en kuvvetli silahı düşünmek, ne büyük bir erdem. Sahra çölünün ortasındayken, kutuplarda olduğunuzu düşlemek ve üşüdüğünüzü hissetmek. Taş zindanlar içindeyken, sonsuz bir sahilde sevdiğinizle birlikte olduğunuzu düşünmek ve onun tenini vücudunuzda hissetmek...

"...ömür dediğimiz şey, hayata sunulmuş bir armağandır, ve hayat, sunulmuş bir armağandır insana."

Başkalarının hayatlarını okurken yargılıyor insan kendi hayatını, iyisiyle, kötüsüyle... Başkalarının yaşadıklarıyla kıyaslıyor insan kendi yaşadıklarını. Sonra şükrediyor haline veya kaderine lanetler yağdırıyor. Başka insanların inançlarıyla karşılaştırıyor imanını. O zaman farkediyor, tanrısına inanan ne çok kişi olduğunu veya sadece kendisiyle sınırlı kaldığını.

Fakat başkalarının düşlerini bilemiyor insan, kendininkilerle karşılaştıramıyor. Bilemiyor düşlerinin yetersizliğini, bilemiyor belki de en cesur kendininki. Bu yüzden bilemiyor en çok kimin sevgiyi hakettiğini. Ama yine de seviyor tüm kalbiyle -içinde bir şüphe kalarak- Hep en iyiyi bulmak arzusuyla yanıyor tıpkı başkalarının yandığı gibi. Hep güzeli tatmak istiyor, başkalarının da arzuladığı gibi. Ve hep başkalarına muhtaç kalıyor. Yine herkesin birbirine muhtaç olduğu gibi.

İnsan denen yaratık hep garip yaşıyor.

Birşeyleri birileriyle paylaşmak çok zevkli. Ben bu keyifi sizinle yaşıyorum. Tüm "Öküz" ailesine (özellikle; Orhan Pamuk ve Cüneyt Özdemir'e) bol selamlar, başarılar.. Umarım bizlere, hep paylaşacağımız birşeyler kalır. Sevgilerimle.

Senem E.

Pilav Üstü Az Terbiye

Kapının önünden bir adam geçse
korkuyorum
Üşüyorum, titriyorum, ölüyorum
hepsi aynı yorum aslında
Üşü, titre ve öl
yorum yapma!
Çiçek açtığı filan yok
yalan söyleniyor kulaktan kulağa
bilakis yağmur yağıyor
ve aralık sekiz
yıl dokuzyüzdoksanyedi.
Kapının önünden bir kadın geçse şimdi
bakıyorum, görüyorum, seviyorum
bak, gör ve sev
yorum yapma!
Sürüncemede kalsın sergüzeştlerin
tekerlemeler bul
kendine ait
süren hayatları seyret klozet kapağında
çokta terbiyesiz olma.
Herşeye rağmen ince ruhlu
kadınlar var
hayatın ortalarında bir yerlerinde
incinme eylemini bulup çıkaranlar
da onlar
seni yontanlar da.

Dağınık kafalardan çıkar
düzgün düşünceler
Dağınık düşünceler çıkmaz
düzgün kafalardan

Emrah Serbes

PASİFİK'te akşam

Pasifik'te akşam oluyordu. Anlam veremiyordum; o koca gizemi örtmek için nasıl buluyorlardı o kara kumaşı? Hatırlamak için gelmiştim bu şehre; ama neyi hatırlayacaktım... Pasifik'te akşam oluyordum. Avazı çıktığı kadar çarptıysa da dalgalar kıyıya sulu çığlıklarını, kör olmuş kulaklarımda inat ediyordum!.. Hep kuytu kalan, karanlık bir yanım, adını koyamadığım, aşk mı, tutku mu bilinmezim... Güneşle batıyorduk. Pasifiki terkediyordu gün, beyaz pabuçlarından birini unutarak... Deniz kızları ölümsüz müydü? Var mıydı deniz oğlanları da? Görebiliyor muydu Pasifik beni? Pasifikte gün soyunuyordu kendini... Yalın ayaklarımı kumlara gömmüştüm. Avazım çıktığı kadar sessiz kalıyordum; güneşi ben korkutuyor, ben kaçırıyordum.

Koşmaya başlıyorduk kıyı boyu, umutlarım, sevdam, ayaklarım. Ayaklarım iki kişiydiler. Sonra kurtuluyordum elbiselerimden; elbiselerimi giyen .....: Pasifik'ti.

Pasifik'te akşam oluyordu. Bir bekleyiş miydi bu, bir yalnızlık, bu bir aşk mı? Akşam oluyordu ellerimde...

Kardelen Çiçekleri, Albortoslar

"Mevsimin son zamanı yaklaşıyor
Kargalar ufka bir çelenk taşıyor
Bu bahar son baharım olsa gerek"
derken
Kardelenler nasıl deler açarsa karda /
erken baharların soğuklarına cesur
Albortoslar nasıl yaşarsa/
açık denizlerde güçlü kanatlarıyla
Öyle açtınız ve uçtunuz örselenmiş
ezgin ruhlarımızda

Sizler; Kardelenler, albortoslar
Uzak terkedilmiş ayaz yaylaların
diri çiçekleri /
baharın mutlandıran ilk muştucuları,
Okyanus fırtınalarına göğüs geren
açık denizlerin onurlu, temiz ve
güçlü kuşları;
-Ki bir kez olsun öykünüp martılara inmezler çöplüklere-
O dingin, uzak yaylalardan
Ve okyanus enginliklerinden;
Itır; taze biçilmiş ot, kır çiçekleri
yosun, ayaz temizliği kokularıyla dolu /
Tan esintileri gibi doldunuz sıkkın
gönüllerimize.

Bu körpeliklerinizden
beklenemeyecek /
anaç duyarlıkları incelikleri /
nasıl kazandınız ilk gençliklerinizde?
Aşkolsun aşkolsun size!
Kardelen çiçekleri, albortos kuşları.
Yüreğimin baba duyarlıklarının
tümüyle /
-ve şaşarak tazeliklerinizdeki
bilgeliklerinize-
kucaklıyorum sizleri; sevgiyle,
Yaşama sevincini kendimden onca yıl
esirgemiş olmamı /
bana duyurmanızın utancıyla

İsmail İmece

Not: 10.12.1997 tarihli "Tatlı Çarşamba"nın anısına genç hemşire adaylarımıza ithafen yazdım. (Bu genç hemşirelerin her biri, biz hastaların birine bakmakta ve Çarşamba günleri moral etkinliklerimizi "Tatlı Çarşamba" adı altında ve çok güzel kotarmaktadırlar. Bu şiir; dinledikleri bir şiirimden sonra "Bizim için de bir tane yaz" istekleri üzere yazılmıştır. Tırnak içi şimdi adını anımsayamadığım (Hüseyin Özsirek olabilir) bir şairimize aittir.

Mavi Sır

Çağın'a

yağmurlar biliyor
sen kimseye söyleme

suskunluk taşıyan trenlerin yeşil
koltukları
senin gidişin bulutlar
dilsiz çocukların gözyaşları biliyor

lambalarını yakan karanlık
birlikte baktığımız şehirler
kapımda gülümseyen intihar biliyor

yağmurlar biliyor
sen kimseye söyleme
şairliğimi

Bülent Yücel/İzmit

* * *

Aydın Tapraz, Uğur Tok, Deniz Yaman, Doğan Özcan, Uluç Han Unç, Şahan Koru, Yusuf Eraslan, Yunus dişkaya, M.Arslan, Gökhan Eryaman, Emre Okur, Rızai, Alpay Oluklu, Muharrem Erbey, Veysel Gökdağ, Yılmaz Akan, Güliz, Bahar, Müvit Ener, Erkan Küçük, Elif Kahraman Yusuf Solmaz, Neşe Tamer, Ahmet Nüvit Sağım, Mustafa Kıran, Şahin Rençber, Mehmet Öztürk, Güçlü... Mektuplarınızı aldık, elinize sağlık.

Akşamsefası

Yeni bir ülke bulamazsın, başka bir deniz bulamazsın.
Bu şehir arkandan gelecektir. Sen gene aynı sokaklarda
dolaşacaksın. Aynı mahallede kocayacaksın;
aynı evlerde kır düşecek saçlarına.
Dönüp dolaşıp bu şehre geleceksin sonunda. Başka birşey umma-
Bineceğin gemi yok, çıkacağın yol yok.
Ömrünü nasıl tükettiysen burada, bu köşecikte,
Öyle tükettin demektir bütün yeryüzünde de.

KAVAFİS RIZASI İÇİN BİR SADAKA...

Şiir: **Kavafis**, Çev: **Cevat Çapan**